आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को

वार्षिक प्रतिवेदन

२०८३ कात्तिक

नेपाल राष्ट्र बैंक

आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को

वार्षिक प्रतिवेदन

नेपाल राष्ट्र बैंक

प्रकाशक

नेपाल राष्ट्र बैंक

आर्थिक अनुसन्धान विभाग

विषय सूची

कार्यकारी सारांश *i*

भाग १
समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय अवस्था

विश्व आर्थिक स्थिति तथा परिदृश्य १

नेपालको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय अवस्था १

कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १
- कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत संरचना २
- कृषि २
- उद्योग २
- सेवा ३
- बचत तथा कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय ३

मुद्रास्फीति र तलब तथा ज्याला सूचकाङ्क ४
- उपभोक्ता मुद्रास्फीति ४
- नेपाल र भारतबीचको उपभोक्ता मुद्रास्फीति अन्तर ५
- थोक मुद्रास्फीति ५
- राष्ट्रिय तलब तथा ज्याला सूचकाङ्क ५

बाह्य क्षेत्र ५
- वैदेशिक व्यापार ५
- सेवा खाता ६
- ट्रान्सफर ७
- चालु खाता तथा शोधनान्तर ७
- विदेशी विनिमय सञ्चिति ७
- सञ्चिति पर्याप्तता सूचक ८
- वैदेशिक सम्पत्ति तथा दायित्व स्थिति ८
- विनिमय दर प्रवृत्ति ८
- निर्यात आयात मूल्य सूचकाङ्क ९

सरकारी वित्त स्थिति ९
- सरकारी राजस्व ९
- सरकारी खर्च १०
- बजेट घाटा पूर्तिका स्रोतहरू ११
- नगद मौज्दात ११
- सरकारी ऋण ११
- प्रदेशको वित्त स्थिति १२
- राजस्वसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था १२
- करका दरहरू १२
- सार्वजनिक संस्थानहरूको स्थिति १४

मौद्रिक तथा वित्तीय स्थिति १५
- मौद्रिक स्थिति १५
- अन्तर-बैंक कारोबार, स्थायी तरलता सुविधा र स्थायी निक्षेप सुविधाको उपयोग १५
- तरलता व्यवस्थापन १६

विदेशी विनिमय कारोबार १६
ब्याजदर स्थिति १६
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको साधन स्रोत तथा उपयोगको स्थिति १७
वाणिज्य बैंक १७
विकास बैंक १८
वित्त कम्पनी १९
लघुवित्त वित्तीय संस्था १९
पूर्वाधार विकास बैंक १९
गैर बैंक वित्तीय संस्थाहरूको साधन स्रोत तथा उपयोगको स्थिति १९
बीमा कम्पनी १९
कर्मचारी सञ्चय कोष १९
नागरिक लगानी कोष २०
सामाजिक सुरक्षा कोष २०
निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोष २०
कर्जा सूचना केन्द्र लिमिटेड २०
वित्तीय संरचना २१
वित्तीय बिस्तार तथा पहुँच २२
धितोपत्र बजार २२

तालिका सूची

तालिका १.१	: कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक, द्वितीय र तृतीय क्षेत्रको अंश (प्रचलित मूल्यमा)	२
तालिका १.२	: कुल खर्चयोग्य आय (प्रचलित मूल्यमा)	३
तालिका १.३	: सञ्चिति पर्याप्तता परिसूचकहरू	८
तालिका १.४	: विनिमय दर प्रवृत्ति	८
तालिका १.५	: सरकारी खर्च तथा राजस्व (वार्षिक विवरण)	१०
तालिका १.६	: सरकारी वित्तका परिसूचकहरू	११
तालिका १.७	: सरकारी ऋणको स्थिति	११
तालिका १.८	: करका दरहरू	१२
तालिका १.९	: सार्वजनिक संस्थानहरूको अवस्था	१४
तालिका १.१०	: अन्तर-बैक कारोबार र स्थायी तरलता सुविधा उपयोग	१६
तालिका १.११	: विदेशी विनिमय कारोबारको स्थिति	१६
तालिका १.१२	: भारित औसत ब्याजदर (प्रतिशत)	१७
तालिका १.१३	: निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोषको कारोबार विवरण (रु. करोडमा)	२०
तालिका १.१४	: बैंक तथा गैरबैंक वित्तीय संस्थाहरूको संख्या	२१

चार्ट सूची

चार्ट १.१	: कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर (आधारभूत मूल्यमा)	१
चार्ट १.२	: क्षेत्रगत आर्थिक वृद्धिदर	२
चार्ट १.३	: वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति (प्रतिशतमा)	४
चार्ट १.४	: निर्यात आयात मूल्य सूचकाङ्क	९
चार्ट १.५	: आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को राजस्व परिचालनको संरचना	९
चार्ट १.६	: सरकारी खर्चको संरचना (२०८२-८३)	१०
चार्ट १.७	: नेपालको वित्तीय प्रणालीको संरचना (प्रतिशतमा)	२१
चार्ट १.८	: नेप्से सूचकाङ्क	२२

भाग १ तालिकाहरू

तालिका १	: विश्वको आर्थिक वृद्धि, मूल्य तथा व्यापार	२४
तालिका २	: समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरू	२५
तालिका ३	: कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत वृद्धिदर	२६
तालिका ४	: प्रदेशगत आर्थिक वृद्धिदर र अंश	२६
तालिका ५	: राष्ट्रिय उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क	२७
तालिका ६	: राष्ट्रिय थोक मूल्य सूचकाङ्क	२८
तालिका ७	: राष्ट्रिय तलब तथा ज्याला सूचकाङ्क	२९
तालिका ८	: नेपाल र भारतको उपभोक्ता मुद्रास्फीति दर	२९
तालिका ९	: वैदेशिक व्यापार स्थिति८	३०
तालिका १०	: भारततर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३१
तालिका ११	: भारतबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३२
तालिका १२	: चीनतर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३३
तालिका १३	: चीनबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३४
तालिका १४	: अन्य मुलुकतर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३५
तालिका १५	: अन्य मुलुकबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३६
तालिका १६	: शोधनान्तर स्थिति	३८
तालिका १७	: विदेशी विनिमय सञ्चिति	४०
तालिका १८	: वैदेशिक सम्पत्ति र दायित्वको विवरण	४१
तालिका १९	: सरकारको वित्त स्थिति	४२
तालिका २०	: नेपाल सरकारको राजस्व सङ्कलन	४३
तालिका २१	: नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण	४३
तालिका २२	: मौद्रिक सर्वेक्षण	४४
तालिका २३	: केन्द्रीय बैंक सर्वेक्षण	४५
तालिका २४	: बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण	४६
तालिका २५	: वाणिज्य बैंकहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण	४८
तालिका २६	: विकास बैंकहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण	५०
तालिका २७	: वित्त कम्पनीहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण	५२
तालिका २८	: बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको लगानीमा रहेको कर्जाको क्षेत्रगत विवरण	५४
तालिका २९	: बैंक तथा वित्तीय संस्थाले प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रमा प्रदान गरेको कर्जाको विविरण	५५
तालिका ३०	: लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	५६
तालिका ३१	: बीमा कम्पनीहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	५७
तालिका ३२	: कर्मचारी सञ्चय कोषको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	५८
तालिका ३३	: नागरिक लगानी कोषको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	५९
तालिका ३४	: नेपालको वित्तीय प्रणालीको संरचना	६०
तालिका ३५	: सेयर बजार परिसूचक	६१
तालिका ३६	: नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडमा सूचीकृत भएका धितोपत्रहरू	६२
तालिका ३७	: सूचीकृत कम्पनीहरू र बजार पुँजीकरणको स्थिति	६३

भाग १ अनुसूची

अनुसूची १.१	: वित्तीय कारोबार गर्न स्वीकृति प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको नामावली	६४

भाग २

नेपाल राष्ट्र बैंकको कामकारबाही

आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीति ७०

उद्देश्य तथा लक्ष्यहरू ७०

मौद्रिक नीतिको अन्तरिम तथा सञ्चालन लक्ष्य ७१

मौद्रिक नीतिका उपकरणहरू ७१

मौद्रिक व्यवस्थापन ७२

तरलता व्यवस्थापन ७२

सरकारी ऋणपत्रसम्बन्धी कारोवार ७३

आन्तरिक ऋण व्यवस्थापन ७३

वित्तीय क्षेत्र सुधार, नियमन तथा वित्तीय पहुँच विस्तार ७३

नियमन तथा वित्तीय क्षेत्र सुधार ७३

नियामकीय व्यवस्थाहरू ७३

वित्तीय स्थायित्व प्रतिवेदन तथा तथ्याङ्क प्रकाशन ७९

वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि ७९

वित्तीय संस्थाहरु एकआपसमा गाभ्ने, गाभिने तथा प्राप्ती सम्बन्धी कार्य ८०

बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेका खाताहरू रोक्का, फुकुवा तथा विवरण माग ८०

सहुलियतपूर्ण कर्जा तथा विपन्न वर्ग कर्जा ८०

मार्जिन कारोबारका लागि कर्जा प्रदान गर्न स्वीकृति प्रदान ८१

बैंक तथा वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण ८१

बैंक सुपरिवेक्षण ८१

वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण ८३

लघुवित्त वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण ८४

गैर-बैंक वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण ८५

सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सुपरिवेक्षण ८५

विदेशी विनिमय व्यवस्थापन ८६

विदेशी विनिमय नियमन ८६

विदेशी मुद्रा कारोबार गर्न इजाजत ८९

वस्तु तथा सेवा आयात/निर्यात ८९

विदेशी विनिमय सञ्चिति तथा लगानी ८९

वैदेशिक लगानी तथा ऋण ९०

भुक्तानी प्रणाली ९०

सूचना प्रविधि ९३

मुद्रा व्यवस्थापन ९३

मानव संसाधन व्यवस्थापन ९६

विविध ९६

बजेट व्यवस्थापन, संस्थागत जोखिम न्यूनीकरण तथा रणनीतिक योजना ९६

बजेट एवम् जोखिम व्यवस्थापन ९६

रणनीतिक योजना कार्यान्वयन ९७

सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी कार्य ९७

कानुन तथा बहस/पैरवी ९९

आन्तरिक लेखापरीक्षण ९९
सम्पत्ति तथा सेवा व्यवस्थापन ९९
बैंकिङ कारोबार १००
टक्सारसम्बन्धी कार्य १०२
सञ्चालक समितिको बैठक १०२
वैदेशिक सहायता समन्वय १०२
तालिम, गोष्ठी, सेमिनार, भ्रमण तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम १०३
वित्तीय समावेशिता १०३
वित्तीय साक्षरता १०३
बजार आचरण सुपरिवेक्षण/वित्तीय ग्राहक संरक्षण १०४
अध्ययन अनुसन्धान तथा प्रकाशनसम्बन्धी कार्य १०४
प्रदेशस्थित कार्यालयहरूका प्रमुख गतिविधिहरू १०५

तालिका सूची

तालिका २.१ : मुद्रास्फीति तथा विदेशी विनिमय सञ्चिति पर्याप्तता ७०
तालिका २.२ : मुद्राप्रदाय तथा आन्तरिक कर्जा ७१
तालिका २.३ : ब्याजदर कोरिडर तथा नीतिगत दर (प्रतिशत प्रतिवर्ष) ७१
तालिका २.४ : बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कायम गर्नुपर्ने अनिवार्य नगद अनुपात र वैधानिक तरलता अनुपात ७२
तालिका २.५ : आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा तरलता प्रशोचन ७२
तालिका २.६ : नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा रहेका सरकारी ऋणपत्रको विवरण ७३
तालिका २.७ : स्थानीय तहमा वाणिज्य बैंकको उपस्थिति ७९
तालिका २.८ : वाणिज्य बैंकका मुख्य परिसूचकहरू ८२
तालिका २.९ : विकास बैंक र वित्त कम्पनीहरूको प्रमुख परिसूचकहरू (अपरिष्कृत) ८३
तालिका २.१० : आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को साधन, स्रोत तथा उपयोगको स्थिति ८५
तालिका २.११ : विद्युतीय भुक्तानीका सूचकहरू ९२
तालिका २.१२ : RTGS का प्रत्यक्ष सहभागी संस्थाहरू ९२
तालिका २.१३ : RTGS प्रणालीमार्फत भएका कारोबार विवरण ९२
तालिका २.१४ : नयाँ नोट स्टक मौज्दात विवरण ९४
तालिका २.१५ : नोट स्टकबाट चलनचल्तीमा निष्कासित नोटको विवरण ९४
तालिका २.१६ : चलनचल्तीमा रहेको बैंकनोटको विवरण (२०८३ असार मसान्तसम्म) ९५
तालिका २.१७ : चलनचल्तीमा पठाउन अयोग्य नोटहरू धुल्याने कार्यको विवरण ९५
तालिका २.१८ : शंकास्पद कारोबार/गतिविधिसम्बन्धी अपरिष्कृत विवरण (आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा प्राप्त) ९८
तालिका २.१९ : अदालतमा रहेका मुद्दाको विवरण ९८
तालिका २.२० : ECC प्रणाली तथा IPS मार्फत भएका कारोबार विवरण १०१
तालिका २.२१ : भा.रु. कोषसम्बन्धी विवरण १०१
तालिका २.२२ : आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा प्राप्त गुनासोसम्बन्धी विवरण १०४

चार्ट सूची

चार्ट २.१ : कुल कर्जाको संरचना (आर्थिक वर्ष २०८२/८३) ८०

भाग २ तालिकाहरू

तालिका १ : चलनचल्तीमा रहेका विभिन्न दरका नोटहरू १०६
तालिका २ : नोटको सुरक्षण १०६
तालिका ३ : बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रबाट सञ्चालित तालिमहरू १०७
तालिका ४ : वैदेशिक तालिम, सेमिनार, बैठक तथा गोष्ठीहरू १०८
तालिका ५ : अन्य निकायद्वारा स्वदेशमा सञ्चालित तालिम, सेमिनार, बैठक तथा गोष्ठीहरू ११०
तालिका ६ : काठमाडौं उपत्यकाबाहिरका कार्यालयहरूबाट आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा भएको तोडा चलान एवम् विदेशी मुद्रा खरिद-बिक्रीको विवरण ११२
तालिका ७ : आ.व. २०८२/८३ मा बिक्री तथा वितरण गरिएका सुन तथा चाँदीका स्मारिका सिक्का, मेडालियन तथा पदकको विवरण ११३

भाग २ अनुसूची

अनुसूची २.१ : समष्टिगत निरीक्षण गरिएका वाणिज्य बैंकहरू ११४
अनुसूची २.२ : समष्टिगत निरीक्षण गरिएका वित्तीय संस्थाहरू ११५
अनुसूची २.३ : समष्टिगत निरीक्षण गरिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू ११६
अनुसूची २.४ : AML/CFT मा आधारित निरीक्षण ११७
अनुसूची २.५ : पाँच वर्षको जनशक्ति तथा कार्यरत जनशक्तिसम्बन्धी विवरण ११८
अनुसूची २.६ : आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा भएको पदपूर्तिसम्बन्धी विवरण ११९
अनुसूची २.७ : पाँच वर्षको पदपूर्तिसम्बन्धी विवरण ११९
अनुसूची २.८ : सञ्चालक समिति (२०८२ असार मसान्त) १२०
अनुसूची २.९ : विशिष्ट श्रेणी र प्रथम श्रेणी अधिकृतहरूको नामावली १२०

भाग ३
नेपाल राष्ट्र बैंकको वित्तीय अवस्थाको विवरण

सम्पत्ति तथा दायित्व १२३
आय विवरण १२४
वित्तीय अवस्थाको विवरण १२५

कार्यकारी सारांश

१. अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष (IMF) द्वारा सन् २०२६ अक्टोबरमा प्रकाशित World Economic Outlook अनुसार सन् २०२५ मा विश्वको आर्थिक वृद्धिदर ३.५ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२६ र २०२७ मा विश्व अर्थतन्त्रको वृद्धिदर क्रमशः ३.१ प्रतिशत र ३.४ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण रहेको छ। सन् २०२५ मा विकसित अर्थतन्त्रहरूको समग्र आर्थिक वृद्धिदर १.६ प्रतिशत र उदीयमान र विकासोन्मुख अर्थतन्त्रहरूको आर्थिक वृद्धिदर ४.२ प्रतिशत हुने कोषको प्रक्षेपण छ।

२. सन् २०२६ मा विकसित देशहरूमा उपभोक्ता मुद्रास्फीति ३.१ प्रतिशत र उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशहरूमा ५.७ प्रतिशत रहने कोषको अनुमान छ। सन् २०२५ मा विकसित देशहरूमा उपभोक्ता मुद्रास्फीति २.५ प्रतिशत र उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशहरूमा ५.२ प्रतिशत रहेको थियो।

३. राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयका अनुसार आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा नेपालको यथार्थ कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर आधारभूत मूल्यमा ३.६८ प्रतिशत तथा उत्पादकको मूल्यमा ३.८५ प्रतिशत रहेको प्रारम्भिक अनुमान छ। समीक्षा वर्षमा कृषि क्षेत्रको उत्पादन १.५८ प्रतिशतले वृद्धि भएको र गैर-कृषि क्षेत्रको उत्पादन ४.५४ प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान छ।

४. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीति २०८२ असार २७ गते सार्वजनिक गरिएको थियो। वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ५.० प्रतिशत हाराहारीमा राख्ने मौद्रिक नीतिको लक्ष्य रहेको थियो। साथै, न्यूनतम सात महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पर्याप्त हुने विदेशी विनिमय सञ्चिति कायम गर्ने मौद्रिक नीतिको लक्ष्य रहेको थियो।

५. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ३.०८ प्रतिशत रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा वार्षिक औसत मुद्रास्फीति ४.०६ प्रतिशत रहेको थियो।

६. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा कुल वस्तु निर्यात १३.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.३१५ अर्ब २९ करोड र कुल वस्तु आयात १६.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२०९६ अर्ब ३८ करोड पुगेको छ। समीक्षा वर्षमा कुल वस्तु व्यापार घाटा १६.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१७८१ अर्ब ९ करोड पुगेको छ। कुल वस्तु व्यापार घाटा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको २७.० प्रतिशत रहेको छ।

७. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा चालु खाता रु.९२३ अर्ब ५६ करोडले र शोधनान्तर रु.१०२७ अर्ब ४ करोडले बचतमा रहेको छ। २०८३ असार मसान्तमा कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति रु.३८९७ अर्ब ६७ करोड बराबर कायम भएको छ। अमेरिकी डलरमा विदेशी विनिमय सञ्चिति रु.२५ अर्ब ३१ करोड रहेको छ। २०८३ असार मसान्तमा कायम रहेको विदेशी विनिमय सञ्चितिले २३ महिनाको वस्तु आयात र १९.६ महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पुग्ने देखिन्छ।

८. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा नेपाल सरकारको अन्य प्राप्तिसमेत गरी रु.१२४१ अर्ब ३२ राजस्व सङ्कलन भएको छ। कुल सरकारी खर्च रु.१५८२ अर्ब १७ करोड रहेको छ।

९. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा विस्तृत मुद्राप्रदाय १३.४ प्रतिशतले र सङ्कुचित मुद्राप्रदाय १७.९ प्रतिशतले बढेको छ। त्यसैगरी, कुल आन्तरिक कर्जा २.१ प्रतिशतले तथा मौद्रिक क्षेत्रको निजी क्षेत्रमाथिको दाबी ६.६ प्रतिशतले बढेको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निक्षेप १३.९ प्रतिशतले र निजी क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा ६.५ प्रतिशतले बढेको छ।

१०. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा पटक पटक गरी कुल रु.४२,५१६ अर्ब २५ करोड तरलता प्रशोचन गरिएको छ भने ओभरनाइट तरलता सुविधामार्फत रु.१२ अर्ब ५० करोड तरलता प्रवाह गरिएको छ।

११. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको भारित औसत अन्तरबैंक दर २.७५ प्रतिशत रहेको छ ।

१२. २०८३ असारमा निक्षेपको भारित औसत ब्याजदर वाणिज्य बैंकहरूको ३.२१ प्रतिशत, विकास बैंकहरूको ३.५६ प्रतिशत र वित्त कम्पनीहरूको ४.३१ प्रतिशत रहेको छ । त्यसैगरी, कर्जाको भारित औसत ब्याजदर वाणिज्य बैंकहरूको ६.५५ प्रतिशत, विकास बैंकहरूको ७.७० प्रतिशत र वित्त कम्पनीहरूको ८.५५ प्रतिशत रहेको छ ।

१३. यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको सङ्ख्या २०८३ असार मसान्तमा १०५ रहेको छ । यसमध्ये २० वाणिज्य बैंक, १७ विकास बैंक, १६ वित्त कम्पनी, ५१ लघुवित्त संस्था र १ पूर्वाधार विकास बैंक रहेका छन् । २०८३ असार मसान्तमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको शाखा सङ्ख्या ११,३३२ रहेको छ ।

१४. २०८३ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंकहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व १३.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.९२२१ अर्ब १२ करोड, विकास बैंकहरूको ५.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.७९७ अर्ब ४५ करोड, वित्त कम्पनीहरूको ८.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१९० अर्ब १८ करोड र लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको ८.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.६५० अर्ब ४५ करोड कायम भएको छ ।

१५. निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोषले २०८३ असार मसान्तसम्म रु.३६९ अर्ब ५५ करोड कर्जा र रु.१८५७ अर्ब १७ करोड निक्षेप सुरक्षण गरेको छ ।

१६. कर्जा सूचना केन्द्रबाट आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा २० वाणिज्य बैंक, १ पूर्वाधार विकास बैक, १७ विकास बैंक, १६ वित्त कम्पनी, ५० लघुवित्त वित्तीय संस्था र १० हायर पर्चेज कम्पनीले जम्मा ६७ लाख ४ हजार ३५० कर्जासम्बन्धी सूचना माग गरेका थिए । उक्त केन्द्रमा २०८३ असार मसान्तमा कालोसूचीमा सूचीकृत ऋणीको सङ्ख्या १ लाख ७० हजार ७९३ रहेको छ ।

१७. २०८३ असार मसान्तमा नेप्से सूचकाङ्क २५९७.८ विन्दु रहेको छ । बजार पुँजीकरण रु.४४६३ अर्ब ५५ करोड पुगेको छ । बजार पुँजीकरणको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात ६७.६३ प्रतिशत रहेको छ ।

१८. २०८३ असार मसान्तमा यस बैंकको विदेशी विनिमय सञ्चिति लगानी अमेरिकी डलरमा २३ अर्ब १३ करोड रहेको छ । विदेशी विनिमय सञ्चिति लगानीलाई विभिन्न बैंकहरूमा आवधिक निक्षेप, Unallocated Gold (सुन) केन्द्रीय बैंकबाट जारी हुने ट्रेजरी विल्स, नोट्स तथा बण्डस्, बैंक फर इन्टरनेसनल सेटलमेन्टले जारी गरेका FIXBIS र Medium Term Investment (MTI) लगायतका लगायतका उपकरणहरूमा केन्द्रित गरिएको छ ।

१९. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा रु.१९ अर्ब ५० करोड बराबरको विदेशी लगानी र रु.५० अर्ब २२ करोड बराबरको विदेशी ऋण लेखाङ्कन भएको छ ।

२०. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा रु.४६ अर्ब १० करोड १५ लाख बराबरका विभिन्न दरका ८ करोड ४२ लाख ५० हजार थान नयाँ नोटहरू चलनचल्तीको लागि निष्कासन गरिएका थिए । २०८३ असार मसान्तसम्ममा कुल रु.८ खर्ब ७ अर्ब ६९ करोड बराबरका विभिन्न दरका नोटहरू चलनचल्तीमा रहेका छन् ।

२१. २०८३ असारमसान्तमा बैंकमा प्रशासनतर्फ १,०९१ र प्राविधिकतर्फ ७५ गरी कुल १,१६६ जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेका छन् । कार्यरत कुल मानव संसाधनमध्ये तहगत रुपमा हेर्दा अधिकृततर्फ ७०२, सहायकतर्फ ४१३ र श्रेणीविहीन कार्यालय सहयोगीतर्फ ५१ जना रहेका छन् ।

२२. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को अन्त्यसम्ममा २० वाणिज्य बैंक, १७ विकास बैंक, १५ वित्त कम्पनी र १९ (थप ७ गरी) लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई भुक्तानी सेवा प्रदायकको रूपमा कार्य गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गरिएको छ । समीक्षा अवधिमा १३ भुक्तानीसम्बन्धी कार्य गर्ने संस्थाहरूको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ ।

२३. २०८३ असारमसान्तमा २० वाणिज्य बैंक, १२ विकास बैंक, १३ वित्त कम्पनी र नेपाल पूर्वाधार विकास बैंक गरी हाल जम्मा ४६ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू RTGS प्रणालीमा आबद्ध भएका छन् ।

२४. २०८३ असार मसान्तको वित्तीय अवस्थाको विवरणअनुसार यस बैंकको सम्पत्ति तथा दायित्व २०८२ असार मसान्तको तुलनामा ४५.०६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.३८ खर्ब ७४ अर्ब ८२ करोड १० लाख ३७ हजार पुगेको छ ।

२५. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को विदेशी विनिमय तथा अन्य सम्पत्ति पुनर्मूल्याङ्कन लाभ/हानि समायोजन अघिको खुद आय अघिल्लो वर्षको तुलनामा ३.८४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.८३ अर्ब ५६ करोड ९४ लाख ७६ हजार पुगेको छ ।

२६. सञ्चालक समितिको मिति २०८३/०७/३० को बैठकबाट बैंकको खुद मूनाफामध्ये विभिन्न कोषहरुमा छुट्टयाउनु पर्ने आवश्यक रकम विनियोजन गरी बाँकी रकम रु.४२ अर्ब नेपाल सरकारलाई उपलब्ध गराउने निर्णय गरेको छ ।

भाग

१

समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय अवस्था

विश्व आर्थिक स्थिति तथा परिदृश्य १

नेपालको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति १

- कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १
- मुद्रास्फीति र तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क ४
- बाह्य क्षेत्र ५
- सरकारी वित्त स्थिति ९
- मौद्रिक तथा वित्तीय स्थिति १५
- धितोपत्र बजार २२

तालिकाहरू २४

अनुसूची ६४

भाग

१

समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय अवस्था

विश्व आर्थिक स्थिति एवम् परिदृश्य

१.१ अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष (IMF) द्वारा २०२६ अक्टोबरमा प्रकाशित World Economic Outlook अनुसार सन् २०२५ मा विश्वको आर्थिक वृद्धिदर ३.५ प्रतिशत रहेको अनुमान छ । सन् २०२६ र २०२७ मा विश्व अर्थतन्त्रको वृद्धिदर क्रमशः ३.१ प्रतिशत र ३.४ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण छ ।

१.२ विकसित अर्थतन्त्रहरुको समग्र आर्थिक वृद्धिदर सन् २०२५ मा २.० प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२६ मा २.१ प्रतिशत र सन् २०२७ मा १.८ प्रतिशत हुने अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोषको प्रक्षेपण छ । उदीयमान र विकासोन्मुख अर्थतन्त्रहरुको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०२५ मा ४.५ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२६ मा ३.७ प्रतिशत र सन् २०२७ मा ४.४ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण छ । उदीयमान तथा विकासोन्मुख एशियाली अर्थतन्त्रहरुको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०२५ मा ५.६ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२६ मा ५.१ प्रतिशत र सन् २०२७ मा ४.९ प्रतिशत हुने प्रक्षेपण छ । सन् २०२५ मा भारतको आर्थिक वृद्धिदर ७.८ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२६ मा ७.० प्रतिशत र सन् २०२७ मा ७.० प्रतिशत रहने प्रक्षेपण छ । त्यसैगरी, चीनको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०२५ मा ५.० प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२६ मा ४.५ प्रतिशत र सन् २०२७ मा ४.० प्रतिशत हुने प्रक्षेपण छ ।

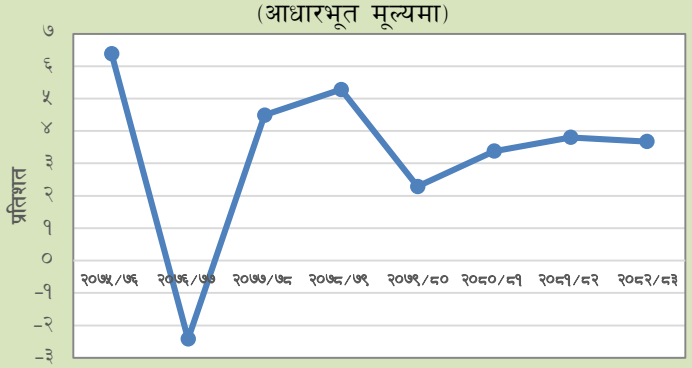
१.३ सन् २०२५ मा विकसित अर्थतन्त्रहरुमा उपभोक्ता मुद्रास्फीति २.५ प्रतिशत र उदीयमान तथा विकासोन्मुख अर्थतन्त्रहरुमा ५.२ प्रतिशत कायम रहेको छ । सन् २०२६ मा विकसित अर्थतन्त्रहरुमा मुद्रास्फीति ३.१ प्रतिशत र उदीयमान तथा विकासोन्मुख अर्थतन्त्रहरुमा ५.७ प्रतिशत रहने मुद्राकोषको प्रक्षेपण छ ।सन् २०२५ मा ५.० प्रतिशतले विस्तार भएको वस्तु तथा सेवाको विश्व व्यापार सन् २०२६ मा ४.६ प्रतिशतले बढ्ने कोषको प्रक्षेपण छ ।

नेपालको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति

कुल गार्हस्थ्य उत्पादन

१.४ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा देशको यथार्थ कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर आधारभूत मूल्यमा ३.६८ प्रतिशत तथा उत्पादकको मूल्यमा ३.८५ प्रतिशत रहेको राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयको प्रारम्भिक अनुमान छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो वृद्धिदर क्रमशः ३.८० प्रतिशत र ४.४३ प्रतिशत रहेको थियो ।

चार्ट १.१ : कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर
(आधारभूत मूल्यमा)

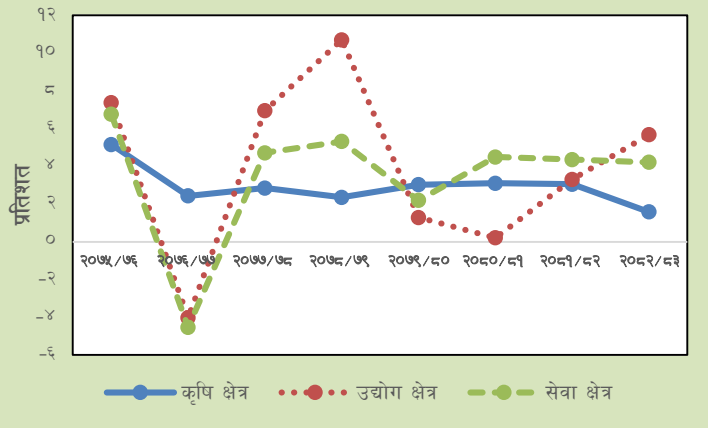
१.५ समीक्षा वर्षमा कृषि क्षेत्रको उत्पादन १.५८ प्रतिशतले वृद्धि भएको र गैर-कृषि क्षेत्रको उत्पादन ४.५४ प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान गरिएको छ । अघिल्लो वर्ष कृषि क्षेत्रको उत्पादन ३.०५ प्रतिशत तथा गैर-कृषि क्षेत्रको उत्पादन ४.१२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा गैर-कृषि क्षेत्रअन्तर्गत उद्योग क्षेत्रको उत्पादन ५.६७ प्रतिशत र सेवा क्षेत्रको उत्पादन ४.२१ प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान छ ।

अघिल्लो वर्ष उद्योग क्षेत्र ३.३१ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो भने सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर ४.३६ प्रतिशत रहेको थियो ।

कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत संरचना

१.६ समीक्षा वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि, उद्योग तथा सेवा क्षेत्रको अंश क्रमशः २४.०३ प्रतिशत, १४.१६ प्रतिशत र ६१.८१ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यी क्षेत्रहरूको अंश क्रमशः २४.५० प्रतिशत, १३.७० प्रतिशत र ६१.८० प्रतिशत रहेको थियो । प्रदेशगत आर्थिक वृद्धि तुलना गर्दा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा मुलुकको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा सबैभन्दा धेरै हिस्सा बागमती प्रदेशको ३६.७१ प्रतिशत र सबैभन्दा थोरै कर्णाली प्रदेशको ४.२० प्रतिशत रहेको अनुमान छ ।

चार्ट १.२ : क्षेत्रगत आर्थिक वृद्धिदर

१.७ वृहत औद्योगिक वर्गीकरणको आधारमा समीक्षा वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्र (कृषि तथा वन, मत्स्यपालन र खानी तथा उत्खनन्), द्वितीय क्षेत्र (उत्पादनमूलक उद्योग, विद्युत ग्याँस तथा पानी र निर्माण) तथा तृतीय (सेवा) क्षेत्रको अंश क्रमशः २४.४६ प्रतिशत, १३.७३ प्रतिशत र ६१.८१ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यी क्षेत्रहरूको अंश क्रमशः २४.९६ प्रतिशत, १३.२५ प्रतिशत र ६१.८० प्रतिशत रहेको थियो ।

तालिका १.१ : कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक, द्वितीय र तृतीय क्षेत्रको अंश (प्रचलित मूल्यमा)

(प्रतिशतमा)

क्षेत्र	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा अंश				
	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२सं.	२०८२/८३प्रा.
प्राथमिक क्षेत्र*	२५.००	२४.५३	२४.९३	२४.९६	२४.४६
द्वितीय क्षेत्र**	१३.७०	१३.००	१३.१३	१३.२५	१३.७३
तृतीय क्षेत्र***	६१.३०	६२.४७	६१.९४	६१.८०	६१.८१

स्रोत : राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

* कृषि, वन, तथा मत्स्यपालन र खानी तथा उत्खनन, ** उत्पादनमूलक उद्योग, विद्युत्, ग्याँस तथा पानी र निर्माण

*** सेवा क्षेत्र, प्रा.: प्रारम्भिक अनुमान, सं.: संशोधित अनुमान

कृषि

१.८ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा कृषि, वन र मत्स्यपालन क्षेत्रको वृद्धिदर १.५८ प्रतिशत रहेको अनुमान छ । अघिल्लो वर्ष यस क्षेत्रको वृद्धिदर ३.०५ प्रतिशत रहेको थियो ।

उद्योग

१.९ समीक्षा वर्ष उद्योग क्षेत्रको वृद्धिदर ५.६७ प्रतिशत भएको अनुमान छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो वृद्धिदर ३.३१ प्रतिशत रहेको थियो ।

१.१० समीक्षा वर्ष उद्योग क्षेत्रअन्तर्गत विद्युत् तथा ग्याँस क्षेत्र, खानी तथा उत्खनन् क्षेत्र, उत्पादनमूलक उद्योग क्षेत्र, निर्माण क्षेत्र र पानी आपूर्ति, ढल, फोहोर व्यवस्थापन क्षेत्रको उत्पादन क्रमशः २०.९३ प्रतिशत, ३.५२ प्रतिशत, २.८३ प्रतिशत, २.२१ प्रतिशत र १.९९ प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान छ। अघिल्लो वर्ष विद्युत् तथा ग्याँस क्षेत्र, खानी तथा उत्खनन् क्षेत्र, उत्पादनमूलक उद्योग क्षेत्र, निर्माण क्षेत्र र पानी आपूर्ति, ढल, फोहोर व्यवस्थापन क्षेत्रको उत्पादन क्रमशः १२.७१ प्रतिशत, १.३९ प्रतिशत २.२७ प्रतिशत, ०.९६ प्रतिशत र २.०५ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो।

सेवा

१.११ समीक्षा वर्ष सेवा क्षेत्र ४.२१ प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान छ। अघिल्लो वर्ष यस क्षेत्रको वृद्धिदर ४.३६ प्रतिशत रहेको थियो।

१.१२ चालु आर्थिक वर्षमा सेवा क्षेत्रअन्तर्गत वित्तीय तथा बीमासम्बन्धी क्षेत्र, यातायात तथा भण्डारण क्षेत्र, सूचना तथा सञ्चार क्षेत्र, प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्षेत्र, थोक तथा खुद्रा व्यापार र गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा क्षेत्र, मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलाप क्षेत्र, पेशागत वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलाप क्षेत्र, आवास तथा भोजन सेवा क्षेत्र, रियल स्टेट क्षेत्र, अन्य सेवासम्बन्धी क्रियाकलाप क्षेत्र, शिक्षा क्षेत्र, सार्वजनिक प्रशासन तथा रक्षा; अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा क्षेत्रको उत्पादन क्रमशः ९.१६ प्रतिशतले, ५.७९ प्रतिशतले, ५.५३ प्रतिशतले, ४.५२ प्रतिशतले, ४.५१ प्रतिशतले, ४.०४ प्रतिशतले, ३.२७ प्रतिशतले, ३.१२ प्रतिशतले, २.६९ प्रतिशतले, २.६५ प्रतिशतले, १.५० प्रतिशतले, र ०.२३ प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान छ। अघिल्लो वर्ष सेवा क्षेत्रअन्तर्गत वित्तीय तथा बीमासम्बन्धी क्षेत्र, यातायात तथा भण्डारण क्षेत्र, सूचना तथा सञ्चार क्षेत्र, प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्षेत्र, थोक तथा खुद्रा व्यापार र गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा क्षेत्र, मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलाप क्षेत्र, पेशागत वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलाप क्षेत्र, आवास तथा भोजन सेवा क्षेत्र, रियल स्टेट क्षेत्र, अन्य सेवासम्बन्धी क्रियाकलाप क्षेत्र, शिक्षा क्षेत्र, सार्वजनिक प्रशासन तथा रक्षा; अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा क्षेत्रको उत्पादन क्रमशः ७.५५ प्रतिशतले, ७.०७ प्रतिशतले, ४.८८ प्रतिशतले, ३.७३ प्रतिशतले, ३.८८ प्रतिशतले, ४.६९ प्रतिशतले, ४.०३ प्रतिशतले, ४.६१ प्रतिशतले, २.७७ प्रतिशतले, ४.०६ प्रतिशतले, २.३६ प्रतिशत र ३.०० प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो।

बचत तथा कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय

१.१३ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल उपभोगको अंश ९३.११ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ९०.२९ प्रतिशत रहेको अनुमान छ।

१.१४ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय (Gross National Disposable Income at Current Prices) ९.३४ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो आय ९.७९ प्रतिशतले बढेको थियो। समीक्षा वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आयको अनुपात १३५.०६ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो अनुपात १३१.५० प्रतिशत रहेको थियो।

तालिका १.२ : कुल खर्चयोग्य आय (प्रचलित मूल्यमा)

विवरण	रु.अर्बमा			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०८०/८१	२०८१/८२*	२०८२/८३**	२०८१/८२	२०८२/८३
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा)@	५७६०.२३	६१९९.८७	६६००.१०	७.६३	६.४६
खुद प्राथमिक आय#	९४.०७	७८.४७	९६.४८	-१६.५८	२२.९६
खुद चालु हस्तान्तरण#	१५७१.२४	१८७४.३०	२२१७.५१	१९.२९	१८.३१
कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय @	७४२५.५५	८१५२.६३	८९१४.०९	९.७९	९.३४

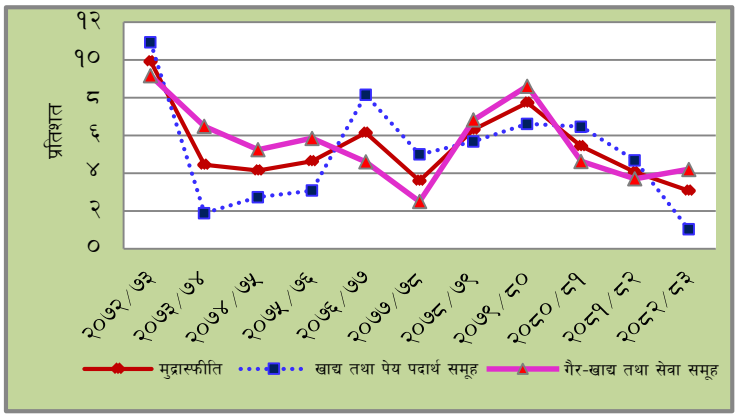
स्रोत : @ राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, # नेपाल राष्ट्र बैंक
* संशोधित अनुमान, ** प्रारम्भिक अनुमान

मुद्रास्फीति र तलब तथा ज्याला सूचकाङ्क

उपभोक्ता मुद्रास्फीति

१.१५ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ३.०८ प्रतिशतमा सीमित रह्यो। अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्रास्फीति ४.०६ प्रतिशत रहेको थियो। समीक्षा वर्षको पहिलो पाँच महिनासम्म खाद्य तथा खाद्यजन्य पदार्थ, तरकारी, दाल, गेडागुडी, मरमसला लगायत खाद्य वस्तुको मूल्य वृद्धिदर ऋणात्मक रहेकाले सुरुका महिनाहरुमा उपभोक्ता मुद्रास्फीतिमा दबाब कम रहेको थियो। तर, त्यसपश्चात् ती वस्तुहरुको मूल्य बढ्नुका साथै गैर-खाद्य तथा सेवा समूह अन्तर्गत शिक्षा र विविध वस्तु तथा सेवाहरूको मूल्य वर्षको सुरुवातबाट नै एकनासले नै बढ्दै गएको र वर्षको अन्त्यतिर यातायातको मूल्यसमेत उल्लेख्य रुपमा बढेकाले पछिल्ला महिनाहरुमा भने मुद्रास्फीतिमा चाप बढ्दै गएको थियो। भारतसहित विश्वका अधिकांश अर्थतन्त्रहरूमा मुद्रास्फीतिमा उल्लेख्यनीय सुधार आएको, अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा कच्चा तेलको मूल्यमा आएको गिरावटका कारण नेपाल आयल निगमले पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य समायोजन गरेको तथा आन्तरिक माग कमजोर रहेको हुनाले उपभोक्ता मुद्रास्फीतिमा तुलनात्मक रुपमा कम दबाब पर्न गई मौद्रिक नीतिले लिएको लक्ष्य भित्र सीमित हुन पुगेको हो।

चार्ट १.३ : वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति (प्रतिशतमा)

१.१६ समीक्षा वर्षमा खाद्य तथा पेय पदार्थ समूह र गैर-खाद्य तथा सेवा समूहको वार्षिक औसत मुद्रास्फीति क्रमशः १.०४ प्रतिशत र ४.२१ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो आर्थिक वर्ष यी समूहहरूको वार्षिक औसत मुद्रास्फीति क्रमशः ४.६९ प्रतिशत र ३.७१ प्रतिशत रहेको थियो।

१.१७ समीक्षा वर्षमा खाद्य तथा पेय पदार्थ समूह अन्तर्गत फलफूल र घ्यु तथा तेल र गैर-खाद्य तथा सेवा समूह अन्तर्गत शिक्षा र विविध वस्तु तथा सेवाहरू उपसमूहको मुद्रास्फीति अघिल्लो वर्षको तुलनामा उल्लेख्य रुपमा बढेको छ। यद्यपि तरकारी, मरमसला, दलहन तथा गेडागुडी र खाद्य तथा खाद्यजन्य पदार्थ उपसमूहको मुद्रास्फीति अघिल्लो वर्षको तुलनामा घटेको छ। गैर-खाद्य तथा सेवा समूह अन्तर्गत बीमा तथा वित्तीय सेवाहरु उपसमूहको मुद्रास्फीति न्युन मात्रामा घटेको र बाँकी सबै उपसमूहहरुको बार्षिक औसत् मुद्रास्फीति धनात्मक रहेको छ।

१.१८ समीक्षा वर्षमा काठमाडौं उपत्यकाको वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ३.१६ प्रतिशत, तराईको ३.२८ प्रतिशत, पहाडको २.८१ प्रतिशत र हिमालको २.७३ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो आर्थिक वर्ष यस्तो मुद्रास्फीति काठमाडौं उपत्यकामा ३.७७ प्रतिशत, तराईमा ४.१४ प्रतिशत, पहाडमा ३.८६ प्रतिशत र हिमालमा ४.८९ प्रतिशत रहेको थियो।

१.१९ समीक्षा वर्षमा ग्रामीण क्षेत्रको वार्षिक औसत उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क २.६५ प्रतिशत र शहरी क्षेत्रको ३.२२ प्रतिशतले बढेको छ।

१.२० समीक्षा वर्षमा कोशी प्रदेशको वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ३.७७ प्रतिशत, मधेश प्रदेशको ३.६५ प्रतिशत, बागमती प्रदेशको २.७९ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशको २.५९ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशको ३.२९ प्रतिशत, कर्णाली प्रदेशको २.६० प्रतिशत र सुदूरपश्चिम प्रदेशको २.०५ प्रतिशत रहेको छ ।

नेपाल र भारतबीचको उपभोक्ता मुद्रास्फीति अन्तर

१.२१ समीक्षा वर्षमा नेपालको वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ३.०८ प्रतिशत र भारतको २.६२ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्ष नेपाल र भारतमा यस्तो मुद्रास्फीति क्रमशः ४.०६ प्रतिशत र ३.९१ प्रतिशत रहेको थियो ।

थोक मुद्रास्फीति

१.२२ समीक्षा वर्षमा वार्षिक औसत थोक मुद्रास्फीति ४.२७ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्रास्फीति ३.८४ प्रतिशत रहेको थियो । समीक्षा वर्षमा थोक मूल्यअन्तर्गत प्राथमिक वस्तुहरूको वार्षिक औसत मुद्रास्फीति -४.१६ प्रतिशत, इन्धन तथा उर्जाको ७.६० प्रतिशत र उत्पादित वस्तुहरूको ९.०९ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यी समूहहरूको वार्षिक औसत मुद्रास्फीति क्रमशः ७.२९ प्रतिशत, -३.९२ प्रतिशत र ३.०३ प्रतिशत रहेको थियो ।

१.२३ वृहत आर्थिक वर्गीकरणको आधारमा हेर्दा समीक्षा वर्षमा उपभोग्य वस्तु, मध्यवर्ती वस्तु तथा पुँजीगत वस्तुको वार्षिक औसत थोक मुद्रास्फीति क्रमशः -०.६७ प्रतिशत, ७.३४ प्रतिशत र ३.२९ प्रतिशत रहेको छ ।

राष्ट्रिय तलब तथा ज्याला सूचकाङ्क

१.२४ समीक्षा वर्षमा राष्ट्रिय तलब तथा ज्याला सूचकाङ्क ५.७९ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष उक्त सूचकाङ्क २.८५ प्रतिशतले बढेको थियो ।

१.२५ समीक्षा वर्षमा वार्षिक औसत तलब तथा ज्याला सूचकाङ्कको बृद्धिदर कोशी प्रदेशमा ५.९४ प्रतिशत, मधेश प्रदेशमा ४.१६ प्रतिशत, बागमती प्रदेशमा ४.७८ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशमा १०.२१ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा ८.०२ प्रतिशत, कर्णाली प्रदेशमा १.४४ प्रतिशत र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ५.५३ प्रतिशत रहेको छ ।

बाह्य क्षेत्र

वैदेशिक व्यापार

१.२६ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा कुल वस्तु निर्यात १३.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.३१५ अर्ब २९ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो निर्यात ८१.८ प्रतिशतले बढेको थियो । कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल वस्तु निर्यातको अनुपात अघिल्लो वर्ष ४.५ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ४.८ प्रतिशत रहेको छ ।

१.२७ कुल वस्तु निर्यातमध्ये भारततर्फको निर्यात अघिल्लो वर्ष ११७.८ प्रतिशतले बढेकोमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा १५.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२५८ अर्ब ६५ करोड पुगेको छ । वस्तुगत आधारमा समीक्षा वर्षमा भारततर्फ मुख्यतया सोयाविन तेल, पाम तेल, अलैंची, जुस, जुटका सामान, ब्रान्स लगायतका वस्तुहरूको निर्यातमा वृद्धि भएको छ ।

१.२८ चीनतर्फको निर्यात अघिल्लो वर्ष १.६ प्रतिशतले बढेकोमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा २८.० प्रतिशतले घटेर रु.१ अर्ब ८९ करोड कायम भएको छ । समीक्षा वर्षमा चीनतर्फ मुख्यतया ऊनी गलैचा, तयारी पोशाक, हस्तकलाका समानहरू लगायतका वस्तुहरूको निर्यात बढेको छ ।

१.२९ अन्य मुलुकतर्फको निर्यात अघिल्लो वर्ष ६.७ प्रतिशतले बृद्धि भएकोमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा १०.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.५४ अर्ब ७५ करोड कायम भएको छ । समीक्षा वर्षमा अन्य मुलुकतर्फ मुख्यतया चाउचाउ, तयारी पोशाक, पश्मिना, जडीबुटी, चिया लगायतका वस्तुहरूको निर्यात बढेको छ ।

१.३० आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा कुल वस्तु आयात १६.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२०९६ अर्ब ३८ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आयात १३.३ प्रतिशतले बढेको थियो । कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल वस्तु आयातको अनुपात अघिल्लो वर्ष २९.१ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ३१.८ प्रतिशत पुगेको छ ।

१.३१ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा भारतबाट भएको वस्तु आयात १३.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१२१० अर्ब ६० करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आयात ७.५ प्रतिशतले बढेको थियो । समीक्षा वर्षमा भारतबाट पेट्रोलियम पदार्थ, सवारी साधन तथा स्पेयर पार्टस्, अन्य मेसिनरी तथा पार्टस्, स्पोन्ज आइरन, अलुमिनियम लाप्सा, डण्डी, प्रोफाइल, पातलो पाता लगायतका वस्तुको आयात बढेको छ ।

१.३२ चीनबाट भएको वस्तु आयात अघिल्लो वर्ष १४.२ प्रतिशतले बढेकामा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा २४.७ प्रतिशतले वृद्धि भई आई रु.४२५ अर्ब २५ करोड पुगेको छ । समीक्षा वर्षमा चीनबाट रासायनिक मल, टेलिकम उपकरण तथा पार्टस्, लत्ताकपडा, कम्प्यूटर तथा पार्टस्, विद्युत्तीय उपकरण लगायतका वस्तुहरूको आयात बढेको छ ।

१.३३ अन्य मुलुकबाट भएको वस्तु आयात अघिल्लो वर्ष ३१.७ प्रतिशतले बढेकोमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा १७.५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.४६० अर्ब ५३ करोड पुगेको छ । समीक्षा वर्षमा अन्य मुलुकबाट चाँदी, कच्चा सोयाबिन तेल, सुन, कच्चा पाम तेल, यातायात उपकरण तथा पार्टपुर्जा लगायतका वस्तुहरूको आयात बढेको छ ।

१.३४ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा कुल वस्तु व्यापार घाटा १६.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१७८१ अर्ब ९ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो व्यापार घाटा ६.० प्रतिशतले बढेको थियो । अघिल्लो वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल व्यापार घाटाको अनुपात २४.६ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा २७.० प्रतिशत रहेको छ । समीक्षा वर्षमा कुल वस्तु व्यापार घाटामध्ये भारतसँगको व्यापार घाटा १२.५ प्रतिशतले बृद्धि भई रु.९५१ अर्ब ९५ करोड, चीनसँगको व्यापार घाटा २५.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.४२३ अर्ब ३५ करोड र अन्य मुलुकसँगको व्यापार घाटा १८.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.४०५ अर्ब ७८ करोड पुगेको छ ।

१.३५ कुल वस्तु व्यापार अघिल्लो वर्ष १९.२ प्रतिशतले बढेकोमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा १५.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२४११ अर्ब ६७ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल व्यापारको अनुपात ३३.६ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ३६.५ प्रतिशत रहेको छ । कुल व्यापारमा भारतसँगको व्यापार अघिल्लो वर्ष १७.८ प्रतिशतले बढेकोमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा १३.४ प्रतिशले वृद्धि भई रु.१४६९ अर्ब २५ करोड पुगेको छ । चीनसँगको कुल व्यापार अघिल्लो वर्ष १४.१ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा २४.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.४२७ अर्ब १४ करोड पुगेको छ । त्यसैगरी, अन्य मुलुकसँगको कुल व्यापार अघिल्लो वर्ष २८.३ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा १६.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.५१५ अर्ब २८ करोड पुगेको छ ।

१.३६ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा निर्यात-आयात अनुपात १५.० प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो अनुपात १५.४ प्रतिशत रहेको थियो । समीक्षा वर्षमा कुल निर्यात, कुल आयात, कुल वस्तु व्यापार घाटा र कुल व्यापारमा भारतसँगको अंश क्रमशः ८२.० प्रतिशत, ५७.७ प्रतिशत, ५३.४ प्रतिशत र ६०.९ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष भारतसँगको यी अंशहरू क्रमशः ८१.१ प्रतिशत, ५९.४ प्रतिशत, ५५.४ प्रतिशत र ६२.३ प्रतिशत रहेका थिए ।

सेवा खाता

१.३७ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा सेवा खाता रु.७३ अर्ब ६० करोडले ऋणात्मक रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो खाता रु.९० अर्ब ३० करोडले ऋणात्मक रहेको थियो ।

१.३८ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा सेवा क्षेत्रतर्फको आय १५.२ प्रतिशतले बृद्धि भई रु.२७६ अर्ब ८३ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष सेवा आय ४.८ प्रतिशतले घटेको थियो । समीक्षा वर्षमा सेवा खाताअन्तर्गत भ्रमण आय

१.५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.९० अर्ब ५ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आय ७.७ प्रतिशतले बढेको थियो ।

१.३९ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा कुल सेवा भुक्तानी ६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.३५० अर्ब ४३ करोड कायम भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो भुक्तानी ७.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । सेवा भुक्तानीतर्फ भ्रमण खर्च ६.५ प्रतिशतले घटेर रु.२०९ अर्ब १० करोड कायम भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो खर्च १८.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।

ट्रान्सफर

१.४० आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा खुद ट्रान्सफर आय ३७.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२५८१ अर्ब ५३ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आय १९.३ प्रतिशतले बढेको थियो ।

१.४१ समीक्षा वर्षमा ट्रान्सफर आय ३७.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२५९४ अर्ब ६० करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आय १९.५ प्रतिशतले बढेको थियो । त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा ट्रान्सफर भुक्तानी १०.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१३ अर्ब ०७ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो भुक्तानी ७७.१ प्रतिशतले बढेको थियो ।

१.४२ समीक्षा वर्षमा विप्रेषण आप्रवाह ३७.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२३६३ अर्ब १२ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आप्रवाह १९.२ प्रतिशतले बढेको थियो । अघिल्लो वर्ष विप्रेषण आप्रवाहको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात २७.८ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ३५.८ प्रतिशत रहेको छ ।

१.४३ समीक्षा वर्षमा पेन्सन आय ३९.५ प्रतिशतले बृद्धि भई रु.८९ अर्ब ८० करोड कायम भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आय ६.१ प्रतिशतले घटेको थियो ।

चालु खाता तथा शोधनान्तर

१.४४ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा चालु खाता रु.९२३ अर्ब ५६ करोडले बचतमा रहेको छ। अघिल्लो वर्ष चालु खाता रु.४०९ अर्ब ८४ करोडले बचतमा रहेको थियो । समीक्षा वर्षमा चालु खाता बचतको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात १४.० प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष चालु खाता बचतको यस्तो अनुपात ६.६ प्रतिशत रहेको थियो ।

१.४५ समीक्षा वर्षमा पुँजी खातातर्फको ट्रान्सफर ८८.१ प्रतिशतले बृद्धि भई आई रु.१८ अर्ब ५० करोड कायम भएको छ । वित्तीय खाताअन्तर्गत खुद प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी अघिल्लो वर्ष रु.१२ अर्ब २ करोड रहेकोमा समीक्षा वर्षमा १३७ प्रतिशतले बृद्धि भई रु.२८ अर्ब ४९ करोड पुगेको छ ।

१.४६ समीक्षा वर्षमा शोधनान्तर स्थिति रु.१०२७ अर्ब ४ करोडले बचतमा रहेको छ । अघिल्लो वर्ष शोधनान्तर स्थिति रु. ५९४ अर्ब ५४ करोडले बचतमा रहेको थियो ।

१.४७ समीक्षा वर्षमा सरकारी क्षेत्रको वैदेशिक ऋण प्राप्ती ३१.९ प्रतिशतले घटेर रु.८८ अर्व ५० करोड कायम भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो ऋण प्राप्ती ४.५ प्रतिशतले बढेको थियो । त्यसैगरी, सरकारी सावाँ भुक्तानी अघिल्लो वर्ष २०.० प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा समीक्षा वर्षमा २४.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.५८ अर्ब ६७ करोड पुगेको छ ।

विदेशी विनिमय सञ्चिति

१.४८ २०८३ असार मसान्तमा कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति २०८२ असार मसान्तको तुलनामा ४५.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.३८९७ अर्ब ६७ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो सञ्चिति ३१.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२६७७ अर्ब ६८ करोड कायम भएको थियो । अमेरिकी डलरमा कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति २९.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२५ अर्ब ३१ करोड डलर पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो सञ्चिति २७.७ प्रतिशतले बढेको थियो ।

१.४९ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको विदेशी विनिमय सञ्चिति २०८१ असार मसान्तको रु.२४१४ अर्ब ६४ करोडको तुलनामा २०८३ असार मसान्तमा ४३.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.३४७३ अर्ब १९ करोड पुगेको छ। कुल विदेशी विनिमय सञ्चितिमा नेपाल राष्ट्र बैंकसँग रहेको सञ्चितिको अंश ८९.१ प्रतिशत र कुल विदेशी विनिमय सञ्चितिमा भारतीय मुद्रा सञ्चितिको अंश २२.३ प्रतिशत रहेको छ।

सञ्चिति पर्याप्तता सूचक

१.५० आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को कुल आयातलाई आधार मान्दा २०८३ असार मसान्तमा कायम रहेको विदेशी विनिमय सञ्चितिले २३ महिनाको वस्तु आयात र १९.६ महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्ने देखिन्छ।

तालिका १.३ : सञ्चिति पर्याप्तता परिसूचकहरू

विवरण	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
१) विदेशी विनिमय सञ्चितिले आयात खाम्ने स्थिति (महिनामा)			
क) वस्तु	१५.६	१८.२	२३.०
ख) वस्तु तथा सेवा	१३.०	१५.४	१९.६
२) कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति/ कुल गार्हस्थ उत्पादन (प्रतिशतमा)	३५.८	४३.८	६३.८
३) कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति/ आयात * (प्रतिशतमा)	१०८.६	१२८.१	१६३.४
४) कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति/ विस्तृत मुद्रा प्रदाय (प्रतिशतमा)	२९.३	३४.१	४३.८
५) कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति/ सञ्चित मुद्रा (प्रतिशतमा)	२०४.६	२३१.२	३१८.७४

* वस्तु तथा सेवा आयात

१.५१ समीक्षा वर्षमा विदेशी विनिमय सञ्चितिको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन, कुल आयात, विस्तृत मुद्राप्रदाय र सञ्चित मुद्रासँगको अनुपातहरू क्रमशः ६३.८ प्रतिशत, १६३.४ प्रतिशत र ४३.८ र ३१८.७४ रहेका छन्। अघिल्लो वर्ष यस्ता अनुपातहरु क्रमशः ४३.८ प्रतिशत, १२८.१ प्रतिशत, ३४.१ र २३१.२ प्रतिशत रहेका थिए। (तालिका १.३)

वैदेशिक सम्पत्ति तथा दायित्व स्थिति

१.५२ २०८३ असार मसान्तमा मुलुकको वैदेशिक सम्पत्ति रु.४२६२ अर्ब ८४ करोड तथा दायित्व रु.२४४६ अर्ब १० करोड रहेको छ। फलस्वरुप, २०८३ असार मसान्तमा खुद वैदेशिक सम्पत्ति र दायित्वको स्थिति (IIP) रु.१८१६ अर्ब ७४ करोडले धनात्मक रहेको छ। २०८२ असार मसान्तमा खुद वैदेशिक सम्पत्ति र दायित्वको स्थिति रु.७७९ अर्ब ७७ करोडले धनात्मक रहेको छ।

विनिमय दर प्रवृत्ति

१.५३ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा पनि नेपाली रुपैयाँको भारतीय रुपैयाँसँगको विनिमय दर स्थिर राखिएको छ। २०८२ असार मसान्तको तुलनामा २०८३ असार मसान्तमा नेपाली रुपैयाँ अमेरिकी डलरसँग २.७३ प्रतिशत, पाउण्ड स्टर्लिङ्गसँग १०.४९ प्रतिशत, यूरोसँग ८.८९ प्रतिशत र जापानी येनसँग २.२२ प्रतिशतले अवमूल्यन भएको छ (तालिका १.४)।

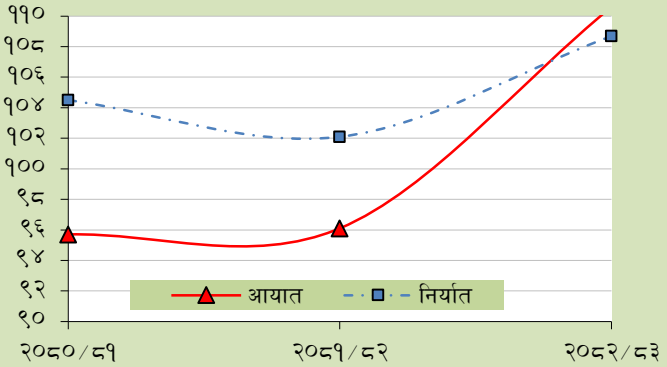
तालिका १.४ : विनिमय दर प्रवृत्ति

विदेशी मुद्रा	खरिद दर (नेपाली रुपैयाँमा)			अधिमूल्यन(+)/ अवमूल्यन(-)	
	असार मसान्त			(प्रतिशतमा)	
	२०८१	२०८२	२०८३	२०८२	२०८३
१ अमेरिकी डलर	१३३.३६	१३७	१५३.७२	-२.६६	२.७३
१ पाउण्ड स्टर्लिङ	१७३.२९	१८४.१९	२०५.७८	-५.९२	-१०.४९
१ युरो	१४५.४६	१५९.९१	१७५.५१	-९.०४	-८.८९
१० जापानी येन	८.४५	९.२६	९.४७	-८.७५	-२.२२

निर्यात आयात मूल्य सूचकाङ्क

१.५४ वार्षिक बिन्दुगत आधारमा २०८३ असार महिनामा भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित निर्यातको एकाइ मूल्य सूचकाङ्क (Unit Value Index) ६.५ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ भने आयात मूल्य सूचकाङ्क १५.१ प्रतिशतले बढेको छ। २०८२ असार महिनामा वार्षिक विन्दुगत आधारमा २.८ प्रतिशतले घटेको व्यापारको शर्त (Terms of Trade) २०८३ असार महिनामा ७.५ प्रतिशतले घटेको छ।

चार्ट १.४ : निर्यात आयात मूल्य सूचकाङ्क

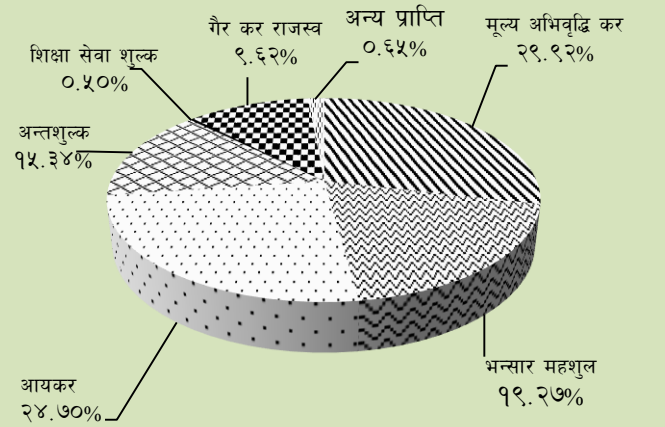

सरकारी वित्त स्थिति

सरकारी राजस्व

१.५५ नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय (महालेखा नियन्त्रक कार्यालय) का अनुसार आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा नेपाल सरकारको राजस्व परिचालनमा (प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहमा बाँडफाँट हुने रकम र अन्य प्राप्ति समेत) ५.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१२४१ अर्ब ३२ करोड कायम भएको छ। अघिल्लो वर्ष सरकारको राजस्व परिचालन ११.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.११७८ अर्ब ८२ करोड पुगेको थियो। समीक्षा वर्षमा राजस्व/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात १८.८ प्रतिशत रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा यस्तो अनुपात १९.३ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट १.५ : आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को राजस्व परिचालनको संरचना

१.५६ समीक्षा वर्षमा मूल्य अभिवृद्धि कर राजस्वमा ९.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.३७३ अर्ब ७९ करोड कायम भएको छ। अघिल्लो वर्ष सो राजस्व १०.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.३४१ अर्ब ९३ करोड पुगेको थियो।

१.५७ समीक्षा वर्षमा आयकर राजस्वमा ३.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.३०८ अर्ब ५८ करोड कायम भएको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो राजस्व ५.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२९७ अर्ब ८१ करोड पुगेको थियो।

१.५८ समीक्षा वर्षमा भन्सार महसुलबाट प्राप्त हुने राजस्वमा ४.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२४० अर्ब ७६ करोड कायम भएको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो राजस्व १४.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२३० अर्ब ९१ करोड पुगेको थियो।

१.५९ समीक्षा वर्षमा अन्तःशुल्कबाट प्राप्त राजस्वमा ९.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१९१ अर्ब ६७ करोड कायम भएको छ। अघिल्लो वर्ष अन्तःशुल्क राजस्व १९.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१७५ अर्ब १६ करोड पुगेको थियो।

१.६० समीक्षा वर्षमा कुल राजस्व परिचालन (अन्य प्राप्तिसमेत) मा मूल्य अभिवृद्धि करको अंश २९.९२ प्रतिशत, आयकरको २४.७० प्रतिशत, भन्सार महसुलको १९.२७ प्रतिशत र अन्तःशुल्कको १५.३४ प्रतिशत रहेको छ

(चार्ट १.४)। अघिल्लो वर्ष यी अनुपातहरू क्रमशः २८.६ प्रतिशत, २४.९ प्रतिशत, १९.३ प्रतिशत र १४.६ प्रतिशत रहेका थिए।

१.६१ समीक्षा वर्षमा गैर-कर राजस्व परिचालन ६.८ प्रतिशतले कमी भई रु.१२० अर्ब २४ करोड कायम भएको छ। अघिल्लो वर्ष गैर-कर राजस्व १२.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१२८ अर्ब ९४ करोड पुगेको थियो।

१.६२ समीक्षा वर्षमा कुल राजस्वमा कर राजस्वको अंश ८९.७ प्रतिशत, गैर-कर राजस्वको अंश ९.६ प्रतिशत र अन्य प्राप्तिको अशं ०.६ रहेको छ। त्यसैगरी, कर राजस्वमा प्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश २८.१ प्रतिशत र अप्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ७१.९ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष कुल राजस्वमा कर राजस्वको अंश ८७.८ प्रतिशत, गैर-कर राजस्वको अंश १०.८ प्रतिशत, र अन्य प्राप्तिको अंश १.५ प्रतिशत रहेको थियो भने कर राजस्वमा प्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश २८.८ प्रतिशत र अप्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ७१.२ प्रतिशत रहेको थियो।

सरकारी खर्च

१.६३ नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय (महालेखा नियन्त्रक कार्यालय) का अनुसार आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा कुल सरकारी खर्च ४.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१५८२ अर्ब १७ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्षमा कुल सरकारी खर्च रु.१५१३ अर्ब २५ करोड रहेको थियो।

तालिका १.५ : सरकारी खर्च तथा राजस्व (वार्षिक विवरण)

विवरण	रकम (रु.अर्बमा)			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०८०/८१	२०८१/८२ य	२०८२/८३ अ	२०८१/८२	२०८२/८३
कुल खर्च	**१३९३.४०**	**१५१३.२५**	**१५८२.१७**	**८.६**	**४.६**
चालु खर्च	९२९.१३	९५६.५९	१०४३.९९	३.०	९.१
पुँजीगत खर्च	१९२.०३	२२३.९८	१९०.८४	१६.६	-१४.८
वित्तीय व्यवस्था	२७२.२५	३३२.६८	३४७.३३	२२.२	४.४
राजस्व परिचालन	**१०५८.८७**	**११७८.८२**	**१२४१.३२**	**११.३**	**५.३**
कर राजस्व	९४४.५५	१०४९.८८	११२१.०८	११.२	६.८
गैर-कर राजस्व	११४.३१	१२८.९४	१२०.२४	१२.८	-६.८
अन्य प्राप्ति	२३.८५	१७.३७	८.०७	-२७.२	-५३.५
कुल प्राप्ति	१०८२.७२	११९६.१९	१२४९.३९	१०.५	४.४

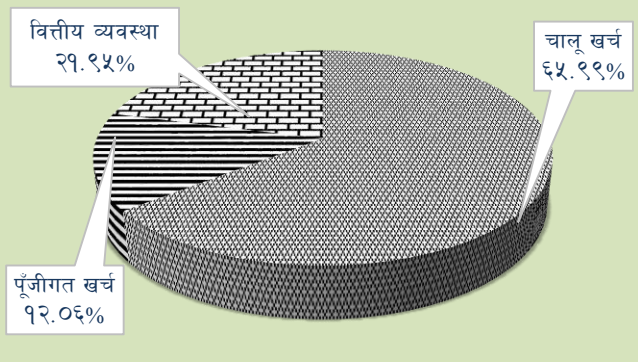
स्रोत : अर्थ मन्त्रालय र महालेखा नियन्त्रक कार्यालय

अ-अनुमानित, य-यथार्थ

१.६४ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा चालु खर्च ९.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१०४३ अर्ब ९९ करोड पुगेको छ। अघिल्लो आर्थिक वर्षमा चालु खर्च रु.९५६ अर्ब ५९ करोड रहेको थियो।

१.६५ समीक्षा वर्षमा पुँजीगत खर्च १४.८ प्रतिशतले कमी आई रु.१९० अर्ब ८४ करोड कायम भएको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो पुँजीगत खर्च रु.२२३ अर्ब ९८ करोड रहेको थियो।

चार्ट १.६ : सरकारी खर्चको संरचना (२०८२/८३)

१.६६ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा वित्तीय व्यवस्थाअन्तर्गतको खर्च ४.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.३४७ अर्ब ३३ करोड कायम भएको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो खर्च रु.३३२ अर्ब ६८ करोड रहेको थियो।

१.६७ सरकारी खर्चमा चालु खर्चको अंश ६५.९९ प्रतिशत, पुँजीगत खर्चको अंश १२.०६ प्रतिशत र वित्तीय व्यवस्था खर्चको अंश २१.९५ प्रतिशत रहेको छ। (चार्ट १.६)।

१.६८ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा बैंकिङ कारोबारमा आधारित कुल सरकारी खर्च ३.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१५०८ अर्ब ११ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो खर्च रु.१४६१ अर्ब ५९ करोड रहेको थियो।

तालिका १.६ : सरकारी वित्तका परिसूचकहरू

(कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात)

विवरण	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
कुल खर्च	२४.२	२४.४	२४.०
चालू खर्च	१६.१	१५.४	१५.८
पुँजीगत खर्च	३.३	३.६	२.९
वित्तीय व्यवस्था	४.७	५.४	५.३
राजस्व	१८.८	१९.३	१८.८
कर राजस्व	१८.५	१९.३	१६.९

१.६९ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा भएको चालु, पुँजीगत र वित्तीय व्यवस्थाअन्तर्गतका खर्चहरूको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात क्रमशः१५.८ प्रतिशत, २.९ प्रतिशत र ५.३ प्रतिशत रहेको छ (तालिका १.६)। अघिल्लो वर्ष यी अनुपातहरू क्रमशः १५.४ प्रतिशत, ३.६ प्रतिशत र ५.४ प्रतिशत रहेका थिए।

बजेट घाटा पूर्तिका स्रोतहरू

१.७० आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा रु.३५८ अर्ब ६७ करोड कुल आन्तरिक ऋण र रु.१०८ अर्ब ११ करोड खुद आन्तरिक ऋण परिचालन भएको छ। कुल आन्तरिक ऋण र खुद आन्तरिक ऋणको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात क्रमशः ५.४ प्रतिशत र १.६ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष रु.३२९ अर्ब ९९ करोड बराबरको कुल आन्तरिक ऋण र रु.८६ अर्ब ८ करोडको खुद आन्तरिक ऋण परिचालन भएको थियो। समीक्षा वर्षमा रु.२५० अर्ब ५६ करोड आन्तरिक ऋण भुक्तानी भएको छ।

नगद मौज्दात

१.७१ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को अन्त्यमा नेपाल सरकारको नेपाल राष्ट्र बैंकसँग रु.२७७ अर्ब ४६ करोड (प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको खातामा रहेको रकमसमेत) नगद मौज्दात रहेको छ। अघिल्लो आर्थिक वर्षको अन्त्यमा यस्तो मौज्दात रु. १३७ अर्ब ७८ करोड रहेको थियो।

सरकारी ऋण

१.७२ २०८३ असार मसान्तमा नेपाल सरकारको कुल तिर्न बाँकी बाह्य ऋण रु.१५९९ अर्ब ४८ करोड र आन्तरिक ऋण रु.१३७५ अर्ब ४१ करोड गरी कुल तिर्न बाँकी सरकारी ऋण रु.२९७४ अर्ब ९० करोड रहेको छ। अघिल्लो वर्षको असारमसान्तमा कुल तिर्न बाँकी सरकारी ऋण रु.२६७४ अर्ब ५ करोड रहेको थियो। सरकारी कुल तिर्न बाँकी ऋणको कुल

तालिका १.७ : सरकारी ऋणको स्थिति

क्र.स.	सरकारी ऋण परिसूचकहरू	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
१.	कुल ऋण/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	४२.३	४३.१	४५.१
२.	बाह्य ऋण/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	२१.८	२२.७	२४.२
३.	आन्तरिक ऋण/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	२०.५	२०.५	२०.८
४.	बाह्य ऋण/निर्यात	८२५.५	५०७.५	५०७.३
५.	बाह्य ऋण भुक्तानी/निर्यात	२६.५	१७.१	१९.६
७.	आन्तरिक ऋण भुक्तानी/राजस्व	१६.९	२०.४	२०.३
६.	कुल ऋण भुक्तानी/राजस्व	२०.६	२४.३	२५.२
८.	बाह्य ऋण भुक्तानी/राजस्व	३.७	४.०	५.०

स्रोतः महालेखा नियन्त्रक कार्यालय र नेपाल राष्ट्र बैंक।

गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात ४५.१ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो अनुपात ४३.१ प्रतिशत रहेको थियो। सरकारी ऋणसम्बन्धी अन्य परिसूचकहरू तालिका १.७ मा दिइएको छ।

प्रदेश वित्त स्थिति

१.७३ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा प्रदेश सरकारको बैंकिङ कारोबारमा आधारित कुल खर्च रु.१८३ अर्ब ९७ करोड रहेको छ। समीक्षा अवधिमा प्रदेश सरकारको स्रोत प्राप्ति रु.२१६ अर्ब २३ करोड रहेको छ। यसमध्ये संघीय सरकारले प्रदेश सरकारलाई अनुदान र विभाज्य कोषबाट बाँडफाँट हुने राजस्वसमेत गरी रु.१५९ अर्ब ४२ करोड हस्तान्तरण गरेको छ। यसैगरी, यस अवधिमा प्रदेश सरकारहरूले राजस्व र अन्य स्रोतबाट रु.५५ अर्ब २७ करोड परिचालन गरेका छन्।

राजस्वसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था

१.७४ नेपाल सरकारले आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को बजेटमा देहायबमोजिमको राजस्व नीति अवलम्बन गरेको छ।

- राजस्व प्रणालीलाई लगानीमैत्री तथा उत्पादनमुखी बनाउन र निरन्तर बढिरहेको सार्वजनिक खर्चको लागि स्रोत व्यवस्थापन गर्न कर प्रणालीलाई अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड र अभ्यास अनुकूल बनाउँदै बाह्य पुँजी र प्रविधि आकर्षित गर्नु,
- कर कानुनमा सामयिक सुधार र सरलीकरण गरी स्वेच्छिक कर सहभागिता बढाउनु,
- करदातामैत्री, पारदर्शी र स्वचालित राजस्व प्रणालीको विकास गर्नु,
- राजस्व प्रशासनको दक्षता अभिवृद्धि गरी राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्नु,
- गैर कर राजस्वलाई प्राकृतिक स्रोत साधनको दिगो उपयोग र लागत प्रभावी हुनेगरी परिचालन गर्नु।

करका दरहरू

१.७५ विदेशबाट नेपाल पैठारी हुने मालवस्तुमा (आयात महसुलतर्फ) आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा १, ५, १०, १५, २०, ३०, ४०, ६०, ७० र ८० प्रतिशत गरी दस दरहरू कायम छन्। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा दस दरहरूनै रहेका थिए। त्यस्तै, नेपालबाट विदेशमा निकासी हुने महसुलमा १० र २०० प्रतिशत गरी दुईवटा दरहरू कायम गरिएको छ। अन्तःशुल्कतर्फ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा ५, ७, १०, १५, २०, २५, ३०, ३५, ४०, ५०, ५५, ६०, ७५, १०० र १०५ प्रतिशत गरी १५ वटा दरहरू रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा प्राकृतिक व्यक्तिको आय कर नलाग्ने सीमामा परिमार्जन गरिएको छैन।

तालिका १.८ : करका दरहरू

	२०८१/८२	२०८२/८३
१. पैठारी महसुल (प्रतिशतमा)	१, ५, १०, १५, २०, ३०, ४०, ६०, ७०, ८०	१, ५, १०, १५, २०, ३०, ४०, ६०, ७०, ८०
२. निकासी महसुल (प्रतिशतमा) काठजन्य पदार्थमा २०० प्रतिशत निकासी शुल्क लाग्ने	२००, १०	२००, १०
३. अन्तःशुल्क (प्रतिशतमा)	५, ७, १०, १५,२०, २५, ३०, ३५,४०, ५०, ५५, ६०, ८०, १००, १०५	५, ७, १०, १५,२०, २५, ३०, ३५,४०, ५०, ५५, ६०, ८०, १००, १०५
४. मूल्य अभिवृद्धि कर (प्रतिशतमा)	१३	१३
५. आयकर		
प्राकृतिक व्यक्तिको हकमा		
(क) १ प्रतिशत आयकर लाग्ने हद		
(१) व्यक्तिको लागि	रु. ५,००,०००।	रु. ५,००,०००।
(२) दम्पती वा परिवारको लागि	रु. ६,००,०००।	रु. ६,००,०००।
(ख) १ प्रतिशत आयकर लाग्ने हदभन्दा माथि		

	२०८१/८२	२०८२/८३
(१) पहिलो रु.१ लाखमा (२०७९/८० मा थप २ लाखसम्म)	१० प्रतिशत	१० प्रतिशत
(२) थप रु.२ लाखमा (२०७९/८० मा थप ३ लाख सम्म)	२० प्रतिशत	२० प्रतिशत
(३) त्यसपछि रु.२० लाखसम्म	३० प्रतिशत	३० प्रतिशत
(५) रु.२० लाखभन्दा बढी आयमा	३६ प्रतिशत	३६ प्रतिशत
संस्थागत कर		
(क) कर्पोरेट खुद आयमा समदरले		
(१) बैंक, वित्तीय कम्पनीलगायत वित्तीय संस्थाहरू,	३० प्रतिशत	३० प्रतिशत
(२) चुरोट, विडी, सिँगार, खाने सुर्ती, खैनी, मदिरा र बियर कारोवार गर्ने	३० प्रतिशत	३० प्रतिशत
३) दूरसञ्चार तथा इन्टरनेट सेवा प्रदायक र रेमिट्यान्स सेवा प्रदायक, धितोपत्र व्यवसाय, मर्चेन्ट बैकिग व्यवसाय, कमोडिटी दलाल व्यवासाय,	३० प्रतिशत	३० प्रतिशत
(४) अन्य	२५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
(ख) साझेदारी फर्म	२५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
ग. सहकारी कर क्रमशः न.पा, उप.म.न.पा, म.न.पा	७.५, १० र १५ प्रतिशत	७.५, १० र १५ प्रतिशत
६. पुँजीगत लाभ कर		
(क) नेपाल धितोपत्र बोर्डमा सूचीकरण भएको निकायको हितको निःसर्गबाट प्राप्त पुँजीगत लाभको हकमा		
(१) तीन सय पैंसट्ठी दिनभन्दा बढी अवधिको स्वामित्वमा	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत
(२) तीन सय पैंसट्ठी दिन वा सोभन्दा कम अवधिको स्वामित्वमा	७.५ प्रतिशत	७.५ प्रतिशत
(ख) प्राकृतिक व्यक्तिको जग्गा वा निजी भवन निःसर्गबाट प्राप्त पुँजीगत लाभको हकमा		
(१) सम्पत्तिको स्वामित्व पाँच वर्ष वा सोभन्दा बढी भएकोमा	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत
(२) सम्पत्तिको स्वामित्व पाँच वर्षभन्दा कम भएकोमा	७.५ प्रतिशत	७.५ प्रतिशत
(३) अन्य कुनै व्यक्तिको जग्गा वा स्वामित्वको हकमा	१ प्रतिशत	१ प्रतिशत
घर जग्गा वहाल कर	१० प्रतिशत	१० प्रतिशत
मिटिङ भत्ता	१५ प्रतिशत	१५ प्रतिशत
कमिसन	१५ प्रतिशत	१५ प्रतिशत
चिट्ठा, उपहार पुरस्कार	२५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
ब्याज कर	५ प्रतिशत	६ प्रतिशत
सञ्चयकोष तथा पेन्सन	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत
सरकारी ऋणपत्र	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत
लाभांश कर	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत
सुनको हकमा		
पहिलो ५० ग्रामसम्म प्रति १० ग्राम	रु.९,५००।	रु.९,५००।
५०-१०० ग्रामको हकमा प्रति १० ग्राम	रु.१०,५०० महसुलको अतिरिक्त थप तीन प्रतिशत जफत गरिने ।	रु.१०,५०० महसुलको अतिरिक्त थप तीन प्रतिशत जफत गरिने ।
१०० ग्रामभन्दा माथिको हकमा प्रति १० ग्राम		
अन्य		
पुर्वाधार विकास शुल्क	पेट्रोल र डिजेल रु.१० प्रतिलिटर	पेट्रोल र डिजेल रु.१० प्रतिलिटर
सडक मर्मत तथा सुधार दस्तुर	पेट्रोल रु.४ र डिजेल रु.२	पेट्रोल रु.४ र डिजेल रु.२
प्रदूषण नियन्त्रण शुल्क (पेट्रोल र डिजेलमा)	प्रति लिटर रु १.५	प्रति लिटर रु १.५
टेलिफोन स्वामित्व शुल्क		
जडान शुल्कमा लाग्ने दस्तुर	रु. ५००	रु. ५००
सिमकार्ड र रिचार्ज कार्डको प्रयोगमा	२ प्रतिशत	२ प्रतिशत
डिजिटल सेवा कर	२ प्रतिशत	२ प्रतिशत

स्रोत : आर्थिक विधेयक, २०८२/८३, एकीकृत भन्सार महसुल दरबन्दी २०८२/८३

सार्वजनिक संस्थानहरूको स्थिति

१.७६ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ सम्ममा नेपाल सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्वमा ४५ वटा सार्वजनिक संस्थानहरू सञ्चालनमा रहेका छन्। जसमध्ये १० वटा औद्योगिक क्षेत्र, ५ वटा जनपयोगी क्षेत्र, ४ वटा व्यापारिक क्षेत्र, १० वटा वित्तीय क्षेत्र, ५ वटा सामाजिक क्षेत्र र ११ वटा सेवा क्षेत्रतर्फ रहेका छन्। अस्तित्वमा रहेका संस्थानहरूको वित्तीय स्थिति विश्लेषण गर्दा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ सम्ममा २७ वटा संस्थानहरू नाफामा छन् र १६ संस्थानहरू नोक्सानीमा रहेका छन्। दुईवटा संस्थानको विवरण प्राप्त भएको छैन। नाफामा सञ्चालित २७ संस्थानहरूको खुद नाफा १०.५८ प्रतिशतले बढेको छ भने नोक्सानीमा सञ्चालित १६ संस्थानको खुद नोक्सानी ४.१४ प्रतिशतले घटेको छ।

तालिका १.९ : सार्वजनिक संस्थानहरूको अवस्था

	रु. करोडमा			वृद्धिदर (प्रतिशत)	
	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८०/८१	२०८१/८२
सरकारको लगानी	६६४९४.१	७०३९३.९	७९८५६.४	५.९	१३.४
सेयर लगानी	*३५६४०.५*	*३६४८६.२*	*३७०२५.२*	*२.४*	*१.५*
ऋण लगानी	*३०८५३.६*	*३३९०७.७*	*४२८३१.२*	*९.९*	*२६.३*
सेयर धनी कोष	९९०४०.५	१०३३११.६	१०७३२८.३	४.३	३.९
कोषमा व्यवस्था नभएको दायित्व	५२८७.०	६०३१.७	६६४०.८	१८.४	६.१
सञ्चालन आय	६६१६३.४	६६८००.०	६७२४०.३	१.०	०.७
खुद नाफा/नोक्सान	४८९२.३	४०२४.३	४५०८.५	-१७.७	१२.०
संचित नाफा/नोक्सान	६५७४.८	८६७८.७	१०५४५.४	३२.०	२१.५

स्रोत : सार्वजनिक संस्थानहरूको वार्षिक स्थिति समीक्षा (२०८२), अर्थमन्त्रालय, नेपाल सरकार।

१.७७ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा संस्थानहरूको खुद नाफा रु.४० अर्ब २४ करोड रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा उक्त नाफा १२.०० प्रतिशतले वृद्धि भई रु.४५ अर्ब ९ करोड कायम भएको छ (तालिका १.९)। नेपाल आयल निगम (रु.१३ अर्ब ६४ करोड), नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लि. (रु.६ अर्ब १ करोड), नेपाल विद्युत् प्राधिकरण (रु.६ अर्ब ९४ करोड), कृषि विकास बैंक लि. (रु.३ अर्ब ७३ करोड), राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि. (रु.२ अर्ब ८३ करोड), नेपाल बैंक लि. (रु.३ अर्ब ७ करोड), निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोष (रु.३ अर्ब ३६ करोड), नागरिक लगानी कोष (रु.१ अर्ब ६२ करोड), नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण (रु.२ अर्ब ६२ करोड) लगायत अन्य केही संस्थानहरू खुद नाफामा रहेका छन्।

१.७८ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सार्वजनिक संस्थानहरूको कुल सेयरधनी कोष एवम् नेपाल सरकारको सेयर तथा ऋण लगानीसमेत वृद्धि भएको छ। सरकारको सेयर तथा ऋण लगानी अघिल्लो वर्षको तुलनामा १३.४ प्रतिशतले बढेको छ।

१.७९ सार्वजनिक संस्थानहरूबाट आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा रु.८ अर्ब ८४ करोड लाभांश प्राप्त भएकोमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा रु.८ अर्ब ३८ करोड लाभांश प्राप्त भएको छ। यो सरकारी सेयर लगानीको २.२६ प्रतिशत हुन आउँछ। समीक्षा वर्षमा नेपाल आयल निगम लि. रु.१ अर्ब ९ करोड नेपाल नागरिक उड्यान प्राधिकरणबाट रु.२९ करोड ९२ लाख, नेपाल दूर सञ्चार कम्पनी लि. बाट रु.४ अर्ब ९४ करोड, हाइड्रोईलेक्ट्रीसिटी इनभेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट कम्पनि लि. बाट रु.६५ करोड ४९ लाख, नेपाल स्टक एक्स्चेन्ज लि. बाट रु.४४ करोड, नागरिक लगानी कोष बाट रु.९ करोड ४० लाख नेपाल सरकारलाई लाभांश प्राप्त भएको छ।

१.८० आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सार्वजनिक संस्थानहरूको खुद सञ्चित नाफा २१.५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१०५ अर्ब ४५ करोड भएको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो नाफा रु.८६ अर्ब ७८ करोड रहेको थियो।

१.८१ सार्वजनिक संस्थानमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई सेवा निवृत्त भएपछि उपदान, निवृत्तभरण, औषधी उपचार, बीमा, बिदाको रकमजस्ता विभिन्न शीर्षकहरूबाट दिइने सुविधाको कारण हरेक संस्थानको कोषमा व्यवस्था नगरिएको दायित्वको अंश आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा ६.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.६६ अर्ब ४१ करोड रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो दायित्व रु.६० अर्ब ३२ करोड रहेको थियो।

मौद्रिक तथा वित्तीय स्थिति

मौद्रिक स्थिति

१.८२ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा विस्तृत मुद्राप्रदाय १३.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्राप्रदाय १२.५ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो। समीक्षा वर्षमा सङ्कुचित मुद्राप्रदाय १७.९ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्राप्रदाय २२.० प्रतिशतले बढेको थियो।

१.८३ समीक्षा वर्षमा चलनचल्तीमा रहेको मुद्रा ९.० प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्रा १२.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो। अघिल्लो वर्ष ३६.७ प्रतिशतले बढेको चल्ती निक्षेप समीक्षा वर्षमा २९.५ प्रतिशतले बढेको छ।

१.८४ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा खुद वैदेशिक सम्पत्ति (विदेशी विनिमय मूल्याङ्कन नाफा/नोक्सान समायोजनसमेत) रु.१०२७ अर्ब ४ करोड (३८.५ प्रतिशत) ले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो सम्पत्ति रु.५९४ अर्ब ५४ करोड (२९.९ प्रतिशत) ले बढेको थियो।

१.८५ समीक्षा वर्षमा कुल आन्तरिक कर्जा २.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो कर्जा ६.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो।

१.८६ समीक्षा वर्षमा मौद्रिक क्षेत्रको नेपाल सरकारमाथिको खुद दाबी २५.१ प्रतिशत (रु.२५४ अर्ब २५ करोड) ले घटेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो दाबी ४.१ प्रतिशतले घटेको थियो।

१.८७ समीक्षा वर्षमा मौद्रिक क्षेत्रको निजी क्षेत्रमाथिको दाबी ६.६ प्रतिशत (रु.३७० अर्ब ६७ करोड) ले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो दाबी ८.१ प्रतिशतले बढेको थियो।

१.८८ समीक्षा वर्षमा सञ्चित मुद्रा ५.६ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्रा १६.१ प्रतिशतले बढेको थियो।

१.८९ समीक्षा वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निक्षेप १३.९ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो निक्षेप १२.६ प्रतिशतले बढेको थियो। त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट निजी क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा ६.५ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो कर्जा ८.४ प्रतिशतले बढेको थियो।

अन्तर-बैंक कारोबार, स्थायी तरलता सुविधा र स्थायी निक्षेप सुविधाको उपयोग

१.९० आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा वाणिज्य बैंकहरूबीच पटक पटक गरी रु.१००४ अर्ब ८६ करोड तथा अन्य वित्तीय संस्थाहरूबीच (वाणिज्य बैंकहरूबीच बाहेक) रु.१४८ अर्ब ८५ करोडको अन्तरबैंक कारोबार भएको छ (तालिका १.१०)। अघिल्लो वर्ष यस्तो कारोबार क्रमशः रु.१५७१ अर्ब ८६ करोड र रु.१५१ अर्ब ७३ करोड भएको थियो।

तालिका १.१० : अन्तरबैक कारोबार र स्थायी तरलता सुविधा उपयोग

विवरण	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
वाणिज्य बैंकहरूको अन्तरबैंक कारोबार (रु.अर्बमा)	३८६३.४८	१५७१.८६	१००४.८६
वाणिज्य बैंकहरूको अन्तरबैंक कारोबारको ब्याजदर (प्रतिशतमा)*	२.९९	२.९२	२.७५
अन्य वित्तीय संस्थाहरू (वाणिज्य बैंकहरूबीच बाहेक) को अन्तरबैंक कारोबार (रु. अर्बमा)	३६२.९९	१५१.७३	१४८.८५
अन्य वित्तीय संस्थाहरूको अन्तरबैंक कारोबारको ब्याजदर (प्रतिशतमा))*	२.९९	३.००	२.७५
स्थायी तरलता सुविधा (रु. अर्बमा)	१.२	-	-
स्थायी निक्षेप सुविधा (रु. अर्बमा)	३५२२.३५	२१५०८.४०	३८४९५.९५

* असार महिनाको भारित औसत ब्याजदर ।

तरलता व्यवस्थापन

१.९१ यस बैंकले "नेपाल राष्ट्र बैंक खुला बजार कारोबार विनियमावली २०७८ (संशोधन सहित)" अनुसार खुला बजार कारोबार सञ्चालन गर्दै आएको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुबीचको भारित औसत अन्तरबैंक दरलाई करिडोर भित्रै राख्ने गरी नियमित र संरचनात्मक खुला बजार कारोबार सञ्चालन गरिएको छ । नियमित खुला बजारअन्तर्गत स्थायी निक्षेप सुविधा र अल्पकालीन निक्षेप सङ्कलन बोलकबोल गरिएको छ भने संरचनात्मक खुला बजार कारोबारअन्तर्गत दीर्घकालीन निक्षेप सङ्कलन बोलकबोल र नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्र जारी गरिएको छ ।

१.९२ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा पटक पटक गरी निक्षेप सङ्कलन बोलकबोलमार्फत रु.३,६२० अर्ब ३० करोड र स्थायी निक्षेप सुविधामार्फत रु.३८,४९५ अर्ब ९५ करोड गरी कुल रु.४२,५१६ अर्ब २५ करोड तरलता प्रशोचन गरिएको छ । सो अवधिमा ओभरनाइट तरलता सुविधामार्फत रु.१२ अर्ब ५० करोड तरलता प्रवाह गरिएको छ । सोही अवधिमा दीर्घकालिन तरलता प्रशोचनका लागि रु.४०० अर्बको नेपाल राष्ट्र बैंक बण्ड समेत जारी गरिएको छ ।

विदेशी विनिमय कारोबार

१.९३ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा यस बैंकले विदेशी विनिमय बजार (वाणिज्य बैंकहरू) बाट अमेरिकी डलर ८ अर्ब ५ करोड खुद खरिद गरी रु.११७२ अर्ब १४ करोड बराबरको खुद तरलता प्रवाह गरेको छ । अघिल्लो वर्ष विदेशी विनिमय बजारबाट अमेरिकी डलर ५ अर्ब ८३ करोड खुद खरिद गरी रु.७८७ अर्ब बराबरको खुद तरलता प्रवाह भएको थियो (तालिका १.११) । समीक्षा वर्षमा अमेरिकी डलर ४ अर्ब ८४ करोड बिक्री गरी रु.७१० अर्ब ३६ करोड बराबरको भारतीय रुपैयाँ खरिद भएको छ । अघिल्लो वर्ष अमेरिकी डलर ४ अर्ब १६ करोड बिक्री गरी रु.५६७ अर्ब ६१ करोड बराबरको भारतीय रुपैयाँ खरिद भएको थियो ।

तालिका १.११ : विदेशी विनिमय कारोबारको स्थिति

(रु. करोडमा)

क्र.सं.	विवरण	आर्थिक वर्ष		
		२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
१	अमेरिकी डलर खरिद	७८३४७.४४	७८७००.३४	११७२१३.५०
२	अमेरिकी डलर बिक्री	-	-	-
३	खुद तरलता प्रवाह (१-२)	७,८३४७.४४	७८७००.३४	११७२१३.५०
४	अमेरिकी डलर बिक्री गरी भा.रु. खरिद	५३५०७.२७	५६७६१.२८	७१०३६.०९

ब्याजदर स्थिति

१.९४ २०८२ असारको तुलनामा २०८३ असारमा अल्पकालीन ब्याजदरहरू घटेका छन् । २०८२ असारमा ९१-दिने ट्रेजरी बिलको भारित औसत ब्याजदर २.९५ प्रतिशत रहेकोमा २०८३ असारमा २.३२ प्रतिशत कायम भएको

छ। मौद्रिक नीतिको सञ्चालन लक्ष्यको रूपमा रहेको वाणिज्य बैंक, विकास बैंक र वित्त कम्पनीहरूबीचको २०८३ असारको भारित औसत अन्तरबैंक दर २.७५ प्रतिशत रहेको छ। २०८२ असारमा यो दर २.९६ प्रतिशत रहेको थियो।

तालिका १.१२ : भारित औसत ब्याजदर (प्रतिशत)

शीर्षक	२०८१ असार	२०८२ असार	२०८३ असार
९१-दिने ट्रेजरी बिल	३.००	२.९५	२.३२
अन्तरबैंक दर (बैक तथा वित्तीय संस्था)	२.९९	२.९६	२.७५
औसत आधार दर			
वाणिज्य बैंक	८.००	६.०२	४.८३
विकास बैंक	९.७१	८.०३	६.५८
वित्त कम्पनी	११.२१	८.९७	७.०९
निक्षेपको ब्याजदर			
वाणिज्य बैंक	५.७७	४.१९	३.२१
विकास बैंक	६.६३	४.८८	३.५६
वित्त कम्पनी	७.९३	६.०१	४.३१
कर्जाको ब्याजदर			
वाणिज्य बैंक	९.९३	७.८५	६.५५
विकास बैंक	११.३४	८.९५	७.७०
वित्त कम्पनी	१२.५५	१०.२२	८.५५

१.९५ २०८३ असारमा वाणिज्य बैंकहरूको औसत आधार दर ४.८३ प्रतिशत, विकास बैंकहरूको ६.५८ प्रतिशत र वित्त कम्पनीहरूको ७.०९ प्रतिशत रहेको छ। २०८२ असारमा वाणिज्य बैंकहरूको औसत आधार दर ६.०२ प्रतिशत, विकास बैंकहरूको ८.०३ प्रतिशत र वित्त कम्पनीहरूको ८.९७ प्रतिशत रहेका थिए। २०८३ असारमा निक्षेपको भारित औसत ब्याजदर वाणिज्य बैंकहरूको ३.२१ प्रतिशत, विकास बैंकहरूको ३.५६ प्रतिशत र वित्त कम्पनीहरूको ४.३१ प्रतिशत रहेको छ। २०८२ असारमा निक्षेपको भारित औसत ब्याजदर वाणिज्य बैंकहरूको ४.१९ प्रतिशत, विकास बैंकहरूको ४.८८ प्रतिशत र वित्त कम्पनीहरूको ६.०१ प्रतिशत रहेका थिए। २०८३ असारमा कर्जाको भारित औसत ब्याजदर वाणिज्य बैंकहरूको ६.५५ प्रतिशत, विकास बैंकहरूको ७.७० प्रतिशत र वित्त कम्पनीहरूको ८.५५ प्रतिशत कायम भएको छ। २०८२ असारमा वाणिज्य बैंकहरूको कर्जाको भारित औसत ब्याजदर ७.८५ प्रतिशत, विकास बैंकहरूको ८.९५ प्रतिशत र वित्त कम्पनीहरूको १०.२२ प्रतिशत रहेका थिए (तालिका १.१२)।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको साधन स्रोत तथा उपयोगको स्थिति

वाणिज्य बैंक

१.९६ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा वाणिज्य बैंकहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व १३.९ प्रतिशत (रु.११२५ अर्ब ७३ करोड) ले वृद्धि भई रु.९२२१ अर्ब १२ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो सम्पत्ति/दायित्व १२.० प्रतिशत (रु.८६७ अर्ब ७९ करोड) ले बढेको थियो।

१.९७ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा वाणिज्य बैंकहरूको कुल निक्षेप परिचालन १४.६ प्रतिशत (रु.९५६ अर्ब २९ करोड) ले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.७४८८ अर्ब १६ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष वाणिज्य बैंकहरूको कुल निक्षेप परिचालन १३.७ प्रतिशत (रु.७८४ अर्ब ८७ करोड) ले बढेको थियो। समीक्षा वर्षमा वाणिज्य बैंकहरूको चल्ती तथा बचत निक्षेप क्रमशः २९.९ प्रतिशत र ४५.६ प्रतिशतले बढेको छ भने मुद्दती निक्षेप १५.३ प्रतिशतले घटेको छ। अघिल्लो वर्ष चल्ती तथा बचत निक्षेप क्रमशः ३८.९ प्रतिशत र ३६.५ प्रतिशतले बढेको थियो भने मुद्दती निक्षेप २.० प्रतिशतले घटेको थियो।

१.९८ वाणिज्य बैंकहरूको कर्जा तथा लगानी समीक्षा वर्षमा ४.२ प्रतिशत (रु.२६३ अर्ब १९ करोड) ले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.६५५८ अर्ब ८५ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष वाणिज्य बैंकहरूको कर्जा तथा लगानी ७.२ प्रतिशत (रु.४२४ अर्ब ६१ करोड) ले वृद्धि भएको थियो । समीक्षा वर्षमा वाणिज्य बैंकहरूबाट निजी क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा ६.५ प्रतिशत (रु.३१७ अर्ब ९७ करोड) ले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो कर्जा ८.६ प्रतिशत (रु.३८६ अर्ब ३ करोड) ले वृद्धि भएको थियो । २०८३ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंकहरूबाट निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाहित कर्जा र कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपात ७८.८ प्रतिशत कायम भएको छ ।

१.९९ २०८३ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंकहरूबाट तोकिएका प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा कुल कर्जाको ३८.१४ प्रतिशत (रु.१९६४ अर्ब ६५ करोड) पुगेको छ । यसअन्तर्गत कृषि क्षेत्रतर्फ १३.१२ प्रतिशत र गैर-कृषि[१] क्षेत्रमा २५.०२ प्रतिशत कर्जा प्रवाहित भएको छ ।

१.१०० समीक्षा वर्षमा वाणिज्य बैंकहरूले सरकारी ऋणपत्रमा गरेको लगानी ९.२ प्रतिशत (रु.९५ अर्ब १७ करोड) ले घटेर २०८३ असार मसान्तमा रु.९३६ अर्ब ६९ करोड कायम भएको छ । अघिल्लो वर्ष उक्त लगानी रु.१५ अर्ब ५८ करोडले बढेको थियो ।

१.१०१ २०८३ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंकहरूको तरल सम्पत्ति (सरकारी ऋणपत्रमा गरिएको लगानीसहित) रु.१८०१ अर्ब ७४ करोड रहेको छ । यस्तो सम्पत्ति कुल निक्षेपको २४.०६ प्रतिशत हुन आउँछ । अघिल्लो वर्ष उक्त अनुपात २६.७ प्रतिशत रहेको थियो । तरल सम्पत्तिका अंशहरूमध्ये समीक्षा अवधिमा तरल कोष २०.९ प्रतिशतले बढेको छ । वाणिज्य बैंकहरूको विदेशी बैंक मौज्दात ६२.३ प्रतिशत (रु.१६१ अर्ब ३३ करोड) ले बढेर २०८३ असार मसान्तमा रु.४२० अर्ब २१ करोड कायम भएको छ भने नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्दात १.३ प्रतिशत (रु.४ अर्ब ८१ करोड) ले घटेर रु.३५९ अर्ब ३ करोड कायम भएको छ ।

विकास बैंक

१.१०२ समीक्षा वर्षमा विकास बैंकहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व ५.८ प्रतिशत (रु.४३ अर्ब ८९ करोड) ले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.७९७ अर्ब ४५ करोड कायम भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो सम्पत्ति/दायित्व ५.१ प्रतिशत (रु.३६ अर्ब २६ करोड) ले बढेको थियो ।

१.१०३ साधन परिचालनको प्रमुख स्रोतको रूपमा रहेको कुल निक्षेप समीक्षा वर्षमा ५.७ प्रतिशत (रु.३५ अर्ब ९२ करोड) ले वृद्धि भई रु.६६५ अर्ब २५ करोड पुगेको छ । २०८३ असार मसान्तमा विकास बैंकहरूको तरल सम्पत्ति (सरकारी ऋणपत्रमा गरिएको लगानीसहित) रु.१११ अर्ब ६९ करोड रहेको छ । यस्तो सम्पत्ति कुल निक्षेपको १६.८ प्रतिशत हुन आउँछ । अघिल्लो वर्ष उक्त अनुपात १९.७ प्रतिशत रहेको थियो । समीक्षा वर्षमा तरल सम्पत्तिमध्ये तरल कोष ६.३ प्रतिशतले बढेर रु.३५ अर्ब ७१ करोड पुगेको छ ।

१.१०४ समीक्षा वर्षमा विकास बैंकहरूको कर्जा तथा लगानी २.० प्रतिशत (रु.१३ अर्ब ५० करोड) ले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.६७३ अर्ब ४३ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो कर्जा तथा लगानी ३.५ प्रतिशत (रु.२२ अर्ब ४५ करोड) ले बढेको थियो । कर्जा तथा लगानीका अंशहरूमध्ये निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाहित कर्जा ७.० प्रतिशतले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.५४७ अर्ब १७ करोड भएको छ, जुन कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ८.३ प्रतिशत हुन आउँछ ।

१.१०५ २०८३ असार मसान्तमा विकास बैंकहरूबाट कृषि, लघु, घरेलु, तथा साना उद्यम/व्यवसाय, ऊर्जा र पर्यटन क्षेत्र एवम् सूचना तथा सञ्चार प्रविधि र घरेलु कच्चा पदार्थमा आधारित निर्यात उद्योगमा कुल कर्जाको २२.६१ प्रतिशत (रू.१२० अर्ब ७८ करोड) लगानीमा रहेको छ ।

[१] ऊर्जा, पर्यटन, लघु, घरेलु तथा साना उद्यम/व्यवसाय, सूचना तथा सञ्चार प्रविधि र घरेलु कच्चा पदार्थमा आधारित निर्यात उद्योग ।

वित्त कम्पनी

१.१०६ समीक्षा वर्षमा वित्त कम्पनीहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व ८.३ प्रतिशत (रु.१४ अर्ब ६५ करोड) ले बढेर २०८३ असार मसान्तमा रु.१९० अर्ब १८ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो सम्पत्ति/दायित्व ३.४ प्रतिशतले बढेर रु.१७५ अर्ब ५३ करोड पुगेको थियो। निक्षेप परिचालन ९.५ प्रतिशत (रु.१२ अर्ब ३६ करोड) ले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.१४२ अर्ब ६१ करोड भएको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो निक्षेप परिचालन २.९ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो।

१.१०७ २०८३ असार मसान्तमा वित्त कम्पनीहरूको तरल सम्पत्ति (सरकारी ऋणपत्रमा गरिएको लगानीसहित) रु.२६ अर्ब ६५ करोड रहेको छ। यस्तो सम्पत्ति कुल निक्षेपको १८.७ प्रतिशत हुन आउँछ। अघिल्लो वर्ष उक्त अनुपात १९.५ प्रतिशत रहेको थियो। तरल सम्पत्तिमध्ये तरल कोष २१.४ प्रतिशतले बढेर २०८३ असार मसान्तमा रु.९ अर्ब ३२ करोड कायम भएको छ।

१.१०८ समीक्षा वर्षमा वित्त कम्पनीहरूको कर्जा तथा लगानी ३.० प्रतिशत (रु.४ अर्ब ३६ करोड) ले बढेर २०८३ असार मसान्तमा रु.१५२ अर्ब ३२ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष यी कम्पनीहरूको कर्जा तथा लगानी ०.२ प्रतिशतले बढेको थियो। कर्जा तथा लगानीका अंशहरूमध्ये निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाहित कर्जा ५.४ प्रतिशतले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.१०९ अर्ब ७४ करोड पुगेको छ, जुन कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको १.७ प्रतिशत हुन आउँछ।

१.१०९ २०८३ असार मसान्तमा वित्त कम्पनीहरूबाट कृषि, लघु, घरेलु, तथा साना उद्यम/व्यवसाय, ऊर्जा र पर्यटन क्षेत्र एवम् सूचना तथा सञ्चार प्रविधि र घरेलु कच्चा पदार्थमा आधारित निर्यात उद्योगमा कुल कर्जाको २३.१ प्रतिशत (रू २३ अर्ब ९६ करोड) लगानीमा रहेको छ।

लघुवित्त वित्तीय संस्था

१.११० लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व ८.७ प्रतिशतले बढेर २०८३ असार मसान्तमा रु.६५० अर्ब ४५ करोड पुगेको छ। त्यसैगरी, यी संस्थाहरूको कुल निक्षेप र सापटी क्रमशः रु.२३१ अर्ब ८९ करोड र रु.२४४ अर्ब ५८ करोड पुगेको छ भने कुल कर्जा र लगानी क्रमशः रु.५३५ अर्ब ६८ करोड र रु.९ अर्ब ९० करोड पुगेको छ।

पूर्वाधार विकास बैंक

१.१११ समीक्षा वर्षमा नेपाल पूर्वाधार विकास बैंक लि.को सम्पत्ति/दायित्व ०.०७ प्रतिशतले ह्रास आई २०८३ असार मसान्तमा रु.४२ अर्ब ८१ करोड भएको छ। २०८३ असार मसान्तमा संस्थाको चुक्ता पुँजी रु.२१ अर्ब ६० करोड रहेको छ भने कर्जा तथा लगानी रु.३१ अर्ब ६३ करोड कायम भएको छ।

गैर बैंक वित्तीय संस्थाहरूको साधन स्रोत तथा उपयोगको स्थिति

बीमा कम्पनी

१.११२ २०८३ असार मसान्तमा १४ जीवन, १४ निर्जीवन, २ पुनरबीमा र ७ लघुबीमा कम्पनी गरी कुल ३७ बीमा कम्पनी सञ्चालनमा रहेका छन्। नेपाल बीमा प्राधिकरणबाट प्राप्त तथ्याङ्कअनुसार बीमा कम्पनीहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व २०८२ असार मसान्तमा रु. १,०९३ अर्ब ९६ करोड रहेकोमा समीक्षा वर्षमा १४.४ प्रतिशतले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.१२५१ अर्ब ३८ करोड पुगेको छ।

कर्मचारी सञ्चय कोष

१.११३ कर्मचारी सञ्चय कोषबाट प्राप्त तथ्याङ्कअनुसार उक्त कोषको सम्पत्ति/दायित्व समीक्षा वर्षमा १२.५ प्रतिशतले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.७०० अर्ब ९३ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष उक्त सम्पत्ति/दायित्व रु.६२३ अर्ब २१ करोड करोड रहेको थियो। सञ्चयकर्ताहरूको सञ्चित रकम २०८२ असार मसान्तमा

रु.५७८ अर्ब ९९ करोड रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ११.९ प्रतिशतले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.६४८ अर्ब १६ करोड पुगेको छ ।

नागरिक लगानी कोष

१.११४ नागरिक लगानी कोषबाट प्राप्त तथ्याङ्कअनुसार उक्त कोषको सम्पत्ति/दायित्व १६.६ प्रतिशतले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.३६२ अर्ब ७८ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो सम्पत्ति/दायित्व रु.३११ अर्ब ७ करोड रहेको थियो । यस कोषको दायित्वतर्फ उल्लेख्य अंश ओगट्ने कोष सङ्कलन अघिल्लो वर्ष रु.२७१ अर्ब ७२ करोड रहेकोमा समीक्षा वर्षमा १९.३ प्रतिशतले वृद्धि भई २०८३ असारमसान्तमा रु.३२४ अर्ब १५ करोड पुगेको छ । त्यसैगरी, अघिल्लो वर्ष कर्जा तथा सापटी रु.८७ अर्ब ८ करोड रहेकोमा समीक्षा वर्षमा १५.४ प्रतिशतले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.१०० अर्ब ५२ करोड पुगेको छ ।

सामाजिक सुरक्षा कोष

१.११५ सामाजिक सुरक्षा कोषको तथ्याङ्कअनुसार कोषको सम्पत्ति/दायित्व समीक्षा वर्षमा २४ प्रतिशतले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.१५१ अर्ब २९ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष उक्त रकम रु.१२१ अर्ब ६० करोड रहेको थियो । योगदानकर्ताबाट समीक्षा अवधिसम्म रु. १२२ अर्ब ९१ करोड योगदान रकम संकलन भएको छ । २०८३ असार मसान्तसम्म वैदेशिक रोजगारीमा रहेका २३ लाख २८ हजार ९ सय ३७ जना, अनौपचारिक क्षेत्रका १ हजार १ सय २८ जना, स्वरोजगारतर्फका १ हजार २ सय १७ जना तथा औपचारिक क्षेत्रका ७ लाख १६ हजार १ सय ६८ जना गरी कुल ३० लाख ४७ हजार ४ सय ५० योगदानकर्ता सामाजिक सुरक्षा कोषमा आबद्ध भएका छन् । औपचारिक क्षेत्रअन्तर्गत २३ हजार ५ सय रोजगारदाता फर्म/कम्पनी आबद्ध रहेका छन् ।

निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोष

१.११६ निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोषले प्राकृतिक व्यक्तिको नाममा वचत तथा मुद्दती खातामा रहेको रु. ५ लाखसम्मको निक्षेप सुरक्षण गर्नुका साथै प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रलगायत पशुधन तथा तरकारी बाली सुरक्षण, सहुलियतपूर्ण कर्जा, वैदेशिक रोजगार कर्जा, लघु तथा विपन्न वर्ग कर्जा र साना तथा मझौला उद्यम कर्जाको सुरक्षण गर्दै आएको छ । यस कोषले २०८३ असार मसान्तमा रु.३६९ अर्ब ५५ करोड कर्जा र रु.१८५७ अर्ब १७ करोड निक्षेप सुरक्षण गरेको छ (तालिका १.१३) ।

तालिका १.१३ : निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोषको कारोबार विवरण (रु. करोडमा)

विवरण	२०८१ असार	२०८२ असार	२०८३ असार	प्रतिशत परिवर्तन	
				२०८१/८२	२०८२/८३
निक्षेप सुरक्षण रकम	१४,३०,४६	१५,७९,०५	१८,५७,१७	१०.२	१६.६
कर्जा सुरक्षण रकम	२,५७,७२	३,०५,१७	३,६९,५५	२७.४	२१.१

स्रोत : निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोष ।

कर्जा सूचना केन्द्र लिमिटेड

१.११७ कर्जा सूचना केन्द्रबाट प्राप्त तथ्याङ्कअनुसार उक्त केन्द्रबाट आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा २० वाणिज्य बैंक, १ पूर्वाधार विकास बैक, १७ विकास बैंक, १६ वित्त कम्पनी, ५० लघुवित्त वित्तीय संस्था र १० हायर पर्चेज कम्पनीले जम्मा ६७ लाख ०४ हजार ३५० कर्जाको सूचना माग गरेका थिए । उक्त केन्द्रमा २०८२ असार मसान्तसम्ममा कालोसूचीमा सूचीकृत ऋणीहरूको संख्या १ लाख २९ हजार ९७४ रहेकोमा २०८३ असार मसान्तसम्ममा यस्तो संख्या १ लाख ७० हजार ७९३ पुगेको छ ।

वित्तीय संरचना

१.११८ २०८३ असार मसान्तमा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त १०५ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू र सीमित बैंकिङ कारोबार गर्न इजाजत दिइएका १५ वटा अन्य संस्था गरी कुल १२० वटा संस्थाहरू, ३७ बीमा कम्पनीहरू, कर्मचारी सञ्चयकोष र नागरिक लगानी कोषसमेत गरी कुल १५९ बैंक तथा गैरबैंक वित्तीय संस्थाहरू सञ्चालनमा रहेका छन् (तालिका १.१४)। अघिल्लो वर्ष यस्ता १६१ वटा संस्थाहरू सञ्चालनमा रहेका थिए।

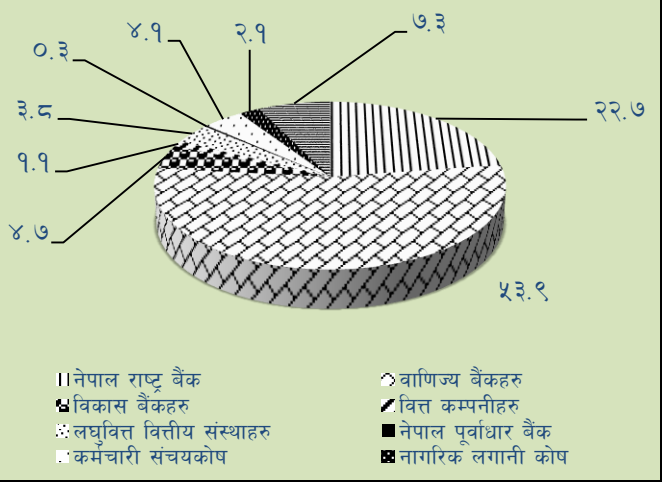
तालिका १.१४ : बैंक तथा गैरबैंक वित्तीय संस्थाहरूको सङ्ख्या

बैंक तथा गैरबैंक वित्तीय संस्थाहरू	२०८० असारमसान्त	२०८१ असारमसान्त	२०८२ असारमसान्त	२०८३ असारमसान्त
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट बैंकिङ्ग कारोबार गर्न इजाजतपत्र-प्राप्त संस्थाहरू	**११२**	**१०७**	**१०७**	**१०५**
वाणिज्य बैंक	२०	२०	२०	२०
विकास बैंक	१७	१७	१७	१७
वित्त कम्पनी	१७	१७	१७	१६
लघुवित्त वित्तीय संस्था	५७	५२	५२	५१
पूर्वाधार विकास बैंक	१	१	१	१
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सीमित बैंकिङ्ग कारोबार गर्न इजाजतपत्र-प्राप्त संस्थाहरू	१५	१५	१५	१५
बीमा कम्पनी	३४	३७	३७	३७
कर्मचारी सञ्चय कोष	१	१	१	१
नागरिक लगानी कोष	१	१	१	१
हुलाक बचत बैंक	१	#	#	#
जम्मा	**१६४**	**१६१**	**१६१**	**१५९**

हुलाक बचत बैंकको निक्षेप तथा कर्जा कारोबार मिति २०८० साउन १ बाट राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि.मा हस्तान्तरण भएको।

१.११९ २०८३ असार मसान्तमा वित्तीय प्रणालीको कुल सम्पत्ति/दायित्व संरचनामा नेपाल राष्ट्र बैंकको अंश २२.७ प्रतिशत रहेको छ। त्यसैगरी, कुल सम्पत्ति/दायित्वमा वाणिज्य बैंकहरूको अंश ५३.९ प्रतिशत, विकास बैंकहरूको ४.७ प्रतिशत, वित्त कम्पनीहरूको १.१ प्रतिशत, लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको ३.८ प्रतिशत, पूर्वाधार विकास बैंकको ०.३ प्रतिशत, कर्मचारी सञ्चय कोषको ४.१ प्रतिशत, नागरिक लगानी कोषको २.१ प्रतिशत र बीमा कम्पनीहरूको अंश ७.३ प्रतिशत छ (चार्ट १.६)। २०८३ असार मसान्तमा बैंकिङ क्षेत्रको कुल सम्पत्ति/दायित्वको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात २२३.९ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट नं १.७ नेपालको वित्तीय प्रणालीको संरचना (प्रतिशतमा)
(२०८३ असारमसान्त)

वित्तीय विस्तार तथा पहुँच

१.१२० नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको सङ्ख्या २०८२ असार मसान्तमा १०७ पुगेकोमा २०८३ असार मसान्तमा १०५ कायम भएको छ। २०८३ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंकहरूको सङ्ख्या २०, विकास बैंकहरूको १७, वित्त कम्पनीहरूको १६, लघुवित्त वित्तीय संस्थाको ५१ र पूर्वाधार विकास बैंकको सङ्ख्या एक रहेको छ।

१.१२१ २०८२ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंक, विकास बैंक तथा वित्त कम्पनीहरूको निक्षेप खाता सङ्ख्या ५ करोड ९८ लाख ८१ हजार र ऋण खाता सङ्ख्या १९ लाख ६१ हजार रहेकोमा २०८३ असार मसान्तमा कुल निक्षेप खाता सङ्ख्या ६ करोड ३४ लाख २५ हजार र ऋण खाता सङ्ख्या २० लाख ३१ हजार पुगेको छ। २०८२ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूमा ६२ लाख २१ हजार सदस्य र २७ लाख ७ हजार ऋणी रहेकामा २०८३ असार मसान्तसम्ममा ६५ लाख ३० हजार सदस्य र २७ लाख १३ हजार ऋणी रहेका छन्।

१.१२२ २०८२ असार मसान्तमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू (लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूसमेत) को शाखा सङ्ख्या ११,५२६ रहेकोमा २०८३ असार मसान्तमा ११,३३२ रहेको छ।

१.१२३ २०८२ असार मसान्तमा प्रतिशाखा जनसङ्ख्या २,५३० रहेकोमा २०८३ असार मसान्तमा २,५७४ कायम भएको छ।

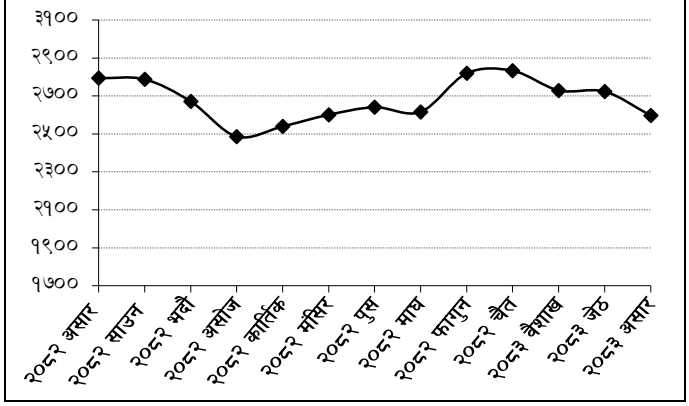
१.१२४ प्रदेशगत तुलना गर्दा २०८३ असार मसान्तमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको शाखा सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा २,९२२ रहेको छ भने सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा ४८० रहेको छ। २०८२ असार मसान्तमा यस्तो सङ्ख्या बागमती प्रदेशमा ३,०३८ र कर्णाली प्रदेशमा ४७९ रहेको थियो।

१.१२५ २०८३ असार मसान्तमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको मोबाइल बैंकिङ प्रयोगकर्ता ग्राहकको सङ्ख्या ३ करोड १ लाख पुगेको छ। २०८२ असार मसान्तमा २ करोड ७७ लाख मोबाइल बैंकिङ प्रयोगकर्ता रहेका थिए। त्यसैगरी, २०८३ असार मसान्तमा क, ख र ग वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको डेबिट कार्ड प्रयोगकर्ताको सङ्ख्या १ करोड ३७ लाख पुगेको छ, जुन २०८२ असार मसान्तमा करीब १ करोड ३७ लाख नै रहेको थियो।

धितोपत्र बजार

१.१२६ नेप्से सूचकाङ्क वार्षिक विन्दुगत आधारमा ७.० प्रतिशतले ह्रास आई २०८३ असार मसान्तमा २५९७.८ कायम भएको छ। उक्त सूचकाङ्क २०८२ असार मसान्तमा २४.७ प्रतिशतले बढेर २७९४.८ पुगेको थियो।

चार्ट १.८ : नेप्से सूचकाङ्क

१.१२७ २०८२ असार मसान्तमा ४८९.३ रहेको नेप्से सेन्सेटिभ सूचकाङ्क ६.६ प्रतिशतले ह्रास आई २०८३ असार मसान्तमा ४५६.९ रहेको छ। त्यसैगरी, नेप्से फ्लोट सूचकाङ्क उक्त अवधिमा १९३.३ बाट ७.६ प्रतिशतले ह्रास आई १७८.६ कायम भएको छ।

१.१२८ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा धितोपत्र बजार कारोबार रकम अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा २०.९ प्रतिशतले ह्रास आई रु.१६०१ अर्ब ८८ करोड पुगेको छ। अघिल्लो आर्थिक वर्ष यस्तो कारोबार रकम रु.२१२४ अर्ब ९५ करोड रहेको थियो।

१.१२९ धितोपत्रबजार पुँजीकरण वार्षिक विन्दुगत आधारमा ४.२ प्रतिशतले ह्रास आई २०८३ असार मसान्तमा रु.४४६३ अर्ब ५५ करोड कायम भएको छ। २०८३ असार मसान्तमा बजार पुँजीकरण कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात ६७.६३ प्रतिशत रहेको छ, जुन २०८२ असार मसान्तमा ७५.११ प्रतिशत रहेको थियो। बजार पुँजीकरणमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू (बीमा कम्पनीसमेत) को अंश ५१.८ प्रतिशत, जलविद्युत् क्षेत्रको १७.५ प्रतिशत, उत्पादन तथा प्रशोधन क्षेत्रको ८.४ प्रतिशत, लगानी कम्पनीको ६.७ प्रतिशत, व्यापारिक संस्थाको ४.२ प्रतिशत, होटलको ३.२ प्रतिशत र अन्यको ८.३ प्रतिशत रहेको छ।

१.१३० नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेडमा सूचीकृत सेयरको कुल चुक्ता मूल्य अघिल्लो वर्षको तुलनामा ८.५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.९४४ अर्ब ४ करोड पुगेको छ। समीक्षा वर्षमा रु.५५ अर्ब ६६ करोड बराबरको साधारण सेयर, रु.४१ अर्ब ८४ करोड बराबरको बोनस सेयर, रु.२७ अर्ब ५० करोडको म्युचुअल फन्ड, रु.१६ अर्ब ८५ करोड बराबरको परिवर्तीय प्राथमिकता सेयर, रु.१० अर्ब ७६ करोड बराबरको हकप्रद सेयर, रु.३ अर्ब ४५ करोड बराबरको डिबेन्चर, रु.९७ करोड बराबरको एफ. पि. ओ. र रु.२ करोड बराबरको अन्य गरी कुल रु.१५७ अर्ब ६ करोड बराबरको थप धितोपत्र सूचीकृत भएका छन्।

१.१३१ नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेडमा सूचीकृत कम्पनीहरूको सङ्ख्या २०८३ असार मसान्तसम्ममा ३०२ पुगेको छ। २०८२ असार मसान्तमा यस्तो सङ्ख्या २७२ रहेको थियो। सूचीकृत कम्पनीहरूमध्ये १३३ बैंक तथा वित्तीय संस्था (बीमा कम्पनीसमेत) रहेका छन् भने ११० जलविद्युत् कम्पनी, २९ उत्पादन तथा प्रशोधन उद्योग, ९ होटल, ७ लगानी कम्पनी, ४ व्यापारिक संस्था र १० अन्य समूहका रहेका छन्।

तालिका १ : विश्वको आर्थिक वृद्धि, मूल्य तथा व्यापार

(वार्षिक प्रतिशत परिवर्तन)

	२०२५	प्रक्षेपण	
		२०२६	२०२७
विश्व उत्पादन	**३.५**	**३.१**	**३.४**
विकसित अर्थतन्त्र	२.०	२.१	१.८
अमेरिका	२.३	२.३	२.३
यूरो क्षेत्र	१.२	१.१	१.२
जापान	१.२	०.७	०.७
उदीयमान तथा विकासोन्मुख अर्थतन्त्र	४.५	३.७	४.४
उदीयमान तथा विकासोन्मुख एशिया	५.६	५.१	४.९
चीन	५.०	४.५	४.०
भारत	७.८	७.०	७.०
वस्तुको मूल्य			
इन्धन (Fuel)	-१४.४	४१.३	-८.७
गैर-इन्धन (Non-fuel)	९.९	१७.३	२.६
उपभोक्ता मूल्य			
विश्व	४.१	४.७	४.१
विकसित अर्थतन्त्र	२.५	३.१	२.७
उदीयमान तथा विकासोन्मुख अर्थतन्त्र	५.२	५.७	५.१
विश्व व्यापार (वस्तु तथा सेवा)	५.०	४.६	४.७

स्रोत : अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष, अक्टोबर, २०२६

तालिका २ : समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरू

सि.नं.	विवरण	परिवर्तन (प्रतिशतमा)					
		२०८०/८१		२०८१/८२		२०८२/८३	
१.	उत्पादक मूल्यमा		संशोधित अनुमान		प्रारम्भिक अनुमान		
	कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (२०६७/६८ को मूल्यमा)	३.६८		४.४३		३.८५	
	कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा)	७.३३		७.६३		६.४६	
२.	आधारभूत मूल्यमा						
	कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (२०६७/६८ को मूल्यमा)	३.३८		३.८०		३.६८	
	कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा)	७.३०		६.८५		६.२५	
	• कुल राष्ट्रिय आम्दानी (प्रचलित मूल्यमा)	७.८०		७.२४		६.६६	
	• कुल उपभोग (प्रचलित मूल्यमा)	७.९५		७.४०		३.२३	
	• कुल गार्हस्थ्य बचत (प्रचलित मूल्यमा)	-०.६२		१०.९०		४९.९९	
	• कुल राष्ट्रिय बचत (प्रचलित मूल्यमा)	१२.६२		१६.०७		२४.१५	
	• कुल लगानी (प्रचलित मूल्यमा)	-१.४५		१०.६५		१५.६३	
	• कुल स्थिर पुँजी निर्माण (प्रचलित मूल्यमा)	६.९८		३.५१		१८.६०	
३.	कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय (प्रचलित मूल्यमा)	९.२०		९.७९		९.३४	
४.	सरकारी राजस्व	७.१०		१०.५०		३.७७	
५.	सरकारी खर्च	-२.००		८.६०		४.५५	
६.	मुद्रा प्रदाय (M1)	-१.६९		२१.९६		१७.८६	
७.	विस्तृत मुद्रा प्रदाय (M2)	१२.८७		१२.५०		१३.४०	
८.	कुल आन्तरिक कर्जा	६.०७		६.१८		२.०९	
९.	कुल निक्षेप	१३.००		१२.५८		१३.९५	
१०.	कुल निर्यात	-३.०		८१.८		१३.८	
११.	कुल आयात	-१.२		१३.३		१६.२	
१२.	कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति	३२.६		३१.२		४५.६	
१३.	वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति	५.४४		४.०६		३.१०	
१४.	वार्षिक औसत थोक मुद्रास्फीति	३.९२		३.८४		४.३०	
	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात						
१.	कुल उपभोग	९३.३	संशोधित अनुमान	९३.१	प्रारम्भिक अनुमान	९०.३	
२.	कुल गार्हस्थ्य बचत	६.७		६.९		९.७	
३.	कुल राष्ट्रिय बचत	३५.६		३८.४		४४.८	
४.	कुल लगानी (प्रचलित मूल्यमा)	२८.६		२९.४		३१.९	
५.	कुल स्थिर पुँजी निर्माण	२४.५		२३.६		२६.३	
६.	कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय	१२८.९		१३१.५		१३५.१	
७.	सरकारी राजस्व	१८.८०		१९.२९		१८.८१	
८.	सरकारी खर्च	२४.१९		२४.४१		२३.९७	
९.	भुक्तानी गर्न बाँकी कुल बाह्य ऋण	२१.८४		२२.६८		२४.२३	
१०.	भुक्तानी गर्न बाँकी कुल आन्तरिक ऋण	२०.४३		२०.३७		२०.७८	
११.	मुद्रा प्रदाय (M1)	१६.५		१८.७		२०.७	
१२.	विस्तृत मुद्रा प्रदाय (M2)	१२१.१		१२६.५		१३४.८	
१३.	कुल आन्तरिक कर्जा	११३.८५		११२.२०		१०७.६०	
१४.	कुल निक्षेप	११२.०		११७.२		१२५.४	
१५.	कुल निर्यात	२.६		४.५		४.८	
१६.	कुल आयात	२७.७		२९.१		३१.८	
१७.	विदेशी विनिमय सञ्चिति	३५.४		४३.२		५९.१	
१८.	व्यापार सन्तुलन (-घाटा)	-२५.०		-२४.६		-२७.०	
१९.	चालु खाता सन्तुलन (-घाटा)	३.८		६.६		१४.०	

स्रोत : राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय र महालेखा नियन्त्रकको कार्यालय ।

तालिका ३ : कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत वृद्धिदर

(२०६७/६८ को मूल्यमा)

शीर्षक	वृद्धिदर (प्रतिशतमा)		
	२०८०/८१	२०८१/८२[सं.]	२०८२/८३[प्रा.]
१. कृषि क्षेत्र	**३.१०**	**३.०५**	**१.५८**
कृषि वन तथा मत्स्यपालन	३.१०	३.०५	१.५८
२. गैर-कृषि क्षेत्र	**३.४९**	**४.१२**	**४.५४**
क. उद्योग क्षेत्र	**०.२१**	**३.३१**	**५.६७**
खानी तथा उत्खनन्	३.३५	१.३९	३.५२
उत्पादनमूलक उद्योग	-२.०२	२.२७	२.८३
विद्युत्, ग्याँस स्टीम तथा एयर कन्डिस्निडको उत्पादन	११.६१	१२.७१	२०.९३
पानी आपूर्ति, ढल निकास, फोहोर व्यवस्थापन तथा उपचार गतिविधिहरूको उत्पादन	१.२७	२.०५	१.९९
निर्माण	-२.२०	०.९६	२.२१
ख. सेवा क्षेत्र	**४.४९**	**४.३६**	**४.२१**
थोक तथा खुद्रा व्यापार र मोटर तथा मोटरसाइकलको मर्मत	-०.३१	३.८८	४.५१
यातायात तथा भण्डारण	१३.४३	७.०७	५.७९
आवास तथा खाद्य सेवा गतिविधि	२१.०३	४.६१	३.१२
सुचना तथा सञ्चार	४.९१	४.८८	५.५३
वित्तिय तथा बीमा	९.९६	७.५५	९.१६
रियल स्टेट	२.२०	२.७७	२.६९
व्यावसायिक, वैज्ञानिक र प्राविधिक	४.१५	४.०३	३.२७
प्रशासनिक र समर्थन सेवा	४.४८	३.७३	४.५२
सार्वजनिक प्रशासन र रक्षा; अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा	२.२५	३.००	०.२३
शिक्षा	२.९८	२.३६	१.५०
मानव स्वास्थ्य र सामाजिक कार्य	६.१३	४.६९	४.०४
कला तथा मनोरन्जन; अन्य सेवा गतिविधि र रोजगारदाताका रूपमा घरेलु गतिविधि; अविकसित वस्तु तथा आफ्नै प्रयोगको लागि घरेलु सेवा उत्पादन गतिविधि	५.४३	४.०६	२.६५

सं : संशोधित अनुमान, प्रा : प्रारम्भिक अनुमान

स्रोत : राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय ।

तालिका ४ : प्रदेशगत आर्थिक वृद्धिदर र अंश

प्रदेश	२०८१/८२*		२०८२/८३**	
	वृद्धि दर	अंश	वृद्धि दर	अंश
कोशी	२.७२	१५.८४	३.१३	१५.८०
मधेश	४.४३	१३.२०	१.३१	१३.०८
बागमती	५.२९	३६.४०	५.४०	३६.७१
गण्डकी	४.९२	८.९४	५.०१	८.९८
लुम्बिनी	४.२७	१४.२५	२.८७	१४.१९
कर्णाली	५.२५	४.२५	२.९४	४.२०
सुदूर-पश्चिम	३.२१	७.१२	३.२८	७.०३
राष्ट्रिय	**४.४३**	**१००.००**	**३.८५**	**१००.००**

* संशोधित अनुमान ** प्रारम्भिक अनुमान

स्रोत : राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय ।

तालिका ५ : राष्ट्रिय उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क

वार्षिक औसत

(आधार वर्ष २०८०/८१= १००)

समूह/उप-समूहहरू	भार %	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	प्रतिशत परिवर्तन	
					२०८१/८२	२०८२/८३
कुल सूचकाङ्क	**१००**	**१००.००**	**१०४.०६**	**१०७.२६**	**४.०६**	**३.०८**
खाद्य तथा पेय पदार्थ	**३५.४९**	१००.००	१०४.६९	१०५.७८	४.६९	१.०४
खाद्य तथा खाद्यजन्य पदार्थ	८.०८	१००.००	१०६.१३	१०३.८६	६.१३	-२.१४
दलहन तथा गेडागुडी	१.७६	१००.००	१०७.९०	१०४.२२	७.९०	-३.४१
तरकारी	४.६५	१००.००	११०.७१	१०६.३४	१०.७१	-३.९५
मासु तथा माछा	६.७६	१००.००	९९.६६	१०२.६१	-०.३४	२.९७
दुग्धजन्य पदार्थ तथा अन्डा	४.२८	१००.००	१०३.२७	१०५.५७	३.२७	२.२३
घ्यू तथा तेल	२.९७	१००.००	१०८.७२	११९.६४	८.७२	१०.०५
फलफूल	३.२३	१००.००	१०४.६८	११२.११	४.६८	७.०९
चिनी तथा चिनीजन्य पदार्थ	१.१०	१००.००	१०१.१५	१०१.९३	१.१५	०.७७
मसला	१.८०	१००.००	९७.३८	९३.८२	-२.६२	-३.६६
गैर-मदिराजन्य पेय पदार्थ	०.८७	१००.००	१०४.५८	१०८.००	४.५८	३.२८
गैर-खाद्य वस्तु तथा सेवा	**६४.५१**	१००.००	१०३.७१	१०८.०७	३.७१	४.२१
मदिराजन्य पेय पदार्थ	१.२६	१००.००	१०५.६५	११०.५७	५.६५	४.६५
सूर्तिजन्य पदार्थ	१.०३	१००.००	१०४.३७	१०८.९२	४.३७	४.३६
कपडाजन्य तथा जुत्ता चप्पल	५.६५	१००.००	१०६.०९	१११.९९	६.०९	५.५६
घरायसी सामान तथा सेवा	१६.६६	१००.००	१०२.४३	१०३.९९	२.४३	१.५२
फर्निसिङ तथा घरायसी उपकरण	५.९१	१००.००	१०४.७८	१०८.८९	४.७८	३.९२
स्वास्थ्य	५.५१	१००.००	१०२.२३	१०४.८२	२.२३	२.५३
यातायात	६.२६	१००.००	१०३.५५	१०९.५६	३.५५	५.८०
सञ्चार	३.६०	१००.००	१०२.०२	१०२.९५	२.०२	०.९१
मनोरञ्जन तथा संस्कृति	१.५२	१००.००	१०१.९४	१०४.११	१.९४	२.१२
शिक्षा	४.६७	१००.००	१०३.९७	१११.२९	३.९७	७.०४
रेष्टुरेण्ट तथा आवास सेवाहरू	८.००	१००.००	१०३.५१	१०६.८६	३.५१	३.२४
बीमा तथा वित्तीय सेवाहरू	०.९३	१००.००	१००.२०	१००.२०	०.२०	-०.०१
विविध वस्तु तथा सेवाहरू	३.४९	१००.००	१०९.३९	१२८.६६	९.३९	१७.६१

तालिका ६ : राष्ट्रिय थोक मूल्य सूचकाङ्क

वार्षिक औसत

(आधार वर्ष २०७४/७५ = १००)

समूह/उप-समूहहरू	भार %	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८१/८२	२०८२/८३
१. कुल सूचकाङ्क	**१००**	**१५०.७९**	**१५६.५९**	**१६३.२५**	**३.८४**	**४.२७**
१.१ प्राथमिक वस्तुहरू	**३३.५९**	**१५४.२०**	**१६५.४४**	**१५८.५६**	**७.२९**	**-४.१६**
खाद्य वस्तुहरू	३१.२७	१५४.८०	१६६.८९	१५८.१४	७.८१	-५.२४
गैर खाद्य वस्तुहरू	२.३१	१४६.०७	१४५.८३	१६४.२०	-०.१७	१२.६०
१.२ इन्धन तथा ऊर्जा	**८.७६**	**१६०.७०**	**१५४.४०**	**१६६.१२**	**-३.९२**	**७.६०**
पेट्रोलियम पदार्थ	५.६६	१९३.९७	१८४.२०	२०२.३५	-५.०३	९.८५
विद्युत्	३.१०	१००.००	१००.००	१००.००	०.००	०.००
१.३ औद्योगिक उत्पादन	**५७.६५**	**१४७.३०**	**१५१.७६**	**१६५.५५**	**३.०३**	**९.०९**
खाद्य, पेयपदार्थ तथा सुर्तीजन्य पदार्थ	१५.१६	१६३.७८	१६९.४२	१७४.६६	३.४४	३.०९
टेक्सटाइल	१.०१	१७०.३४	१६८.४७	१७८.८८	-१.१०	६.१८
छाला तथा छालाजन्य पदार्थ	०.२९	१३८.७२	१४२.५२	१४८.५८	२.७३	४.२५
काठ तथा काठबाट बनेका सामान	२.०७	१६३.१९	१६५.३६	१६९.५७	१.३३	२.५५
कागज तथा कागजजन्य उत्पादन	१.०८	१६३.३६	१६३.७१	१६६.४४	०.२२	१.६७
रसायन तथा रासायनिक पदार्थ	६.५५	१५३.१५	१५५.३८	१६३.०३	१.४५	४.९३
रबर तथा प्लाष्टिकजन्य पदार्थ	१.९२	१२१.८०	१२१.००	१२५.६६	-०.६६	३.८६
नन् मेटालिक मिनरल प्रडक्ट	४.५०	१०९.६०	९८.७९	१०८.७४	-९.८७	१०.०८
बेसिक मेटल्स	१२.५५	१५४.५९	१६८.११	२१२.७३	८.७५	२६.५४
विद्युत् तथा विद्युतीय पदार्थ	४.४५	१०४.४१	१०५.६३	१०६.७९	१.१६	१.१०
मेशिनरी तथा सामान	३.१७	१३६.४०	१३८.२१	१४०.४६	१.३३	१.६३
यातायात, इक्वीपमेण्ट तथा पार्टस्	३.८०	१४७.१५	१५१.९०	१५४.६०	३.२३	१.७८
अन्य वस्तुहरू	१.०८	१४१.९२	१४५.६७	१५०.३८	२.६५	३.२३
वृहत आर्थिक वर्गीकरण	**१००**	**१५०.७९**	**१५६.५९**	**१६३.२५**	**३.८४**	**४.२६**
उपभोग्य वस्तुहरू	३२.९०	१५१.२७	१६१.६५	१६०.५६	६.८६	-०.६७
मध्यवर्ती वस्तुहरू	५६.३०	१५५.३२	१५८.८५	१७०.५१	२.२७	७.३४
पुँजीगत वस्तुहरू	१०.८०	१२५.७३	१२९.३६	१३३.६१	२.८९	३.२९
निर्माण सामग्री	**१४.०३**	**१३७.४१**	**१३५.११**	**१३९.२८**	**-१.६८**	**३.०९**

तालिका ७ : राष्ट्रिय तलब तथा ज्याला सूचकाङ्क

वार्षिक औसत

(आधार वर्ष २०८०/८१ = १००)

समूह/उप-समूहहरू	भार %	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८१/८२	२०८२/८३
कृषि, वन तथा माछापालन	**१९.३६**	१००.००	१०४.८७	११०.५०	४.८७	५.३७
औद्योगिक उत्पादन	**१८.१७**	१००.००	१०१.८७	१०७.८२	१.८७	५.८५
निर्माण	**१९.०१**	१००.००	१०२.१३	१०८.९३	२.१३	५.४१
थोक तथा खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी र मोटरसाइकल मर्मत सम्भारका कार्यहरू	**१५.१२**	१००.००	१०२.३१	११०.२०	२.३२	७.७१
यातायात तथा भण्डारण	**५.३५**	१००.००	१०२.७६	१०६.७५	२.७६	४.१२
आवास तथा भोजन सेवा सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	**४.४१**	१००.००	१०२.६४	१०९.४९	२.६५	६.६७
सूचना तथा सञ्चार	**१.०३**	१००.००	१०४.३१	१०७.४०	४.३६	३.०३
वित्तीय तथा बिमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	**२.०८**	१००.००	१०२.८१	१०७.४८	२.८१	४.५५
सार्वजनिक प्रशासन तथा सुरक्षा	**२.६४**	१००.००	१००.००	१००.००	०.००	०.००
शिक्षा	**९.३०**	१००.००	१०३.२३	१०८.३३	३.२३	५.२४
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य क्रियाकलापहरू	**३.५२**	१००.००	१०४.००	१०९.२८	४.००	५.०८
कुल सूचकाङ्क	**१००.००**	१००.००	१०२.८५	१०८.८१	२.८५	५.७९

तालिका ८ : नेपाल र भारतको उपभोक्ता मुद्रास्फीति दर

(प्रतिशत परिवर्तन)

आर्थिक वर्ष	२०८०/८१			२०८१/८२			२०८२/८३		
महिना	**नेपाल**	**भारत**	**फरक**	**नेपाल**	**भारत**	**फरक**	**नेपाल**	**भारत**	**फरक**
साउन	७.५२	६.८३	०.६९	४.०९	३.६५	०.४४	१.६८	२.०७	-०.३९
भदौ	८.१९	५.०२	३.१७	३.८६	५.४९	-१.६३	१.८७	१.५४	०.३३
असोज	७.५	४.८७	२.६३	४.८२	६.२१	-१.३९	१.४७	०.२५	१.२२
कात्तिक	५.३८	५.५५	-०.१७	५.६	५.४८	०.१२	१.११	०.७१	०.४०
मंसिर	४.९५	५.६९	-०.७४	६.०५	५.२२	०.८३	१.६३	१.३३	०.३०
पुस	५.२६	५.१	०.१६	५.४०७	४.३१	१.०९७	२.४२	२.७५	-०.३३
माघ	५.०१	५.०९	-०.०८	४.१५९	३.६१	०.५४९	३.२५	३.२१	०.०४
फागुन	४.८२	४.८५	-०.०३	३.७४९	३.३४	०.४०९	३.६२	३.४०	०.२२
चैत	४.६१	४.८३	-०.२२	३.३८८	३.१६	०.२२८	४.४७	३.४८	०.९९
बैशाख	४.४	४.८	-०.४	२.७६६	२.८२	-०.०५	५.०४	३.९३	१.११
जेठ	४.१७	५.०८	-०.९१	२.७२	२.१	०.६२	५.२२	४.३८	०.८४
असार	३.५७	३.६	-०.०३	२.२	१.५५	०.६५	५.१४	४.४५	०.६९
वार्षिक औसत	**५.४४**	**५.११**	**०.३४**	**४.०६**	**३.९१**	**०.१६**	**३.०८**	**२.४६**	**०.४३**

तालिका ९ : वैदेशिक व्यापार स्थिति*

(रु. करोडमा)

विवरण	२०८०/८१[सं]	२०८१/८२[सं]	२०८२/८३[अ]	प्रतिशत परिवर्तन	
				२०८१/८२	२०८२/८३
कुल निर्यात	१५२३८.१	२७७०३.०	३१५२९.०	८१.८	१३.८
भारत	१०३१७.७	२२४६८.४	२५८६५.०	११७.८	१५.१
चीन	२५८.९	२६३.०	१८९.३	१.६	-२८.०
अन्य मुलुक	४६६१.५	४९७१.६	५४७४.८	६.७	१०.१
कुल आयात	१५९२९८.६	१८०४१२.३	२०९६३७.९	१३.३	१६.२
भारत	९९६६८.२	१०७११९.९	१२१०६०.१	७.५	१३.०
चीन	२९८७७.५	३४११०.५	४२५२४.७	१४.२	२४.७
अन्य मुलुक	२९७५२.९	३९१८१.९	४६०५३.१	३१.७	१७.५
व्यापार सन्तुलन	-१४४०६०.५	-१५२७०९.३	-१७८१०८.९	६.०	१६.६
भारत	-८९३५०.५	-८४६५१.५	-९५१९५.०	-५.३	१२.५
चीन	-२९६१८.६	-३३८४७.५	-४२३३५.४	१४.३	२५.१
अन्य मुलुक	-२५०९१.४	-३४२१०.३	-४०५७८.४	३६.३	१८.६
कुल व्यापार	१७४५३६.६	२०८११५.३	२४११६७.०	१९.२	१५.९
भारत	१०९९८५.९	१२९५८८.३	१४६९२५.१	१७.८	१३.४
चीन	३०१३६.३	३४३७३.५	४२७१४.०	१४.१	२४.३
अन्य मुलुक	३४४१४.४	४४१५३.५	५१५२७.९	२८.३	१६.७
				(प्रतिशतमा)	
१. निर्यात/ आयातको अनुपात	९.६	१५.४	१५.०		
भारत	१०.४	२१.०	२१.४		
चीन	०.९	०.८	०.४		
अन्य मुलुक	१५.७	१२.७	११.९		
२. कुल निर्यातमा अंश					
भारत	६७.७	८१.१	८२.०		
चीन	१.७	०.९	०.६		
अन्य मुलुक	३०.६	१७.९	१७.४		
३. कुल आयातमा अंश					
भारत	६२.६	५९.४	५७.७		
चीन	१८.८	१८.९	२०.३		
अन्य मुलुक	१८.७	२१.७	२२.०		
४. व्यापार सन्तुलनमा अंश					
भारत	६२.०	५५.४	५३.४		
चीन	२०.६	२२.२	२३.८		
अन्य मुलुक	१७.४	२२.४	२२.८		
५. कुल व्यापारमा अंश					
भारत	६३.०	६२.३	६०.९		
चीन	१७.३	१६.५	१७.७		
अन्य मुलुक	१९.७	२१.२	२१.४		
६. निर्यात तथा आयातको कुल व्यापारमा अंश					
निर्यात	८.७	१३.३	१३.१		
आयात	९१.३	८६.७	८६.९		

अ : अपरिष्कृत, सं : संशोधित

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित

तालिका १० : भारततर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू*

(रु. करोडमा)

क्र.सं.	वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०८०/८१[सं]	२०८१/८२[सं]	२०८२/८३[अ]	२०८१/८२	२०८२/८३
क)	**प्रमुख वस्तुहरू**	**८२०६.०९**	**१८७२४.७५**	**२१८९३.८**	**१२८.२**	**१६.९**
१	ब्रान्स	४२.७५	२६.६७	१५८.१	-३७.६	-
२	अलैंची	७९३.६६	७६७.४०	१२६३.७	-३.३	६४.७
३	चोकर	०.०१	०.००	०.०	-	-
४	दालचिनी	२०.१०	१७.४५	२०.१	-१३.२	१५.०
५	तामाको तार	९१.३२	८४.६१	१२८.३	-७.३	५१.६
६	फलफूल	१.६८	०.८५	२.४	-४९.३	१८६.६
७	जी.आई.पाइप	७९.४३	४४.९१	३१.९	-४३.५	-२८.९
८	अदुवा	११२.७३	३९.८५	११७.२	-६४.७	१९४.०
९	हस्तकलाका सामान	२.६७	१.३९	१.८	-४८.०	२७.४
१०	जडीबुटी	१३४.२५	१६०.५९	१४६.५	१९.६	-८.७
११	जुस	८६५.८७	७७०.३८	७६४.८	-११.०	-०.७
१२	जुटका सामान	६७५.५८	८२२.२९	१००१.०	२१.७	२१.७
	जुटको बट्टा	४०४.०६	५६९.०१	७१४.०	४०.८	२५.५
	जुटको बोरा	२७१.५२	२५३.२८	२८७.१	-६.७	१३.३
१३	मार्बल स्ल्याब	१.२३	२.२२	०.०	८०.२	-
१४	औषधी (आयुर्वेदिक)	१५४.४१	१७५.५०	१९७.४	१३.७	१२.५
१५	तोरी तथा सर्स्यु	०.००	०.००	०.०	-	-
१६	चाउचाउ	९२.४०	१३९.६६	२१६.२	५१.१	५४.८
१७	पिना	२९५.५८	३६२.९८	३८४.३	२२.८	५.९
१८	पाम तेल	६३३.६५	२४१.४३	८३७.२	-६१.९	२४६.७
१९	कागज	३.०९	०.९६	२.७	-६९.०	१७६.९
२०	पार्टिकल बोर्ड	७४१.५३	७०९.९६	५७६.४	-४.३	-१८.८
२१	पश्मिना	१०.८४	१०.०५	१३.४	-७.४	३३.८
२२	प्लाष्टिकका सामान	३.८६	१३.०५	१८.०	२३८.२	३८.०
२३	पोलिष्टर धागो	९३८.२५	१२३३.५०	१३१५.३	३१.५	६.६
२४	तयारी पोशाक	१९.९७	१९.६८	१७.४	-१.४	-११.७
२५	खोटो	१४७.८६	२०५.८७	२२२.८	३९.२	८.२
२६	जुत्ता तथा चप्पल	१२७.७७	२००.०१	३१५.६	५६.५	५७.८
२७	छाला	९.७२	९.९६	२.८	२.४	-७२.३
२८	सोयाविन तेल	९०.१८	१०६७९.०८	१२८७४.४	-	२०.६
२९	चिया	३०९.३४	३९८.३३	३२३.१	२८.८	-१८.९
३०	लत्ताकपडा**	२५४.२४	३०९.१३	३६१.३	२१.६	१६.९
३१	धागो	१८२.७६	१२४.५०	१९२.१	-३१.९	५४.३
३२	मञ्जन	७८.१८	७५.६४	८०.३	-३.३	६.१
३३	टर्पेन्टाइन	२३.५१	४०.२५	४४.५	७१.२	१०.५
३४	तरकारी	१८.२२	१४.७९	१८.२	-१८.८	२३.२
३५	तार	६३.६४	१०.९५	१.८	-८२.८	-८३.६
३६	जिंक शिट	११८५.८०	१०१०.८५	२४३.०	-१४.८	-७६.०
ख)	**अन्य**	**२१११.६२**	**३७४३.६९**	**३९७१.२**	**७७.३**	**६.१**
	कुल जम्मा	**१०३१७.७१**	**२२४६८.४४**	**२५८६५.०**	**११७.८**	**१५.१**

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित, ** पी.पी. फेब्रिक सहित, अ : अपरिष्कृत, सं : संशोधित

तालिका ११ : भारतबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू*

(रु. करोडमा)

क्र.सं.	वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०८०/८१[सं]	२०८१/८२[सं]	२०८२/८३[अ]	२०८१/८२	२०८२/८३
क)	**प्रमुख वस्तुहरू**	**७८४१४.८**	**८४८२७.८**	**९६६५९.५**	**८.२**	**१३.९**
१	कृषि उपकरण तथा पार्टपुर्जा	५२७.४	७६३.६	९६९.७	४४.८	२७.०
२	अलुमिनियम लाप्सा, डण्डी, प्रोफाइल, पातलो पाता, आदि	८३७.६	७२८.६	१२८८.९	-१३.०	७६.९
३	शिशु आहार तथा दुग्ध उत्पादन	७०४.३	५९५.४	५२७.७	-१५.५	-११.४
४	अलकत्रा	९०१.१	१०८६.६	७७९.७	२०.६	-२८.२
५	किताब तथा पत्रिका	११२.६	११५.७	१२४.९	२.७	७.९
६	सिमेन्ट	२९.८	४८.८	१४२.७	६३.५	१९२.६
७	रासायनिक मल	४७.१	७९.८	४२.८	६९.४	-४६.४
८	रासायनिक पदार्थ	११६२.३	१३१४.५	१४३८.९	१३.१	९.५
९	कोइला	१९५७.४	२१९१.६	२२०५.९	१२.०	०.७
१०	कोल्ड रोल्ड शिट इन क्वाइल	१३.१	२१.२	१५.३	६१.६	-२७.६
११	खाना पकाउने चुलो	६४.९	६२.०	८७.९	-४.४	४१.७
१२	सौन्दर्यका सामान	३९६.९	४१५.९	४२०.३	४.८	१.१
१३	जिरा तथा मरिच	२६१.३	३०३.६	२८९.९	१६.२	-४.५
१४	ड्राइ सेल ब्याट्री	३७६.१	४२२.८	४०२.२	१२.४	-४.९
१५	विद्युत्तीय उपकरण	३८६७.७	३४४३.१	३७१६.३	-११.०	७.९
१६	इनामेल तथा अन्य पेन्ट्स	५३३.७	७०७.५	७६८.४	३२.६	८.६
१७	स्पंज आइरन	३९०२.७	४८७६.६	५८५२.३	२५.०	२०.०
१८	फलफूल	१०८८.०	९८२.९	९७५.७	-९.७	-०.७
१९	ग्लास सिट तथा ग्लास वेयर्स	६२३.३	७५७.०	८७१.५	२१.५	१५.१
२०	हट रोल्ड शिट इन क्वाइल	२०७१.२	२७६५.०	२२३४.३	३३.५	-१९.२
२१	अगरबत्ती	१२३.१	१३१.१	१३४.६	६.५	२.७
२२	इन्सेक्टीसाइड्स	४२५.८	४५६.३	४८८.५	७.२	७.१
२३	जीवित जनावर	२.७	१०.३	०.१	२८१.४	-९८.९
२४	एम.एस.बिलेट	१३८५.२	१३८३.२	११८४.५	-०.१	-१४.४
२५	एम.एस. तार, छड, बार, क्वाइल	९९३.९	१५९५.०	१४३२.६	६०.५	-१०.२
२६	औषधी	३५३२.८	३८७०.५	३८८६.८	९.६	०.४
२७	मोलासिस सुगर	४२.६	३८.९	५४.१	-८.८	३९.२
२८	अन्य मेशिनरी तथा पार्टपुर्जा	४४२५.८	४७७५.४	५८०९.०	७.९	२१.६
२९	अन्य स्टेशनरी सामान	१५४.५	१५६.३	१४६.२	१.१	-६.४
३०	कागज	९९८.७	१०१९.६	१०७३.४	२.१	५.३
३१	पेट्रोलियम पदार्थ	२९७६३.८	२८४४९.०	३४७३२.६	-४.४	२२.१
३२	पाइप तथा पाइप फिटिंग	५१९.६	३८६.३	४०७.०	-२५.७	५.४
३३	प्लाष्टिकका भाँडाकुडा	४८१.८	५१६.१	५८२.९	७.१	१२.९
३४	पोलिप्रोपाईलिन ग्रान्युअल्स्	५९५.४	७४७.७	७३७.१	२५.६	-१.४
३५	रेडियो, टिभी, डेक तथा पार्टपुर्जा	१२८.२	१३५.०	१७१.०	५.३	२६.७
३६	कच्चा कपास	१६.२	९.८	५.४	-३९.८	-४४.५
३७	तयारी पोशाक	९३९.२	९९५.८	१०७९.७	६.०	८.४
३८	धान तथा चामल	२२०९.८	३९८१.८	३९६६.१	८०.२	-०.४
३९	नुन	२५०.८	२३७.४	२४६.८	-५.३	४.०
४०	सेनीटरी वेयर्स	३२४.२	३७२.६	४२५.०	१४.९	१४.१
४१	जुत्ता तथा चप्पल	१०५.०	८३.८	८९.३	-२०.३	६.६
४२	स्टिल शिट	२७.८	१०.५	५.६	-६२.२	-४६.६
४३	चिया	२.८	७.९	५.०	१८२.१	-३६.१
४४	दूरसंचार उपकरण तथा पार्ट्स	९७५.६	१०४६.०	११६१.८	७.२	११.१
४५	लत्ताकपडा	१०८९.८	१०६०.६	११५०.७	-२.७	८.५
४६	धागो	१२८८.२	१५९६.०	१८९५.९	२३.९	१८.८
४७	सुर्ती	३५९.५	३८३.२	४७१.०	६.६	२२.९
४८	टायर, ट्युब्स तथा फ्लेप्स	१११२.८	१२०५.८	१३२४.६	८.४	९.९
४९	तरकारी	११२६.८	१३८८.९	१९३१.२	२३.३	३९.०
५०	सवारी साधन तथा स्पेयर पार्टपुर्जा	५१९०.५	६७२५.४	८४७२.०	२९.६	२६.०
५१	तारका सामान	३४३.२	३६९.६	४३३.५	७.७	१७.३
ख)	**अन्य**	**२१२५३.४**	**२२२९२.१**	**२४४००.६**	**४.९**	**९.५**
	कुल जम्मा	**९९६६८.२**	**१०७११९.९**	**१२१०६०.१**	**७.५**	**१३.०**

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित, अ : अपरिष्कृत, सं : संशोधित

तालिका १२ : चीनतर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू*

(रु. करोडमा)

क्र.सं.	वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०८०/८१[सं]	२०८१/८२[सं]	२०८२/८३[अ]	२०८१/८२	२०८२/८३
क)	**प्रमुख वस्तुहरू**	**१११.४**	**१२३.९**	**६०.६**	**११.२**	**-५१.१**
१	अगरबत्ती	२.०	२.४	१.९	१९.२	-२०.९
२	हस्तकलाका सामान (धातु तथा काठ)	२६.५	२०.९	६.२	-२१.०	-७०.५
३	चाउचाउ	१५.०	२.४	४.५	-८३.८	८५.९
४	अन्य हस्तकलाका सामानहरू	३.६	३.१	२.९	-१५.३	-५.२
५	पश्मिना	३.५	५.३	४.५	४९.१	-१५.७
६	तयारी पोशाक	१६.०	१५.०	१४.५	-६.०	-३.४
७	तयारी छालाका सामानहरू	१.५	०.२	०.२	-८५.९	१७.०
८	रुद्राक्षका दानाहरू	२.७	२.०	१.५	-२५.१	-२७.८
९	प्रशोधित छाला	१.२	०.०	०.०	-	-
१०	चिया	०.१	०.७	०.०	-	-९६.६
११	ऊनी गलैचा	३९.२	७१.७	२४.३	८३.१	-६६.१
ख)	**अन्य**	**१४७.५**	**१३९.१**	**१२८.७**	**-५.६**	**-७.५**
	कुल जम्मा	**२५८.९**	**२६३.०**	**१८९.३**	**१.६**	**-२८.०**

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित, अ : अपरिष्कृत, सं : संशोधित

तालिका १३ : चीनबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू*

(रु. करोडमा)

क्र.सं.	वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०८०/८१[सं]	२०८१/८२[सं]	२०८२/८३[अ]	२०८१/८२	२०८२/८३
क)	**प्रमुख वस्तुहरू**	**१९७२८.५**	**२२६७९.६**	**२९१३४.७**	**१५.०**	**२८.५**
१	अलुमिनियम स्क्राफ, फ्लेक, फोइल, वार्स र रड	६.४	११.६	५.१	८१.२	-५६.०
२	स्याऊ	७५७.५	९७४.२	१२०३.१	२८.६	२३.५
३	झोला	१९२.३	२०६.५	२०३.५	७.४	-१.५
४	क्यामेरा	१२५.२	१५७.२	२१०.४	२५.६	३३.९
५	सेरामिक प्रोडक्ट्स	९९.०	११४.५	१६२.९	१५.६	४२.३
६	रासायनिक पदार्थ	२६२.०	३७९.२	३९३.८	४४.७	३.९
७	रासायनिक मल	११८३.७	९३१.२	३०४६.५	-२१.३	२२७.२
८	कम्प्युटर तथा पार्टपुर्जा	१०८८.४	१३०१.४	१५७७.३	१९.६	२१.२
९	सौन्दर्यका सामान	१८६.७	२२२.४	२९५.६	१९.१	३२.९
१०	ड्राइ सेल ब्याट्री	१२.७	१५.२	१५.१	२०.१	-१.२
११	विद्युत्तीय उपकरण	१८३५.३	२१३४.७	२३८४.७	१६.३	११.७
१२	फस्नर	४४.२	४३.७	४५.४	-१.०	३.८
१३	लसुन	२२२.४	६७०.०	२५१.५	२०१.३	-६२.५
१४	ग्लासवेयर्स	१९०.८	२०५.२	२६५.२	७.६	२९.२
१५	मेडिकलका सामान तथा पार्टपुर्जा	२९४.१	४०४.३	४३४.३	३७.५	७.४
१६	औषधी	१३५.६	२०८.७	१५२.७	५३.९	-२६.८
१७	धातु तथा काठका सामान	१६१.३	११३.३	१४९.३	-२९.७	३१.८
१८	अफिसका सामान तथा स्टेशनरी	१०१.२	१०१.७	११५.३	०.५	१३.४
१९	अन्य मेशिनरी तथा पार्टस्	२४४५.९	२३९०.२	२९१०.५	-२.३	२१.८
२०	अन्य स्टेशनरी सामान	१२३.१	१३८.२	१६३.२	१२.३	१८.१
२१	पि.भि.सि.कम्पाउण्ड	६५.५	१६२.४	२३८.६	१४८.०	४६.९
२२	प्याराफिन वाक्स	१.०	०.०	२.०	-९५.४	-
२३	पाइप तथा पाइप फिटिंग	६०.९	१३३.७	१२०.२	११९.५	-१०.१
२४	प्लाईउड तथा पार्टिकल बोर्ड	१३.२	११.५	१९.१	-१२.७	६६.३
२५	पोलिइथाइलिन टेरेफ्थालेट	८५.८	१००.३	११८.३	१६.९	१७.९
२६	पोलिथिन ग्रान्युअल्स्	२२.०	३७.५	१६७.४	७०.९	३४६.१
२७	कच्चा रेसम	२६९.७	३०८.८	३३३.८	१४.५	८.१
२८	कच्चा ऊन	३२.४	३२.९	३३.५	१.५	२.०
२९	तयारी पोशाक	२३०८.५	२८०८.४	३०१५.३	२१.७	७.४
३०	चाउचाउका लागि पाउडर	६०.६	७१.७	६३.७	१८.३	-११.२
३१	जुत्ता तथा चप्पल	८२७.७	८१४.२	८४२.०	-१.६	३.४
३२	चाँदी	१.६	१३२.१	२३३.६	-	७६.९
३३	स्मार्ट कार्ड	३२.१	२७.१	२८.४	-१५.५	४.८
३४	सोलार प्यानेल	९२.३	१८५.६	३९७.९	१०१.०	११४.४
३५	स्टिल रड तथा सिट	२०.२	७४.०	९१.९	२६५.५	२४.२
३६	स्टोरेज ब्याट्री	५७.०	९१.८	७७.८	६१.१	-१५.३
३७	दूरसञ्चारका उपकरण तथा पार्ट्स	२५९९.८	३०७३.७	४४८१.०	१८.२	४५.८
३८	लत्ताकपडा	१९७४.१	२१९७.६	२७२६.९	११.३	२४.१
३९	धागो	१९१.८	९१.३	११५.२	-५२.४	२६.२
४०	खेलौना	२४६.३	२८१.०	३१५.४	१४.१	१२.३
४१	यातायातका साधन तथा पार्टपुर्जा	६५४.०	६६९.१	८८६.९	२.३	३२.६
४२	टायर, ट्युव तथा फ्लेप	४८.१	१००.४	१३५.९	१०८.८	३५.३
४३	भिडियो टेलिभिजन तथा पार्टस्	३२२.८	३६२.०	४५२.८	१२.१	२५.१
४४	वेल्डिङ्ग रड	४५.९	७४.६	८२.६	६२.४	१०.७
४५	गहुँको पिठो	३५.३	२५.०	४५.१	-२९.४	८०.८
४६	लेख्ने तथा छाप्ने कागज	१९२.३	८९.५	१२३.७	-५३.५	३८.३
ख)	**अन्य**	**१०१४९.०**	**११४३०.९**	**१३३९०.०**	**१२.६**	**१७.१**
	कुल जम्मा	**२९८७७.५**	**३४११०.५**	**४२५२४.७**	**१४.२**	**२४.७**

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित, अ : अपरिष्कृत, सं : संशोधित

तालिका १४ : अन्य मुलुकतर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू*

(रु. करोडमा)

क्र.सं.	वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०८०/८१[सं]	२०८१/८२[सं]	२०८२/८३[अ]	२०८१/८२	२०८२/८३
क)	**प्रमुख वस्तुहरू**	**२४७१.४**	**२३८३.७**	**२६३८.०**	**-३.६**	**१०.७**
१	हस्तकलाका सामान (काष्ठ तथा धातु)	३२.८	२९.२	२६.९	-११.१	-७.९
२	जडीबुटी	५७.९	३३.३	५२.८	-४२.४	५८.४
३	संगीत बाद्ययन्त्रहरू वा तिनका पार्ट्स वा एक्सेसरीज	८६.४	१०५.१	११२.२	२१.६	६.८
४	नेपाली कागज तथा त्यसबाट निर्मित वस्तु	६४.१	६४.१	६८.२	०.०	६.४
५	चाउचाउ	८९.२	९५.६	१७९.९	७.२	८८.१
६	अन्य हस्तकलाका सामानहरू	४६.१	२२.५	१९.१	-५१.३	-१४.९
७	पश्मिना	२८८.०	३०७.१	३५८.८	६.६	१६.९
८	दाल	३५.९	१७.०	१७.५	-५२.६	२.७
९	तयारी पोशाक	५९३.५	५४६.३	६२२.३	-७.९	१३.९
१०	छालाका तयारी वस्तु	३७.५	२३.७	२०.८	-३६.८	-१२.३
११	सुन चाँदीका सामान तथा गरगहना	४१.८	४३.९	४७.७	५.१	८.७
१२	प्रशोधित छाला	२८.६	३२.५	२७.९	१३.५	-१४.१
१३	चिया	५१.७	५७.८	७०.०	११.७	२१.१
१४	ऊनी गलैंचा	१०१७.९	१००५.६	१०१३.९	-१.२	०.८
ख)	**अन्य**	**२१९०.१**	**२५८७.९**	**२८३६.७**	१८.२	**९.६**
	कुल जम्मा	**४६६१.५**	**४९७१.६**	**५४७४.८**	**६.७**	**१०.१**

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित, अ : अपरिष्कृत, सं : संशोधित

तालिका १५ : अन्य मुलुकबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू*

(रु. करोडमा)

क्र.सं.	वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०८०/८१[सं]	२०८१/८२[सं]	२०८२/८३[अ]	२०८१/८२	२०८२/८३
क)	**प्रमुख वस्तुहरू**	**२२८९१.९**	**३२५३५.९**	**३९००६.१**	**४२.१**	**१९.९**
१	हवाइजहाजका स्पेयर पार्टपुर्जा	१३४०.६	७११.२	८८९.०	-४७.०	२५.०
२	झोला	६.९	८.०	७.८	१६.१	-२.३
३	सुपारी	६८.९	१०४.४	२५८.१	५१.६	१४७.१
४	क्यामेरा	८७.७	१४१.८	१७६.६	६१.६	२४.६
५	रासायनिक पदार्थ	१४५.९	१७९.७	१९४.७	२३.२	८.३
६	रासायनिक मल	२४१२.४	२१०८.८	१९१०.५	-१२.६	-९.४
७	चुरोट कागज	१६.२	२०.७	१२.३	२७.७	-४०.७
८	क्लोभ	२८.६	३७.२	२८.५	३०.०	-२३.३
९	कोइला	५९६.३	३६५.६	५३९.३	-३८.७	४७.५
१०	नरिवलको तेल	२.१	४.१	३.४	९३.८	-१७.२
११	कम्प्युटर तथा पार्टपुर्जा	१८४.७	२८१.२	५५३.५	५२.२	९६.९
१२	तामाको तार, रड, स्क्रयाप्स तथा शिट	४१८.०	३६२.२	२४२.५	-१३.३	-३३.१
१३	सौन्दर्यका सामान	१९६.७	२४८.९	३०५.३	२६.५	२२.७
१४	कच्चा पाम तेल	१०५९.८	६८१.७	१३७३.०	-३५.७	१०१.४
१५	कच्चा भटमासको तेल	१३४४.५	१०८००.२	१२२२२.४	-	१३.२
१६	ढोकाको ताल्चा	१.०	१.१	१.२	१८.३	७.५
१७	ड्राइसेल बेट्री	२.४	४.८	४.२	१००.२	-११.६
१८	खाने तेल	१८२३.९	२९६२.५	२२५१.८	६२.४	-२४.०
१९	विद्युत्तीय सामानहरू	२८३.०	२९६.९	३१४.२	४.९	५.८
२०	फल्यास लाइट	३.४	४.१	३.३	१७.९	-१७.७
२१	ग्लासवेयर्स	११६.६	१३२.०	१६६.५	१३.२	२६.२
२२	सुन	२५९३.५	१९९२.६	२९१२.९	-२३.२	४६.२
२३	इन्सेक्टिसाइड	१५.२	१२.९	९.६	-१४.८	-२५.५
२४	औषधि उपकरण तथा औजार	१०४८.४	९२२.०	११३५.२	-१२.१	२३.१
२५	औषधी	९२२.०	५५६.३	७०४.७	-३९.७	२६.७
२६	कार्यालय उपकरण तथा स्टेशनरी	१००.६	१३०.७	१२३.७	३०.०	-५.४
२७	तेलहन	१०७५.१	१४९९.०	१६७८.६	३९.४	१२.०
२८	अन्य मेशिनरी तथा पार्ट्स	१०१३.५	१०६२.८	१३५८.३	४.९	२७.८
२९	अन्य स्टेशनरी	४१५.९	४०३.१	४२०.४	-३.१	४.३
३०	पि.भि.सि.कम्पाउण्ड	२६५.०	२६८.४	२२८.०	१.३	-१५.०
३१	पाम आयल	२१७.६	५९६.०	५९१.८	१७३.९	-०.७
३२	केराउ	३६८.३	२४६.१	२३८.३	-३३.२	-३.२
३३	पेट्रोलियम पदार्थ	३०१.३	३२९.९	२५१.५	९.५	-२३.८
३४	पाइप तथा पाइप फिटिंग्स	२४.८	१७.८	८.४	-२८.४	-५३.०
३५	पोलिथिन ग्रान्युअल्स्	७६५.५	७३४.७	८७६.४	-४.०	१९.३
३६	पाउडर दूध	१८.०	१०.९	११.३	-३९.४	३.५
३७	जीवजन्तुको आहारको रूपमा प्रयोग हुने तयारी वस्तु	१०८.२	१२१.१	१३७.३	११.९	१३.३
३८	दाल	५२७.३	७२८.७	६०६.२	३८.२	-१६.८
३९	कच्चा ऊन	१६२.४	११०.३	१७०.६	-३२.१	५४.७
४०	तयारी पोशाक	७८.७	८१.८	७६.८	३.९	-६.१
४१	जुत्ता तथा चप्पल	५५.१	५९.८	४८.४	८.५	-१९.०
४२	चाँदी	३२६.९	५७०.५	३०४१.३	७४.५	-
४३	साना अलैंची	१४२.०	४१.०	३३.०	-७१.१	-१९.६

क्र.सं.	वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०८०/८१[सं]	२०८१/८२[सं]	२०८२/८३[अ]	२०८१/८२	२०८२/८३
४४	स्टिल रड तथा शिट	२.३	४.१	१.१	७४.९	-७३.०
४५	स्टोरेज बेट्री	३१.९	२२.८	१७.४	-२८.६	-२३.५
४६	सिन्थेटिक तथा प्राकृतिक रबर	२२.५	३२.८	२८.५	४५.३	-१३.१
४७	सिन्थेटिक कार्पेट	१.८	१.९	५.३	१.९	१८२.८
४८	दूरसंचार उपकरण तथा पार्ट्स	१३८.३	२३७.९	२३२.३	७२.१	-२.४
४९	बोसो	१.६	१.०	०.३	-३४.८	-७३.४
५०	लत्ताकपडा डाइ	१९.४	१९.०	२४.४	-१.९	२८.२
५१	लत्ताकपडा	२८.५	३४.४	३३.७	२०.४	-२.०
५२	धागो	५३५.०	६५६.६	६५७.९	२२.७	०.२
५३	खेलौना	३६.८	४१.९	३६.०	१३.९	-१४.०
५४	यातायात उपकरण तथा पार्टपुर्जा	७३८.१	८५७.६	१२४०.९	१६.२	४४.७
५५	टायर, ट्युब तथा फ्लेप्स	५७.६	६४.१	४४.०	११.३	-३१.३
५६	भिडियो, टेलिभिजन तथा पार्टपुर्जा	१७५.८	२८९.४	२८५.४	६४.६	-१.४
५७	घडी तथा ब्याण्डस्	९३.२	८४.२	७३.३	-९.६	-१३.०
५८	लेख्ने तथा छाप्ने कागज	२३३.२	१५२.२	१३९.७	-३४.७	-८.२
५९	एक्सरे फिल्म	५२.१	५९.३	४६.०	१३.८	-२२.५
६०	जिंक इन्गट	३८.८	२३.५	१९.३	-३९.३	-१८.०
ख)	**अन्य**	**६८६१.०**	**६६४६.०**	**७०४७.०**	**-३.१**	**६.०**
	कुल जम्मा	**२९७५२.९**	**३९१८१.९**	**४६०५३.१**	**३१.७**	**१७.५**

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित, अ : अपरिष्कृत, सं : संशोधित

तालिका १६ : शोधनान्तर स्थिति

(रु. करोडमा)

विवरण	वार्षिक			वार्षिक			प्रथम एघार महिना		
	२०८०/८१ सं			२०८१/८२ सं			२०८२/८३ अ		
	केडिट	डेबिट	खुद	केडिट	डेबिट	खुद	केडिट	डेबिट	खुद
चालु खाता	**२१४४०४.०६**	**१९२२६९.०७**	**२२१३४.९८**	**२५५०७९.७७**	**२१४०९६.१७**	**४०९८३.६०**	**३३७२१३.५६**	**२४४८५७.६३**	**९२३५५.९३**
वस्तु तथा सेवा	**४३४६२.९२**	**१८७८५९.११**	**-१४४३९६.१९**	**५४८८६.८८**	**२०९१७९.७२**	**-१५४२९२.८४**	**६३४९०.१६**	**२३८४७३.८८**	**-१७४९८३.७३**
वस्तु	**१८२३६.६७**	**१५७०११.३९**	**-१३८७७४.७३**	**३०८६३.८५**	**१७६१२६.४७**	**-१४५२६२.६१**	**३५८०७.०३**	**२०३४३०.७०**	**-१६७६२३.६७**
सेवा	**२५२२६.२५**	**३०८४७.७१**	**-५६२१.४६**	**२४०२३.०३**	**३३०५३.२५**	**-९०३०.२२**	**२७६८३.१३**	**३५०४३.१८**	**-७३६०.०५**
यातायात	३२९७.६४	७३२८.६१	-४०३०.९७	२९४१.०७	६२३३.५७	-३२९२.५०	३६९३.८३	७७६०.९७	-४०६७.१४
भ्रमण	८२३८.३८	१८९४३.४०	-१०७०५.०२	८८७०.७९	२२३७१.७९	-१३५०१.००	९००५.४८	२०९०९.७७	-११९०४.२९
व्यक्तिगत	८०९५.९५	१८६१९.२२	-१०५२३.२७	८८५२.५२	२१९३४.४३	-१३०८१.९१	९००१.०३	२०७१६.८९	-११७१५.८७
शिक्षा-सम्बन्धी	६०१.८१	१२५१३.१९	-११९११.३८	३८८.९२	१३८४८.४७	-१३४५९.५६	४६९.३१	१४१९२.२४	-१३७२२.९३
दूरसञ्चार, कम्प्युटर तथा सूचना सेवा	१५५४.४३	१९४.५५	१३५९.८८	२२३३.३४	६१४.८२	१६१८.५२	२४८६.२१	७६७.१२	१७१९.०९
व्यक्तिगत, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जनात्मक सेवा	-	-	-	-	-	-	५००.८७	२४७.८४	२५३.०३
सरकारी वस्तु तथा सेवा	२३७४.३१	१६२.१६	२२१२.१५	३४२८.०१	४५०.२४	२९७७.७७	४०७५.१२	७४१.९३	३३३३.१९
प्राथमिक आय	**१३१४७.०३**	**३७४०.२४**	**९४०६.८०**	**११५७६.७८**	**३७३०.०७**	**७८४६.७०**	**१४२६३.०४**	**५०७६.८०**	**९१८६.२४**
द्वितीय आय	**१५७७९४.१०**	**६६९.७३**	**१५७१२४.३७**	**१८८६१६.११**	**११८६.३८**	**१८७४२९.७३**	**२५९४६०.३७**	**१३०६.९५**	**२५८१५३.४२**
सरकार	११६५.६१	०.००	११६५.६१	१८०२.२०	०.००	१८०२.२०	३४०८.५४	०.००	३४०८.५४
वित्तीय संस्था, गैरवित्तीय संस्था, घरपरिवार, तथा गैर-लाभकारी संस्था	१५६६२८.४९	६६९.७३	१५५९५८.७६	१८६८१३.९०	११८६.३८	१८५६२७.५३	२५६०५१.८३	१३०६.९५	२५४७४४.८८
व्यक्तिगत ट्रान्सफर	१४४५३१.५१	६०६.०२	१४३९२५.४९	१७३१२७.०३	११२५.४८	१७२००१.५५	२३७०९२.३७	१२००.३४	२३५८९२.०३
विप्रेषण	१४४५३१.५१	६०६.०२	१४३९२५.४९	१७२३२७.०१	१११७.२३	१७१२०९.७८	२३६३१२.९९	११९८.२२	२३५११४.७७
अन्य चालु ट्रान्सफर	१२०९६.९८	६३.७१	१२०३३.२७	१३६८६.८७	६०.८९	१३६२५.९८	१८९५९.४६	१०६.६१	१८८५२.८५
पुँजी खाता (पुँजी ट्रान्सफर)	**६०२.९०**	**२१.७३**	**५८१.१७**	**९८५.८५**	**२.३१**	**९८३.५३**	**१८५०.४७**	**०.००**	**१८५०.४७**
खुद ऋण दिइएको (+) / खुद ऋण लिइएको (-) (चालु तथा पुँजी खाताको सन्तुलन)	**२१५००६.९६**	**१९२२९०.८०**	**२२७१६.१५**	**२५६०६५.६१**	**२१४०९८.४८**	**४१९६७.१३**	**३३९०६४.०४**	**२४४८५७.६३**	**९४२०६.४१**
	वित्तीय सम्पत्तिको प्राप्ति (खुद)	**दायित्वको सिर्जना (खुद)**	**खुद**	**वित्तीय सम्पत्तिको प्राप्ति (खुद)**	**दायित्वको सिर्जना (खुद)**	**खुद**	**वित्तीय सम्पत्तिको प्राप्ति (खुद)**	**दायित्वको सिर्जना (खुद)**	**खुद**
खुद ऋण दिइएको (+) / खुद ऋण लिइएको (-) (वित्तीय खाताको सन्तुलन)	**४९९६६.९७**	**१८९९०.१०**	**३०९७६.८७**	**६१४४६.१२**	**१५७५४.८०**	**४५६९१.३३**	**१०५०८७.२२**	**११९८३.७३**	**९३१०३.४९**
प्रत्यक्ष लगानी	०.००	८४०.०७	-८४०.०७	०.००	७३०.५५	-७३०.५५	०.६९	२२३९.६३	-२२३८.९४

अन्य लगानी	१२३८.४८	१८१५०.०२	-१६९११.५४	२५८२.०५	१५२१३.७४	-१२६३१.६९	८९७.६५	१०५०२.६६	-९६०५.०१
मुद्रा तथा निक्षेप	०.००	१०७.६०	-१०७.६०	०.००	१६१.०३	-१६१.०३	०.००	२२६४.५०	-२२६४.५०
नेपाल राष्ट्र बैंक	०.००	-२.६७	२.६७	०.००	१.६०	-१.६०	०.००	-४.३५	४.३५
बैंक तथा वित्तीय संस्था	०.००	११०.२६	-११०.२६	०.००	१५९.४२	-१५९.४२	०.००	२२६८.८५	-२२६८.८५
ऋण	०.००	९१८४.२१	-९१८४.२१	०.००	१०६१०.९३	-१०६१०.९३	०.००	५५९०.६६	-५५९०.६६
सरकार	०.००	८५१४.७३	-८५१४.७३	०.००	८२९४.७१	-८२९४.७१	०.००	२९८२.८५	-२९८२.८५
ऋण प्राप्ती	०.००	१२४३२.३६	-१२४३२.३६	०.००	१२९९५.९२	-१२९९५.९२	०.००	८८५०.१९	-८८५०.१९
साँवा भुक्तानी	०.००	-३९१७.६३	३९१७.६३	०.००	-४७०१.२१	४७०१.२१	०.००	-५८६७.३४	५८६७.३४
व्यापारिक साख	१२१५.०९	८८७२.९८	-७६५७.८९	२५२८.२१	४२६५.२९	-१७३७.०८	७५५.३९	२१६७.५९	-१४१२.२०
स्पेसल ड्रोइङ्ग राइट्स (दायित्वको खुद वृद्धि)	०.००	-१४.७७	१४.७७	०.००	२१६.६६	-२१६.६६	०.००	४८७.४८	-४८७.४८
रिजर्भ सम्पत्ति	**४८७२८.४९**	**०.००**	**४८७२८.४९**	**५९०५९.०१**	**०.००**	**५९०५९.०१**	**१०४६९०.५२**	**०.००**	**१०४६९०.५२**
मौद्रिक सुन	१०९.८८	०.००	१०९.८८	२२४.९९	०.००	२२४.९९	८८९५.६३	०.००	८८९५.६३
स्पेसल ड्रोइङ्ग राइट्स	-१७४.५०	०.००	-१७४.५०	-१७३.५६	०.००	-१७३.५६	-७०२.७९	०.००	-७०२.७९
अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषसँगको रिजर्भ अवस्था	०.३०	०.००	०.३०	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
अन्य रिजर्भ सम्पत्ति	४८७९२.८१	०.००	४८७९२.८१	५९००७.५८	०.००	५९००७.५८	९६४९७.६७	०.००	९६४९७.६७
मुद्रा तथा निक्षेप	४८७९२.८१	०.००	४८७९२.८१	५९००७.५८	०.००	५९००७.५८	९६४९७.६७	०.००	९६४९७.६७
राष्ट्र बैंक	४८९००.०३	०.००	४८९००.०३	५१९८४.१२	०.००	५१९८४.१२	८०३७०.८८	०.००	८०३७०.८८
बैंक तथा वित्तीय संस्था	-१०७.२२	०.००	-१०७.२२	७०२३.४६	०.००	७०२३.४६	१६१२६.७८	०.००	१६१२६.७८
खुद भुलचुक			**८२६०.७२**			**३७२४.२०**			**-११०२.९२**
खुद रिजर्भमा परिवर्तन			**५०२४९.११**			**५९४५३.९४**			**१०२७०४.२८**

सं : सशोधित, अ : अपरिष्कृत

तालिका १७ : विदेशी विनिमय सञ्चिति

(असारमसान्त)

विवरण	रु. करोडमा			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०८०/८१[सं]	२०८१/८२[सं]	२०८२/८३[अ]	२०८१/८२	२०८२/८३
नेपाल राष्ट्र बैंक	**१८४,८५५.४९**	**२४१,४६४.३३**	**३४७,३१८.५८**	**३०.६**	**४३.८**
परिवर्त्य	१४०,०९७.५१	१८१,४२८.०८	२६१,९३०.०८	२९.५	४४.४
अपरिवर्त्य	४४,७५७.९८	६०,०३६.२५	८५,३८८.५०	३४.१	४२.२
वाणिज्य बैंक	**१९,२५४.७८**	**२६,३०४.०४**	**४२,४४८.४६**	**३६.६**	**६१.४**
परिवर्त्य	१८,०६१.७०	२४,५४०.२५	४०,८९३.७४	३५.९	६६.६
अपरिवर्त्य	१,१९३.०८	१,७६३.७९	१,५५४.७२	४७.८	-११.९
कुल सञ्चिति	**२०४,११०.२७**	**२६७,७६८.३७**	**३८९,७६७.०४**	**३१.२**	**४५.६**
परिवर्त्य	१५८,१५९.२१	२०५,९६८.३४	३०२,८२३.८२	३०.२	४७.०
अपरिवर्त्य	४५,९५१.०७	६१,८००.०४	८६,९४३.२१	३४.५	४०.७
	करोड अमेरिकी डलरमा			**प्रतिशत परिवर्तन**	
नेपाल राष्ट्र बैंक	**१३८३.०३**	**१७५८.६६**	**२२५५.०२**	**२७.२**	**२८.२**
परिवर्त्य	१०४८.१६	१३२१.४०	१७००.६२	२६.१	२८.७
अपरिवर्त्य	३३४.८६	४३७.२६	५५४.४०	३०.६	२६.८
वाणिज्य बैंक	**१४४.०६**	**१९१.५८**	**२७५.६०**	**३३.०**	**४३.९**
परिवर्त्य	१३५.१३	१७८.७३	२६५.५१	३२.३	४८.५
अपरिवर्त्य	८.९३	१२.८५	१०.०९	४३.९	-२१.४
कुल सञ्चिति	**१५२७.०९**	**१९५०.२४**	**२५३०.६३**	**२७.७**	**२९.८**
परिवर्त्य	११८३.२९	१५००.१३	१९६६.१३	२६.८	३१.१
अपरिवर्त्य	३४३.७९	४५०.११	५६४.४९	३०.९	२५.४

सं : सशोधित, अ : अपरिष्कृत

तालिका १८ : वैदेशिक सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

क्र.सं.	विवरण	असारमसान्त (रु. करोडमा)		
		२०८०/८१[सं]	२०८१/८२[सं]	२०८२/८३[अ]
(क)	**सम्पत्ति**	**२२३,०१९.४९**	**२९२,९६९.११**	**४२६,२८४.४५**
१	**प्रत्यक्ष लगानी**	**०**	**०**	**०.६८६७४८२५**
२	**पोर्टफोलियो लगानी**	**०**	**०**	**०**
३	**अन्य लगानी**	**२७,२४९.८४**	**३७,०७७.२२**	**५४,४४६.६५**
	अन्य इक्विटी	०.०१	०.०१	०.०१
	मुद्रा तथा सञ्चिति	०.०१	०.०१	०.०१
	ऋण	२८७.३००४०६८	४८३.९९३९४४	५५८.१८८८४९
	व्यापारिक साख र अग्रिम भुक्तानी	६५३६.६२५२९६	९,०६४.८४	९,८२०.२३
	अन्य खाता प्राप्ति	१२,९६१.२८	१९,७५५.५६	३४,१३३.५७
४	**अन्य अफिसियल रिजर्ब**	**१९५,७६९.६५**	**२५५,८९१.८९**	**३७१,८३७.११**
(ख)	**दायित्व**	**१९२,४३५.२०**	**२१४,९९२.४१**	**२४४,६१०.३४**
१	**प्रत्यक्ष लगानी**	**३३,२९७.०९**	**३३,९८५.०६**	**३६,२२४.२५**
२	**पोर्टफोलियो लगानी**	**०**	**०**	**०**
३	**अन्य लगानी**	**१५९,१३८.११**	**१८१,००७.३५**	**२०८,३८६.०९**
	अन्य इक्विटी	-	-	-
	मुद्रा तथा निक्षेप	७,३८५.९६	८,२७७.६३	११,७०५.२०
	ऋण	१३८,४२०.५२	१५४,९०१.७५	१७६,१६७.४२
	व्यापारिक साख र अग्रिम भुक्तानी	९,३४०.७४	१३,६०६.०३	१५,७७३.६२
	अन्य खाता दायित्व	११४.९९८७८६६	१२९.३८६७५७	१५९.८१५५६१९
	स्पेसल ड्रइङ राइट्स्	३,८७५.८९	४,०९२.५५	४,५८०.०३
खुद वैदेशिक सम्पत्ति तथा दायित्व		**३०,५८४.२९**	**७७,९७६.७०**	**१८१,६७४.११**

सं : सशोधित, अ : अपरिष्कृत

तालिका १९ : सरकारको वित्त स्थिति*

(बैंकिङ कारोबारमा आधारित) (असारमसान्तको तथ्याङ्कमा आधारित)

(रु. करोडमा)

शीर्षक				प्रतिशत परिवर्तन	
	२०८०/८१	२०८१/८२[सं]	२०८२/८३[अ]	२०८१/८२	२०८२/८३
कुल खर्च	**१३४६२१.२३**	**१४६१५८.९२**	**१५०८१०.६३**	**८.६**	**३.२**
चालु खर्च	**९२३७०.५**	**९५१५०.३**	**०.०**	**३.०**	–
क. आन्तरिक साधन	८९६२२.९	९१८५७.२	०.०	२.५	–
ख. वैदेशिक ऋण	९०७.३	९६४.०	०.०	६.३	–
ग. वैदेशिक अनुदान	१८४०.३	२३२९.१	०.०	२६.६	–
पूँजीगत खर्च	**१७८८२.४**	**२०७८०.५**	**०.०**	**१६.२**	–
क. आन्तरिक साधन	११३७०.३	१४०२२.७	०.०	२३.३	–
ख. वैदेशिक ऋण	४११.६	४३५.३	०.०	५.८	–
ग. वैदेशिक अनुदान	६१००.६	६३२२.४	०.०	३.६	–
वित्तीय व्यवस्था	**२४३६८.३**	**३०२२८.१**	**०.०**	**२४.०**	–
क. आन्तरिक साधन	२४११२.३	३०००७.०	०.०	२४.४	–
ख. वैदेशिक ऋण	०.०	०.०	०.०	०.०	–
ग. वैदेशिक अनुदान	२५६.०	२२१.१	०.०	-१३.७	–
कुल साधन र स्रोत	**९६६८४.५**	**१०७७१०.१६**	**१११३२१.४२**	**११.४**	**३.४**
राजस्व तथा वैदेशिक अनुदान	**९४२९९.१**	**१०५९७३.२**	**११०५१४.३**	**१२.४**	४.३
राजस्व	१०५२९२.३	११७८८२.०	१२४१३१.९	१२.०	५.३
संघीय सरकार	९२९०४.८	१०३९६४.१	१०८४३२.१	११.९	*४.३*
प्रदेश र स्थानीय सरकारलाई हस्तान्तरण	१२३८७.५	१३९१८.०	१५६९९.७	१२.४	*१२.८*
वैदेशिक अनुदान	**१३९४.३**	**२००९.२**	**२०८२.२**	**४४.१**	**३.६**
अन्य प्राप्ति	२३८५.५	१७३७.०	८०७.१	-२७.२	-५३.५
घाटा (-), बचत (+)	**-३७९३६.७**	**-३८४४८.७६**	**-३९४८९.२१**	**१.३**	**२.७**
घाटा व्यहोरिने स्रोतहरू	**३४०४०.०**	**४२२६५.५५**	**४७०३९.८५**	**२४.२**	**११.३**
आन्तरिक ऋण	२४५६९.३	३२९०७.६	३५८१०.७	३३.९	८.८
आन्तरिक ऋण (अधिविकर्ष र अन्य वाहेक)	२३४४२.१	३२९९९.१	३५८६६.७	४०.८	८.७
क. ट्रेजरी बिल्स	*५५००.०*	*११५००.०*	*१३०००.०*	*१०९.१*	*१३.०*
ख. विकास ऋणपत्र	*१७९००.०*	*२१०९५.०*	*२२६००.०*	*१७.८*	*७.१*
ग. राष्ट्रिय बचतपत्र	*०.०*	*०.०*	*०.०*	*०.०*	–
घ. नागरिक बचतपत्र	*३७.०*	*३९०.०*	*२५०.०*	*९५४.७*	*-३५.९*
ङ. वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	*५.२*	*१४.१*	*१६.७*	*१७२.५*	*१८.७*
अधिविकर्ष	०.०	०.०	०.०	०.०	–
अन्य[@]	११२७.१	-९१.४	-५६.०	-१०८.१	-३८.८
वित्तीय व्यवस्था	७२६.१	५२५.१	८५.१	-२७.७	-८३.८
वैदेशिक ऋण	८७४४.६	८८३२.८	१११४४.०	१.०	२६.२
संघीय सरकारसँग उपलब्ध स्रोत	**-३८९६.७**	**३८१६.७९**	**७५५०.६४**	**-१९७.९**	**९७.८**
प्रदेश सरकारको खर्च	**१८४०२.४**	**१९८५७.२३**	**१८३९७.०४**	**७.९**	**-७.४**
प्रदेश सरकारको राजस्व	**१९१६५.७**	**२०२८०.०६**	**२१६२२.८४**	**५.८**	**६.६**
१. संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान र राजस्व हस्तान्तरण	१४३५९.३	१५१११.२९	१५९४२.०८	५.२४	५.५
२. राजस्व र बेरुजु	४८०६.४	५१६८.७७	५६८०.७६	७.५४	९.९
२.१ प्रदेश राजस्व र बेरुजु	४७११.१	५०४८.७२	५५२६.८९	७.१७	९.५
२.२ धरौटी (निक्षेप)	९५.३	१२०.०५	१५३.८७	२५.९७	२८.२
प्रदेश सरकारको घाटा (-), बचत (+)	**७६३.३**	**४२२.८३**	**३२२५.८०**	**-४४.६**	**६६२.९**
स्थानीय निकायको मौजदात परिवर्तन	**६४३०.०**	**-९१८.३१**	**१६९१.८४**	**-११४.३**	**-२८४.२**
सरकारी कोष खाता मौज्दात परिवर्तन	**-४१.२**	**१०६१.६१**	**१४९९.१७**	**-२६७४.९**	**४१.२**
मू.अ.क. कोष खाता	*४५.६*	*-३.७*	*-४३.१*	*-१०८.१*	*१०६६.७*
भन्सार कोष खाता	५६.२	९.७	५७.३	-८२.८	४९४.२०
पुनर्निर्माण कोष खाता	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
अन्य आय	-१४३.०	१०५५.७	१४८४.९	-८३८.०	४०.७
चालु मौज्दात	**३२५५.४**	**४३८२.९२**	**१३९६७.४५**	**३४.६**	**२१८.७**
गत वर्षको सरकारी कोषमा रहेको नगद मौज्दात	५८२२.८	९३९५.५	१३७७८.५	६१.४	४६.६
समायोजन	३१७.४	०.०	०.०	-१००.०	–
सरकारी कोषमा रहेको नगद मौज्दात	**९३९५.५**	**१३७७८.५**	**२७७४५.९**	**४६.६**	**१०१.४**

* नेपाल राष्ट्र बैंक, बैंकिङ्ग विभाग, सरकारी कारोबार सञ्चालन गर्ने वाणिज्य बैंकहरू तथा ८१ वटा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय र भुक्तानी केन्द्रहरूबाट प्राप्त तथ्याङ्कमा आधारित ।

@ नेपाल सरकारको ऋणपत्र कारोबारबाट आर्जित अन्य रकम ।

अ : अपरिष्कृत, सं : संशोधित

तालिका २० : नेपाल सरकारको राजस्व सङ्कलन

(रु. करोडमा)

शीर्षक	रकम			प्रतिशत परिवर्तन		संरचना (प्रतिशत)	
	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३[अ]	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८१/८२	२०८२/८३
मूल्य अभिवृद्धि कर	३१०४५.०	३४१९३.२	३७३७९.०	१०.१	९.३	२८.६	२९.९
भन्सार	२०१०२.४	२३०९०.६	२४०७५.९	१४.९	४.३	१९.३	१९.३
आयकर	२८३४६.५	२९७८१.३	३०८५८.३	५.१	३.६	२४.९	२४.७
अन्तःशुल्क	१४६३५.२	१७५१६.५	१९१६६.५	१९.७	९.४	१४.६	१५.३
शिक्षा सेवा शुल्क	३२६.४	४०५.९	६२८.६	२४.४	५४.९	०.३	०.५
गैर कर राजस्व	११४३४.२	१२८९४.५	१२०२३.७	१२.८	-६.८	१०.८	९.६
कुल राजस्व	**१०५८८९.६**	**११७८८२.०**	**१२४१३१.९**	**११.३**	**५.३**	**९८.५**	**९९.४**
अन्य प्राप्ति*	२३८५.३	१७३७.०	८०७.१	-२७.२	-५३.५	१.५	०.६
कुल राजस्व/प्राप्ति	**१०८२७४.९**	**११९६१९.०**	**१२४९३९.०**	**१०.५**	**४.४**	**१००.०**	**१००.०**

* अन्य प्राप्तिमा सडक मर्मत र सुधार शुल्क, सडक निर्माण तथा मर्मत शुल्क, फर्म र एजेन्सी दर्ता शुल्क र स्वामित्व प्रमाणपत्र शुल्क समावेश गरिएको छ ।

अ : अपरिष्कृत,

स्रोत : अर्थ मन्त्रालय

तालिका २१ : नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण*

(रु. करोडमा)

सि.नं.	ऋणपत्रहरू तथा स्वामित्व	रकम			रकम परिवर्तन		प्रतिशत परिवर्तन	
		२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३[अ]	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८१/८२	२०८२/८३
१	**ट्रेजरी बिल्स**	**४०३६९.२**	**३७५५६.२**	**३५८९८.४**	**-२८१३.०**	**-१६५७.८**	**-७.०**	**-४.४**
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	०.०	२५.०	०.०	२५.०	-२५.०	-	-
	आ. वाणिज्य बैंकहरू	३७३९२.५	३०९३१.४	१७४३८.२	-६४६१.१	-१३४९३.२	-१७.३	-४३.६
	इ. विकास बैंकहरू	१४७०.८	५४६.३	१९९.०	-९२४.५	-३४७.३	-६२.९	-६३.६
	ई. वित्त कम्पनीहरू	५५०.९	१४४.९	२८३.८	-४०६.०	१३८.९	-७३.७	९५.९
	उ. अन्य	९५५.०	५९०८.७	१७९७७.५	४९५३.७	१२०६८.८	५१८.७	२०४.३
२	**विकास ऋणपत्र**	**७६१९४.७**	**८७३७५.७**	**९९९७८.५**	**१११८१.०**	**१२६०२.८**	**१४.७**	**१४.४**
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	१६४८.४	८७८.६	६५३.६	-७६९.८	-२२५.०	-४६.७	-२५.६
	आ. वाणिज्य बैंकहरू	६४२३५.८	७२२५४.५	७६२३१.०	८०१८.७	३९७६.५	१२.५	५.५
	इ. विकास बैंकहरू	७७५३.४	८५०६.६	७३९८.५	७५३.१	-११०८.१	९.७	-१३.०
	ई. वित्त कम्पनीहरू	१६९७.१	१६२५.८	१४४९.४	-७१.३	-१७६.४	-४.२	-१०.९
	उ. अन्य	८६०.०	४११०.२	१४२४६.०	३२५०.३	१०१३५.८	३७८.०	२४६.६
३	**नागरिक बचतपत्र**	**१११२.०**	**१३४१.५**	**११९६.१**	**२२९.५**	**१०६१९.७**	**२०.६**	**७९१.६**
	अ. ने.रा.बैंक (दोस्रो बजार)	३९०.६	३००.२	१०२.५	-९०.४	-१९७.७	-२३.१	-६५.८
	आ. वाणिज्य बैंकहरू	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	-	-
	इ. विकास बैंकहरू	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	-	-
	ई. वित्त कम्पनीहरू	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	-	-
	उ. अन्य	७२१.४	१०४१.३	१०९३.६	३१९.९	५२.३	४४.३	५.०
४	**वैदेशिक रोजगार बचतपत्र**	**२२.७**	**३३.०**	**४४.२**	**१०.३**	**४०९.२**	**४५.५**	**१२३८.४**
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	०.७	०.७	०.०	०.०	-०.७	०.०	-१००.०
	आ. अन्य	२२.१	३२.४	४४.२	१०.३	११.८	४६.९	३६.५
५	**कुल आन्तरिक ऋण**	**११७६९८.६**	**१२६३०६.५**	**१३७११७.३**	**८६०७.८**	**-११५३६९.३**	**७.३**	**-९१.३**
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	२०३९.७	१२०४.५	७५६.२	-८३५.२	-२८१९४.३	-४०.९	-२३४०.८
	आ. वाणिज्य बैंकहरू	१०१६२८.३	१०३१८५.९	९३६६९.२	१५५७.६	-९५१६.७	१.५	-९.२
	इ. विकास बैंकहरू	९२२४.२	९०५२.८	७५९७.५	-१७१.४	-१४५५.३	-१.९	-१६.१
	ई. वित्त कम्पनीहरू	२२४८.०	१७७०.७	१७३३.२	-४७७.३	-३७.५	-२१.२	-२.१
	उ. अन्य	२५५८.४	११०९२.६	३३३६१.३	८५३४.२	२२२६८.७	३३३.६	२००.८
६	**नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्दात**	**९३९५.५**	**१३७७८.५**	**२७७४५.९**	**४३८२.९**	**१३९६७.५**	**४६.६**	**१०१.४**

*IMF promissory bond समावेश नभएको ।

तालिका २२ : मौद्रिक सर्वेक्षण

(रु. करोडमा)

मौद्रिक योगाङ्क	२०८१ असार	२०८२ असार सं	२०८३ असार अ	वार्षिक परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. खुद वैदेशिक सम्पत्ति	**१९८९२७.८५**	**२६६४९४.२९**	**३९६५९७.६९**	**५९४५३.९४**	**२९.९**	**१०२,७०४.२८**	**३८.५**
१.१. वैदेशिक सम्पत्ति	२१५०२४.४३	२८२१९५.९३	४१४२८५.५७	६७१७१.५१	३१.२	१३२,०८९.६४	४६.८
१.२. वैदेशिक दायित्व	१६०९६.५७	१५७०१.६४	१७६८७.८८	-३९४.९३	-२.५	१,९८६.२४	१२.६
(क) निक्षेप	७३७५.१५	८२७१.०९	११६९५.३८	८९५.९५	१२.१	३,४२४.२८	४१.४
(ख) अन्य	८७२१.४३	७४३०.५५	५९९२.५०	-१२९०.८८	-१४.८	-१,४३८.०५	-१९.४
२. खुद आन्तरिक सम्पत्ति	**४९८४७८.५३**	**५१८०६६.२६**	**४९३१२२.०४**	**२७७००.२३**	**५.६**	**२,४५४.८९**	**०.५**
२.१. कुल आन्तरिक दाबी	६५५८०३.८२	६९५६०५.५२	७१०१४७.७५	३९८०१.६९	६.१	१४,५४२.२४	२.१
क. सरकार माथिको खुद दाबी	१०५७४४.६९	१०१४३५.४२	७६०१०.०७	-४३०९.२७	-४.१	-२५,४२५.३५	-२५.१
अ. सरकारमाथिको दाबी	११५१४०.२४	११५२१३.८९	१०३७५५.९९	७३.६५	०.१	-११,४५७.९०	-९.९
आ. सरकारी निक्षेप	९३९५.५५	१३७७८.४७	२७७४५.९२	४३८२.९२	४६.६	१३,९६७.४५	१०१.४
ख. गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानहरूलाई गएको कर्जा	५९२.०६	५०५.५४	९५६.२३	-८६.५२	-१४.६	४५०.६८	८९.१
ग. अन्य वित्तीय संस्थाहरूलाई गएको कर्जा	२९२१७.५९	३११९५.५६	३३६४५.८५	१९७७.९७	६.८	२,४५०.२८	७.९
अ. सरकारी	१२६.२१	१३१.२०	१७७.४२	४.९८	३.९	४६.२२	३५.२
आ. गैर–सरकारी	२९०९१.३८	३१०६४.३७	३३४६८.४३	१९७२.९९	६.८	२,४०४.०६	७.७
घ. निजी क्षेत्र माथिको दाबी	५२०२४९.४७	५६२४६८.९९	५९९५३५.६१	४२२१९.५१	८.१	३७,०६६.६२	६.६
२.२. खुद अमौद्रिक दायित्व	१५७३२५.२९	१७७५३९.२५	२१७०२५.७२	१२१०१.४७	७.७	१२,०८७.३४	६.८
३. विस्तृत मुद्राप्रदाय (एम$_{२}$)	**६९७४०६.३९**	**७८४५६०.५५**	**८८९७१९.७३**	**८७१५४.१७**	**१२.५**	**१०५,१५९.१७**	**१३.४**
३.१. मुद्राप्रदाय (एम$_{१}^{+}$)	३३११४८.३५	४३१३३२.१२	५९४१४५.२८	१००१८३.७७	३०.३	१६२८१३.१७	३७.७
क. मुद्राप्रदाय (एम$_{१}$)	९४८८०.७३	११५७१८.६१	१३६३८०.८८	२०८३७.८८	२२.०	२०६६२.२७	१७.९
अ. मुद्रा	५८१७२.९१	६५५२४.९८	७१३९३.९०	७३५२.०८	१२.६	५८६८.९२	९.०
आ. चल्ती निक्षेप	३६७०७.८२	५०१९३.६२	६४९८६.९८	१३४८५.८०	३६.७	१४७९३.३६	२९.५
ख. बचत तथा कल निक्षेप	२३६२६७.६२	३१५६१३.५१	४५७७६४.४१	७९३४५.८९	३३.६	१४२१५०.८९	४५.०
३.२. आवधिक निक्षेप	३६६२५८.०४	३५३२२८.४३	२९५५७४.४४	-१३०२९.६०	-३.६	-५७६५३.९९	-१६.३
४. विस्तृत मौद्रिक तरलता (एम$_{३}$)	**७०४७८१.५३**	**७९२८३१.६४**	**९०१४१५.१०**	**८८०५०.११**	**१२.५**	**१०८५८३.४६**	**१३.७**

सं - संशोधित, अ - अपरिष्कृत ।

१/ विदेशी विनिमय मूल्याङ्कन नाफा रु.८१ अर्ब १२ करोड ५० लाख समायोजन गरिएको ।

२/ विदेशी विनिमय मूल्याङ्कन नाफा रु.२७३ अर्ब ९९ करोड १२ लाख समायोजन गरिएको ।

तालिका २३ : केन्द्रीय बैंक सर्वेक्षण

(रु. करोडमा)

विवरण	२०८१ असार	२०८२ असार[सं]	२०८३ असार[प्रा]	वार्षिक परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. वैदेशिक सम्पत्ति	**१९५७६९.६५**	**२५५८९१.८९**	**३७१८३७.११**	**६०१२२.२४**	**३०.७**	**११५,९४५.२२**	**४५.३**
१.१. सुन लगानी	८२४३.१३	११७९०.४९	२२३५३.८५	३५४७.३६	४३.०	१०,५६३.३६	८९.६
१.२. एस.डि.आर.होल्डिङ	२३८७.२०	२३३७.३८	१८२९.३०	-४९.८२	-२.१	-५०८.०८	-२१.७
१.३. आई. एम. एफ. रिजर्भ पोजिसन	२८३.८२	२९९.६९	३३५.३८	१५.८७	५.६	३५.७०	११.९
१.४. विदेशी विनिमय	१८४८५५.४९	२४१४६४.३३	३४७३१८.५८	५६६०८.८४	३०.६	१०५,८५४.२५	४३.८
२. सरकारमाथिको दाबी	**२०३९.६९**	**१२०४.४९**	**७५६.१५**	**-८३५.२०**	**-४०.९**	**-४४८.३४**	**-३७.२**
२.१. ट्रेजरी विल	०.००	२५.००	०.००	२५.००	-	-२५.००	-१००.०
२.२. विकास ऋणपत्र	१६४८.४०	८७८.६२	६५३.६२	-७६९.७८	-४६.७	-२२५.००	-२५.६
२.३. अन्य सरकारी ऋणपत्र	३९१.२९	३००.८७	१०२.५३	-९०.४२	-२३.१	-१९८.३४	-६५.९
२.४. कर्जा तथा लगानी	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	-
३. गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानहरूलाई गएको कर्जा	३.३६	३.०६	३.०६	-०.३१	**-९.२**	०.००	**०.०**
४. गैर-वित्तीय संस्थाहरूलाई गएको कर्जा	६४.३७	६१.१९	६१.१९	-३.१८	**-४.९**	०.००	**०.०**
४.१. सरकारी	६४.३७	६१.१९	६१.१९	-३.१८	-४.९	०.००	०.०
४.२. गैर–सरकारी	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	-
५. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई गएको कर्जा	०.००	०.००	०.००	०.००	**-**	०.००	**-**
५.१. पुनरकर्जा	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	-
५.२. रिपो लगानी तथा स्थायी तरलता सुविधा	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	-
६. निजी क्षेत्रमाथिको दाबी	८९३.७५	७५६.२०	१०००.३०	-१३७.५५	**-१५.४**	२४४.१०	**३२.३**
७. अन्य सम्पत्ति	७१०९.०३	८२२७.९९	१४०७४.५६	१११८.९६	**१५.७**	५८४६.५७	**७१.१**
सम्पत्ति = दायित्व	**२०५८७९.८५**	**२६६१४४.८२**	**३८७७३२.३७**	**६०२६४.९६**	**२९.३**	**१२१५८७.५५**	**४५.७**
८. कुल सञ्चित मुद्रा	**९९७४०.३८**	**११५७९४.८८**	**१२२२८३.५३**	**१६०५४.५०**	**१६.१**	**६४८८.६५**	**५.६**
८.१ सर्वसाधारणसंग रहेको मुद्रा	५८१७२.९१	६५५२४.९८	७१३९३.९०	७३५२.०८	१२.६	५८६८.९२	९.०
८.२. बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग रहेको मुद्रा	१००५७.८	९७१७.८४	९००२.२५	-३३९.९९	-३.४	-७१५.५९	-७.४
८.३ वाणिज्य बैंकहरूको निक्षेप	२७२२९.७७	३६३८४.७७	३५९०३.३७	९१५५.००	३३.६	-४८१.४०	-१.३
८.४ विकास बैंकहरूको निक्षेप	२३५५.०८	२६११.९१	२८५३.९१	२५६.८३	१०.९	२४१.९९	९.३
८.५. वित्त कम्पनीहरूको निक्षेप	५५४.८१	६३६.२०	८०१.५१	८१.४०	१४.७	१६५.३१	२६.०
८.६ अन्य निक्षेप	*१३६९.९८*	*९१९.१७*	*२३२८.६०*	*-४५०.८१*	-३२.९	*१,४०९.४३*	१५३.३
९. सरकारी निक्षेप	९३९५.५५	१३७७८.४७	२७७४५.९२	४३८२.९२	**४६.६**	१३,९६७.५	**१०१.४**
१०. निक्षेप बोलकबोल तथा स्थायी निक्षेप सुविधा	३५५४५.००	६५४०५.००	८७७४०.००	२९८६०.००	**८४.०**	२२,३३५.०	**३४.१**
११. रिभर्स रिपो	०.००	०.००	०.००	०.००	**-**	०.०	**-**
१२. नेपाल राष्ट्र बैंक बेण्ड	०.००	०.००	४०००.००	०.००		४०,०००.०	
१३. विदेशी दायित्व	३८८६.७०	४१०४.९७	४५८८.०९	२१८.२७	**५.६**	४८३.१	**११.८**
१४. पुँजी तथा कोष	४८३७५.३८	५९३८९.७३	९३१०९.५३	११०१४.३५	**२२.८**	३३,७१९.८	**५६.८**
१५. अन्य दायित्व	८९३६.८५	७६७१.७७	१२२६५.३०	-१२६५.०७	**-१४.२**	४,५९३.५	**५९.९**

सं - संशोधित, प्रा - प्रारम्भिक

तालिका २४ : बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	२०८१ असार	२०८२ असार[सं]	२०८३ असार[प्रा]	वार्षिक परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कुल निक्षेप	**६४५२३८.६४**	**७२६३८७.४९**	**८२७६९२.६०**	**८११४८.८५**	**१२.६**	**१०१३०५.११**	**१३.९**
१.१ चल्ती निक्षेप	३७४६७.२२	५१७३४.९०	६७३७३.३९	१४२६७.६८	३८.१	१५६३८.४८	३०.२
(क) आवासीय	३५३३७.८४	४९२७४.४५	६२६५८.३८	१३९३६.६१	३९.४	१३३८३.९३	२७.२
(ख) गैर-आवासीय	२१२९.३८	२४६०.४५	४७१५.०१	३३१.०७	१५.५	२२५४.५६	९१.६
१.२ बचत निक्षेप	१९५४३८.९०	२६७२५९.६३	३८९२३६.७३	७१८२०.७३	३६.७	१२१९७७.११	४५.६
(क) आवासीय	१९३४१५.३७	२६४४८८.८४	३८५३५२.०२	७१०७३.४७	३६.७	१२०८६३.१८	४५.७
(ख) गैर-आवासीय	२०२३.५३	२७७०.७९	३८८४.७२	७४७.२५	३६.९	१११३.९३	४०.२
१.३ मुद्दति निक्षेप	३६४२२६.०७	३५०८६९.५५	२९२५२६.७०	-१३३५६.५२	-३.७	-५८३४२.८५	-१६.६
(क) आवासीय	३६२२६३.६१	३४८७८२.४२	२९०३४९.२०	-१३४८१.१९	-३.७	-५८४३३.२३	-१६.८
(ख) गैर-आवासीय	१९६२.४६	२०८७.१३	२१७७.५०	१२४.६७	६.४	९०.३८	४.३
१.४ कल निक्षेप	४४१११.५९	५२०७७.३२	७३३३०.३२	७९६५.७२	१८.१	२१२५३.०१	४०.८
(क) आवासीय	४२८५२.२५	५११२४.६७	७२४१२.३९	८२७२.४२	१९.३	२१२८७.७२	४१.६
(ख) गैर-आवासीय	१२५९.३४	९५२.६४	९१७.९३	-३०६.७०	-२४.४	-३४.७१	-३.६
१.५ मार्जिन निक्षेप	३९९४.८६	४४४६.१०	५२२५.४६	४५१.२३	११.३	७७९.३७	१७.५
(क) आवासीय	३९९४.४३	४४४६.०१	५२२५.२५	४५१.५८	११.३	७७९.२३	१७.५
(ख) गैर-आवासीय	०.४४	०.०८	०.२२	-०.३५	-८०.७	०.१३	१५७.५
२. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सापटी	**०.००**	**०.००**	**०.००**	**०.००**	**-**	**०.००**	**-**
३. वैदेशिक दायित्व	**४८३४.७२**	**३३२५.५८**	**१४०४.४१**	**-१५०९.१४**	**-३१.२**	**-१९२१.१७**	**-५७.८**
४. अन्य दायित्व	**१५७९०९.४४**	**१६९२०४.३४**	**१८९३९२.७९**	**११२९४.९०**	**७.२**	**२०१८८.४५**	**११.९**
४.१ पुँजी कोष	४३६४५.६३	४४३६९.९५	४७२५९.३५	७२४.३३	१.७	२८८९.४०	६.५
४.२ जगेडा कोषहरू	५१८३३.२९	६१६८७.७३	७०७३३.६६	९८५४.४४	१९.०	९०४५.९३	१४.७
४.२ डिबेन्चर	१७७१५.४०	१८५००.८१	१९२०३.४७	७८५.४१	४.४	७०२.६७	३.८
४.३ अन्य दायित्व	४४७१५.१३	४४६४५.८५	५२१९६.३०	-६९.२८	-०.२	७५५०.४६	१६.९

विवरण	२०८१ असार	२०८२ असार[सं]	२०८३ असार[प्रा]	वार्षिक परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
सम्पत्ति = दायित्व	**८०७९८२.८१**	**८९८९१७.४१**	**१०१८४८९.८०**	**९०९३४.६०**	**११.३**	**११९५७२.३९**	**१३.३**
५. तरल कोषहरू	**५९४५०.९४**	**७५६५१.६१**	**९१००८.३७**	**१६२००.६७**	**२७.३**	**१५३५६.७६**	**२०.३**
५.१ नगद मौज्दात	१००५७.८३	९७१७.८४	९००२.२५	-३३९.९९	-३.४	-७१५.५९	-७.४
५.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्दात	३०१३९.६६	३९६३२.८८	३९५५८.७८	९४९३.२२	३१.५	-७४.१०	-०.२
५.३ विदेशी मुद्रा मौज्दात	३२७.६८	४१२.७८	४२५.९४	८५.१०	२६.०	१३.१५	३.२
५.४ विदेशमा रहेको मौज्दात	१८९२४.३५	२५८८७.८९	४२०२१.१९	६९६३.५५	३६.८	१६१३३.३०	६२.३
५.५ मार्गस्थ रकम	१.४३	०.२१	०.२१	-१.२२	-८५.३	०.००	०.०
६. कर्जा तथा लगानी	**६६२२००.९४**	**७०७३६२.४१**	**७३६०७४.३१**	**४५१६१.४७**	**६.८**	**२८७११.९०**	**४.१**
६.१ सरकारमाथिको दाबी	११३१००.५५	११४००९.४०	१०२९९९.८४	९०८.८५	०.८	-११००९.५६	-९.७
६.२ गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानमाथिको दाबी	५८८.७०	५०२.४९	९५३.१७	-८६.२१	-१४.६	४५०.६८	८९.७
६.३ अन्य वित्तीय संस्थामाथिको दाबी	२९१५३.२३	३११३४.३७	३३५८४.६६	१९८१.१५	६.८	२४५०.२८	७.९
(क) सरकारी	६१.८४	७०.०१	११६.२३	८.१६	१३.२	४६.२२	६६.०
(ख) गैर-सरकारी	२९०९१.३८	३१०६४.३७	३३४६८.४३	१९७२.९९	६.८	२४०४.०६	७.७
६.४ निजी क्षेत्रमाथिको दाबी	५१९३५५.७२	५६१७१२.७९	५९८५३५.३१	४२३५७.०७	८.२	३६८२२.५२	६.६
(क) साँवा	५०७३९६.८६	५४९७७०.२६	५८५७०६.१३	४२३७३.४०	८.४	३५९३५.८७	६.५
अ. गैर-वित्तीय संस्थाहरू	३२१०५९.८६	३४५०३७.०४	३६४०१६.०४	२३९७७.१८	७.५	१८९७९.००	५.५
आ. गार्हस्	१८६३३७.००	२०४७३३.२२	२२१६९०.०९	१८३९६.२२	९.९	१६९५६.८७	८.३
(ख) ब्याज	११९५८.८६	११९४२.५२	१२८२९.१७	-१६.३४	-०.१	८८६.६५	७.४
६.५ खरिद र डिस्काउण्ट गरेको विदेशी बिल	२.७५	३.३६	१.३३	०.६१	२२.२	-२.०३	-६०.४
७. नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्र	०.००	०.००	४०००.००	०.००	-	४०००.००	-
८. अन्य सम्पत्ति	**८६३३०.९२**	**११५९०३.३९**	**१५१४०७.१३**	**२९५७२.४७**	**३४.३**	**३५५०३.७४**	**३०.६**

प्रा - प्रारम्भिक

तालिका २५ : वाणिज्य बैंकहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	२०८१ असार	२०८२ असार[सं]	२०८३ असार[प्रा]	वार्षिक परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कुल निक्षेप	**५७४६९९.९७**	**६५३१८६.८८**	**७४८८१६.०३**	**७८४८६.९१**	**१३.७**	**९५६२९.१५**	**१४.६**
१.१ चल्ती निक्षेप	३६२०१.३०	५०२८५.१०	६५३४१.१६	१४०८३.८०	३८.९	१५०५६.०६	२९.९
(क) आवासीय	३४०७५.२१	४७८२५.२६	६०६२७.३०	१३७५०.०६	४०.४	१२८०२.०३	२६.८
(ख) गैर-आवासीय	२१२६.०९	२४५९.८४	४७१३.८६	३३३.७५	१५.७	२२५४.०२	९१.६
१.२ बचत निक्षेप	१७५२१४.२७	२३९१४६.५७	३४८१२५.४९	६३९३२.२९	३६.५	१०८९७८.९२	४५.६
(क) आवासीय	१७३१९६.५७	२३६४०३.५३	३४४२६८.३९	६३२०६.९६	३६.५	१०७८६४.८६	४५.६
(ख) गैर-आवासीय	२०१७.७१	२७४३.०४	३८५७.१०	७२५.३३	३५.९	१११४.०६	४०.६
१.३ मुद्दति निक्षेप	३१७७७२.९९	३११२९३.८०	२६३५३१.००	-६४७९.१९	-२.०	-४७७६२.८०	-१५.३
(क) आवासीय	३१५८९७.६४	३०९२१४.१३	२६१३६५.२३	-६६८३.५१	-२.१	-४७८४८.९०	-१५.५
(ख) गैर-आवासीय	१८७५.३५	२०७९.६७	२१६५.७७	२०४.३२	१०.९	८६.१०	४.१
१.४ कल निक्षेप	४१५४४.३९	४८०९७.३१	६६६२८.६६	६५५२.९२	१५.८	१८५३१.३५	३८.५
(क) आवासीय	४०४४३.२०	४७१४४.६७	६५७१०.७३	६७०१.४७	१६.६	१८५६६.०६	३९.४
(ख) गैर-आवासीय	११०१.१९	९५२.६४	९१७.९३	-१४८.५५	-१३.५	-३४.७१	-३.६
१.५ मार्जिन निक्षेप	३९६७.०३	४३६४.१०	५१८९.७३	३९७.०८	१०.०	८२५.६३	१८.९
(क) आवासीय	३९६६.५९	४३६४.०२	५१८९.५१	३९७.४३	१०.०	८२५.४९	१८.९
(ख) गैर-आवासीय	०.४४	०.०८	०.२२	-०.३५	-८०.७	०.१३	१५७.५
२. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सापटी	**०.००**	**०.००**	**०.००**	**०.००**	**–**	**०.००**	**–**
३. वैदेशिक दायित्व	**४८३४.७२**	**३३२५.५८**	**१४०४.४१**	**-१५०९.१४**	**-३१.२**	**-१९२१.१७**	**-५७.८**
४. अन्य दायित्व	**१४३२२५.२५**	**१५३०२६.४५**	**१७१८९१.६५**	**९८०१.२०**	**६.८**	**१८८६५.२१**	**१२.३**
४.१ पुँजी कोष	३७९०२.०५	३८५३२.७२	४११२२.८२	६३०.६७	१.७	२५९०.१०	६.७
४.२ जगेडा कोषहरू	४७२१३.४०	५५९८४.३०	६४९२४.९६	८७७०.९०	१८.६	८९४०.६६	१६.०
४.२ डिबेन्चर	१६८७१.७९	१७६२७.२४	१८१७९.८७	७५५.४५	४.५	५५२.६३	३.१
४.३ अन्य दायित्व	४१२३८.०१	४०८८२.१९	४७६६४.००	-३५५.८२	-०.९	६७८१.८१	१६.६

विवरण	२०८१ असार	२०८२ असार[सं]	२०८३ असार[प्रा]	वार्षिक परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
सम्पत्ति = दायित्व	**७२२७५९.९४**	**८०९५३८.९०**	**९२२११२.०९**	**८६७७८.९६**	**१२.०**	**११२५७३.१९**	**१३.९**
५. तरल कोषहरू	**५५६९०.१५**	**७१५२३.९५**	**८६५०४.७८**	**१५८३३.८०**	**२८.४**	**१४९८०.८३**	**२०.९**
५.१ नगद मौज्दात	९२३०.९०	८८८२.१९	८१९३.०९	-३४८.७१	-३.८	-६८९.१०	-७.८
५.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्दात	२७२२९.७७	३६३८४.७७	३५९०३.३७	९१५५.००	३३.६	-४८१.४०	-१.३
५.३ विदेशी मुद्रा मौज्दात	३०४.२९	३६९.४८	३८७.५१	६५.१९	२१.४	१८.०३	४.९
५.४ विदेशमा रहेको मौज्दात	१८९२३.८०	२५८८७.३५	४२०२०.६५	६९६३.५५	३६.८	१६१३३.३०	६२.३
५.५ मार्गस्थ रकम	१.३८	०.१६	०.१६	-१.२२	-८८.२	०.००	०.०
६. कर्जा तथा लगानी	**५८७१०३.४६**	**६२९५६५.१३**	**६५५८८४.५९**	**४२४६१.६७**	**७.२**	**२६३१९.४७**	**४.२**
६.१ सरकारमाथिको दावी	१०१६२८.३१	१०३१८५.९०	९३६६९.१९	१५५७.५९	१.५	-९५१६.७१	-९.२
६.२ गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानमाथिको दावी	५८०.८६	४५२.७५	७१८.४९	-१२८.११	-२२.१	२६५.७४	५८.७
६.३ अन्य वित्तीय संस्थामाथिको दावी	२५२६६.६८	२७७७६.६६	३०७६१.३३	२५०९.९७	९.९	२९८४.६८	१०.७
(क) सरकारी	६१.८४	७०.०१	११६.२३	८.१६	१३.२	४६.२२	६६.०
(ख) गैर-सरकारी	२५२०४.८४	२७७०६.६५	३०६४५.११	२५०१.८१	९.९	२९३८.४६	१०.६
६.४ निजी क्षेत्रमाथिको दावी	४५९६२४.८५	४९८१४६.४६	५३०७३४.२५	३८५२१.६१	८.४	३२५८७.७९	६.५
(क) साँवा	४४९६१६.३३	४८८२१९.१४	५२००१५.८७	३८६०२.८०	८.६	३१७९६.७४	६.५
अ. गैर-वित्तीय संस्थाहरू	२९९८८१.०१	३२४५३४.८९	३४१९०६.९८	२४६५३.८८	८.२	१७३७२.०८	५.४
आ. गार्हस्थ	१४९७३५.३३	१६३६८४.२४	१७८१०८.९०	१३९४८.९२	९.३	१४४२४.६५	८.८
(ख) ब्याज	१०००८.५१	९९२७.३२	१०७१८.३८	-८१.१९	-०.८	७९१.०५	८.०
६.५ खरिद र डिस्काउण्ट गरेको विदेशी बिल	२.७५	३.३६	१.३३	०.६१	२२.२	-२.०३	-६०.४
७. नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्र	०.००	०.००	३७५८७.९०	०.००	-	३७५८७.९०	-
८. अन्य सम्पत्ति	**७९९६६.३४**	**१०८४४९.८३**	**१४२१३४.८२**	**२८४८३.४९**	**३५.६**	**३३६८५.००**	**३१.१**

प्रा - प्रारम्भिक

तालिका २६ : विकास बैंकहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	२०८१ असार	२०८२ असार	२०८३ असार प्रा	वार्षिक परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कुल निक्षेप	**६०८२५.१५**	**६२९३२.१४**	**६६५२४.६१**	**२१०६.९९**	**३.५**	**३५९२.४७**	**५.७**
१.१ चल्ती निक्षेप	११४८.८९	१६६७.८२	२१७०.८२	५१८.९३	४५.२	५०३.००	३०.२
(क) आवासीय	११४५.६४	१६६७.६१	२१७०.८०	५२१.९८	४५.६	५०३.१९	३०.२
(ख) गैर-आवासीय	३.२५	०.२०	०.०२	-३.०५	-९३.७	-०.१९	-९२.६
१.२ बचत निक्षेप	१७६७६.९५	२४९६८.२६	३६५३७.५५	७२९१.३०	४१.२	११५६९.२९	४६.३
(क) आवासीय	१७६७२.४३	२४९४२.५२	३६५१४.७५	७२७०.१०	४१.१	११५७२.२२	४६.४
(ख) गैर-आवासीय	४.५३	२५.७३	२२.८०	२१.२०	४६८.२	-२.९४	-११.४
१.३ मुद्धति निक्षेप	३७४४०.५४	३१००२.७५	२१२०८.३०	-६४३७.७९	-१७.२	-९७९४.४५	-३१.६
(क) आवासीय	३७३५८.६६	३०९९८.४३	२१२००.७१	-६३६०.२३	-१७.०	-९७९७.७२	-३१.६
(ख) गैर-आवासीय	८१.८८	४.३२	७.५८	-७७.५६	-९४.७	३.२६	७५.६
१.४ कल निक्षेप	४५३४.२२	५२१४.११	६५७७.१७	६७९.८९	१५.०	१३६३.०६	२६.१
(क) आवासीय	४३७६.०७	५२१४.११	६५७७.१७	८३८.०५	१९.२	१३६३.०६	२६.१
(ख) गैर-आवासीय	१५८.१६	०.००	०.००	-१५८.१६	-१००.०	०.००	-१००.०
१.५ मार्जिन निक्षेप	२४.५५	७९.२१	३०.७८	५४.६५	२२२.६	-४८.४२	-६१.१
(क) आवासीय	२४.५५	७९.२१	३०.७८	५४.६५	२२२.६	-४८.४२	-६१.१
(ख) गैर-आवासीय	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	-
२. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सापटी	**०.००**	**०.००**	**०.००**	**०.००**	**-**	**०.००**	**-**
३. वैदेशिक दायित्व	**०.००**	**०.००**	**०.००**	**०.००**		**०.००**	
४. अन्य दायित्व	**१०९०४.३५**	**१२४२३.२६**	**१३२२०.००**	**१५१८.९०**	**१३.९**	**७९६.७४**	**६.४**
४.१ पुँजी कोष	४२१७.०७	४३०२.३८	४५९९.८१	८५.३१	२.०	२९७.४३	६.९
४.२ जगेडा कोषहरू	३४१८.५१	४४६८.००	४६२४.८६	१०४९.४९	३०.७	१५६.८६	३.५
४.२ डिबेन्चर	७४८.८२	७४८.८१	८४८.९६	-०.०१	०.०	१००.१४	१३.४
४.३ अन्य दायित्व	२५१९.९५	२९०४.०७	३१४६.३८	३८४.१२	१५.२	२४२.३०	८.३
सम्पत्ति = दायित्व	**७१७२९.५१**	**७५३५५.४०**	**७९७४४.६१**	**३६२५.८९**	**५.१**	**४३८९.२२**	**५.८**

विवरण	२०८१ असार	२०८२ असार	२०८३ असार प्रा	वार्षिक परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
५. तरल कोषहरू	**३०५७.८०**	**३३५९.७२**	**३५७१.४८**	**३०१.९२**	**९.९**	**२११.७७**	**६.३**
५.१ नगद मौज्दात	६७८.७९	७०३.९८	६७८.६२	२५.१९	३.७	-२५.३७	-३.६
५.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्दात	२३५५.०८	२६११.९१	२८५३.९१	२५६.८३	१०.९	२४१.९९	९.३
५.३ विदेशी मुद्रा मौज्दात	२३.३८	४३.२८	३८.४२	१९.८९	८५.१	-४.८६	-११.२
५.४ विदेशमा रहेको मौज्दात	०.५४	०.५४	०.५४	०.००	०.०	०.००	०.०
५.५ मार्गस्थ रकम	०.००	०.००	०.००	०.००	०.०	०.००	०.०
६. कर्जा तथा लगानी	**६३७४७.६३**	**६५९९२.७७**	**६७३४३.२१**	**२२४५.१४**	**३.५**	**१३५०.४३**	**२.०**
६.१ सरकारमाथिको दाबी	९२२४.२३	९०५२.८३	७५९७.५०	-१७१.४०	-१.९	-१४५५.३३	-१६.१
६.२ गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानमाथिको दाबी	०.०६	४५.८७	५७.३२	४५.८१	७१५२७.६	११.४५	२५.०
६.३ अन्य वित्तीय संस्थामाथिको दाबी	५५४३.५८	४९५२.६४	४१२७.६७	-५९०.९४	-१०.७	-८२४.९७	-१६.७
(क) सरकारी	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	-
(ख) गैर-सरकारी	५५४३.५८	४९५२.६४	४१२७.६७	-५९०.९४	-१०.७	-८२४.९७	-१६.७
६.४ निजी क्षेत्रमाथिको दाबी	४८९७९.७६	५१९४१.४३	५५५६०.७१	२९६१.६७	६.०	३६१९.२८	७.०
(क) साँवा	४८१८०.९७	५११४२.९३	५४७१६.५५	२९६१.९६	६.१	३५७३.६२	७.०
अ. गैर-वित्तीय संस्थाहरू	१७८१४.३१	१६७७९.७७	१७५२२.५४	-१०३४.५४	-५.८	७४२.७७	४.४
आ. गार्हस्थ	३०३६६.६६	३४३६३.१६	३७१९४.०१	३९९६.५०	१३.२	२८३०.८५	८.२
(ख) ब्याज	७९८.८०	७९८.५१	८४४.१७	-०.२९	०.०	४५.६६	५.७
६.५ खरिद र डिस्काउन्ट गरेको विदेशी बिल	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	-
७. नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्र	०.००	०.००	१९९४.४०	०.००	-	१९९४.४०	-
८. अन्य सम्पत्ति	**४९२४.०७**	**६००२.९१**	**६८३५.५३**	**१०७८.८४**	**२१.९**	**८३२.६२**	**१३.९**

प्रा - प्रारम्भिक

तालिका २७ : वित्त कम्पनीहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	२०८१ असार	२०८२ असार	२०८३ असार प्रा	वार्षिक परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
				रकम	रकम	रकम	प्रतिशत
१. कुल निक्षेप	**१२६५३.८९**	**१३०२५.६५**	**१४२६१.२८**	**३७१.७६**	**२.९**	**१२३५.६२**	**९.५**
१.१ चल्ती निक्षेप	२५९.७०	१९४.८८	२४८.६४	-६४.८२	-२५.०	५३.७६	२७.६
(क) आवासीय	२५९.६६	१९४.४७	२४७.५०	-६५.१९	-२५.१	५३.०४	२७.३
(ख) गैर-आवासीय	०.०४	०.४१	१.१३	०.३७	-	०.७२	१७६.४
१.२ बचत निक्षेप	२५४७.६८	३१४४.८०	४५७३.७०	५९७.१३	२३.४	१४२८.९०	४५.४
(क) आवासीय	२५४६.३८	३१४२.७९	४५६८.८८	५९६.४१	२३.४	१४२६.०९	४५.४
(ख) गैर-आवासीय	१.३०	२.०२	४.८२	०.७२	५५.५	२.८०	१३९.१
१.३ मुद्दति निक्षेप	९०२९.२९	८५८२.१५	७७९७.९१	-४४७.१४	-५.०	-७८४.२५	-९.१
(क) आवासीय	९०२४.०६	८५७९.०१	७७९३.७५	-४४५.०५	-४.९	-७८५.२६	-९.२
(ख) गैर-आवासीय	५.२३	३.१४	४.१५	-२.०९	-३९.९	१.०१	३२.३
१.४ कल निक्षेप	८१३.९४	११०१.०४	१६३६.०८	२८७.०९	३५.३	५३५.०५	४८.६
(क) आवासीय	८१३.९४	११०१.०३	१६३६.०८	२८७.०९	३५.३	५३५.०५	४८.६
(ख) गैर-आवासीय	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	-
१.५ मार्जिन निक्षेप	३.२९	२.७९	४.९५	-०.५०	-१५.२	२.१६	७७.६
(क) आवासीय	३.२९	२.७९	४.९५	-०.५०	-१५.२	२.१६	७७.६
(ख) गैर-आवासीय	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	-
२. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सापटी	**०.००**	**०.००**	**०.००**	**०.००**	**-**	**०.००**	**-**
३. वैदेशिक दायित्व	**०.००**	**०.००**	**०.००**	**०.००**		**०.००**	
४. अन्य दायित्व	**४३१८.३२**	**४५२७.६७**	**४७५७.०३**	**२०९.३५**	**४.८**	**२२९.३५**	**५.१**
४.१ पुँजी कोष	१५२६.५१	१५३४.८५	१५३६.७२	८.३५	०.५	१.८७	०.१
४.२ जगेडा कोषहरू	१२०१.३८	१२३५.४४	११८३.८४	३४.०६	२.८	-५१.६०	-४.२
४.२ डिबेन्चर	९४.७९	१२४.७६	१७४.६४	२९.९७	३१.६	४९.८९	४०.०
४.३ अन्य दायित्व	१४९५.६४	१६३२.६३	१८६१.८२	१३६.९८	९.२	२२९.२०	१४.०
सम्पत्ति = दायित्व	**१६९७२.२१**	**१७५५३.३३**	**१९०१८.३०**	**५८१.११**	**३.४**	**१४६४.९७**	**८.३**
५. तरल कोषहरू	**७०२.९९**	**७६७.९४**	**९३२.११**	**६४.९५**	**९.२**	**१६४.१७**	**२१.४**
५.१ नगद मौज्दात	१४८.१४	१३१.६७	१३०.५४	-१६.४७	-११.१	-१.१३	-०.९
५.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्दात	५५४.८१	६३६.२०	८०१.५१	८१.४०	१४.७	१६५.३१	२६.०
५.३ विदेशी मुद्रा मौज्दात	०.००	०.०३	०.०१	०.०२	६५७.३	-०.०२	-६४.५
५.४ विदेशमा रहेको मौज्दात	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	
५.५ मार्गस्थ रकम	०.०४	०.०४	०.०४	०.००	०.०	०.००	०.०

विवरण	२०८१ असार	२०८२ असार	२०८३ असार [प्रा]	वार्षिक परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
				रकम	रकम	रकम	प्रतिशत
६. कर्जा तथा लगानी	**१४७६३.८६**	**१४७९५.१२**	**१५२३१.७२**	**३१.२६**	**०.२**	**४३६.६०**	**३.०**
६.१ सरकारमाथिको दावी	२२४८.०१	१७७०.६७	१७३३.१५	-४७७.३४	-२१.२	-३७.५२	-२.१
६.२ गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानमाथिको दावी	७.७७	३.८७	१७७.३६	-३.९१	-५०.३	१७३.५०	४४८६.९
६.३ अन्य वित्तीय संस्थामाथिको दावी	१७५६.९७	१३९५.६९	१०८०.८६	-३६१.२८	-२०.६	-३१४.८३	-२२.६
(क) सरकारी	०.००	०.००	०.००	०.००		०.००	
(ख) गैर-सरकारी	१७५६.९७	१३९५.६९	१०८०.८६	-३६१.२८	-२०.६	-३१४.८३	-२२.६
६.४ निजी क्षेत्रमाथिको दावी	१०७५१.११	११६२४.९०	१२२४०.३४	८७३.७९	८.१	६१५.४५	५.३
(क) साँवा	९५९९.५६	१०४०८.२०	१०९७३.७१	८०८.६४	८.४	५६५.५१	५.४
अ. गैर-वित्तीय संस्थाहरू	३३६४.५४	३७२२.३८	४५८६.५३	३५७.८४	१०.६	८६४.१४	२३.२
आ. गार्हस्थ	६२३५.०२	६६८५.८२	६३८७.१९	४५०.८०	७.२	-२९८.६३	-४.५
(ख) ब्याज	११५१.५५	१२१६.६९	१२६६.६३	६५.१५	५.७	४९.९४	४.१
६.५ खरिद र डिस्काउण्ट गरेको विदेशी बिल	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	-
७. नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्र	०.००	०.००	४१७.७०	०.००	-	४१७.७०	-
८. अन्य सम्पत्ति	**१५०५.३६**	**१९९०.२६**	**२४३६.७८**	**४८४.९०**	**३२.२**	**४४६.५१**	**२२.४**

प्रा - प्रारम्भिक

तालिका २८ : बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको लगानीमा रहेको कर्जाको क्षेत्रगत विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	२०८१ असार	२०८२ असार	२०८३ असार प्रा	वार्षिक परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कृषि	४१८५९.८	४१७८८.९	४१०४३.४	-७०.९	-०.२	-७४५.५	-१.८
२. खानी	११८९.८	११७५.५	१२०७.०	-१४.३	-१.२	३१.५	२.७
३. उत्पादन क्षेत्र	८१९२३.६	८८४०४.७	९३०३४.१	६४८१.१	७.९	४६२९.३	५.२
४. निर्माण	२०७९९.७	२३१३९.३	२७४३२.२	२३३९.६	११.२	४२९३.०	१८.६
५. धातु उत्पादन, मेसिनरी र विद्युतीय उपकरण तथा जडान	७०२८.७	७३०७.३	७४२५.२	२७८.६	४.०	११७.९	१.६
६. यातायात, उपकरण उत्पादन तथा जडान	५२०३.५	५२३२.७	५३८९.५	२९.२	०.६	१५६.८	३.०
७. सञ्चार र सार्वजनिक सेवा	४१२५३.३	४७६६२.३	५४८०९.२	६४०९.०	१५.५	७१४६.९	१५.०
८. थोक तथा खुद्रा विक्रेता	९९९५४.५	१०३३२४.४	१०२०२०.४	३३६९.९	३.४	-१३०४.०	-१.३
९. वित्त, वीमा र स्थिर सम्पत्ति	३९६०७.०	४४०७३.८	४६२८७.१	४४६६.८	११.३	२२१३.३	५.०
१०. सेवा उद्योग	४३३१४.६	४८८५५.०	५०९८२.४	५५४०.४	१२.८	२१२७.४	४.४
११. उपभोग्य कर्जा	१०१३६३.८	११५१७६.९	१३५७३५.५	१३८१३.०	१३.६	२०५५८.७	१७.८
१२. स्थानीय सरकार	१२१.८	१२३.४	११९.५	१.६	१.३	-३.९	-३.१
१३. अन्य	३३०९६.९	३२९४२.८	२९९७६.९	-१५४.२	-०.५	-२९६५.८	-९.०
जम्मा	**५१६७१७.३**	**५५९२०७.०**	**५९५४६२.५**	**४२४८९.७**	**८.२**	**३६२५५.५**	**६.५**

प्रा - प्रारम्भिक

तालिका २९ : बैंक तथा वित्तीय संस्थाले प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रमा प्रदान गरेको कर्जाको विवरण

(रु. करोडमा)

क्र.सं	प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र	आर्थिक वर्ष		
		२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
वाणिज्य बैंक				
१.	कृषि	५८,९७९.०५	६५,६७५.२४	६७,५८१.६०
२.	ऊर्जा	३६,३०४.०५	४३,१६७.८७	५०,०८३.५८
३.	पर्यटन	१९,८६३.१८	२१,९६१.६९	२३,७७४.४७
४.	लघु, घरेलु तथा साना उद्यम	३९,३७९.८६	५१,३४४.३८	५३,३२४.३२
५.	सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा आधारित उद्योग	-	-	१,६३५.५८
६.	आन्तरिक कच्चा पदार्थमा आधारित निर्यातमुलक उद्योग	-	-	६५.४९
जम्मा		**१५४,५२६.१४**	**१८२,१४९.१७**	**१९६,४६५.०४**
विकास बैंक				
१.	कृषि	३,५२५.९९	३,४०५.९६	३,२८८.७४
२.	ऊर्जा	९५९.५६	१,२६७.६४	१,२६३.०६
३.	पर्यटन	२,८८८.८७	३,३२४.४०	३,९३१.०३
४.	लघु, घरेलु तथा साना उद्यम	५,२६४.९८	५,२२३.८९	३,५८०.५७
५.	सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा आधारित उद्योग	-	-	१४.२३
६.	आन्तरिक कच्चा पदार्थमा आधारित निर्यातमुलक उद्योग	-	-	०.५२
जम्मा		**१२,६३९.४०**	**१३,२२१.८९**	**१२,०७८.१४**
वित्त कम्पनी				
१.	कृषि	६७५.४७	७२०.३८	८९३.००
२.	ऊर्जा	८८.६८	३८.३६	५०.२४
३.	पर्यटन	५३५.४०	४८७.१८	५८२.९२
४.	लघु, घरेलु तथा साना उद्यम	६१०.६८	७२७.९५	८६९.४९
जम्मा		**१,९१०.२२**	**१,९७३.८७**	**२,३९५.६५**

तालिका ३० : लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०८१	२०८२	२०८३ [अ]	२०८१/८२	२०८२/८३
साधन					
पुँजी कोष	६३०१.५४	६९०३.९७	७३५०.२०	९.६	६.५
निक्षेप	१७६६६.०८	१९९७५.६१	२३१८९.२९	१३.१	१६.१
सापटी	२३०७४.५९	२३९४६.८४	२४४५८.०७	३.८	२.१
अन्य	७६४७.२२	८१२९.८०	८८२९.९६	६.३	८.६
नाफा नोक्सान हिसाव	६८३.६६	८८७.६२	१२१७.९६	२९.८	३७.२
साधन = उपयोग	**५५३७३.०९**	**५९८४३.८३**	**६५०४५.४७**	**८.१**	**८.७**
उपयोग					
तरल कोष	३४५९.१६	४२५६.८०	५१०६.२१	२३.१	२०.०
लगानी	१०१९.१०	१०४९.९६	९९०.२४	३.०	-५.७
कर्जा तथा सापटी	४५५८५.२६	४८९६७.२८	५३५६८.६४	७.४	९.४
अन्य	५२६३.४५	५५११.७०	५३४०.९७	४.७	-३.१
नाफा नोक्सान हिसाव	४६.१३	५८.०८	३९.४१	२५.९	-३२.१

अ : अपरिष्कृत

तालिका ३१ : बीमा कम्पनीहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
	२०८१	२०८२	२०८३ [अ]	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
साधन							
चुक्तापुँजी	८७८८.०	९९४३.३	१०५८३.६	११५५.३	१३.१	६४०.३	६.४
जगेडा कोष	८२८४.७	७८५८.९	६९३७.९	-४२५.८	-५.१	-९२१.०	-११.७
अन्य दायित्व	७६८५०.७	९१५९३.६	१०७६१६.७	१४७४३.०	१९.२	१६०२३.१	१७.५
साधन = उपयोग	**९३९२३.४**	**१०९३९५.८**	**१२५१३८.२**	१५४७२.४	**१६.५**	१५७४२.४	**१४.४**
उपयोग							
बैंक तथा नगद मौज्दात	२२९०.५	३७७७.१	३३९३.०	१४८६.७	६४.९	-३८४.१	-१०.२
लगानी	८२५५९.९	९३४२९.६	१०८५३१.९	१०८६९.७	१३.२	१५१०२.३	१६.२
स्थिर सम्पत्ति	११८७.७	१४७४.२	१६४४.९	२८६.५	२४.१	१७०.७	११.६
अन्य सम्पत्ति	७८८५.३	१०७१४.९	११५६८.४	२८२९.६	३५.९	८५३.५	८.०
जम्मा उपयोग	**९३९२३.४**	**१०९३९५.८**	**१२५१३८.२**	१५४७२.४	**१६.५**	१५७४२.४	**१४.४**

अ : अपरिष्कृत

स्रोत: नेपाल बीमा प्राधिकरण ।

तालिका ३२ : कर्मचारी सञ्चय कोषको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
	२०८१	२०८२	२०८३ [अ]	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
साधन							
सञ्चयकोष	५१८४७.५	५७८९८.५	६४८१५.८	६०५१.०	११.७	६९१७.३	११.९
अन्य कोष तथा व्यवस्था	५२८५.२	४४२२.४	५२७७.०	-८६२.९	-१६.३	८५४.६	१९.३
साधन = उपयोग	**५७१३२.८**	**६२३२०.९**	**७००९२.८**	**५१८८.१**	**९.१**	**७७७१.९**	**१२.५**
उपयोग							
बैंक तथा नगद मौज्दात	१४९३.४	१८२३.८	३०५९.०	३३०.५	२२.१	१२३५.२	६७.७
लगानी	१९९७७.५	२२८४८.२	२७३४३.६	२८७०.७	१४.४	४४९५.३	१९.७
बैंक मुद्दती निक्षेप	१६७९०.३	१५५३४.०	१३७२४.५	-१२५६.३	-७.५	-१८०९.५	-११.६
सरकारी ऋणपत्र	१०८.४	३८३३.४	१०१४०.०	३७२५.१	३४३७.३	६३०६.६	१६४.५
सेयर तथा डिबेन्चरमा लगानी	३०७८.८	३४८०.८	३४७९.०	४०२.०	१३.१	-१.८	-०.१
कर्जा तथा सापटी	३५३१७.७	३७२६६.८	३८९९२.४	१९४९.०	५.५	१७२५.६	४.६
परियोजना कर्जा	९०३७.३	८८२९.७	८३३८.२	-२०७.५	-२.३	-४९१.५	-५.६
संचयकर्ता सापटी	२६२८०.५	२८४३७.०	३०६५४.२	२१५६.६	८.२	२२१७.२	७.८
स्थिर सम्पत्ति	१८१.७	१९९.२	२७४.६	१७.६	९.७	७५.४	३७.८
अन्य सम्पत्ति	१६२.४	१८२.९	४२३.२	२०.४	१२.६	२४०.४	१३१.४

अ : अपरिष्कृत

स्रोत : कर्मचारी संचयकोष ।

तालिका ३३ : नागरिक लगानी कोषको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असारमसान्त			परिवर्तन			
				२०८१/८२		२०८२/८३	
	२०८१	२०८२	२०८३ [अ]	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
साधन							
चुक्ता पुँजी	५३१.४	६४८.२	६८०.६	११६.८	२२.०	३२.४	५.०
जगेडा कोष	१८१५.४	३१०१.६	१३५९.७	१२८६.२	७०.८	-१७४१.९	-५६.२
कोष संङ्कलन	२३०९३.०	२७१७२.४	३२४१४.६	४०७९.३	१७.७	५२४२.२	१९.३
अन्य दायित्व	४९०१.४	१८४.६	१८२३.५	-४७१६.८	-९६.२	१६३९.०	८८८.१
साधन = उपयोग	**३०३४१.२**	**३११०६.७**	**३६२७८.४**	**७६५.५**	**२.५**	**५१७१.७**	**१६.६**
उपयोग							
तरल सम्पत्ति	११५७.०	६१५.७	२९१६.९	-५४१.३	-४६.८	२३०१.१	३७३.७
लगानी	१६४६५.५	२१२६४.९	२२७१०.३	४७९९.४	२९.१	१४४५.४	६.८
कर्जा तथा सापटी	७९०६.७	८७०८.४	१००५२.१	८०१.७	१०.१	१३४३.७	१५.४
अन्य सम्पत्ति	४८१२.०	५१७.६	५९९.१	-४२९४.३	-८९.२	८१.५	१५.७

अ : अपरिष्कृत

स्रोत : नागरिक लगानी कोष ।

तालिका ३४ : नेपालको वित्तीय प्रणालीको संरचना

(रु. करोडमा)

विवरण	२०८०/८१			२०८१/८२			२०८२/८३[अ]		
	रकम	प्रतिशत		रकम	प्रतिशत		रकम	प्रतिशत	
	कुल सम्पत्ति/दायित्व	अंश	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात	कुल सम्पत्ति/दायित्व	अंश	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात	कुल सम्पत्ति/दायित्व	अंश	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात
वित्तीय संस्थाहरू	**१०७५६६४.६**	**८५.६**	**१८६.७**	**१२३२७२०.६**	**८५.९**	**१९८.८**	**१४७७९३४.३**	**८६.५**	**२२३.९**
नेपाल राष्ट्र बैंक	२०५८७९.९	१६.४	३५.७	२६६१४४.८	१८.५	४२.९	३८७७३२.४	२२.७	५८.७
वाणिज्य बैंकहरू	७२२७५९.९	५७.५	१२५.५	८०९५३८.९	५६.४	१३०.६	९२२११२.१	५३.९	१३९.७
विकास बैंकहरू	७१७२९.५	५.७	१२.५	७५३५५.४	५.२	१२.२	७९७४४.६	४.७	१२.१
वित्त कम्पनीहरू	१६९७२.२	१.४	२.९	१७५५३.३	१.२	२.८	१९०१८.३	१.१	२.९
लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू[#]	५५३७३.१	४.४	९.६	५९८४३.८	४.२	९.७	६५०४५.५	३.८	९.९
नेपाल पूर्वाधार बैंक [#]	२९५०.०	०.२	०.५	४२८४.४	०.३	०.७	४२८१.४	०.३	०.६
सम्झौतित बचत संस्थाहरू	**१८१३९७.३**	**१४.४**	**३१.५**	**२०२८२३.४**	**१४.१**	**३२.७**	**२३१५०९.४**	**१३.५**	**३५.१**
कर्मचारी सञ्चयकोष	५७१३२.८	४.५	९.९	६२३२०.९	४.३	१०.१	७००९२.८	४.१	१०.६
नागरिक लगानी कोष	३०३४१.२	२.४	५.३	३११०६.७	२.२	५.०	३६२७८.४	२.१	५.५
बीमा कम्पनी	९३९२३.४	७.५	१६.३	१०९३९५.८	७.६	१७.६	१२५१३८.२	७.३	१९.०
जम्मा	**१२५७०६१.९**	**१००.०**	**२१८.२**	**१४३५५४४.०**	**१००.०**	**२३१.५**	**१७०९४४३.६**	**१००.०**	**२५९.०**
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन ***(रु.करोडमा)***			**५७६०२३.५**			**६१९९८६.५**			**६६०००९.९**
धितोपत्र बजार पुँजीकरण ***(रु.करोडमा)***			**३५५३६७.७**			**४६५६९८.९**			**४४६३५५.१**
बजार पुँजीकरणको कुल गार्हस्थ उत्पादनसँगको अनुपात ***(प्रतिशतमा)***			**६१.७**			**७५.१**			**६७.६**

अ : अपरिष्कृत

[#] मासिक तथ्याङ्कका आधारमा

तालिका ३५ : सेयर बजार परिसूचक

विवरण		असार मसान्त			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०८१	२०८२	२०८३ [अ]	२०८१/८२	२०८२/८३
१	सूचीकृत कम्पनीको सङ्ख्या	२७०	२७२	३०२	०.७	११.०
२	सूचीकृत कम्पनीको चुक्ता मूल्य *(रु.करोडमा)*	८२०८१.८	८६९८५.५	९४४०४.३	६.०	८.५
३	कुल बजार पुँजीकरण *(रु.करोडमा)*	३५५३६७.७	४६५६९८.९	४४६३५५.१	३१.०	-४.२
४	वार्षिक कारोबार रकम *(रु.करोडमा)*	७३४६८.४	२१२४९१.६	१६०१८७.९१	१८९.२	-२४.६
५	कारोबार भएको दिन	२२९	२३१	२२३	०.९	-३.५
६	कारोबार भएको कम्पनी सङ्ख्या	४३३	४४०	४७१	१.६	७.०
७	कारोबार सङ्ख्या	१४७९५६४५	२२२३५२०७	१८१७३५३७	५०.३	-१८.३
८	सूचीकृत सेयर सङ्ख्या *(हजारमा)*	८३२२५१०	८८२२५३०	९५७९९०६	६.०	८.६
९	कारोबार भएको सेयरसङ्ख्या *(हजारमा)*	२०५२१५१	४८४४८७७	३७७७६७८	१३६.१	-२२.०
१०	चुक्ता पुँजी/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात *(प्रतिशत)*	१४.४	१४.२	१४.३	-०.९	०.४
११	कारोबार रकम/चुक्ता पुँजी अनुपात *(प्रतिशत)*	८९.५	२४४.३	१६९.७	१७२.९	-३०.५
१२	कारोबार रकम/बजार पुँजीकरण अनुपात *(प्रतिशत)*	२०.७	४५.६	३५.९	१२०.७	-२१.३
१३	बजार पुँजीकरण/गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात *(प्रतिशत)*	६२.२	७६.३	७६.३	२२.५	०.०
१४	नेप्से परिसूचक *(कारोबार बन्द हुँदा)*	२२४०.४	२७९४.८	२५९७.८	२४.७	-७.०
१५	नेप्से सेन्सेटिभ परिसूचक *(कारोबार बन्द हुँदा)*	३९७.२	४८९.३	४५६.९	२३.२	-६.६
१६	नेप्से फ्लोट परिसूचक *(कारोबार बन्द हुँदा)*	१५२.६	१९३.३	१७८.६	२६.६	-७.६

अ : अपरिष्कृत

स्रोत : नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेड ।

तालिका ३६ : नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडमा सूचीकृत भएका धितोपत्रहरू

विवरण	२०८१/८२			२०८२/८३		
	सेयर सङ्ख्या (हजारमा)	रकम (रु. करोडमा)	अंश (प्रतिशतमा)	सेयर सङ्ख्या (हजारमा)	रकम (रु. करोडमा)	अंश (प्रतिशतमा)
संस्थागत आधारमा						
वाणिज्य बैंक	३२४१७६.७	११८८.८	१४.३	३८५००९.९	२५४५.१	१६.२
विकास बैंक	२५८७८०.६	१४६२.८	१७.६	३०७४३.४	३०७.४	२.०
बीमा कम्पनी	१४३०५७.६	१४३०.६	१७.२	६०६१६.१	६०६.२	३.९
वित्त कम्पनी	११३८.७	३८.४	०.५	०.०	०.०	०.०
लघुवित्त वित्तीय संस्था	३२६६८.०	३२६.७	३.९	२५०६४.८	२५०.६	१.६
उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी	०.०	०.०	०.०	११०७२०.३	११०७.२	७.०
होटल	०.०	०.०	०.०	४८७२१.०	४८७.२	३.१
व्यापारिक संस्थाहरू	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
जलविद्युत्	१०५८६६.१	१०५८.७	१२.७	५५१०३३.५	५५१०.३	३५.१
अन्य*	२३६२९९.२	२८१३.०	३३.८	१०५३४३०.४	४८९२.३	३१.१
कुल	**११०१९८६.९**	**८३१८.९**	**१००.०**	**२२६५३३९.४**	**१५७०६.४**	**१००.०**
धितोपत्रको आधारमा						
साधारण सेयर	५५९७१५.४	४०२१.२	४८.३	६०१६२३.१	५५६६.२	३५.४
हकप्रद सेयर	१३२३०८.८	१३२३.१	१५.९	१०७६०५.८	१०७६.१	६.९
बोनस सेयर	२४४२३३.९	२४४२.३	२९.४	४२०१६४.७	४१८४.७	२६.६
सरकारी ऋणपत्र	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
कन्भर्टिवल प्रेफरेन्स सेयर	०.०	०.०	०.०	१६८५००.०	१६८५.०	१०.७
बैंकहरूले जारी गरेको ऋणपत्र	०.०	०.०	०.०	७५००.०	३४५.०	२.२
म्युचुअल फण्ड	१२५०००.०	१२५.०	१.५	९५०००.०	२७५०.०	१७.५
थप सार्वजनिक प्रस्ताव	११२०.१	११.२	०.१	९७१७.३	९७.२	०.६
अन्य	३९६०८.६	३९६.१	४.८	२२८.५	२.३	०.०
कुल	**११०१९८६.९**	**८३१८.९**	**१००.०**	**२२६५३३९.४**	**१५७०६.४**	**१००.०**

* सरकारी ऋणपत्रहरू समेत ।

स्रोत : नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेड

तालिका ३७ : सूचीकृत कम्पनीहरू र बजार पुँजीकरणको स्थिति

विवरण	सूचीकृत कम्पनीको सङ्ख्या			बजार पुँजीकरण (रकम रु. करोडमा)						बजार पुँजीकरणको प्रतिशत परिवर्तन	
	२०८१	२०८२	२०८३	२०८१ असार		२०८२ असार		२०८३ असार			
	असार	असार	असार	रकम	सेयर अंश	रकम	सेयर अंश	रकम	सेयर अंश	२०८१/८२	२०८२/८३
वित्तीय संस्थाहरू	**१३२**	**१३२**	**१३३**	**२०८४०४.९**	५८.६	**२५२०१३.४**	५४.१	**२३११३३.६**	५१.८	२०.९	-८.३
वाणिज्य बैंक	*१९*	*१९*	*१९*	*९४३४०.३*	*२६.५*	*११७११०.२*	*२५.१*	*११०३१६.१*	*२४.७*	*२४.१*	*-५.८*
विकास बैंक	*१६*	*१६*	*१७*	*१६३१०.४*	*४.६*	*२१८५६.५*	*४.७*	*२०६९१.६*	*४.६*	*३४.०*	*-५.३*
वित्त कम्पनी	*२०*	*२०*	*२०*	*८४०९.९*	*२.४*	*८३२०.१*	*१.८*	*७६५४.७*	*१.७*	*-१.१*	*-८.०*
लघु वित्त वित्तीय संस्था	*५३*	*५०*	*५०*	*३६०३६.२*	*१०.१*	*३९५०४.१*	*८.५*	*३५०२५.१*	*७.८*	*९.६*	*-११.३*
वीमा कम्पनी	*२४*	*२७*	*२७*	*५३३०८.१*	*१५.०*	*६५२२२.४*	*१४.०*	*५७४४६.१*	*१२.९*	*२२.३*	*-११.९*
उत्पादन तथा प्रशोधन	२२	२३	२९	२२८२५.४	६.४	२५१३९.२	५.४	३७२८५.८	८.४	१०.१	४८.३
होटल	७	७	९	१००४८.५	२.८	१२५५७.४	२.७	१४१२९.८	३.२	२५.०	१२.५
व्यापार	४	४	४	१७७४.६	०.५	२३२८७.१	५.०	१८५३३.६	४.२	१२१२.२	-२०.४
लगानी कम्पनी	७	७	७	२६०१९.३	७.३	३५८००.९	७.७	३००३१.२	६.७	३७.६	-१६.१
जलविद्युत्	९१	९१	११०	५३६६९.०	१५.१	७१३४८.३	१५.३	७८१३९.९	१७.५	३२.९	९.५
अन्य	७	८	१०	३२६२५.९	९.२	४५५५२.८	९.८	३७१०१.०	८.३	३९.६	-१८.६
कुल	**२७०**	**२७२**	**३०२**	**३५५३६८**	**१००.०**	**४६५६९९**	**१००.०**	**४४६३५५**	**१००.०**	**३१.०**	**-४.२**

स्रोत : नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेड ।

अनुसूची १.१ : वित्तीय कारोबार गर्न स्वीकृति प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको नामावली (२०८३ असारमसान्त)

(१) वाणिज्य बैंकहरू

क्र.सं	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	सञ्चालन मिति	चुक्ता पुँजी (रु.करोडमा)	कार्य क्षेत्र
१	नेपाल बैंक लि.	धर्मपथ, काठमाडौं	१९९४-०७-३०	१४६९.४०	राष्ट्रियस्तर
२	कृषि विकास बैंक लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	२०२४-१०-०७	१९७३.८२	राष्ट्रियस्तर
३	नविल बैंक लि.	तीनधारा, काठमाडौं	२०७९-०३-२७*	३२०५.७०	राष्ट्रियस्तर
४	नेपाल इन्भेष्टमेण्ट मेगा बैंक लि.	दरबारमार्ग, काठमाडौं	२०७९-०९-२७*	३४१२.८६	राष्ट्रियस्तर
५	स्टाण्डर्ड चार्टर्ड बैंक नेपाल लि.	नयाँबानेश्वर, काठमाडौं	२०४३-१०-१६	१००४.२४	राष्ट्रियस्तर
६	हिमालयन बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०७९-११-१२*	२२५८.१७	राष्ट्रियस्तर
७	नेपाल एस.वि.आई. बैंक लि.	केशरमहल, काठमाडौं	२०५०-०३-२३	११३३.५१	राष्ट्रियस्तर
८	एभरेष्ट बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	२०५१-०७-०१	१३७२.१४	राष्ट्रियस्तर
९	कुमारी बैंक लि.	टङ्गाल, काठमाडौं	२०७९-०९-१७*	२६२२.५९	राष्ट्रियस्तर
१०	लक्ष्मी सनराइज बैंक लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	२०५८-१२-२१	२६७८.१२	राष्ट्रियस्तर
११	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि.	नारायणहिटी पथ, काठमाडौं	२०६४-०१-०७	१५५०.७५	राष्ट्रियस्तर
१२	प्राइम कमर्सियल बैंक लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	२०६४-०६-०७	२०९५.४८	राष्ट्रियस्तर
१३	सानिमा बैंक लि.	अल्कापुरी, नक्साल, काठमाडौं	२०६८-११-०३	१५५८.१५	राष्ट्रियस्तर
१४	माछापुच्छ्रे बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	२०६९-०३-२५*	१५०८.६२	राष्ट्रियस्तर
१५	एनआईसी एसिया बैंक लि.	थापाथली, काठमाडौं	२०७०-०३-१६*	१४९१.७६	राष्ट्रियस्तर
१६	ग्लोबल आइएमई बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०७९-०९-२५*	३८११.५९	राष्ट्रियस्तर
१७	एनएमबी बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं	२०७६-०६-११*	२२२८.५०	राष्ट्रियस्तर
१८	प्रभु बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं	२०७९-०९-२६*	२३५४.२५	राष्ट्रियस्तर
१९	सिद्धार्थ बैंक लि	हात्तीसार, काठमाडौं	२०७३-०३-०७*	१८२९.४५	राष्ट्रियस्तर
२०	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि.	सिंहदरबारप्लाजा, काठमाडौं	२०७५-०१-१९*	१५६३.७४	राष्ट्रियस्तर

* मर्जर/प्राप्तिपश्चात् प्रदान गरिएको इजाजतपत्रानुसारको सञ्चालन मिति ।

(२) विकास बैंकहरू

क्र.सं	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	सञ्चालन मिति	चुक्ता पुँजी (रु.करोडमा)	कार्य क्षेत्र
१	नारायणी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	रत्ननगर, चितवन	२०५८-०७-०१	४५.३४	१-३ जिल्ला (नवलपरासी, चितवन, मकवानपुर)
२	कर्णाली डेभलपमेन्ट बैंक लि.	नेपालगञ्ज, बाँके	२०६०-११-०६	५०.२८	१-५ जिल्ला (बाँके, बर्दिया, दाङ्ग, प्युठान, रोल्पा)
३	एक्सेल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बिर्तामोड, झापा	२०६२-०४-०६	१२४.९७	प्रदेशस्तर (कोशी प्रदेश)
४	मितेरी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	धरान, सुनसरी	२०६३-०६-२७	१२१.७१	प्रदेशस्तर (कोशी प्रदेश)
५	मुक्तिनाथ विकास बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०६३-०९-१९	८००.०४	राष्ट्रियस्तर
६	कर्पोरेट डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बीरगञ्ज, पर्सा	२०६४-०७-२१	५२.५०	१-५ जिल्ला (पर्सा, बारा, रौतहट, सर्लाही, महोत्तरी)
७	सिन्धु विकास बैंक लि.	बाह्रबिसे, सिन्धुपाल्चोक	२०६७-०५-२४	५५.७५	१-५ जिल्ला (सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक, दोलखा, मकवानपुर, चितवन)
८	सालपा विकास बैंक लि.	दिक्तेल, खोटाङ	२०६९-०४-०१	५२.२४	१ जिल्ला (खोटाङ)
९	ग्रीन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	पोखरा, कास्की	२०७०-०५-०९	६१.५५	१-५ जिल्ला (म्याग्दी, बाग्लुङ र कास्की, तनहुँ, नवलपरासी पूर्व)
१०	सांग्रिला डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बालुवाटार, काठमाडौं	२०७१-०३-२९*	३७३.४१	राष्ट्रियस्तर
११	साइन रेसुङ्गा डेभलपमेन्ट बैंक लि	बुटवल, रूपन्देही	२०७६-०६-२७*	५०२.२०	राष्ट्रियस्तर
१२	ज्योति विकास बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०७५-१२-१५*	४३९.५८	राष्ट्रियस्तर
१३	गरिमा विकास बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	२०७८-०७-२८*	६०२.१३	राष्ट्रियस्तर
१४	महालक्ष्मी विकास बैंक लि.	दरबारमार्ग, काठमाडौं	२०७४-०३-१८*	४५१.१३	राष्ट्रियस्तर
१५	लुम्बिनी विकास बैंक लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	२०७४-०३-२५*	३६२.३७	राष्ट्रियस्तर
१६	कामना सेवा विकास बैंक लि	ज्ञानेश्वर, काठमाडौं	२०७४-०४-२०*	४२१.१९	राष्ट्रियस्तर
१७	सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	धनकुटा बजार, धनकुटा	२०७६-०३-२२*	८३.४३	१-७ जिल्ला (मोरङ, इलाम, पाँचथर, झापा, सुनसरी, धनकुटा, तेह्रथुम)

* मर्जर /प्राप्तिपश्चात् प्रदान गरिएको इजाजतपत्रानुसारको सञ्चालन मिति ।

(३) वित्त कम्पनीहरू

क्र.सं	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	सञ्चालन मिति	चुक्ता पुँजी (रु.करोडमा)	कार्य क्षेत्र
१	नेपाल फाइनान्स लि.	कमलादी, काठमाडौँ	२०७८-०३-२७*	७७.८१	राष्ट्रियस्तर
२	नेपाल सेयर मार्केट्स एण्ड फाइनान्स लि.	रामशाहपथ, काठमाडौँ	२०५०-०७-०३	२३.३३	राष्ट्रियस्तर
३	गुडविल फाइनान्स लि.	हात्तीसार, काठमाडौँ	२०५२-०२-०१	९४.६१	राष्ट्रियस्तर
४	प्रोग्रेसिभ फाइनान्स लि.	तिनकुने, काठमाडौ	२०५२-११-१४	८४.८१	राष्ट्रियस्तर
५	जानकी फाइनान्स कम्पनी लि.	जनकपुरधाम, धनुषा	२०५३-११-२४	६९.०५	प्रदेशस्तर (मधेश प्रदेश)
६	पोखरा फाइनान्स लि.	पोखरा, कास्की	२०५३-१२-०३	१९०.१५	राष्ट्रियस्तर
७	मल्टीपर्पस फाइनान्स लि.	राजविराज, सप्तरी	२०५५-०१-०२	६१.०२	प्रदेशस्तर (मधेश प्रदेश)
८	क्यापिटल मर्चेण्ट बैकिङ्ग एण्ड फाइनान्स लि.	बत्तिसपुतली, काठमाडौँ	२०५८-१०-१९	१०१.२२	राष्ट्रियस्तर
९	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैकिङ्ग एण्ड फाइनान्स लि.	पुल्चोक, ललितपुर	२०५९-०२-३०	११८.३५	राष्ट्रियस्तर
१०	आइ.सि.एफ.सी. फाइनान्स लि.	टंगाल, काठमाडौँ	२०६१-०३-३१	१३५.१६	राष्ट्रियस्तर
११	मञ्जुश्री फाइनान्स लि.	नयाँबानेश्वर, काठमाडौ	२०६४-०६-३०	११२.१५	राष्ट्रियस्तर
१२	रिलायन्स फाइनान्स लि.	प्रदर्शनीमार्ग, काठमाडौँ	२०७१-०१-२५*	८६.८०	राष्ट्रियस्तर
१३	गोर्खाज फाइनान्स लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौँ	२०७२-१२-२८*	१००.००	राष्ट्रियस्तर
१४	श्री इन्भेष्टमेण्ट एण्ड फाइनान्स कम्पनी लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौँ	२०७३-१०-१९*	९४.८९	राष्ट्रियस्तर
१५	सेन्ट्रल फाइनान्स लि.	कुपण्डोल, ललितपुर	२०७३-१२-१०*	८९.०४	राष्ट्रियस्तर
१६	बेष्ट फाइनान्स लि.	चावहिल, काठमाडौ	२०७५-०४-१७*	७७.८१	राष्ट्रियस्तर

* मर्जर /प्राप्तिपश्चात् प्रदान गरिएको इजाजतपत्रानुसारको सञ्चालन मिति ।

(४) लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू

क्र.सं	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	चुक्तापुँजी (रु.करोडमा)	कार्य क्षेत्र
सर्वसाधारणबाट निक्षेप सङ्कलन गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू :-					
१	निर्धन उत्थान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	नक्साल, काठमाण्डौ	२०५६-०४-०१	२७४.२७	राष्ट्रियस्तर
२	छिमेक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पुरानो बानेश्वर, काठमाण्डौ	२०५८-०८-१२	३६१.७३	राष्ट्रियस्तर
थोक कर्जाको मात्र कारोवार गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू :-					
३	साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बबरमहल, काठमाण्डौ	२०५८-११-०२	४९२.७२	राष्ट्रियस्तर
४	फर्स्ट माइक्रो फाइनान्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	ज्ञानेश्वर, काठमाण्डौ	२०६६-०९-१३	१३४.४९	राष्ट्रियस्तर
५	आरएसडिसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बुटवल, रूपन्देही	२०७०-०५-२६	१०३.४१	राष्ट्रियस्तर
खुद्रा कर्जाको कारोवार गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू :-					
६	डिप्रोक्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	भरतपुर, चितवन	२०५८-०३-१९	२०५.५१	राष्ट्रियस्तर
७	स्वावलम्बन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	कमलपोखरी, काठमाण्डौ	२०५८-१०-०१	१७५.००	राष्ट्रियस्तर
८	नेरुडे मिर्मिरे लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	विराटनगर, मोरङ्ग	२०६४-०३-०१	१३९.७८	राष्ट्रियस्तर
९	मिथिला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	ढल्केवर, धनुषा	२०६६-०१-१६	२५.५८	प्रदेशस्तर (मधेश प्रदेश)
१०	स्वरोजगार लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	वनेपा, काभ्रे	२०६६-०९-०१	८९.५६	राष्ट्रियस्तर
११	कालिका लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पोखरा, कास्की	२०७६-०९-२३*	४४.८५	राष्ट्रियस्तर
१२	जनउत्थान सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	बुटवल, रूपन्देही	२०६७-०७-२३	१७.०१	१९ जिल्ला (कैलाली, कन्चनपुर, बाँके, बर्दिया, दाङ, कपिलबस्तु, रूपन्देही, नवलपरासी पुर्व, नवलपरासी पश्चिम, चितवन, पर्सा, सुर्खेत, डडेलधुरा, गुमी, पाल्पा, तनहुँ, अर्घाखाँची, प्युठान र सल्यान
१३	सूर्योदय वोमी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७८-१२-२९*	७९.१९	राष्ट्रियस्तर
१४	लक्ष्मी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	महाराजगञ्ज, काठमाडौ	२०६९-०२-२२	४४.१७	राष्ट्रियस्तर
१५	हिमालयन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	च्च्चेपाटी, काठमाडौ	२०६९-०३-२१	३४.११	राष्ट्रियस्तर
१६	विजय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गैंडाकोट, नवलपरासी	२०६९-१२-१५	७९.१७	राष्ट्रियस्तर
१७	एनएमबि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पोखरा-हेम्जा, कास्की	२०६९-१२-१८	७२.१४	राष्ट्रियस्तर
१८	फरवार्ड माइक्रोफाइनान्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	दुहवी-भलुवा, सुनसरी	२०७०-०२-०३	११९.६०	राष्ट्रियस्तर
१९	ग्लोबल आइ.एम.ई. लघुबित्त वित्तीय संस्था लि.	पोखरा, कास्की	२०७०-०२-०५	६४.८३	राष्ट्रियस्तर
२०	महुली लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बगधुवा, सप्तरी	२०७७-०८-०८*	३८.७५	राष्ट्रियस्तर
२१	मेरो माइक्रोफाइनान्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बट्टार, नुवाकोट	२०७०-०४-०३	१४८.६४	राष्ट्रियस्तर
२२	समता घरेलु लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७८-०१-०२*	६६.०५	राष्ट्रियस्तर
२३	सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	वनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७१-०३-०१	१७.०८	बागमती प्रदेश र थप ५ जिल्ला (सोलुखुम्बु, ओखलढुङ्गा, खोटाङ्ग, भोजपुर, संखुवासभा)
२४	नेशनल माइक्रोफाइनान्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	निलकण्ठ, धादिङ	२०७८-०३-३०*	१५२.१४	राष्ट्रियस्तर
२५	ग्रामीण विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बुटवल, रूपन्देही	२०७१-०४-३०*	१००.५४	राष्ट्रियस्तर

क्र.सं	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	चुक्तापुँजी (रु.करोडमा)	कार्य क्षेत्र
२६	वीन नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७८-०७-१५*	८.४३	प्रदेशस्तर (बागमती प्रदेश)
२७	उन्नती सहकार्य लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	सिद्धार्थनगर, रूपन्देही	२०७७-०३-२६*	२४.६९	राष्ट्रियस्तर
२८	नाडेप लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गजुरी, धादिङ	२०७२-०२-०१	४८.५८	राष्ट्रियस्तर
२९	सपोर्ट लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	हाँसपोसा, इटहरी	२०७२-०३-२७	१३.४१	प्रदेशस्तर (कोशी प्रदेश)
३०	आरम्भ चौतारी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७८-०७-३०*	३६.७१	राष्ट्रियस्तर
३१	आशा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	मदनपुर, नुवाकोट	२०७३-०५-१३	८०.२७	राष्ट्रियस्तर
३२	गुराँस लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	धनकुटाबजार, धनकुटा	२०७३-०८-०१	१३.२४	प्रदेशस्तर (कोशी प्रदेश)
३३	गणपति लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	दुलेगौडा (शुक्लगण्डकी), तनहुं	२०७३-०८-२४	१५.१६	राष्ट्रियस्तर
३४	इन्फिनिटी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	गैंडाकोट, नवलपरासी	२०७८-०५-०४*	४९.७४	राष्ट्रियस्तर
३५	स्वाभिमान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	तिलोत्तमा, रूपन्देही	२०७४-०२-०८	१५.३४	प्रदेशस्तर (लुम्बिनी प्रदेश)
३६	सम्पदा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बन्दीपुर, तनहूँ	२०८१-०३-३०*	७०.०९	राष्ट्रियस्तर
३७	एनआइसी एसिया लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७७-१२-०८*	१७३.९४	राष्ट्रियस्तर
३८	महिला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७५-०७-०१	२१.७६	राष्ट्रियस्तर
३९	मानुषी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७५-०८-०१	१०.९४	राष्ट्रियस्तर
४०	युनिक नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	कोहलपुर, बाँके	२०७८-०९-३०*	१४.८६	४-१० जिल्ला (बाँके, वर्दिया, कैलाली, कञ्चनपुर, दाङ, कपिलवस्तु, रूपन्देही, नवलपरासी, सुर्खेत र डडेलधुरा)
४१	उपकार लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	कोहलपुर, बाँके	२०७५-१२-११	१०.६१	प्रदेशस्तर (लुम्बिनीप्रदेश)
४२	धौलागिरी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	बाग्लुङ्ग-२, बाग्लुङ्ग	२०७५-११-०७	१३.३१	राष्ट्रियस्तर
४३	सिवाइसि नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	पोखरा ,कास्की	२०७९-११-३०*	२६.६४	राष्ट्रियस्तर
४४	नेष्डो समृद्ध लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	कुस्मा, पर्वत	२०७५-११-२१	२९.१३	राष्ट्रियस्तर
४५	स्वस्तिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	लाहान, सिराहा	२०७५-१२-१२	५.७८	प्रदेशस्तर (मधेश प्रदेश)
४६	श्रृजनशील लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	गोलबजार, सिराहा	२०७५-१२-०१	१०.९४	राष्ट्रियस्तर
४७	मातृभूमी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	धनगढी, कैलाली (करपोरेट मण्डिखाटार)	२०७७-०३-२९*	६२.८४	राष्ट्रियस्तर
४८	जीवन विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	कटहरी, मोरङ	२०७७-०५-२२*	१७५.१२	राष्ट्रियस्तर
४९	आत्मनिर्भर लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	घोराही, दाङ	२०७६-०१-०२	८.९५	प्रदेशस्तर (लुम्बिनीप्रदेश)
५०	सञ्जीवनी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	तुलसीपुर, दाङ	२०७६-१०-०१	८१.१४	प्रदेशस्तर (लुम्बिनी प्रदेश)
५१	अभियान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	पनौती, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७६-०९-०१	२५.००	राष्ट्रियस्तर

* मर्जर/प्राप्तिपश्चात् प्रदान गरिएको इजाजतपत्रानुसारको सञ्चालन मिति ।

(५) पूर्वाधार विकास बैंक

क्र.सं	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	सञ्चालन मिति	चुक्ता पुँजी (रु.करोडमा)	कार्य क्षेत्र
१	नेपाल पूर्वाधार बैंक लि.	नयाँबानेश्वर, काठमाडौं	२०७५-११-२२	२१६०.००	राष्ट्रियस्तर

(६) अन्य संस्था

(६.१) सहकारी संस्था

क्र.सं	संस्थाको नाम	कार्यालय	सम्पर्क कार्यालय	स्वीकृति प्रदान भएको मिति
१	राष्ट्रिय सहकारी बैंक लि.	पुल्चोक, ललितपुर	बानेश्वर, काठमाडौं	२०६७-०४-०४

(६.२) हायर पर्चेज

क्र.सं	संस्थाको नाम	कार्यालय	सम्पर्क कार्यालय	स्वीकृति प्रदान भएको मिति
१	ओम्नी हायर पर्चेज प्रा.लि.	आदर्शनगर, बीरगंज	आदर्शनगर, बीरगंज	२०७१-०१-२४
२	हुलास फिनसर्भ हायर पर्चेज लि.	टेकु, काठमाडौं	टेकु, काठमाडौं	२०७१-०४-१८
३	सिप्रदी हायर पर्चेज प्रा.लि.	गैरिधारा, काठमाडौं	थापाथली, काठमाडौं	२०७१-०७-२०
४	एम.ए.डब्लु. हायर पर्चेज प्रा.लि.	विराटनगर, मोरङ	टेकु, काठमाडौं	२०७१-०९-३०
५	नियोफिन हायर पर्चेज प्रा.लि.	पोखरा , कास्की	गैरीधारा, काठमाडौं	२०७१-१०-२१
६	स्याकार हायर पर्चेज प्रा.लि.	कान्तिपथ, काठमाडौं	कान्तिपथ, काठमाडौं	२०७३-०३-१०
७	जगद्रम्बा हायर पर्चेज लि.	नक्साल, काठमाडौं	नक्साल, काठमाडौं	२०७३-०९-१७
८	भेन्चर हायर पर्चेज प्रा.लि.	पानीपोखरी, काठमाडौं	पानीपोखरी, काठमाडौं	२०७६-०८-०३
९	मनोकामना हायर पर्चेज प्रा.लि.	पानीपोखरी, काठमाडौं	कान्तिपथ, काठमाडौं	२०७६-०९-२७
१०	अग्नी हायर पर्चेज प्रा.लि.	पानीपोखरी, काठमाडौं	पानीपोखरी, काठमाडौं	२०७७-०७-१३

(६.३) प्रतिनिधि कार्यालय

क्र.सं	संस्थाको नाम	कार्यालय	सम्पर्क कार्यालय	स्वीकृति प्रदान भएको मिति
१	श्री मशरेक बैंक पि एस सी	दुबई, युएई	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	२०६७-०६-२६
२	दोहा बैंक	दोहा, कतार	थापाथली, काठमाडौं	२०७४-०१-११
३	आईसीआईसीआई बैंक लि.	मुम्बई, भारत	थापाथली, काठमाडौं	२०७६-१०-२१

(६.४) जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी

क्र.सं	संस्थाको नाम	कार्यालय	सम्पर्क कार्यालय	स्वीकृति प्रदान भएको मिति
१	जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी लि.	बबरमहल, काठमाडौं	बबरमहल, काठमाडौं	२०६९-०३-२६

भाग

२

नेपाल राष्ट्र बैंकको कामकारबाही

आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीति	७०
मौद्रिक व्यवस्थापन	७०
वित्तीय क्षेत्र सुधार, नियमन तथा वित्तीय पहुँच विस्तार	७३
बैंक तथा वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण	८१
गैर-बैंक वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण	८५
सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सुपरिवेक्षण	८५
विदेशी विनिमय व्यवस्थापन	८६
भुक्तानी प्रणाली	९०
सूचना प्रविधि	९३
मुद्रा व्यवस्थापन	९३
मानव संसाधन व्यवस्थापन	९६
विविध	९६
प्रदेशस्थित कार्यालयहरूका प्रमुख गतिविधिहरू	१०५
तालिकाहरू	१०६
अनुसूचीहरू	११४

भाग

२

नेपाल राष्ट्र बैंकको कामकारबाही

आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीति

२.१ नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ ले निर्दिष्ट गरेबमोजिम आर्थिक स्थायित्व र अर्थतन्त्रको दिगो विकासका निमित्त मूल्य र शोधनान्तर स्थिरता कायम गर्ने मूल उद्देश्यका साथ २०८२ असार २७ गते आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीति सार्वजनिक गरिएको थियो । आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीतिको पहिलो त्रैमासिक समीक्षा २०८२ मङ्सिर १५ गते, अर्धवार्षिक समीक्षा २०८२ फागुन १२ गते र तेस्रो त्रैमासिक समीक्षा २०८३ जेठ १ गते सार्वजनिक गरिएको थियो ।

उद्देश्य तथा लक्ष्यहरू

२.२ अर्थतन्त्र बिस्तारै लयमा फर्कन थालेको, मुद्रास्फीति वाञ्छित सीमाभित्र रहेको एवम् विदेशी विनिमय सञ्चितिको स्तर बढ्दै गइरहेको परिप्रेक्ष्यमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीति तर्जुमा गरिएको थियो । बैंकिङ क्षेत्रमा पर्याप्त तरलता रहेकोले निक्षेप र कर्जाको भारित औसत ब्याजदरहरू घट्दो क्रममा रहेको स्थिति मौद्रिक नीति तर्जुमा गर्दाको समय कायम रहेको थियो । समग्र वित्तीय स्थायित्व कायमै रहेतापनि बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निष्कृय कर्जा अनुपात तथा गैरबैंकिङ सम्पत्ति एवम् कालोसूचीमा पर्ने ऋणीहरूको सङ्ख्या बढ्दै गएकोले सजग रहनुपर्ने स्थिति भने रहेको थियो । साथै, विश्वको आर्थिक वृद्धिदरमा क्रमिक सुधार देखिएको भएतापनि भूराजनीतिक तनाव र कतिपय मुलुकको कठोर व्यापार नीतिको कारण विश्व अर्थतन्त्रमा अनिश्चितता समेत बढेको स्थिति थियो ।

२.३ समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व कायम राख्दै कर्जा प्रवाहलाई उत्पादनशील क्षेत्रतर्फ उन्मुख गराउने तथा मौद्रिक नीति एवम् नियामकीय नीतिहरूबीच समन्वय कायम गरी अर्थतन्त्रलाई थप गतिशील बनाउने उद्देश्यसहित अघिल्लो आर्थिक वर्षको सजगतापूर्वक लचिलो कार्यदिशालाई आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीतिले निरन्तरता दिएको थियो । यसका साथै, मुद्रास्फीति वाञ्छित सीमाभित्र रहेको एवम् विदेशी विनिमय सञ्चिति पर्याप्त रहेको अवस्थामा समग्र मागमा सुधार ल्याउन निजी क्षेत्रको पुँजी निर्माण र सरकारको आन्तरिक ऋण परिचालनका लागि अर्थतन्त्रमा न्यून ब्याजदर कायम गर्दै आर्थिक गतिविधि अभिवृद्धि गर्न मौद्रिक नीतिको पहिलो त्रैमासिक समीक्षा, अर्धवार्षिक समीक्षा एवम् तेस्रो त्रैमासिक समीक्षाले पनि सजगतापूर्ण लचिलो कार्यदिशालाई निरन्तरता दिएको थियो ।

२.४ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा मुद्रास्फीतिलाई ५.० प्रतिशतको हाराहारीमा कायम राख्ने गरी मौद्रिक तरलता व्यवस्थापन गर्ने लक्ष्य लिइएकोमा वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ३.०८ प्रतिशत रहेको थियो (तालिका २.१) । आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा कम्तीमा सात महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पर्याप्त हुने गरी विदेशी विनिमय सञ्चिति कायम राख्ने गरी विदेशी विनिमय व्यवस्थापन गर्ने लक्ष्य लिइएकोमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को अन्त्यमा कायम विदेशी विनिमय सञ्चिति १९.६ महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पर्याप्त रहेको थियो (तालिका २.१) ।

तालिका २.१ : मुद्रास्फीति तथा विदेशी विनिमय सञ्चिति पर्याप्तता

विवरण	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	
			लक्ष्य	यथार्थ
वार्षिक औसत मुद्रास्फीति (प्रतिशतमा)	५.४४	४.०६	५.००	३.०८
विदेशी विनिमय सञ्चिति पर्याप्तता (वस्तु तथा सेवा आयात, महिनामा)	१३.०	१५.४	७.०	१९.६

२.५ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा विस्तृत मुद्राप्रदायको वृद्धिदर १३.४ प्रतिशत रहेको छ (तालिका २.२) । त्यसैगरी, आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा मौद्रिक क्षेत्रबाट निजी क्षेत्रतर्फ जाने कर्जाको वृद्धिदर ६.६ प्रतिशत रहेको छ (तालिका २.२) ।

तालिका २.२ : मुद्राप्रदाय तथा आन्तरिक कर्जा

विवरण	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
विस्तृत मुद्राप्रदायको वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१२.९	१२.५	१३.४
निजी क्षेत्रतर्फको कर्जाको वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	६.१	८.१	६.६

मौद्रिक नीतिको अन्तरिम तथा सञ्चालन लक्ष्य

२.६ नेपाली रुपैयाँको भारतीय रुपैयाँसँगको स्थिर विनिमयदरलाई आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीतिको अङ्कुशको रूपमा निरन्तरता दिई स्थिर विनिमयदरलाई मौद्रिक नीतिको अन्तरिम लक्ष्यको रूपमा लिइएको थियो ।

२.७ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीतिमार्फत बैंक तथा वित्तीय संस्थाको भारित औसत अन्तरबैंक दरलाई मौद्रिक नीतिको सञ्चालन लक्ष्यको रूपमा यथावत् राख्दै खुला बजार कारोबार सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइएको थियो । साथै, बैंक तथा वित्तीय संस्थाको भारित औसत अन्तरबैंक दरलाई नीतिगत दरको हाराहारीमा कायम हुने गरी खुला बजार कारोबार सञ्चालन गर्ने लक्ष्य राखिएको थियो । आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबीचको भारित औसत अन्तरबैंक दर २.७३ प्रतिशत रहेको थियो ।

मौद्रिक नीतिका उपकरणहरू

२.८ मौद्रिक नीतिले तोकेको कार्यदिशालाई कार्यान्वयन गर्न ब्याजदर कोरिडरको माथिल्लो सीमाको रूपमा रहेको बैंकदरलाई आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीतिले ६.५ प्रतिशतबाट घटाई ६.० प्रतिशत, नीतिगत दरलाई ५.० प्रतिशतबाट घटाई ४.५ प्रतिशत र ब्याजदर कोरिडरको तल्लो सीमाको रुपमा रहेको स्थायी निक्षेप सुविधा दरलाई ३.० प्रतिशतबाट घटाई २.७५ प्रतिशत कायम गरिएको थियो (तालिका २.३) । त्यसैगरी, आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीतिको पहिलो त्रैमासिक समीक्षामार्फत ब्याजदर कोरिडरको माथिल्लो सीमाको रूपमा रहेको बैंकदरलाई थप घटाई ५.७५ प्रतिशत, नीतिगत दरलाई थप घटाई ४.२५ प्रतिशत र ब्याजदर कोरिडरको तल्लो सीमाको रुपमा रहेको निक्षेप सङ्कलन दरलाई यथावत् राखी २.७५ प्रतिशत कायम गरिएको थियो (तालिका २.३) ।

तालिका २.३ : ब्याजदर कोरिडर तथा नीतिगत दर (प्रतिशतमा)

विवरण	२०८२/८३ को मौद्रिक नीति जारी हुनुपूर्व	२०८२/८३ को मौद्रिक नीति	२०८२/८३ को मौद्रिक नीतिको प्रथम त्रैमासिक समीक्षा	२०८२/८३ को मौद्रिक नीतिको अर्धवार्षिक समीक्षा	२०८२/८३ को मौद्रिक नीतिको तेस्रो त्रैमासिक समीक्षा
बैंक दर	६.५	६.०	५.७५	५.७५	५.७५
नीतिगत दर	५.०	४.५	४.२५	४.२५	४.२५
स्थायी निक्षेप सुविधा दर	३.०	२.७५	२.७५	२.७५	२.७५

२.९ बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कायम गर्नुपर्ने अनिवार्य नगद अनुपात र वैधानिक तरलता अनुपातका दरहरूको साविका व्यवस्थाहरुलाई नै आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीति र समीक्षाहरुमा निरन्तरता दिइएको थियो (तालिका २.४) ।

तालिका २.४ : बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कायम गर्नुपर्ने अनिवार्य नगद अनुपात र वैधानिक तरलता अनुपात (प्रतिशतमा)

शीर्षक	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
अनिवार्य नगद अनुपात			
वाणिज्य बैंक	४.०	४.०	४.०
विकास बैंक	४.०	४.०	४.०
वित्त कम्पनी	४.०	४.०	४.०
वैधानिक तरलता अनुपात			
वाणिज्य बैंक	१२.०	१२.०	१२.०
विकास बैंक	१०.०	१०.०	१०.०
वित्त कम्पनी	१०.०	१०.०	१०.०

मौद्रिक व्यवस्थापन

तरलता व्यवस्थापन

२.१० आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा बजारमा देखिएको तरलताको उतारचढावलाई सम्बोधन गर्नका लागि खुला बजार कारोबार तथा ब्याजदर करिडोरका विभिन्न उपकरणहरु प्रयोगमा ल्याइएको छ ।

२.११ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को मौद्रिक नीति तथा सोको आवधिक समीक्षामार्फत् परिवर्तन भएका मौद्रिक उपायहरु अन्तर्गतका व्यवस्थाहरुलाई सम्बोधन गर्नेगरी "नेपाल राष्ट्र बैंक खुला बजार विनियमावली, २०७८" मा छैठौं तथा "नेपाल राष्ट्र बैंक खुला बजार कारोबारसम्बन्धी कार्यविधि, २०७८" मा आठौं संशोधन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

२.१२ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा ४ दिनदेखि १७५ दिनसम्मको निक्षेप संकलन बोलकबोलमार्फत ८४ पटक, १५७ पटक स्थायी निक्षेप सुविधामार्फत तथा एक वर्ष अवधिको नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्रमाफत जम्मा १७ पटक तरलता प्रशोचन गरिएको छ। २०८३ असारमा निक्षेप संकलन बोलकबोलमार्फत, स्थायी निक्षेप सुविधामार्फत र नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्रमाफत गरिएको तरलता प्रशोचनको बक्यौता रकम क्रमशः रु.७५५ अर्ब ६५ करोड, रु.१२१ अर्ब ७५ करोड र रु.४०० अर्ब रहेको छ ।

२.१३ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा अधिक तरलताको अवस्थालाई सम्बोधन गर्न नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्र, २०८३ र नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्र, २०८४ का विभिन्न सिरिजहरु जारी गरिएको छ। नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्र, २०८३ मार्फत् ९ वटा सिरिजहरु गरी कुल रु.२ खर्ब र नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्र, २०८४ मार्फत् ८ वटा सिरिजहरु गरी कुल रु.२ खर्ब तरलता प्रशोचन गरिएको छ। यसरी यस आर्थिक बर्षमा नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्रमार्फत कुल रु.४ खर्ब तरलता प्रशोचन गरिएको छ ।

तालिका २.५ : आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा तरलता प्रशोचन

क्र.सं.	उपकरण	पटक	रकम (रु.करोडमा)
१	**निक्षेप संकलन**	८४	३,६२,०३०.००
२	**स्थायी निक्षेप सुविधा**	१५७	३८,४९,५९५.००
३	**नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्र**	-	४०,०००.००
	जम्मा		४२,५१,६२५.००

२.१४ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले आफ्नो स्वामित्वमा रहेका सरकारी ऋणपत्र धितो स्वरूप सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन कार्यालयमा रोक्का राखी दैनिक तरलता सुविधाको लागि यस बैंकमा अनुरोध गरेको अवस्थामा सुरक्षणपत्रको अधिकतम ९० प्रतिशत रकम न्यूनतम तीन महिना अवधिको लागि दैनिक तरलता सुविधा

सीमा कायम गर्ने र दैनिक तरलता सुविधासम्बन्धी कार्यविधि, २०७६ (तेस्रो संशोधन, २०८०) को अधिनमा रही दैनिक तरलता सुविधासम्बन्धी कार्य सम्पादन हुने गरेको छ ।

सरकारी ऋणपत्रसम्बन्धी कारोवार

२.१५ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को अन्त्यमा नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा कुल रु. ७ अर्ब ५६ करोड १५ लाखको सरकारी ऋणपत्र रहेका छन् ।

तालिका २.६ : नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा रहेका सरकारी ऋणपत्रको विवरण

सि.नं	ऋणपत्रको किसिम	रकम (रु.करोडमा)			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८१/८२	२०८२/८३
१.	ट्रेजरी बिल्स		२५.००	-	१००	(१००)
२.	विकास ऋणपत्र	१६४८.४०	८७८.६२	६५३.६२	(४६.७०)	(२५.६१)
३.	नागरिक बचतपत्र	३९०.६४	३००.२१	१०२.५३	(२३.१५)	(६५.८५)
४.	वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	०.६५	०.६५	-	-	(१००)
जम्मा		२०३९.६९	१२०४.४८	७५६.१५	(४०.९५)	(३७.२२)

आन्तरिक ऋण व्यवस्थापन

२.१६ मौद्रिक व्यवस्थापन विभागले नेपाल सरकारको तर्फबाट आन्तरिक ऋण उठाउने र सोको व्यवस्थापन गर्ने कार्य गर्दै आएकोमा सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन ऐन, २०७९ र सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन नियमावली, २०८० कार्यान्वयनमा आएपश्चात् नेपाल सरकार, सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन कार्यालयबाट २०८० चैत १५ गतेदेखि आन्तरिक ऋण निष्काशन र २०८१ असार १ देखि सरकारी ऋणपत्रहरुको दोस्रो बजार कारोवार, भुक्तानी र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य थालनी भए पश्चात् मिति २०८१/०३/०१ भन्दा अघि परिपक्व हुने विकास ऋणपत्र, नागरिक बचतपत्र र वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको साँवा र आर्जित ब्याजको सोधभर्ना मात्र यस बैंकबाट हुने गरेको छ । आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा यस बैंकमार्फत साँवा तथा ब्याज गरी जम्मा रु. १ करोड ४४ लाख सोधभर्ना गरिएको छ ।

वित्तीय क्षेत्र सुधार, नियमन तथा वित्तीय पहुँच विस्तार

नियमन तथा वित्तीय क्षेत्र सुधार

नियामकीय व्यवस्थाहरू

२.१७ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको लागि आ.व. २०८२/०८३ मा जारी गरिएका मुख्य निर्देशन, मार्गदर्शन तथा सूचनाहरु देहायबमोजिम रहेका छन् ।

(क) Long Form Audit सम्बन्धमा :

Long Form Audit Report लाई समय सापेक्ष र प्रभावकारी बनाउन आर्थिक वर्ष २०८१/८२ देखिको बाह्य लेखापरीक्षण प्रयोजनका लागि विद्यमान ढाचाँमा समयसापेक्षरुपमा संशोधन/थप गरी जारी गरिएको ।

(ख) सहुलियतपूर्ण कर्जा सम्बन्धमा :

परम्परागत सीप र पेशाको आधुनिकीकरण एवं प्रवर्द्धन गर्दै उद्यमशीलताको विकास तथा प्राकृतिक विपद् पीडितको निजी आवास निर्माण गर्ने उद्देश्यले सहुलियतपूर्ण कर्जाको लागि ब्याज अनुदानसम्बन्धी कार्यविधि, २०८२ जारी गरिएको ।

(ग) पुँजी सम्बन्धी व्यवस्थामा संशोधन :

- Capital Adequacy Framework 2015 बमोजिम बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई लगाइएको Counter Cyclical Buffer आ.व.२०८२/८३ को लागि शून्य प्रतिशत कायम गरिएको छ ।
- बैंक तथा वित्तीय संस्थाले गैर बैंकिङ सम्पत्ति सकार गरेको दुई वर्षसम्म उक्त सम्पत्तिवापत् सिर्जना भएको रेगुलेटरी रिजर्भको रकमलाई पूरक पुँजीमा गणना गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

(घ) संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व सम्बन्धी व्यवस्था :

संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व कोषमार्फत् गरिब, विपन्न तथा लक्षित वर्गको हित तथा उत्थानमा योगदान पुऱ्याउने उद्देश्यले "बैंक तथा वित्तीय संस्थाको संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०८१ (प्रथम संशोधन, २०८२)" जारी गरिएको छ ।

(ङ) मार्जिन प्रकृतिको शेयर धितो कर्जाको एकल ग्राहक कर्जा सीमा सम्बन्धमा :

कुनै एक वा सबै इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुबाट शेयर धितोमा प्रवाह हुने मार्जिन प्रकृतिको कर्जाको अधिकतम एकल ग्राहक कर्जा सीमा (Single Obligor Limit) कुल रु.२५ करोड रहेकोमा उक्त सीमालाई हटाइएको छ ।

(च) Margin Lending प्रकृतिको शेयर सुरक्षण राखी प्रवाह हुने कर्जाका सम्बन्धमा :

धितोपत्र विनिमय बजारमा सूचीकृत संस्थाको सबलताको आधारमा कर्जा प्रवाहको लागि इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले Product Paper बनाउँदा संस्थाको वित्तीय तथा सबलता सूचकहरु समावेश गरी संस्थाको सबलता मूल्यांकन गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । साथै, सबलता मूल्यांकनको आधारमा उच्च मूल्यांकन हुने संस्थाको शेयरको कर्जा मूल्य अनुपात बढीमा १० प्रतिशत विन्दुसम्म थप गर्न सकिने व्यवस्था कायम गरिएको छ ।

(छ) अधिविकर्ष लगायतका प्रयोजन नखुलेका व्यक्तिगत कर्जाको सम्बन्धमा :

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले निश्चित प्रयोजन नखुलेका व्यक्तिगत अधिविकर्ष कर्जा (Overdraft), धितो कर्जा (Mortgage Loan), सम्पत्ति कर्जा (Property Loan), व्यक्तिगत आवधिक कर्जा (Personal Term Loan), सेयरको धितोमा प्रदान गरिएको कर्जा लगायत जुनसुकै शीर्षकका व्यक्तिगत प्रयोजनका कर्जाहरु प्रतिव्यक्ति रु. १ करोडसम्म मात्र प्रवाह गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

(ज) खराब कर्जा सम्बन्धमा :

लिलामी प्रक्रिया शुरु भएपश्चात् कर्जा नियमित भएको खण्डमा उक्त कर्जालाई खराब वर्गमा वर्गीकरण गरिरहन नपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

(झ) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुको शाखा कार्यालय समायोजन गर्ने सम्बन्धमा :

विद्युतीय भुक्तानी कारोबार बढिरहेको तथा वित्तीय संस्थाको शाखा उल्लेख्य रहेको सन्दर्भमा बैंक तथा वित्तीय संस्था स्वयम्ले महानगरपालिकामा रहेका शाखा समायोजन/एकीकरण गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

(ञ) चेक क्लियरिङ्ग तथा भुक्तानी व्यवस्था सम्बन्धमा

इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाले रु. ५ लाख वा सोभन्दा बढीको रकम भुक्तानी गर्दा अनिवार्य रुपमा एकाउन्टपेयी चेक वा सम्बन्धित व्यक्तिको खातामा मात्र भुक्तानी गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

(ट) कर्जाको पुनर्संरचना र पुनर्तालिकीकरण सम्बन्धमा :

- महेन्द्र राजमार्ग र मध्यपहाडी लोकमार्ग विस्तारका कारण विस्थापित उद्यम/व्यवसायहरूमा प्रवाहित कर्जाको हकमा ऋणीको अनुरोधमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाले ऋणीको नगद प्रवाह तथा

आम्दानी विश्लेषण गरी आवश्यकता र औचित्यको आधारमा बुझाउनुपर्ने ब्याजको कम्तीमा १० प्रतिशत रकम असुलउपर गरी कर्जाको पुनरतालिकीकरण र/वा पुनरसंरचना गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

- जाजरकोट, रुकुमलगायतका भूकम्पप्रभावित क्षेत्रमा परियोजना रहेका व्यावसायिक कर्जा तथा उक्त क्षेत्रमा बसोवास गरिरहेका व्यक्तिहरूले लिएको कर्जा पुनरतालिकीकरण/पुनरसंरचना गर्न चाहेमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाले ऋणीको आवश्यकता र औचित्यको आधारमा ऋणीको नगद प्रवाह तथा आम्दानी विश्लेषण गरी बुझाउनुपर्ने ब्याज रकमको कम्तीमा १० प्रतिशत रकम असुलउपर गरी पुनरतालिकीकरण/पुनरसंरचना गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

- नेपाल सरकारबाट स्वीकृति प्राप्त निकायमा दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका जग्गा विकास तथा भवन निर्माणसँग सम्बन्धित फर्म/कम्पनीलाई प्रवाहित कर्जाको हकमा ऋणीको अनुरोधमा संशोधित व्यावसायिक योजना तथा नगदप्रवाह लगायतका पक्षहरुको विश्लेषणसहित बुझाउनुपर्ने ब्याजको कम्तीमा १० प्रतिशत रकम असुलउपर गरेमा आवश्यकता र औचित्यको आधारमा एक पटकको लागि कर्जाको पुनरतालिकीकरण र/वा पुनरसंरचना गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

(ठ) तोकिएको क्षेत्रमा कर्जा प्रवाह सम्बन्धमा :

- २०८३ पुस मसान्तदेखि न्यूनतम १० प्रतिशत कर्जा कृषि क्षेत्रमा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । साथै, पर्यटन, लघु, घरेलु, साना तथा मझौला उद्यम/व्यवसाय, उर्जा, सूचना प्रविधि तथा सञ्चार प्रविधिमा आधारित उद्योग तथा स्वदेशी कच्चा पदार्थमा आधारित निर्यात उद्योगमा २०८३ पुस मसान्तदेखि कुल कर्जा सापटको न्यूनतम २० प्रतिशत कर्जा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

- २०८३ पुस मसान्तदेखि यस बैङ्कबाट इजाजतपत्रप्राप्त "ख" वर्गका वित्तीय संस्थाले कुल कर्जा तथा सापटको न्यूनतम २० प्रतिशत र "ग" वर्गका वित्तीय संस्थाले न्यूनतम १५ प्रतिशत कृषि, पर्यटन, लघु, घरेलु साना तथा मझौला उद्यम/व्यवसाय, उर्जा, सूचना प्रविधि तथा सञ्चार प्रविधिमा आधारित उद्योग तथा स्वदेशी कच्चा पदार्थमा आधारित निर्यात उद्योग क्षेत्रमा कर्जा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

- वैदेशिक रोजगारीमा जाने युवाहरूलाई धितो लिई वा नलिई प्रवाह भएको रु.३ लाखसम्मको कर्जालाई विपन्न वर्गको कर्जामा गणना गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ । साथै यस्तो व्यवस्था महिलाको हकमा बढीमा रु. ५ लाख हुने व्यवस्था कायम गरिएको छ ।

(ड) सरल बैंकिङ्गसम्बन्धी व्यवस्था सम्बन्धमा :

- इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले एक आपसमा सहकार्य गरी एटिएम लाउञ्ज भएका स्थानमा Braille signs control buttons र audio support सहितको कम्तीमा एक अपाङ्गमैत्री एटिएम राख्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

- इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले आफ्नो वेबसाइट तथा मोबाइल बैंकिङ्ग एप दृष्टि सम्बन्धी अपांगता भएका व्यक्तिहरुले समेत प्रयोग गर्न सकिने गरी विकास गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

- इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले आफूले जारी गर्ने डेविट/क्रेडिट कार्डमा दृष्टिविहीनमैत्री tactile features राख्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

(ढ) अतिरिक्त कार्यालय समय सम्बन्धमा :

यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुले आफ्ना कर्मचारीहरुलाई कार्यालय समयका अतिरिक्त समयमा काममा खटाउँदा प्रचलित व्यवस्थाबमोजिम अतिरिक्त परिश्रमिक प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। साथै, इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले आफ्ना कर्मचारीलाई कार्यालय समयका अतिरिक्त समयमा काम गर्न बाध्य पार्न नपाइने व्यवस्था गरिएको छ।

(ण) अन्तरबैंक कारोबार/सापटी/लगानी व्यवस्था सम्बन्धमा :

अन्तर्राष्ट्रिय दातृ निकायको सहयोगमा सञ्चालित नेपाल सरकारको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रयोजनका लागि इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाबीच हुने कर्जा कारोबार अन्तरबैंक कारोबार/सापटी (Interbank Transactions/Borrowings) मा गणना नहुने व्यवस्था गरिएको छ।

(त) मेरो कित्ता प्रणाली सम्बन्धमा :

इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले नापी कार्यालयबाट प्राप्त गर्ने सेवाहरु जस्तैः जग्गाको नक्सा, फिल्डबुक र प्लट रजिष्टर प्रिन्ट लिन तथा सोसँग सम्बन्धित राजश्व अनलाईनमार्फत् भुक्तानीका लागि मेरो कित्ता (Mero Kitta) प्रणालीमा संस्थागत प्रयोगकर्ता बनेर उक्त प्रणालीमार्फत् गर्नुपर्ने व्यवस्था कायम गरिएको छ।

(थ) खाता/रोक्का फुकुवा सम्बन्धमा

इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले वित्तीय अपराध न्यूनीकरणका लागि आवश्यक समन्वय गर्न कुनै कसुरको अनुसन्धान गर्ने वा कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारीको मौखिक/लिखित अनुरोधमा वित्तीय अपराधसँग सम्बन्धित बैंक खाता अल्पकालीन अवधिका लागि रोक्का राख्न २४/७ कार्य गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ। साथै, कुनै कसुरको अनुसन्धान गर्ने वा कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारीले इजाजतपत्रप्राप्त संस्थासँग विवरण माग गरेमा सोझै यथाशीघ्र उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।

(द) निष्कृय खाताको संख्या न्यूनीकरण गर्ने सम्बन्धमा :

इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेका निष्कृय खाताको संख्या न्यूनीकरण गर्ने सम्बन्धमा देहाय बमोजिमको व्यवस्था गरिएको छ :

- इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाले आफूसँग रहेका निष्कृय खातालाई न्यून गर्ने सम्बन्धमा कार्ययोजना बनाई २०८३ पुस मसान्तसम्ममा लागू गर्नुपर्ने,
- इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेका सक्रिय खाता निष्कृय हुनुपूर्व Call, SMS, e-mail लगायतका माध्यमबाट ग्राहकलाई नियमित रूपमा जानकारी गराउने व्यवस्था गर्नुपर्ने,
- इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाले निष्कृय खाता सक्रिय गराउनको लागि कम्तिमा ६ महिना अवधिको अन्तरालमा Call, SMS, e-mail लगायतका माध्यमबाट सम्बन्धित ग्राहकहरुलाई अनुरोध गर्नुपर्ने तथा सोको अभिलेख समेत राख्नुपर्ने,
- इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेका खाताहरू सम्बन्धित संस्थाको नेपालभरका जुनसुकै शाखा कार्यालय वा Mobile/Web application मार्फत समेत ग्राहकले सहजरुपमा बन्द गर्न सक्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने। साथै, यसरी ग्राहकले उपस्थित भई वा Mobile/Web application मार्फत ग्राहकले खाता बन्द गर्न अनुरोध गरेको खण्डमा उक्त खातामा रहेको मौज्दात निजले अनुरोध गरेको अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको निजको खातामा रकमान्तर गरी खाता बन्द गरिदिनुपर्ने,

- इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाको नेपालभरका जुनसुकै शाखा कार्यालयबाट समेत ग्राहक पहिचान गरी सहजरुपमा खाता पुनः सक्रिय गर्नसक्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने,
- इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेका निष्कृय भई पुनः सञ्चालन भएका खातामा हुने अस्वभाविक कारोबारको निगरानी गर्ने प्रणालीको विकास गर्नुपर्ने,
- इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेका निष्कृय खाता, सोको प्रयोग गरी हुनसक्ने Money Mule कारोबार तथा वित्तीय अपराधको सम्बन्धमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्न नियमितरुपमा विभिन्न सामग्री निर्माण गरी प्रसारण गर्नुपर्ने,
- इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थामा भएका खाताहरुबाट हुनसक्ने Money Mule क्रियाकलापको पहिचान तथा सोको न्यूनीकरण प्रयोजनार्थ कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने ।

(ध) चालू पुँजी कर्जासम्बन्धी मार्गदर्शन, २०७९ सम्बन्धमा :

- चालू पुँजी कर्जासम्बन्धी मार्गदर्शनलाई व्यवसायको प्रकृति र कर्जा भुक्तानी-आम्दानी चक्रको आधारमा आवश्यकतानुसार परिमार्जन गरी चालू पुँजी कर्जासम्बन्धी मार्गदर्शन, २०७९ (चौथो संशोधन सहित) जारी गरिएको छ ।
- चालू पुँजी कर्जासम्बन्धी मार्गदर्शन, २०७९ (चौथो संशोधन सहित) मा भएको Variance सम्बन्धी व्यवस्था २०८४ साउन १ गतेदेखि लागु हुने व्यवस्था गरिएको छ ।

(न) ऋण मुल्य अनुपात (Loan to Value Ratio) व्यवस्था सम्बन्धमा :

- निजी आवासीय घर निर्माण/खरिद गर्न प्रवाह गर्ने कर्जाको सीमा रु.२ करोडबाट बढाई रु.३ करोड कायम गरिएको छ । पहिलो घर निर्माण/खरिद गर्दा यस्तो कर्जा प्रवाहको लागि कर्जा मूल्य अनुपात बढीमा ८० प्रतिशतसम्म र अन्यको हकमा बढीमा ७० प्रतिशतसम्म कायम गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुले सार्वजनिक यातायातको रुपमा प्रयोग हुने यात्रुबाहक ठूला विद्युतीय सवारी साधनका लागि कर्जा प्रवाह गर्दा ऋण मूल्य अनुपात (Loan to Value Ratio) ८० प्रतिशतसम्म कायम गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

(प) वित्तीय स्रोत संकलन सम्बन्धी व्यवस्था :

"ग" वर्गका राष्ट्रियस्तरका वित्त कम्पनीहरूले प्राथमिक पुँजीको १५ गुणासम्म निक्षेप परिचालन गर्न सक्ने सीमा हटाइएको छ ।

(फ) कालोसूचीबाट नाम हट्न सक्ने सम्बन्धी व्यवस्था :

इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले आफूले प्राप्त गर्नुपर्ने सम्पूर्ण लेना रकम असुल हुने गरी गैर-बैकिङ्ग सम्पत्ति सकार गरेमा कालोसूचीबाट नाम हट्न सक्ने व्यवस्था कायम गरिएको छ ।

(म) संगठित संस्थाको शेयर, डिवेञ्चर तथा अन्य लगानी सम्बन्धी व्यवस्था :

नेपाल सरकारले तोकेको पूर्वाधार क्षेत्रमा लगानी गर्ने उद्देश्यले स्थापना भएका निकायले निश्चित परियोजना स्थापना गर्नका लागि वित्तीय स्रोत जुटाउन जारी गरेका डिबेञ्चरमा गरेको लगानी ।

(य) लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशनमा संशोधन/थप :

- इजाजतपत्रप्राप्त लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले लाभांश घोषणा/वितरण गर्दा लाभांश वितरण पछिको पुँजीकोष अनुपात तथा निष्कृय कर्जा अनुपातलाई आधार मानी लाभांश वितरणको सीमा कायम गरिएको छ ।

- लघुवित्त वित्तीय संस्थाले नगद लाभांश वितरणको प्रस्ताव गर्नुपरेमा न्यूनतम ९ प्रतिशत पुँजीकोष अनुपात कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। साथै १५ प्रतिशत भन्दा बढी निष्कृय कर्जा अनुपात भएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले लाभांश वितरण गर्न नपाउने व्यवस्था कायम गरिएको छ।
- विपन्न तथा न्यून आय भएका समूहमा आवद्ध भएका वा नभएका व्यक्तिहरुलाई स्वीकारयोग्य धितो लिई कृषि, लघु उद्यम वा व्यवसाय सञ्चालन गर्न प्रयोजन खुलाइ प्रतिव्यक्ति बढीमा रु.१५ लाख रुपैयाँसम्म लघुकर्जा उपलब्ध गराउन सकिने व्यवस्था गरिएको छ।
- थोक कर्जा प्रदायक लघुवित्त वित्तीय संस्था र खुद्रा कारोवार गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाबीच एक आपसमा गाभ्ने/गाभिने तथा प्राप्ति प्रक्रियामा सहभागी भई एकीकृत कारोबार सञ्चालन गरेमा त्यस्तो लघुवित्त वित्तीय संस्थाले खुद्रा कारोबार गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाको रुपमा मात्र कार्य गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। तर, थोक कर्जा प्रदायक लघुवित्त वित्तीय संस्थाले गाभ्ने/गाभिने तथा प्राप्ति प्रक्रियामा सहभागी भई एकीकृत कारोबार सञ्चालन गरेको मितिले ५ वर्षसम्म थोक कर्जाको कारोबार गर्न सकिने व्यवस्था कायम गरिएको छ।
- ग्राहक संरक्षण कोष (Client Protection Fund) मा जम्मा भएको रकम दैवीप्रकोप/दुर्घटनामा परेका ग्राहकको परिवारलाई सहयोग गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ।

(र) पूर्वाधार विकास बैंकलाई जारी गरिएको निर्देशनमा संशोधन/थप :

- Capital Adequacy Framework 2018 बमोजिम पूर्वाधार विकास बैंकलाई लगाइएको Counter Cyclical Buffer आ.व.२०८२/८३ को लागि शून्य प्रतिशत कायम गरिएको छ।
- पूर्वाधार विकास बैंकले २०८५ असार मसान्तसम्म आफ्नो अघिल्लो त्रयमासमा कायम रहेको कुल कर्जा सीमाको अधिकतम एक तिहाइ मात्र Credit Sale/Purchase/Repurchase तथा Takeover गर्न सकिने तथा २०८५ असार मसान्तपछि यस किसिमको Credit Sale /Purchase/Re-purchase तथा Takeover सम्बन्धी व्यवस्था स्वत: निष्क्रिय हुने व्यवस्था कायम गरिएको छ।

(ल) थप गरिएका निर्देशनहरु :

- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त "क", "ख", "ग" र "घ" वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु र पूर्वाधार विकास बैंकका लागि आ.व. २०८१/८२ देखि लागू हुने गरी व्याज आम्दानी लेखाकंन सम्बन्धी Guidance Note on Interest Income Recognition, 2025 जारी गरिएको छ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त "क", "ख", "ग" र "घ" वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु र पूर्वाधार विकास बैंकका लागि जारी गरिएको NFRS 9- Expected credit Loss Related Guidelines, 2024 मा पहिलो संशोधन गरी जारी गरिएको छ।
- यस बैंकबाट जारी गरिएको इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाको वार्षिक साधारण सभा प्रयोजनको लागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न सहमति प्रदान गर्ने तथा लाभांश स्वीकृत गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७ (प्रथम संशोधन सहित) लाई प्रतिस्थापन गरी इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाको वार्षिक साधारण सभा प्रयोजनको लागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न सहमति प्रदान गर्ने तथा लाभांश स्वीकृत गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०८२ जारी गरिएको छ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त "क" वर्गका बैंकका लागि Framework for Dealing with Domestic Systemically Important Banks (D-SIBs), 2025 जारी गरिएको छ।

- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुलाई जारी गर्नको लागि तयार गरिएको Artificial Intelligence Guidelines को मस्यौदा उपर सम्बन्धित सरोकारवाला निकाय तथा व्यक्तिसँग राय/सुझाव संकलन गर्ने प्रयोजनार्थ यस बैंकको वेबसाइटमा प्रकाशन गरिएको छ ।
- यस बैंकबाट सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने गरी इजाजतपत्रप्राप्त सहकारी बैंकका लागि निर्देशन, २०८२ जारी गरिएको छ ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुका लागि नमुनाको रुपमा जारी भएको कर्मचारी सेवा विनियमावलीमा संशोधन/परिमार्जन/थप गरी संशोधित मस्यौदा यस बैंकको वेबसाइटमा प्रकाशन गरिएको छ ।
- बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको तलब, भत्ता तथा अन्य आर्थिक सुविधाहरूको निर्धारण सम्बन्धमा एकरूपता कायम गर्न, जोखिम व्यवस्थापन र संस्थागत सुशासन प्रवर्द्धन गर्न सहयोग पुगोस् भन्ने उद्देश्यले बैंक तथा वित्तीय संस्थाका प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको तलब, भत्ता तथा अन्य सुविधा सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०८३ जारी गरिएको छ ।

वित्तीय स्थायित्व प्रतिवेदन तथा तथ्याङ्क प्रकाशन

२.१८ नेपाल राष्ट्र बैंकले नियमित रूपमा वित्तीय स्थायित्व प्रतिवेदन (Financial Stability Report) प्रकाशन गर्ने गरेको छ । सोही क्रममा २०८२ असार महिनाको तथ्याङ्कमा आधारित सत्रौं वित्तीय स्थायित्व प्रतिवेदन (Financial Stability Report) प्रकाशित भएको छ ।

२.१९ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूका लागि जारी एकीकृत निर्देशनबमोजिम नेपाल राष्ट्र बैंकमा प्राप्त तथ्याङ्कका आधारमा नियमित रूपमा वेबसाइटमार्फत मासिक विवरण तयार गरी प्रकाशन गरिएको छ ।

वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि

२.२० वित्तीय संस्थाहरूको सञ्जाल विस्तारसँगै वित्तीय पहुँच बढ्दै गएको छ । नेपाल सरकारको प्रत्येक स्थानीय तहमा कम्तीमा एउटा बाणिज्य बैंकको शाखा पुऱ्याउने लक्ष्य अनुरूप २०८३ असार मसान्तमसम्म सबै स्थानीय तहमा वाणिज्य बैंकको उपस्थिति रहेको छ ।

तालिका २.७ : स्थानीय तहमा वाणिज्य बैंकको उपस्थिति

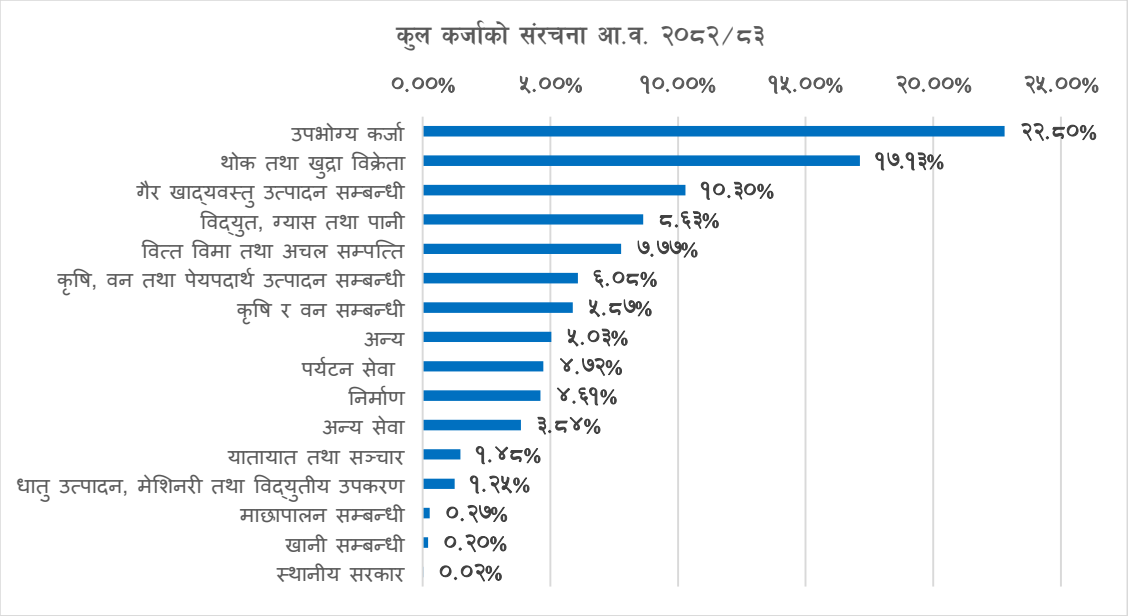
प्रदेश	स्थानीय तहको सङ्ख्या	वाणिज्य बैंक पुगेका स्थानीय तहको सङ्ख्या			
		२०८० असार	२०८१ असार	२०८२ असार	२०८२ असार
कोशी	१३७	१३७	१३७	१३७	१३७
मधेश	१३६	१३६	१३६	१३६	१३६
बागमती	११९	११९	११९	११९	११९
गण्डकी	८५	८५	८५	८५	८५
लुम्बिनी	१०९	१०९	१०९	१०९	१०९
कर्णाली	७९	७९	७९	७९	७९
सुदूर-पश्चिम	८८	८७	८७	८८	८८
जम्मा	**७५३**	**७५२**	**७५२**	**७५३**	**७५३**

२.२१ २०८३ असार मसान्तमा २० वाणिज्य बैंक, १७ विकास बैंक, १६ वित्त कम्पनी, ५१ लघुवित्त वित्तीय संस्था र १ पूर्वाधार विकास बैंक गरी जम्मा १०५ वटा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । २०८२ असार मसान्तमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू (लघुवित्त वित्तीय संस्थासमेत) को शाखा सङ्ख्या ११,५२६ रहेकोमा २०८३ असार मसान्तमा ११,३३२ रहेको छ ।

२.२२ २०८३ असार मसान्तमा सञ्चालनमा रहेका २० वटा वाणिज्य बैंकहरूको जम्मा चुक्ता पुँजी रु.४ खर्ब ११ अर्ब २२ करोड रहेको छ भने विकास बैंकको चुक्ता पुँजी रु.४५ अर्ब ९९ करोड र वित्त कम्पनीको चुक्ता पुँजी रु.१५ अर्ब ३२ करोड रहेको छ।

२.२३ साथै, समीक्षा वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा रहेको कुल निक्षेप १३.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.८,३११ अर्ब पुगेको छ। त्यसैगरी, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले प्रवाह गरेको कुल कर्जा अघिल्लो वर्षको तुलनामा ६.५३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.५,९५६ अर्ब पुगेको छ।

चार्ट २.१ : कुल कर्जाको संरचना (आर्थिक वर्ष २०८२/८३)

वित्तीय संस्थाहरु एकआपसमा गाभ्ने गाभिने तथा प्राप्ति सम्बन्धी कार्य

२.२४ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा ग्रामिण विकास लघुवित्त र समाज लघुवित्तलाई तथा पोखरा फाइनान्स र समृद्धि फाइनान्सलाई एक आपसमा गाभ्न गाभिन स्वीकृति प्रदान गरिएको छ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेका खाताहरू रोक्का, फुकुवा तथा विवरण माग

२.२५ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा नेपाल प्रहरीको अपराध अनुसन्धानसम्बन्धी विभिन्न कार्यालय, आन्तरिक राजस्व विभाग, करदाता सेवा कार्यालय, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, समस्याग्रस्त सहकारी व्यवस्थापन समितिको कार्यालयजस्ता निकायको अनुरोधमा बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेका खाता रोक्का राख्ने, फुकुवा गर्ने तथा विवरण पत्राचार गर्ने तथा माग गर्ने कार्य गरिएको छ।

सहुलियतपूर्ण कर्जा तथा विपन्न वर्ग कर्जा

२.२६ "सहुलियतपूर्ण कर्जाका लागि ब्याज अनुदानसम्बन्धी एकीकृत कार्यविधि, २०७५" बमोजिम २०८३ असार मसान्तसम्ममा ४७,६२५ ऋणीलाई रु.३६ अर्ब ६० करोड २० लाख कर्जा लगानी रहेको छ। उक्त कार्यविधिबमोजिम प्रवाह गरेका कर्जाहरुमा आ.व.२०८१/८२ सम्मको सम्पूर्ण व्याज अनुदान रकम बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु र निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोषलाई भुक्तानी दिइएको छ।

२.२७ आ.व. २०८२/८३ मा "क", "ख" र "ग" वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुले आफ्नो कुल कर्जाको न्युनतम ५ प्रतिशत कर्जा विपन्न वर्गमा प्रवाहित गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ। २०८३ असार मसान्तसम्म वाणिज्य बैंकहरुले आफ्नो कुल कर्जाको ५.१७ प्रतिशत, विकास बैंकले ६.१२ प्रतिशत र वित्त कम्पनीहरुले ५.७४ प्रतिशत विपन्न वर्गमा कर्जा प्रवाह गरेका छन्।

मार्जिन कारोबारका लागि कर्जा प्रदान गर्न स्वीकृति प्रदान

२.२८ नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडको सिफारिसबमोजिम नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ७६ बमोजिम ५७ सेयर ब्रोकर संस्थाहरूलाई मार्जिन कारोबारका लागि कर्जा प्रवाह गर्ने अनुमति प्रदान गरिएको छ ।

बैंक तथा वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण

बैंक सुपरिवेक्षण

२.२९ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण विधि अवलम्बन गरी कुल १० वाणिज्य बैंकहरू तथा नेपाल इन्फ्रास्ट्रक्चर बैंक लिमिटेडको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण (Full Scope Onsite Inspection) सम्पन्न गरिएको छ ।

२.३० बैंकको चौथो रणनीतिक योजना २०२२-२०२६ बमोजिम १० ठूला वाणिज्य बैंकको Extensive Assets Quality Review (Loan Porfolio Review) कार्य गर्न छनौट भएको परामर्शदाता हवलादर युनुस एण्ड क., चार्टर्ड एकाउण्टेण्ट्स, बंगलादेशबाट लक्षित स्थलगत निरीक्षण गरिएको छ । स्थलगत निरीक्षणका क्रममा बैंकहरुमा देखिएका कमी कमजोरीहरुलाई सुधार गराउने तथा बैंकहरुबाट प्राप्त विवरणको आधारमा निरन्तर रुपमा बैंकहरुको मूल्याङ्कन गर्ने कार्य गरिएको छ ।

२.३१ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा २ वाणिज्य बैंकहरूको IT and Cyber Risk सम्बन्धी लक्षित स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । स्थलगत निरीक्षणका क्रममा बैंकहरूमा Information Security, IT Governance, IT Operations, Outsourcing Management लगायतका क्षेत्रमा देखिएका कमी कमजोरीहरूलाई सुधार गराउने तथा बैंकहरूबाट प्राप्त विवरणको आधारमा निरन्तर रूपमा बैंकहरूको मूल्याङ्कन गर्ने कार्य गरिएको छ ।

२.३२ सार्वजनिक सञ्चार माध्यम, सरकारी एवम् अन्य निकायहरुको अनुरोध, वित्तीय ग्राहकहरुको उजुरी तथा अन्य श्रोतबाट वाणिज्य बैंकहरुसँग सम्बन्धित २३६ वटा उजुरीहरु प्राप्त भएका छन् । कुल उजुरी तथा गुनासाहरुमध्ये करिब २६ प्रतिशत बैंक जमानत दाबी भुक्तानी नपाएको, १९ प्रतिशत वित्तीय सेवा, ८ प्रतिशत भ्रष्टाचार, १२ प्रतिशत कर्मचारी, ७ प्रतिशत वित्तीय ठगी, र २८ प्रतिशत अन्य विषयहरुसँग सम्बन्धित रहेको छ ।

२.३३ गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण अन्तर्गत सम्पूर्ण वाणिज्य बैंकहरुबाट नियमित रुपमा तथ्याङ्क लिई सो को आधारमा देहाय बमोजिमका कार्यहरु सम्पन्न गरिएको छ :

- अनिवार्य नगद मौज्दात अनुपात (CRR) को दुई/दुई हप्तामा अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।
- कर्जा निक्षेप अनुपात (CD Ratio) को दैनिक अनुगमन गरी मासिक प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।
- वैधानिक तरलता अनुपात (SLR) तथा स्प्रेड दर (Spread Rate) सम्बन्धी विवरण नियमित अनुगमन गरी मासिक प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।
- विपन्न वर्ग कर्जा (Deprived Sector Lending) तथा प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र कर्जा (Priority Sector Lending) को अनुगमन गरी त्रैमासिक प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।
- वाणिज्य बैंकहरुको पूँजी पर्याप्तता सम्बन्धमा मासिक अनुगमन गरिएको छ ।
- वाणिज्य बैंक तथा पूर्वाधार विकास बैंकको वित्तीय विश्लेषण तथा ऐन, प्रचलित कानून, नियमन, आदेश तथा निर्देशन पालनाको अनुगमन, CAELS Analysis, Early Warning Signals, Stress Testing Result आदि समेटी त्रैमासिक रुपमा गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

- वाणिज्य बैंकहरुको वित्तीय विश्लेषणका आधारमा त्रैमासिक रुपमा मुख्य वित्तिय सूचकहरु (Key Financial Indicators) तयार गरी बैंकको वेबसाइटमा प्रकाशन गरिएको छ ।
- बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको अघिल्लो आ.व. २०८१/८२ को नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मापदण्ड बमोजिमको वित्तीय विवरणको आधारमा २० वटा वाणिज्य बैंक तथा नेपाल इन्फ्रास्ट्रक्चर बैंक लि. लाई वित्तीय विवरण प्रकाशित गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ । वित्तीय विवरण प्रकाशित गर्न स्वीकृति प्रदान गर्दा बैंकहरुमा स्थलगत निरीक्षण तथा गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षणका क्रममा देखिएका कैफियत लगायत वाह्य लेखापरीक्षकले औल्याएका कैफियतहरु सुधार गर्न तथा त्यस्ता कैफियतहरु पुनः दोहोरिन नदिने व्यवस्था मिलाउनका लागि बैंकहरुलाई निर्देशन दिइएको छ ।

२.३४ यस बैंकबाट सम्पन्न गरिएका समष्टिगत, लक्षित तथा विशेष स्थलगत निरीक्षण तथा नियमित गरिने गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षणका आधारमा तयार गरिएका प्रतिवेदनहरूमा उल्लेख गरिएका कैफियतहरू तथा तत् सम्बन्धमा जारी गरिएका निर्देशनहरूको पालना भए/नभएको कार्यको नियमित अनुगमन गर्ने गरिएको छ । सम्पूर्ण वाणिज्य बैंकहरूको अर्धवार्षिक रूपमा अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

२.३५ वाणिज्य बैंकहरूको समष्टिगत सुपरिवेक्षण तथा वित्तीय स्थितिको विश्लेषणसहित समसामयिक विषयवस्तुहरू समेटेर आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक बैंक सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको छ ।

२.३६ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा २ वटा वाणिज्य बैंकको विदेशी विनिमय कारोबार (वस्तु तथा सेवा आयात/निर्यात, विदेशी लगानी, ट्रेड फाईनान्स आदि सँग सम्बन्धित) लक्षित स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न गरी बैंकमा देखिएका कमी कमजोरीहरुलाई सुधार गराउने कार्य गरिएको छ ।

२.३७ वाणिज्य बैंकहरुको तरलता जोखिम व्यवस्थापनलाई सुदृढ बनाउन आन्तरिक तरलता पर्याप्तता मूल्याङ्कन प्रक्रिया (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process- ILAAP) सम्बन्धी अध्ययन सम्पन्न गरी मार्गदर्शनको खाका तयार गरिएको छ ।

२.३८ बैंकका ठूला ऋणीहरूको Interconnectedness सम्बन्धी विश्लेषण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

२.३९ बैंकले पेस गरेको ICAAP Report को आधारमा Supervisory Review and Evaluation Process (SREP) गरिएको छ ।

२.४० वाणिज्य बैंकका मुख्य परिसूचकहरू देहायबमोजिम रहेका छन् (तालिका २.८) ।

तालिका २.८ : वाणिज्य बैंकका मुख्य परिसूचकहरू

क्र.सं.	परिसूचकहरू	२०८२ असार मसान्त	२०८३ असार मसान्त
१	कुल सङ्ख्या	२० (निफ्रासहित २१)	२० (निफ्रा सहित २१)
२	कुल चुक्ता पुँजी (रु. अर्बमा)	३८५.३३	४११.२२
३	प्राथमिक पुँजीकोष (रु. अर्बमा)	६००.०१	६२७.९०
४	कुल पुँजीकोष (रु. अर्बमा)	७६४.६८	८०७.४२
५	कुल निक्षेप (रु. अर्बमा)	६५४१.६५	७,५०१.८६
६	कुल कर्जा (रु. अर्बमा)	४९६३.१५	५,२९०.५४
७	प्राथमिक पुँजीकोष अनुपात (प्रतिशत)	१०.०३	९.८०
८	पुँजीकोष अनुपात (प्रतिशत)	१२.७८	१२.६०
९	कर्जा-स्रोत परिचालन अनुपात (प्रतिशत)	७६.६३	७१.०३
१०	खुद तरलता अनुपात (प्रतिशत)	३५.०७	३८.८५
११	वैधानिक तरलता अनुपात (प्रतिशत)	३०.१३	३४.६०
१२	निष्क्रिय कर्जा अनुपात (प्रतिशत)	४.४४	५.५६
१३	विपन्न वर्ग कर्जा अनुपात (प्रतिशत)	५.४१	५.१९

वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण

२.४१ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा संचालनमा रहेका १६ विकास बैंकहरू र १४ वित्त कम्पनीहरूको समष्टिगत/लक्षित स्थलगत निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ। सो मध्ये ७ विकास बैंकहरूको जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण सम्पन्न भएको छ। सोही क्रममा समस्याग्रस्त घोषित १ विकास बैंक र १ वित्त कम्पनीको समेत निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ।

२.४२ सेवाग्राहीहरू एवम् विभिन्न निकायहरुबाट विभिन्न माध्यमद्वारा आएको गुनासोको आधारमा समीक्षा अवधिमा ४ विकास बैंकहरुको ५ पटक र २ वित्त कम्पनीहरुको ३ पटक विशेष निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ।

२.४३ वार्षिक साधारण सभा प्रयोजनको लागि १६ विकास बैंक र १४ वित्त कम्पनीहरूलाई आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ।

२.४४ नियमित रूपमा गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण कार्य गरी विकास बैंक तथा वित्त कम्पनीहरूको पुँजीकोषको पर्याप्तता, अनिवार्य नगद अनुपात (CRR), वैधानिक तरलता अनुपात (SLR), ऋण तथा निक्षेप अनुपात (C/D Ratio), आधार दर, स्प्रेड दर, क्षेत्रगत कर्जा, विपन्नवर्ग कर्जा लगायतका नियमनकारी व्यवस्थाहरूको अनुगमन गरी त्रैमासिक गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन तयार गरिएको छ।

२.४५ प्रचलित कानुन, यस बैंकद्वारा जारी नियमन व्यवस्था तथा दिइएका निर्देशनको अनुपालना नभएकोले २०८३ असार मसान्तसम्ममा १ विकास बैंकको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई नसिहत दिइएको छ। ३ विकास बैंकलाई ४ पटक सचेत गराईएको छ भने १ वित्त कम्पनी तथा ३ विकास बैंकलाई नगद जरिवाना गरिएको छ। यस अवधिमा १ विकास बैंकलाई शीघ्र सुधारात्मक कारबाही (Prompt Corrective Action) गरिएको छ भने १ विकास बैंकलाई लिखित आदेश जारी गरिनुका साथै १ वित्त कम्पनीलाई शीघ्र सुधारात्मक कारवाही फुकुवा गरिएको छ।

२.४६ यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्रदान गरिएका 'ख' र 'ग' वर्गका वित्तीय संस्थाहरूको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन वेबसाइटमार्फत् सार्वजनिक गरिएको छ।

२.४७ २०८३ असार मसान्तमा विकास बैंकहरूको अपरिस्कृत वित्तीय विवरणअनुसार निष्कृय कर्जा अनुपात औसतमा ५.३७ प्रतिशत रहेको छ भने कुल पूँजीकोष अनुपात औषतमा १४.५७ प्रतिशत रहेको छ। सो अनुपात आर्थिक वर्ष २०८१/८२ असार मसान्तमा क्रमशः ४.६३ र १३.९४ प्रतिशत रहेको थियो। त्यसैगरी, समीक्षा अवधिको असार मसान्तमा वित्त कम्पनीहरूको निष्कृय कर्जा अनुपात औषतमा ७.६६ रहेको छ भने कुल पुँजीकोष अनुपात औषतमा १३.६० प्रतिशत रहेको छ। उक्त अनुपात आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को असार मसान्तमा क्रमश ८.५९ प्रतिशत र १३.३९ प्रतिशत रहेको थियो।

२.४८ २०८३ असार मसान्तमा कायम रहेको विकास बैंक र वित्त कम्पनीहरूको अपरिष्कृत प्रमुख वित्तीय सूचकहरू देहायबमोजिम रहेका छन् (तालिका २.९)।

तालिका २.९ : विकास बैंक र वित्त कम्पनीहरूको प्रमुख परिसूचकहरू (अपरिष्कृत)

क्र.सं.	सूचकहरू	विकास बैंक	वित्त कम्पनी
१.	कुल संख्या	१७	१६
	क) राष्ट्रिय स्तर	८	१४
	ख) प्रदेश/जिल्ला स्तर	९	२
२.	कुल चुक्ता पुँजी (रु. अर्बमा)	४५.४५	१४.१५
३.	प्राथमिक पुँजी (रु.अर्बमा)	६४.२६	१३.६०
४.	कुल पुँजी कोष (रु.अर्बमा)	७९.८१	१६.८४
५.	कुल निक्षेप (रु.अर्बमा)	६६१.९१	१४२.८५

क्र.सं.	सूचकहरू	विकास बैंक	वित्त कम्पनी
६.	कुल ऋण (रु.अर्बमा)	५५१.४६	१०७.३६
७.	प्राथमिक पुँजी अनुपात (प्रतिशतमा)	११.७३	११.६०
८.	कुल पुँजी अनुपात (प्रतिशतमा)	१४.५७	१४.३६
९.	कुल कर्जा/निक्षेप अनुपात (प्रतिशतमा)	८४.१०	७५.२१
१०.	तरलता अनुपात (प्रतिशतमा)	२७.९१	३३.१४
११.	वैधानिक तरलता अनुपात (प्रतिशतमा)	२५.९५	३०.८४
१२.	निष्किय कर्जा अनुपात (प्रतिशतमा)	५.३७	७.६६
१३.	विपन्न वर्ग कर्जा अनुपात (प्रतिशतमा)	६.१५	५.९०
१४.	निर्देशित क्षेत्र कर्जा (प्रतिशतमा)	२२.६९	२३.९७

नोट : परिसूचकहरुमा समस्याग्रस्त घोषित कर्णाली विकास बैंक, नेपाल शेयर मार्केट एण्ड फाइनान्स लि. र क्यापिटल मर्चेण्ट बैंकिंग एण्ड फाईनान्स कम्पनी लि. को तथ्याङ्क समावेश गरिएको छैन ।

लघुवित्त वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण

२.४९ नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको संख्या २०८३ असार मसान्तमा ५१ रहेको छ । यसमध्ये ३ वटा थोक कर्जा प्रदायक संस्था र बाँकी ४८ वटा खुद्रा कर्जा प्रवाह गर्ने लघुवित्त संस्थाहरु रहेका छन् । २०८३ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाका शाखाको संख्या ४,९२४ रहेको छ र ती संस्थाहरुमा कुल १५ लाख ४३ हजार समूह, ६५ लाख २९ हजार सदस्य र २७ लाख १२ हजार ऋणी आवद्ध रहेका छन् । खुद्रा कर्जाको कारोवार गर्ने ४८ वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थामध्ये २ संस्थाले सर्वसाधारणबाट निक्षेप संकलनको अनुमति पाएका छन् । ५१ वटा संस्थाहरु मध्ये ३९ वटा राष्ट्रियस्तर, ८ वटा प्रदेशस्तर र ४ वटा जिल्लास्तर लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

२.५० आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा ४० लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण र २ लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको विशेष निरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।

२.५१ समीक्षा अवधिमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को दोस्रो अर्धवार्षिक र आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को प्रथम अर्धवार्षिक कार्यान्वयन प्रतिवेदन (Enforcement Report) तथा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को चौथो त्रैमासिक, आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को प्रथम, दोस्रो र तेस्रो त्रैमासिक गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन तयार गरी बैंकको वेबसाइटमा प्रकाशित गरिएको छ ।

२.५२ लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन तयार गरी बैंकको वेबसाइटमा प्रकाशित गरिएको छ ।

२.५३ लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको जोखिममा आधारित निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षणको लागि जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण कार्यविधि (Risk Based Supervision Manual) तयार गरिएको छ ।

२.५४ समीक्षा अवधिमा यस बैंकको निर्देशन तथा संस्थाको विनियमावली पालना नगर्ने ५ वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाको संचालक समिति र प्रमुख कार्यकारीलाई सचेत गराइएको छ ।

२.५५ कुल पुँजीकोष ८ प्रतिशत कायम गर्नुपर्नेमा पुँजीकोष ८ प्रतिशतभन्दा कम भएको हुँदा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शीघ्र सुधारात्मक कारवाही सम्बन्धी विनियमावली, २०७४ बमोजिम १० वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थालाई आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा शीघ्र सुधारात्मक कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाइएको छ ।

२.५६ सञ्जिवनी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. (साविकको सुपर लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.) तुलसीपुर, दाङलाई समस्याग्रस्त अवस्थाबाट फुकुवा गरी नियमित वित्तीय कारोबार गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

२.५७ २०८३ असार मसान्तमा लघुवित्त सम्बन्धी कारोबार गर्ने "घ"वर्गका वित्तीय संस्थाहरूको साधन, स्रोत तथा उपयोगको स्थिति देहायबमोजिम रहेको छ (तालिका २.१०)।

तालिका २.१० : आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को साधन, स्रोत तथा उपयोगको स्थिति

(रु. करोडमा)

विवरण	२०८१ असार	२०८२ असार	२०८३ असार*	प्रतिशत परिवर्तन	
				२०८१/८२	२०८२/८३
पुँजी तथा जगेडा कोष	६,३०१.५४	६,९०३.९७	७,१९९.०१	९.५६%	४.२७%
बचत तथा निक्षेप	१७,६६६.०८	१९,९७५.६१	२३,१८९.२९	१३.०७%	१६.०९%
सापटी	२३,०७४.५९	२३,९४६.८४	२४,४५८.०७	३.७८%	२.१३%
अन्य	७,६४७.२२	८,१२९.८०	८,६४०.४६	६.३१%	६.२८%
नाफा हिसाब	६८३.६६	८८७.६२	१,२१३.३६	२९.८३%	३६.७०%
जम्मा साधन	**५५,३७३.०९**	**५९,८४३.८३**	**६४,७००.१९**	**८.०७%**	**८.१२%**
तरल कोष	३,४५९.१६	४,२५६.८०	५,१०६.२१	२३.०६%	१९.९५%
लगानी	१,०१९.१०	१,०४९.९६	९९०.४४	३.०३%	-५.६७%
कर्जा तथा सापट	४५,५८५.२६	४८,९६७.२८	५३३९४.७१	७.४२%	९.०४%
अन्य	५,२६३.४५	५,५११.७१	५१७२.३०	४.७२%	-६.१६%
नोक्सान हिसाब	४६.१३	५८.०८	३६.५४	२५.९१%	-३७.०९%
जम्मा उपयोग	**५५,३७३.०९**	**५९,८४३.८३**	**६४,७००.१९**	**८.०७%**	**८.१२%**

*अपरिष्कृत

गैर-बैंक वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण

२.५८ समीक्षा अवधिमा विप्रेषण कारोबार गर्ने १५ कम्पनीहरूको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण र ११ बैंकहरू गरी जम्मा २६ विप्रेषण कारोबार गर्ने बैंक/कम्पनीहरूको निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ। साथै, हाइड्रोइलेक्ट्रीसिटी इन्भेष्टमेण्ट कम्पनी लि. र राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेडको स्थलगत निरीक्षण कार्यसमेत सम्पन्न गरिएको छ।

२.५९ समीक्षा अवधिमा उपत्यकाभित्रका ३६ मनिचेन्जर कम्पनी, ३७ टुर्स ट्राभल्स तथा ट्रेकिङ्ग कम्पनी, ८ हायरपर्चेज कम्पनी, १८ होटल, ४ क्यासिनो, ८ कार्गो कम्पनी, ५ एयरलायन्स कम्पनी र अन्य ५ गरी १२१ कम्पनीहरू तथा उपत्यकाबाहिरका ९ मनिचेञ्जर, ९ होटल, १२ ट्राभल्स तथा टुर्सहरू, ५ क्यासिनो र ४ अन्य गरी जम्मा ३९ कम्पनीहरूको स्थलगत निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ।

२.६० विदेशी मुद्रा कारोबार गर्ने इजाजतपत्रप्राप्त संस्थामध्ये थप ६०० वटा कम्पनीको E-mapping गरिएको छ।

सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सुपरिवेक्षण

२.६१ नेपाल राष्ट्र बैंक सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी क्रियाकलाप तथा आम विनाशका हातहतियार निर्माण तथा विस्तारमा वित्तीय लगानी (प्रोलिफरेसन फाइनान्सिङ्ग) निवारणसम्बन्धी निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण विनियमावली, २०८३ कार्यन्वयनमा ल्याइएको छ। यसका साथै "A manual for supervision and inspection of banks and financial institutions on anti-money laundering and countering the financing of terrorism" अद्यावधिक गरिएको छ।

२.६२ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा ४१ सूचक संस्थाहरूको सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी जोखिममा आधारित स्थलगत निरीक्षण र २ संस्थाको विशेष स्थलगत निरीक्षण गरिएको छ।

२.६३ समीक्षा अवधिमा सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्कारी क्रियाकलाप तथा आम-विनाशकारी हातहतियार निर्माणमा वित्तीय लगानीको निवारणसँग सम्बन्धित प्रचलित कानुन, ऐन, नियम तथा बैंकबाट जारी भएका निर्देशनहरूको अनुपालना सम्बन्धी गरिएको स्थलगत निरिक्षण प्रतिवेदनको आधारमा कारवाही स्वरुप १ विप्रेषण कम्पनीलाई सचेत तथा आर्थिक जरिवाना तथा १ विकास बैंकलाई आर्थिक जरिवाना गरिएको छ ।

२.६४ ग्रे लिष्टबाट बाहिरिने शीघ्र सुधारात्मक क्रियाकलापको विस्तृतीकरण, २०८२ मा उल्लिखित क्रियाकलापमध्ये नेपाल राष्ट्र बैंकसँग सम्बन्धित कार्यको नियमित विवरण नेपाल सरकार, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय तथा अर्थ मन्त्रालयमा पठाउने गरिएको छ ।

विदेशी विनिमय व्यवस्थापन

विदेशी विनिमय नियमन

२.६५ भारत बाहेक अन्य मुलुकहरुको भ्रमणमा जाने नेपाली नागरिकहरुलाई राहदानी बापत प्रतिपटक सटही दिने अमेरिकी डलर २,५००।- वा सो बराबरको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा को सीमालाई वृद्धि गरी अमेरिकी डलर ३,०००।- वा सो बराबरको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा कायम गरिएको छ । साथै, सटही सुविधा परिवर्त्य विदेशी मुद्राको खातामा समेत जम्मा गरी उपलब्ध गराउन सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.६६ इजाजतपत्रप्राप्त वाणिज्य बैंकहरुले प्राथमिक पूँजीको २० प्रतिशतसम्म गर्न पाउने प्रोप्राइटरी डेरिभेटिभ्स (Proprietary Derivatives) कारोबारको कुल बक्यौता (खरिद बिक्री दुबैको जोड) सम्बन्धी सीमालाई वृद्धि गरी ३० प्रतिशत पुऱ्याइएको छ ।

२.६७ सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ को परिच्छेद-६ख. तथा सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग निवारण नियमावली, २०८१ को परिच्छेद-६ बमोजिम सूचक संस्थाले निर्वाह गर्नुपर्ने दायित्वका सम्बन्धमा "Guideline on Targeted Financial Sanctions for Financial Institutions" जारी गरिएको छ ।

२.६८ आयातकर्ताको अनुरोधमा नियमानुसार खोलिने प्रतीतपत्र Issuing Bank ले आफ्नो Correspondent बैंकमार्फत् विदेशस्थित Beneficiary को नाममा स्वीफ्टमार्फत् पठाउनु पर्ने व्यवस्थामा यस बैंकबाट स्वीकृतिप्राप्त विद्युतीय भुक्तानीका उपकरण थप गरिएको छ ।

२.६९ आयात गरिएको वस्तु प्रचलित कानुनी व्यवस्थाबमोजिम नेपाल सरकारका निकायले लिलाम बिक्री गरेमा वा नष्ट गरेमा वा वस्तु आयातको क्रममा दुर्घटना, चोरी आदि कारणबाट नेपाल भित्रिन नसकेमा सोको प्रमाणित कागजातका आधारमा त्यस्तो आयात सम्बन्धी धरौटी फिर्ता गर्न सहजीकरण गरिएको छ ।

२.७० सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ बमोजिम सडकमा नचल्ने वा दर्ता गराउन नपर्ने सवारी साधनको पैठारीमा सहजीकरण गरिएको छ ।

२.७१ नेपाली बीमा कम्पनीहरुले विशेषज्ञ सेवा (जस्तैः Actuary, Survey, Valuation आदि) का लागि प्राकृतिक व्यक्तिलाई गर्नुपर्ने भुक्तानीको सटही सुविधा नेपाल बीमा प्राधिकरणको सिफारिस समेतको आधारमा वाणिज्य बैंकबाट प्राप्त गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.७२ निर्यात प्रयोजनका लागि रकम प्राप्त भएको ४ महिनाभित्रमा अग्रिम भुक्तानी प्रमाणपत्र जारी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा उक्त प्रयोजनको लागि प्राप्त भएको रकमको अग्रिम भुक्तानी प्रमाणपत्र जारी गरे पश्चात् निर्यातकर्तालाई रकम भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.७३ कुनै देशको सरकारी निकाय, कूटनीतिक नियोग (नेपाल वा विदेशमा अवस्थित), वा विदेशी संस्था (विदेशी सरकारी निकायबाट नेपाल समेत हेर्ने गरी तोकिएको) ले भिसा सम्बन्धी कार्यको लागि नेपालका संस्थालाई

तोकेमा सो प्रमाणित हुने कागजातको आधारमा सम्बन्धित सरकारी निकाय/नियोग वा विदेशी संस्था (विदेशी सरकारी निकायबाट आधिकारिक रुपमा तोकिएको) लाई भिसा शुल्क पठाउन सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.७४ भारत बाहेकका मुलुकबाट हुने सेवा आयातको भुक्तानीको सीमा अमेरिकी डलर ५,०००।- र अमेरिकी डलर १२,०००।- (नियामक निकायको सिफारिसको आधारमा) बाट वृद्धि गरी क्रमशः अमेरिकी डलर ८,०००।- र अमेरिकी डलर १५,०००।- कायम गरिएको छ । साथै, भारतबाट हुने सेवा आयातको सीमालाई भारतीय रुपैयाँ ३ लाख र ३० लाखको (नियामक निकायको सिफारिसको आधारमा) बाट वृद्धि गरी क्रमशः भारतीय रुपैयाँ ५ लाख र ४० लाख कायम गरिएको छ ।

२.७५ नेपाली नागरिकलाई प्राविधिक शिक्षा, व्यावसायिक तालिम तथा अनलाइनमार्फत् गरिने अध्ययनबापतको सेवा भुक्तानी गर्न एकै पटक वा पटक-पटक गरी वार्षिक अमेरिकी डलर ५,०००।- सम्मको सटही सुविधा प्रदान गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.७६ विदेशी संस्थाले नेपालमा सञ्चालन गर्ने भाषा परीक्षा वा मानकीकृत परीक्षण जस्तैः TOEFL, IELTS, PTE, GRE, GMAT, SAT आदि सेवा आयात नेपाली संस्थाले गर्दा सोबापतको भुक्तानीको लागि प्रति पटक अमेरिकी डलर १५,०००।- सम्मको सटही सुविधा वाणिज्य बैंकले प्रदान गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.७७ विदेशी विनिमय कारोबार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त ट्राभल, टूर लगायतका संस्थाले विदेश (भारत बाहेक) भ्रमणमा जाने नेपालीलाई आवश्यक पर्ने होटलको लागि सम्बन्धित विदेशी सेवा प्रदायक वा त्यस्तो सेवाको प्रबन्ध गर्ने विदेशी संस्थासँग सम्झौता गरी सेवा प्रदान गर्न सक्ने र यस्तो सेवाबापत विदेशी संस्थालाई भुक्तानी गर्नुपर्ने रकमको लागि आवश्यक पर्ने विदेशी मुद्राको सटही सुविधा वाणिज्य बैंकबाट प्राप्त गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.७८ विदेशी लगानी तथा उक्त लगानीबाट आर्जित रकम फिर्ता र विदेशी ऋणको सावाँ तथा ब्याज भुक्तानीमा हुने विदेशी विनिमय जोखिम व्यवस्थापनको लागि विदेशी लगानीकर्ता, विदेशी लगानी भएको कम्पनी, विदेशी ऋण प्रवाह गर्ने ऋणदाता वा विदेशी ऋण भित्र्याउने ऋणीलाई इजाजतपत्रप्राप्त वाणिज्य बैंक र पूर्वाधार विकास बैंकले हेजिङ्ग सेवा, फरवार्ड लगायतका उपकरण उपलब्ध गराउन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.७९ नेपालमा वेनेफिसियरीलाई भुक्तानी हुन नसकेको विप्रेषण रकम इजाजतपत्रप्राप्त विप्रेषण कम्पनीले विप्रेषण कारोबारको लागि आवद्ध विदेशी संस्था र नेपालमा विप्रेषण पठाउने व्यक्तिको अनुरोधमा त्यस्तो रकम नेपाल भित्रिएको १५ कार्यदिन व्यतित भएपश्चात् यस बैंकको स्वीकृति नलिई फिर्ता पठाउन सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.८० गैर-नेपाली बासिन्दा व्यक्तिलाई भ्रमण, औषधोपचार, उच्च शिक्षा अध्ययनलगायत विभिन्न प्रयोजनको लागि आवश्यक पर्ने सटही सुविधा आवश्यकता र औचित्यको आधारमा यस बैंकबाट प्रदान गरिने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.८१ आयात गर्न सकिने सुनको दैनिक परिमाण हाललाई २५ (पच्चीस) किलोग्राम कायम गरिएको छ ।

२.८२ नेपाली/विदेशी नागरिक वा नेपालमा दर्ता भएका फर्म/कम्पनी/संस्था/शाखा कार्यालयले बिक्री, कमीशन, शुल्क, पारिश्रमिक लगायत विभिन्न प्रयोजनका लागि फिर्ता नहुने गरी विदेश (नागरिक वा फर्म/कम्पनी/संस्था) बाट प्राप्त हुने रकम इजाजतपत्रप्राप्त विप्रेषण कम्पनीमार्फत् सम्बन्धित वेनेफिसियरीको खातामा जम्मा गर्नेगरी विप्रेषण रकम ल्याउन सकिने दैनिक रु.२० लाखको सीमालाई वृद्धि गरी दैनिक रु.२५ लाख कायम गरिएको छ ।

२.८३ सुनचाँदी व्यवसाय गर्ने उद्योगले चाँदीका गरगहना, कलात्मक वस्तु, भाँडाकुँडा आदि बनाउन औद्योगिक कच्चा पदार्थको रुपमा आफ्नै प्रयोजनको लागि चाँदी आयात गर्दा पाउने सटही सुविधाको सीमा प्रति पटक अमेरिकी डलर तीन लाख वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्राबाट वृद्धि गरी अमेरिकी डलर पाँच लाख वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा कायम गरिएको छ । साथै, चाँदी आयात गर्ने उद्योग र अन्य व्यवसायीले महिनामा एकपटक मात्र आयात गर्ने भएमा क्रमशः अमेरिकी डलर बीस लाख र अमेरिकी डलर चार लाखको सीमासम्म हुने गरी सटही सुविधा प्रदान गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.८४ नेपाल राष्ट्र बैंक विदेशी लगानी तथा विदेशी ऋण व्यवस्थापन विनियमावली, २०७८ मा पाँचौ संशोधन गरी जारी गरिएको छ । विनियमावलीको उक्त संशोधनमार्फत विदेशी लगानी तथा आर्जित रकम फिर्ता लैजान, विदेशमा लगानी गर्न तथा विदेशी ऋण भित्र्याउने लगायत अन्य व्यवस्थामा सहजीकरण गरिएको छ ।

२.८५ नेपाल राष्ट्र बैंक विप्रेषण विनियमावली, २०७९ मा दोस्रो संशोधन गरी जारी गरिएको छ ।

२.८६ प्रतितपत्रविना ड्राफ्ट/टी.टी. को माध्यमबाट हुने वस्तु आयातको सम्बन्धमा काबु बाहिरको परिस्थितिका कारणले १२० दिनभन्दा बढी समय लागेमा आयातकर्ताले औचित्य पुष्टि हुने कारणसहित निवेदन दिएमा र सो कारणप्रति बैंक आश्वस्त भएमा बैंकको केन्द्रीय कार्यालयस्थित सम्बन्धित विभागीय प्रमुखको स्वीकृतिमा सामान आयात गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.८७ नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतप्राप्त बैंक/वित्तीय संस्थाहरूलाई आवश्यक पर्ने सेवा आयात, सदस्यता शुल्क, आदि Beneficiary संस्थाको नाउँमा भुक्तानी गर्ने विदेशी मुद्राको सटही सुविधाको लागि यस बैंकको स्वीकृति लिनुनपर्ने र अमेरिकी डलर ३,००,०००।- भन्दा बढी रकमको सेवा सम्झौता गर्नुपूर्व बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग तथा सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागलाई अनिवार्य जानकारी गराउनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.८८ इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले विदेशी विश्वविद्यालयको सम्बन्धनमा नेपाल सरकारको अनुमति लिई खुलेका नेपालस्थित शिक्षण संस्थाहरुलाई सम्बन्धन, परीक्षा लगायतका शुल्कहरुको भुक्तानीको लागि अमेरिकी डलर ५,००,०००।- वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रासम्मको सटही सुविधा उपलब्ध गराउन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.८९ नेपालमा विधिवत रुपमा दर्ता भई कारोबार गरिरहेका पुनर्बीमा दलाल कम्पनीहरुले विदेशी मुद्रामा पुनर्बीमक कम्पनीहरूलाई भुक्तानी गर्नुपर्ने पुनर्बीमा प्रिमियमको सटही सुविधा वाणिज्य बैंकहरू तथा राष्ट्रिय स्तरका विकास बैंकहरूले प्रदान गर्नसक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.९० नेपाली वायुयान सञ्चालक संस्थालाई सेवा आयातको लागि नियामक निकायको सिफारिसको आधारमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले सटही सुविधा प्रदान गर्नसक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.९१ सूचना प्रविधि, सञ्चार प्रविधि तथा सूचना प्रसारणमा आधारित उद्योगले अनलाइनमार्फत् सफ्टवेयर लगायतका सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धित सेवा खरिद गर्ने प्रयोजनको लागि बैंक तथा वित्तीय संस्थाले वार्षिक अधिकतम अमेरिकी डलर ३,०००।- वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्राको Prepaid Card जारी गर्न सक्ने तथा यस्ता उद्योगले सेवा निर्यात गरी विदेशी मुद्रा आर्जन गरेमा विदेशी मुद्रा आर्जन गरेको रकम समेत थप गरी उक्त कार्डमा बढीमा अमेरिकी डलर ५,०००।- वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा राख्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.९२ अनलाईनमार्फत विदेशी मुद्रा आर्जन गर्ने नेपाली नागरिकले यस्तो कार्यसँग सम्बन्धित सूचना प्रविधि सेवा खरिद गर्ने प्रयोजनको लागि वार्षिक अधिकतम अमेरिकी डलर २५,०००।- वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रासम्म बैंकिङ्ग उपकरणमार्फत् भुक्तानी गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.९३ विदेशी विनिमय कारोबार सम्बन्धमा जारी एकीकृत परिपत्र-२०८१ मा मिति २०८२/१२/२४ सम्म जारी परिपत्र/सूचना समेत समावेश गरी परिमार्जन गरिएको एकीकृत परिपत्र-२०८२ जारी गरिएको छ ।

विदेशी मुद्रा कारोबार गर्न इजाजत

२.९४ नेपाल राष्ट्र बैंक विदेशी विनिमय कारोबार इजाजतपत्र तथा निरीक्षण विनियमावली, २०७७ बमोजिम विदेशी विनिमय कारोबार गर्न इजाजतपत्र लिएका संस्थाहरू २०८३ असार मसान्तमा २० वाणिज्य बैंक, ९ विकास बैंक, ७ फाइनान्स कम्पनी, २१ क्यासिनो र २२९५ अन्य संस्थाहरू गरी जम्मा २३५२ वटा संस्थाहरू रहेका छन् । त्यसैगरी, नेपाल राष्ट्र बैंक मनिचेञ्जर इजाजतपत्र तथा निरीक्षण विनियमावली, २०७७ बमोजिम १४२ वटा मनिचेञ्जरहरूलाई इजाजतपत्र प्रदान गरिएको छ ।

२.९५ नेपाल राष्ट्र बैंक विप्रेषण विनियमावली, २०७९ बमोजिम विप्रेषण कारोबार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूमा १९ वाणिज्य बैंक, ६ विकास बैंक र २३ अन्य संस्थाहरू गरी जम्मा ४८ वटा संस्थाहरू रहेका छन् ।

वस्तु तथा सेवा आयात/निर्यात

२.९६ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा विदेशी फर्म, कम्पनी तथा संस्थासँग नेपालमा दर्ता भएका फर्म, कम्पनी वा संस्थाले सम्झौता गरी सेवा खरिद गरे बापत् वाणिज्य बैंकहरूले प्रदान गर्न सक्ने विदेशी मुद्रा सटही सुविधाको सीमाका अतिरिक्त यस बैंकमा पेश हुन आएका १,२४७ वटा फाईलहरू मार्फत् रु. २० अर्ब ५० करोड बराबरको विदेशी मुद्राको सटही सुविधा प्रदान भएको छ ।

विदेशी विनिमय सञ्चिति तथा लगानी

२.९७ २०८२ असार मसान्तमा अमेरिकी डलरमा १७ अर्ब ५० करोड रहेको यस बैंकको विदेशी विनिमय सञ्चिति लगानी २०८३ असार मसान्तमा अमेरिकी डलरमा २३ अर्ब १३ करोड पुगेको छ । मूलतः विप्रेषण आप्रवाहमा भएको उल्लेख्य वृद्धिसँगै वाणिज्य बैंकहरूसँग खरिद गरिएको अमेरिकी डलरको परिमाणमा भएको वृद्धिका कारण कुल सञ्चिति लगानी बढ्न गएको हो ।

२.९८ सुरक्षा, तरलता र प्रतिफललाई प्राथमिकता दिदै विदेशी विनिमय सञ्चिति लगानीलाई बैंकले विभिन्न राष्ट्रका सरकारी ट्रेजरी बिल्स, नोट्स तथा बण्डस्, बैंक फर इन्टरनेसनल सेटलमेन्टले जारी गरेका FIXBIS र Medium Term Instruments (MTI), विभिन्न विदेशी बैंकहरूमा आवधिक निक्षेप, Unallocated Gold (सुन) लगायतका उपकरणहरूमा केन्द्रित गरेको छ ।

२.९९ बैंकले अमेरिकी डलर, युरो, पाउण्ड स्टर्लिङ्, चीनियाँ युआन, जापानीज येन, अष्ट्रेलियन डलर, क्यानेडियन डलर र भारतीय रुपैयाँमा अंकित लगानीयोग्य उपकरणहरूमा लगानी गर्दै आएको छ । कुल लगानीमा मुख्य हिस्सा रहेको अमेरिकी डलरको अंश २०८३ असार मसान्तमा ५९.११ प्रतिशत रहेको छ ।

२.१०० आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा अमेरिकी फेडरल रिजर्भ बैंकलगायत अधिकांश केन्द्रीय बैंकहरूले नीतिगत दरहरू घटाएका छन् । अमेरिकी फेडरल रिजर्भ बैंकले डिसेम्बर २०२५ देखि नीतिगत दर ०.२५ प्रतिशत विन्दुले घटाई ३.५०-३.७५ प्रतिशत कायम गरेको छ । त्यसैगरी, भारतीय रिजर्भ बैंकले डिसेम्बर २०२५ देखि नीतिगत दर ५.५० प्रतिशतबाट ५.२५ प्रतिशत कायम गरेको छ । समीक्षा वर्षमा, बैंक अफ इङ्गल्याण्ड, पिपुल्स बैंक अफ चाइना र बैंक अफ क्यानेडाले नीतिगत दर घटाएका छन् भने युरोपेली केन्द्रीय बैंक, रिजर्भ बैंक अफ अष्ट्रेलिया र बैंक अफ जापानले नीतिगत दर बढाएका छन् । अधिकांश केन्द्रीय बैंकहरूले नीतिगत दर घटाएको कारण २०८३ असार मसान्तमा विदेशी विनिमय सञ्चिति लगानीको औसत प्रतिफल दर ३.९३ प्रतिशत रहेको छ । यस्तो प्रतिफल दर २०८२ असार मसान्तमा ४.२३ प्रतिशत रहेको थियो ।

२.१०१ विदेशी विनिमय सञ्चिति व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाउने प्रयोजनका लागि अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले उपलब्ध गराएको प्राविधिक सहायता प्रतिवेदन (Technical Assistance Report Nepal: Improving the Foreign Exchange Reserves Management Framework) बाट प्राप्त सुझावहरूलाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिएको छ ।

वैदेशिक लगानी तथा ऋण

२.१०२ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा विदेशी लगानी स्वीकृत भई विदेशी मुद्रा भित्र्याउनु पूर्व यस बैंकलाई दिइने लिखित जानकारी मार्फत रु.६८ अर्ब २२ करोड, शेयर स्वामित्व परिवर्तन मार्फत् नेपाली शेयरधनीहरुको हिस्सा घट्ने गरी भएको विदेशी लगानीको स्वीकृति बापत रु.२ अर्ब ८५ करोड तथा विदेशी लगानीको समर्थन स्वीकृतिमार्फत् रु.२ अर्ब ८४ करोड गरी कुल रु.७३ अर्ब ९१ करोड बराबरको विदेशी लगानी भित्र्याउन अनुमति प्रदान गरिएको छ । साथै, उक्त अवधिमा यस बैंकबाट अनुमति प्राप्त बैंक/वित्तीय संस्थालाई रु.६ अर्ब ९३ करोड र अन्य उद्योग/कम्पनीलाई रु.१४ अर्ब ८० करोड गरी कुल रु.२१ अर्व ७३ करोड बराबरको वैदेशिक ऋण भित्र्याउन अनुमति प्रदान गरिएको छ ।

२.१०३ समीक्षा वर्षमा रु.१९ अर्ब ५० करोड बराबरको विदेशी लगानी तथा रु.५० अर्ब २२ करोड बराबरको विदेशी ऋणको लेखाङ्कन भएको छ । साथै, उक्त अवधिमा प्रत्यक्ष विदेशी लगानी अन्तरगतको शेयर बिक्री बापत प्राप्त रकम फिर्ता, ऋणमार्फत भित्रिएको विदेशी ऋणको साँवा र ब्याज, विदेशी लगानीबाट आर्जित लाभांश, प्रविधि हस्तान्तरण बापतको रोयल्टी तथा विदेशी लगानीसँग सम्बन्धित विभिन्न शुल्कहरू भुक्तानीको लागि जम्मा रु.२४ अर्ब ३४ करोड बराबरको विदेशी मुद्रा सटहीको स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

भुक्तानी प्रणाली

२.१०४ नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई भुक्तानी सेवा प्रदायकको रूपमा कार्य गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने व्यवस्थाअनुरूप आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को अन्त्यसम्ममा २० वाणिज्य बैंक, १७ विकास बैंक, १५ वित्त कम्पनी र १९ (थप ७ गरी) लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई अनुमतिपत्र प्रदान गरिएको छ । समीक्षा अवधिमा १३ भुक्तानीसम्बन्धी कार्य गर्ने संस्थाहरूको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ ।

२.१०५ नेपाल क्लियरिङ हाउस लिमिटेड (NCHL) लाई National Payment Interface Cross Border (NPIx) अन्तर्गत International Card Network हरु सँग समन्वय गरी Cross Border Card to QR (Nepal Pay and Other Interoperable QR) मार्फत Merchants Payments (P2M) को Acquiring सेवा सञ्चालन गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ । साथै, NCHL लाई श्रीलंकास्थित Lankapay Private Limited (Lanka Pay) ले जारी गरेको Lanka QR मा आबद्ध मर्चेन्टलाई नेपालमा जारी भएका उपकरणमार्फत Merchant Payments (P2M) को Issuing कारोबार सञ्चालन गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

२.१०६ "भुक्तानी तथा फर्स्यौट विनियमावली (संशोधनसमेत), २०७७" को व्यवस्थाबमोजिम २ भुक्तानी सेवा प्रदायक संस्थाहरूलाई एक आपसमा गाभिई एकीकृत कारोबार सुरु गर्न अन्तिम स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

२.१०७ प्रणालीगत रुपमा महत्वपूर्ण भुक्तानी प्रणालीहरुको पहिचान गरी त्यस्ता प्रणालीहरुको सञ्चालन एवं व्यवस्थापनलाई थप सुदृढ, सुरक्षित तथा प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले "Framework for Identifying Systemically Important Payment Systems (SIPS)" जारी गरिएको छ ।

२.१०८ पछिल्लो समय विद्युतीय माध्यमबाट हुने भुक्तानीको कारोबारमा उल्लेख्य वृद्धि हुँदै आएको सन्दर्भमा ग्राहकको भौतिक उपस्थिति बिना नै बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा कर्जाको आवेदन देखि कर्जा प्रवाह गर्नेसम्मको

प्रक्रियाको सहजीकरणका लागि "**विद्युतीय माध्यमबाट प्रवाह हुने कर्जा (Digital Lending) सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०७८**" मा प्रथम संशोधन गरी जारी गरिएको छ ।

२.१०९ सम्पत्ति शुद्धिकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण विनियमावली, २०८१ मा भएको संशोधन/परिमार्जनलाई कार्यान्वयनमा ल्याउनका लागि भुक्तानी सेवा प्रदायक (PSPs) लाई "Guideline on Targeted Financial Sanctions for Payment Service Providers (PSPs)" जारी गरिएको छ ।

२.११० भुक्तानी प्रणालीको सुरक्षा, जोखिमको पहिचान र व्यवस्थापन, संस्थागत सुशासन, अन्तरदेशीय भुक्तानी कारोबार, आधिकारिक प्रतिनिधिसम्बन्धी व्यवस्था लगायतका विषयहरुमा समयानुकुल सुधार गरी भुक्तानी प्रणालीसम्बन्धी एकीकृत निर्देशन, २०८२ जारी गरिएको छ ।

२.१११ यातायात क्षेत्रमा डिजिटल भुक्तानीको प्रबर्द्धन/विस्तारको लागि NFC Based Metro Card (Prepaid Card), डिजिटल माध्यमबाट भुक्तानी गर्नको लागि e-money Wallet (UTN Wallet), व्यक्तिगत तथा व्यवसायिक अन्तरदेशीय भुक्तानीलाई सरल र सहज बनाउन Visa Direct Account (VDA) जस्ता नवप्रवर्तनमा आधारित प्रविधिमैत्री सेवाहरु सञ्चालनको लागि स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

२.११२ आ.व. २०८२/८३ को मौद्रिक नीतिबमोजिम "Fintech Strategy for Digital Financial Services (2026/27-2030/31) तयार गरिएको छ भने उक्त नीतिमा उल्लिखित व्यवस्थाबमोजिम विद्युतीय वित्तीय क्षेत्रमा उदीयमान नवप्रवर्तनको उत्तरदायी विस्तार सुनिश्चित गरी नवप्रवर्तन प्रबर्द्धन गर्न "Guidelines on the Regulatory Sandbox" कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

२.११३ नेपालमा White-Label ATM को सम्भावना तथा सोको विस्तारका लागि गर्नुपर्ने कानूनी तथा नियामकीय व्यवस्थाहरु समेटेर सुझाव सहितको विस्तृत अध्ययन गरिएको छ ।

२.११४ नेपालमा उदीयमान फिनटेक कम्पनी तथा बैंक वा वित्तीय संस्थाको साझेदारी (Bank-Fintech Partnership) मार्फत प्रवाह गर्न सकिने नवीनतम डिजिटल वित्तीय सेवा (Innovative Digital Financial Services) बारे जानकारी लिने र यस्ता साझेदारीमा निहित जोखिम तथा सोको व्यवस्थापन सम्बन्धमा सरोकारवालाको धारणा एवं विज्ञहरुको राय/सुझाव प्राप्त गर्ने उद्देश्यसहित अनलाइन सर्वेक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।

२.११५ विद्युतीय वित्तीय सेवाको प्रवर्द्धनमा Application Programming Interface (API) Sharing को भूमिका तथा सो सम्बन्धमा गर्नुपर्ने कानूनी तथा नियामकीय व्यवस्था समावेश गरी नेपालको सन्दर्भमा API Standardization तथा Data Sharing सम्बन्धी सुझावसहितको विस्तृत अध्ययन सम्पन्न भएको छ ।

२.११६ सम्पूर्ण भुक्तानी प्रणालीको फर्स्यौट एकद्वार प्रणालीमार्फत गर्ने सम्बन्धमा अन्य मुलुकको असल अभ्यास तथा नेपालको विद्यमान कानुनी, नीतिगत एवम् प्रणालीगत व्यवस्था सम्बन्धमा अध्ययन सम्पन्न गरिएको छ ।

२.११७ संस्थाको सञ्चालन अवस्था अत्यन्त कमजोर रहेको र लामो समयदेखि कारोबार नगरी निष्क्रिय रहेको १ भुक्तानी सेवा प्रदायकको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छैन । यसैगरी, १ भुक्तानी सेवा प्रदायकको अनुमतिपत्र स्वतः खारेज भएको छ ।

२.११८ विद्युतीय भुक्तानी पूर्वाधारमा भएको विकास, विद्युतीय भुक्तानी कारोबारको लागि गरिएको प्रोत्साहन र सर्वसाधारणको विद्युतीय भुक्तानी उपकरण प्रयोगमा बढ्दो अभ्यासका कारण आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा विद्युतीय कारोबार उल्लेख्य बढेको छ (तालिका २.११ र २.१२) ।

तालिका २.११ : विद्युतीय भुक्तानीका सूचकहरू

क्र.सं.	सूचकहरू	२०८२ असार मसान्त	२०८३ असार मसान्त	प्रतिशत परिवर्तन
		सङ्ख्यामा		
१	भुक्तानी प्रणाली सञ्चालक (PSO)	९	८	-११
२	भुक्तानी सेवा प्रदायक (PSP)	२३	१९	-१७
३	भुक्तानी सेवा प्रदायकहरू (PSPs) मा आधिकारिक एजेन्ट	४,२७,७८७	३४५,३९४	-१९
४	वालेट प्रयोगकर्ता	२,६७,६५,६६०	२७,६९८,९१८	३
५	डेबिट कार्ड	१,३६,६५,७९२	१३,७०८,७७०	०
६	क्रेडिट कार्ड	३,१८,४२८	३२०,७७५	१
७	प्रिपेड कार्ड	२,५०,६९५	२७९,९११	१२
८	मोबाइल बैकिङ प्रयोगकर्ता	२,७७,४१,२८४	३०,०९४,०११	८
९	इन्टरनेट बैकिङ प्रयोगकर्ता	२२,१९,३४१	२,५६६,१७४	१६
१०	RTGS सहभागी	४४	४५	२
११	ConnectIPS का प्रयोगकर्ता	१४,४१,४७१	१,५९६,४९०	११
१२	ECC मा सहभागी	५४	५४	०

२.११९ RTGS प्रणालीमा २० वाणिज्य बैंक, १२ विकास बैंक, १३ वित्त कम्पनी र नेपाल पूर्वाधार विकास बैंक गरी हाल जम्मा ४६ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू आबद्ध भएका छन् (तालिका २.११)।

तालिका २.१२ RTGS का प्रत्यक्ष सहभागी संस्थाहरु

क्र.सं.	सहभागी संस्थाहरु	२०८२ असार मसान्त	२०८३ असार मसान्त
१	'क' वर्गका वाणिज्य बैंक	२०	२०
२	'ख' वर्गका विकास बैंक	११	१२
३	'ग' वित्तीय संस्था तथा अन्य (NIFRA)	१३	१४
जम्मा		**४४**	**४६**

२.१२० समीक्षा अवधिमा RTGS प्रणालीमार्फत देहायबमोजिम कारोबार भएको छ (तालिका २.१२)।

तालिका २.१३ : RTGS प्रणालीमार्फत भएका कारोबार विवरण

Types of Transfers	कारोबार सङ्ख्या	कारोबार रकम (रु.दस लाख)
Customer Transfers	३,५४,४७१	६८,६८,८०६
Interbank Transfer	५९,४३४	३८,४६,५४७
NCHL Settlements	३,५०,४३२	९९,००,४३६
NRB Payments	८०,६५२	९,१७,७५,६४०
Total	**८,४४,९८९**	**११,२३,९१,४२९**

२.१२१ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा यस बैंकबाट भुक्तानीसम्बन्धी कार्य गर्न अनुमतिपत्रप्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका भुक्तानी सेवा प्रदायक (Payment Service Provider -PSP) १९ तथा भुक्तानी प्रणाली सञ्चालक (Payment Systems Operator -PSO) ५ गरी २४ संस्थाहरूको गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण तथा ३ भुक्तानी प्रणाली सञ्चालक र १३ भुक्तानी सेवा प्रदायक संस्थाहरूको स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ।

२.१२२ समीक्षा अवधिमा १९ भुक्तानी सेवा प्रदायक तथा ५ भुक्तानी प्रणाली सञ्चालक सहित २४ संस्थाहरूलाई वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ।

२.१२३ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को भुक्तानी तथा फर्स्यौटसम्बन्धी Oversight प्रतिवेदन तयार गरिएको छ।

सूचना प्रविधि

२.१२४ बैंकमा संचालनमा रहेका Mint Billing System(MBS), Inventory Management System (IMS) र Note Chest Transaction System (NCTS) मा देखिएका Vulnerabilities को Patch Management कार्य सफलतापूर्वक सम्पन्न गरिएको छ ।

२.१२५ बैंकबाट प्रकाशन गरिने तथ्याङ्कहरू सहज रूपमा पहुँचयोग्य हुनेगरी बैंकको वेवसाइटमा आवश्यक परिमार्जन गरिएको छ ।

२.१२६ Portfolio Analysis Reporting System (PARS), Risk Based Internal Audit (RBIA) Software को खरिद प्रक्रिया सम्पन्न भइ System Development को चरणमा रहेको छ ।

२.१२७ Real Time Gross Settlement (RTGS) प्रणालीलाई मजबुत वनाउन नयाँ Firewall ले प्रतिस्थापन गरी संचालनमा ल्याइएको छ ।

२.१२८ Account Status Information System (ASIS) प्रणालीको Pilot Testing गरिएको छ ।

२.१२९ संस्थाभित्र विकास तथा सञ्चालन भइरहेका विभिन्न प्रणालीहरूको Source Code सुरक्षित तथा केन्द्रीकृत रूपमा व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले आन्तरिकरुपमा GitLab System संचालनमा ल्याइएको छ ।

२.१३० SWIFT System को पुरानो MT Format लाई ISO २००२२ MX Standard मा परिवर्तन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

२.१३१ बैंकको सूचना प्रविधि उपकरणहरूको लगत तयार गरी साइबर सूरक्षा मापदण्ड अनुसार कम्प्युटरहरूलाई अद्यावधिक गरिएको र Web Application बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

२.१३२ Olympic Banking System को DR Drill सम्पन्न गरिएको छ ।

मुद्रा व्यवस्थापन

२.१३३ बैंकनोटको सुरक्षण विशेषता तथा नोटमा प्रयोग हुने प्राविधिक स्पेशिफिकेशनलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरअनुसार अद्यावधिक/परिमार्जित गर्दै बैंकनोटलाई थप सुरक्षित तथा गुणस्तरीय बनाउँदै लगिएको छ । बैंकनोट डिजाइन, छपाई तथा आपूर्तिको लागि ६ अन्तर्राष्ट्रिय सेक्युरिटी प्रिन्टर्स कम्पनीहरूलाई पूर्वयोग्यता सूचीमा समावेश गरिएको छ ।

२.१३४ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा देहायअनुसारका विभिन्न दरका नोट छपाइसम्बन्धी कार्य गरिएको छ:

- रु.५ दरको ३५ करोड थान बैंकनोट करार सम्झौताबमोजिम आपूर्ति भई ढुकुटी दाखिला भएको छ ।
- रु.१० दरको ३४ करोड थान बैंकनोट डिजाइन, छपाई तथा आपूर्तिका लागि करार सम्झौताबमोजिम पहिलो लट र दोस्रो लट अन्तर्गतको २३ करोड थान बैंकनोट आपूर्ति भई ढुकुटी दाखिला भएको छ ।
- रु.१०० दरको ३० करोड थान बैंकनोट डिजाइन, छपाई तथा आपूर्तिका लागि भएको करार सम्झौताबमोजिम पहिलो लट र दोस्रो लट अन्तर्गतको २१ करोड थान बैंकनोट आपूर्ति भई ढुकुटी दाखिला भएको छ ।
- रु.५०० दरको २३ करोड थान बैंकनोट डिजाइन, छपाई तथा आपूर्तिका लागि भएको करार सम्झौताबमोजिम पहिलो लट अन्तर्गतको १२ करोड थान बैंकनोट आपूर्ति भई ढुकुटी दाखिला भएको छ ।

- रु.५० दरको ४२ करोड थान र रु.१००० दरको ४३ करोड थान बैंकनोट डिजाइन, छपाई तथा आपूर्तिका लागि करार सम्झौता भएको छ ।

२.१३५ २०८३ असार मसान्तमा विभिन्न दरका रु.८८ अर्ब ९४ करोड ८ लाख ५० हजार बराबरको नयाँ नोट स्टक मौज्दात रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो मौज्दात रु.५१ अर्ब ५१ करोड ८२ लाख ४९ हजार रहेको थियो (तालिका २.१३) ।

तालिका २.१४ : नयाँ नोट स्टक मौज्दात विवरण

दर (रु.)	२०८१ असार	२०८२ असार	२०८३ असार	वृद्धि प्रतिशत	
				२०८१ असार	२०८२ असार
१	५०,०००	५०,०००	५०,०००	-	-
२	६,३००,०००	६,३००,०००	६३,००,०००	-	-
५	१७१,२५०,०००	६५०,०००,०००	१,४३,९५,००,०००	२.८०	१.२१
१०	७२४,३९९,०४०	१,४४४,८९९,०४०	२,५३,८५,००,०००	०.९९	०.७६
२०	२,०२१,०००,०००	५,६४७,०००,०००	५,३०,४०,००,०००	१.७९	(०.०६)
५०	२८७,५००,०००	२८५,०००,०००	२२,२५,००,०००	(०.०१)	(०.२२)
१००	५,०१०,०००,०००	४,७८५,०००,०००	२१,६८,००,००,०००	(०.०४)	३.५३
५००	६२,२५०,०००,०००	२२,७००,०००,०००	५२,४५,००,००,०००	(०.६४)	१.३१
१०००	७४,६००,०००,०००	१६,०००,०००,०००	५,३०,००,००,०००	(०.७९)	(०.६७)
कुल रकम	**१४५,०७०,४९९,०४०**	**५१,५१८,२४९,०४०**	**८८,९४०,८५०,०००**	**४.११**	**५.८६**

२.१३६ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा विभिन्न दरका रु. ४,६१,०१,५००,००० नयाँ नोटहरू देहायबमोजिम निष्कासन (Stock Out) भएको छ (तालिका २.१४) ।

तालिका २.१५ : नोट स्टकबाट चलनचल्तीमा निष्कासित नोटको विवरण

दर (रु.)	जम्मा Stock Out बाकसमा (प्रति बाकस ५० हजार थान बैंकनोट)	जम्मा Stock Out रकम (रु.)
५	१,२४२	३१०,५००,०००
१०	६६१	३३०,५००,०००
२०	३४३	३४३,०००,०००
५०	२५	६२,५००,०००
१००	८२१	४,१०५,०००,०००
५००	१,२१०	३०,२५०,०००,०००
१०००	२१४	१०,७००,०००,०००
जम्मा	**४,५१३**	**४६,१०१,५००,०००**

२.१३७ २०८२ असार मसान्तसम्ममा विभिन्न दरका गरी रु.७६१.४१ अर्ब बराबरका नोटहरू चलनचल्तीमा रहेकोमा २०८३ असार मसान्तसम्ममा ६.०८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.८०७.६९ अर्ब बराबरका नोट चलनचल्तीमा रहेको छ (तालिका २.१५) ।

तालिका २.१६ : चलनचल्तीमा रहेको बैंकनोटको विवरण (२०८३ असार मसान्तसम्म)

दर (रु.)	चलनचल्तीमा रहेका नोट (थान)	रकम (रु.)
१	१६,०९,६४,८६०	१६,०९,६४,८६०
२	९,२५,२२,१९०	१८,५०,४४,३८०
५	७९,४६,८०,२८४	३,९७,३४,०१,४२०
१०	५९,५४,६८,०८६	५,९५,४६,८०,८६०
२०	३८,४५,८७,०५४	७,६९,१७,४१,०८०
२५	२२,८०,३६०	५,७०,०९,०००
५०	२६,१५,७९,९९६	१३,०७,८९,९९,८००
१००	३३,६८,३९,९७१	३,३६,८३,९९,७१००
२५०	३,४९,६८४	८७,४२,१०००
५००	३७,६३,२४,२५३	१८,८१,६२,१२,६५००
१०००	५५,४६,५४,६१४	५५,४६,५४,६१,४०००
जम्मा	**३,५६,०२,५१,३५२**	**८,०७,६९,००,००,०००**

२.१३८ २०८३ असार मसान्तसम्ममा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू एवम् सर्वसाधारणले यस बैंकमा जम्मा गर्न/सट्टाभर्ना लिन ल्याएका झुत्रा, मैला र च्यातिएका तथा चलनचल्तीमा पठाउन अयोग्य विभिन्न दरका रु.७६५ अर्ब ७४ करोड बराबरका नोट धुल्याउने कार्य गरिएको छ (तालिका २.१६) ।

तालिका २.१७ : चलनचल्तीमा पठाउन अयोग्य नोटहरू धुल्याने कार्यको विवरण

दर (रु.)	२०८१/८२ सम्ममा	२०८२/८३ सम्ममा	आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा धुल्याइएको नोटको संख्या	आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा धुल्याइएको नोट (रु.)
५	१,०९८,५२९,९३०	११२०५३०७८७	२२०००८५७	११०,००४,२८५
१०	१,०७२,८६२,१६५	११०८१०८८५३	३५२४६६८८	३५२,४६६,८८०
२०	७४२,२९५,८००	७६८५६४३८५	२६२६८५८५	५२५,३७१,७००
५०	६७०,७१८,८३१	६९३८४५२१०	२३१२६३७९	१,१५६,३१८,९५०
१००	७७५,९६६,४९३	८०५३५००७६	२९३८३५८३	२,९३८,३५८,३००
५००	३५९,४७०,३३२	३७७९६४९४९	१८४९४६१७	९,२४७,३०८,५००
१०००	४२३,७३८,८३७	४२९४७९४५२	५७४०६१५	५,७४०,६१५,०००
जम्मा	**५,१४३,५८२,३८८**	**५,३०३,८४३,७१२**	**१६०,२६१,३२४**	**२०,०७०,४४३,६१५**

२.१३९ नोट राष्ट्रको सम्पत्ति भएको हुँदा यसको हिफाजतसाथ प्रयोग गर्नेसम्बन्धी विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । साथै, बैंकले सफा नोट नीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा सुकिलो नोटको प्रवाहलाई प्रवर्धन गर्न दसैं, तिहार तथा छठ पर्वमा नयाँ बैंक नोटको सट्टा सुकिलो नोट व्यवस्थापन गरेको छ ।

२.१४० समीक्षा अवधिमा नोटकोष व्यवस्थापन निर्देशिका, २०८२ जारी भई सो निर्देशिकामा रहेका व्यवस्थाहरुबमोजिम नोटकोषहरुको निरिक्षण तथा अनुगमन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ ।

मानव संसाधन व्यवस्थापन

२.१४१ २०८३ असारमसान्तमा बैंकमा प्रशासनतर्फ १,०९१ र प्राविधिकतर्फ ७५ गरी कुल १,१६६ जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेका छन् । कार्यरत कुल मानव संसाधनमध्ये तहगत रुपमा हेर्दा अधिकृततर्फ ७०२, सहायकतर्फ ४१३ र श्रेणीविहीन कार्यालय सहयोगीतर्फ ५१ जना रहेका छन् । आर्थिक वर्षको अन्त्यमा कार्यरत कर्मचारीहरूमध्ये अधिकृतस्तरका कर्मचारीको सहायक र कार्यालय सहयोगी कर्मचारीहरुसंगको अनुपात १.५१:१ कायम हुन आउँछ जुन अघिल्लो वर्ष १.३८:१ रहेको थियो । सहयोगी सेवामा करारमा नियुक्ति गरिने व्यवस्थाअनुसार २०८३ असार मसान्तमा विभिन्न समूह/पद अन्तर्गत २७५ जना करार सेवामा कार्यरत रहेका छन् ।

२.१४२ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ कुल ३१ जना कर्मचारीहरू बैंक सेवाबाट अलग भएका छन् जसमध्ये २९ जनाले अनिवार्य अवकाश पाएको, १ जनाको राजिनामा स्वीकृत भएको तथा १ जनाको निधन भएको थियो ।

२.१४३ मानव संसाधन व्यवस्थापनको नियमित प्रक्रिया अन्तर्गत गत आर्थिक वर्ष जम्मा ५०९ जना कर्मचारीहरूको सरुवा गरिएको छ ।

२.१४४ नेपाल राष्ट्र बैंक कर्मचारी सेवा विनियमावली, २०६८ मा चौथो संशोधन गरी योगदानमा आधारित निवृत्तिभरणसम्बन्धी व्यवस्था लागू गरिएको छ । त्यस्तै, विनियमावलीको पाँचौँ संशोधनमार्फत् महिला कर्मचारीलाई गर्भपतन भएमा वा शिशु मृत जन्मिएमा समेत प्रसूति बिदा प्रदान गर्ने र यस अघि प्रसूति बिदा सेवा अवधिभर दुई पटकसम्म प्रदान गर्ने व्यवस्था रहेकोमा उक्त व्यवस्था संशोधन गरी आवश्यकता अनुसार जति पटक पनि प्रसूति बिदा दिन सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.१४५ "नेपाल राष्ट्र बैंक कर्मचारी सेवा विनियमावली, २०६८" को विनियम १७२ र "नेपाल राष्ट्र बैंक सेवा पुरस्कारसम्बन्धी कार्यविधि, २०७८" बमोजिमको व्यवस्था र प्रक्रियाअनुसार यस बैंकको ७१औँ वार्षिकोत्सवको उपलक्ष्यमा नेपाल राष्ट्र बैंक सर्वोत्कृष्ट सेवा पुरस्कार १ जना र नेपाल राष्ट्र बैंक उत्कृष्ट सेवा पुरस्कार ४ जना कर्मचारीहरूलाई प्रदान गरिएको छ ।

२.१४६ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा विभिन्न तहमा रिक्त रहेका स्थायी पदहरूमा कार्यक्षमता मूल्याङ्कन बढुवाबाट ९३ जना, आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाबाट २४ जना बढुवा गरिएको छ ।

२.१४७ समीक्षा अवधिमा स्वत बढुवातर्फ सहायक प्रथम (सूचना प्रविधि) पदमा १५ जना, मुख्य प्लम्बर पदमा १ जना र श्रेणीविहीन कार्यालय सहयोगी पदमा ४ जना गरी कुल २० जना बढुवा गरिएको छ ।

विविध

बजेट व्यवस्थापन, संस्थागत जोखिम न्यूनीकरण तथा रणनीतिक योजना

बजेट एवम् जोखिम व्यवस्थापन

२.१४८ नेपाल राष्ट्र बैङ्क बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन एवम अनुगमन निर्देशिका, २०७९ मा भएको व्यवस्थाबमोजिम आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को लागि बैङ्कको वार्षिक बजेट सञ्चालक समितिको मिति २०८३/३/३१ को बैठकबाट स्वीकृत भएको छ ।

२.१४९ समीक्षा अवधिमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को चौथो त्रयमास तथा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को पहिलो, दोस्रो तथा तेस्रो त्रयमासको जोखिम व्यवस्थापन समीक्षा प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । साथै, विभिन्न विभाग/कार्यालय/महाशाखा/इकाइमा जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धमा निरिक्षण गरी प्राप्त सुझावहरू कार्यान्वयवनमा ल्याइएको छ ।

२.१५० समीक्षा अवधिमा Business Continuity Plan, 2025 (First Amendment, 2026) को प्रथम संशोधन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

२.१५१ समीक्षा अवधिमा Risk Management Procedure, 2023 (First Amendment, 2025) को प्रथम संशोधन जारी गरी लागु गरिएको छ ।

रणनीतिक योजना कार्यान्वयन

२.१५२ २०८३ असार मसान्तसम्मको प्रगति विवरणको आधारमा बैङ्कको चौथो रणनीतिक योजना (सन् २०२२-२०२६) को आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को वार्षिक समीक्षा सम्पन्न गरिएको छ । समीक्षा अवधिमा सम्पन्न गर्नुपर्ने १८४ कार्यहरूमध्ये १०४ कार्यहरू सम्पन्न भएका, ६८ कार्य प्रगतिमा रहेका, २ कार्यहरू शुरु हुन बाँकी रहेका र बाँकी १० कार्यहरू योजनाबाट हटाइएका छन् ।

सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी कार्य

२.१५३ एसिया प्यासिफिक समूह (Asia Pacific Group on Money Laundering - APG) ले सन् २०२२/२३ मा AML/CFT सम्बन्धी नेपालको पारस्परिक मूल्याङ्कन, त्यस पश्चात्का प्रक्रिया र नेपाललाई फेब्रुअरी, २०२५ मा Financial Action Task Force (FATF) ले सघन अनुगमनको सूचीमा राखेपछिको थप प्रक्रियाका लागि वित्तीय जानकारी इकाई (FIU-Nepal) ले प्राथमिक सम्पर्क विन्दुका रुपमा कार्य गरिरहेको तथा आवश्यक समन्वय/सहकार्यसमेत गर्दै आएको छ ।

२.१५४ वित्तीय जानकारी इकाई (FIU-Nepal) ले मुख्य अनुसन्धानकारी तथा नियामक निकायहरूसँग goAML को माध्यमबाट शंकास्पद कारोबार/गतिविधि प्रतिवेदनलगायत् विश्लेषणको निश्कर्ष प्रवाह, पृष्ठपोषण, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय समन्वयलगायतको सूचना आदान प्रदान गर्दै आएको छ ।

२.१५५ सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ बमोजिम इकाईले सूचक संस्थाहरूमार्फत सीमा कारोबार विवरण (TTR), शङ्कास्पद कारोबार/गतिविधि प्रतिवेदन (STR/SAR) र आवश्यकताअनुसार थप सूचनाहरू प्राप्त गर्ने गरेको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्था, भुक्तानी सेवा प्रदायक, भुक्तानी प्रणाली सञ्चालक, मुद्रा विप्रेषक/स्थानान्तरणकर्ता, मुद्रा सटहीकर्ता, नागरिक लगानी कोष, सामाजिक सुरक्षा कोष, कर्मचारी सञ्चय कोष, पूर्वाधार विकास बैंक, हायर पर्चेज कर्जा दिने कम्पनी, सहकारी बैंक, बीमा कम्पनी, धितोपत्रसम्बन्धी कम्पनी, सहकारी संस्थालगायतका वित्तीय संस्थाहरू (Financial Institutions-FIs) तथा क्यासिनो, बहुमुल्य धातु/वस्तु व्यवसायी, घरजग्गा खरिद/बिक्री व्यवसायी, लेखापरीक्षण व्यवसायीलगायतका गैरवित्तीय पेसा/व्यवसायीहरू (Designated Non-Financial Businesses and Professions-DNFBPs) लाई सूचक संस्थाको रूपमा goAML System मा आबद्ध गरी प्रतिवेदनहरू प्राप्त भएका छन् । समीक्षा अवधिको अन्त्यसम्म ५,६०१ सूचक संस्थाहरु goAML System मा आबद्ध गरिएको छ ।

२.१५६ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा इकाईले जम्मा २,३७३,१४५ सीमा कारोबार विवरण प्राप्त गरेको छ । इकाईले शङ्कास्पद कारोबार/गतिविधि प्रतिवेदनहरूको विश्लेषण गरी आवश्यकता अनुसार अन्य कुनै सूचना प्राप्त भएमा भविष्यमा पुनः विश्लेषण गर्ने गरी अभिलेखीकरण गर्ने वा अनुसन्धान गर्ने निकायमा निष्कर्ष प्रवाह गर्ने गरेको छ ।

तालिका २.१८ : शंकास्पद कारोबार/गतिविधिसम्बन्धी विवरण (आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा प्राप्त)

विवरण	सङ्ख्या
शंकास्पद कारोबार प्रतिवेदन प्राप्त गरेको	१०,१०५
शंकास्पद कारोबार प्रतिवेदन विश्लेषण गरेको	२,४६३
विश्लेषणको निष्कर्ष प्रवाह गरिएको (Intelligence Report)	४५५ (समावेश STR : १,५४५)

२.१५७ समीक्षा अवधिको अन्त्यसम्म इकाईले १९ सम्बद्ध निकायहरुसँग Memorandum of Understanding (MOU) गरेको छ। साथै, समान प्रकृतिको काम गर्ने २१ विदेशी मुलुकका निकाय (FIU) हरूसँग MOU गरेको छ

२.१५८ Egmont Group को Egmont Secure Web (ESW) मार्फत इकाईले समान प्रकृतिको काम गर्ने विदेशी मुलुकको निकाय (FIU) सँग आवश्यक सूचना माग गर्ने र त्यस्तो निकायको अनुरोधमा सूचना दिने कार्यलाई निरन्तरता दिएको छ। समीक्षा अवधिमा विदेशी FIU हरूसँग जम्मा ७२ पटक यस्तो सूचना आदान-प्रदान भएको छ।

२.१५९ यस बैंकअन्तर्गतको वित्तीय जानकारी इकाईले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ बमोजिम स्थापित सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी समन्वय समिति (Coordination Committee, CC) को सचिवालयको रूपमा निरन्तर कार्य गर्दै आएको छ।

२.१६० 'Virtual Assets' सम्बन्धी रणनीतिक विश्लेषण प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको छ।

२.१६१ भौतिक तथा विद्युतीय माध्यमबाट सूचक संस्था, नियामक निकाय, कानुन कार्यान्वयन गर्ने निकाय तथा अन्य सरोकारवालासँग कार्ययोजनामा उल्लेख भएका सम्पूर्ण तथा थप समेत गरी कुल ३८ वटा अन्तरक्रिया, गोष्ठी, ज्ञान आदानप्रदान लगायतका कार्यक्रमहरु सम्पन्न भएका छन्।

कानुन तथा बहस/पैरवी

२.१६२ नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशन उल्लंघन गरेको कारण बैंक तथा वित्तीय संस्था तथा यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरू र संलग्न पदाधिकारीलाई गरिएको नियामकीय कारवाही उपरका पूनरावेदन र यस बैंकलाई समेत विपक्षी बनाई विभिन्न अदालतमा रहेका मुद्दाको विवरण देहायबमोजिम रहेको छ (तालिका २.१८)।

तालिका २.१९ : अदालतमा रहेका मुद्दाको विवरण

क्र.सं.	मुद्दाहरू	सङ्ख्या
१.	२०८३ असार मसान्तमा फैसला हुन बाँकी मुद्दा	२१०
२.	आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा फैसला भएका जम्मा मुद्दा	१९४
३.	२०८३ असार मसान्तमा दामासाहीसम्बन्धी मुद्दा	३

२.१६३ मुद्दा मामिलासम्बन्धी कागजातलाई डिजिटाइजेसन प्रक्रियामा लैजान समीक्षा अवधिसम्ममा ४४१ मुद्दा मामिलासम्बन्धी कागजात Litigation Management System (LMS) मा अद्यावधिक गरिएको छ।

२.१६४ विदेशी विनिमय (नियमित गर्ने) नियमहरु, २०२० को संशोधन प्रस्ताव निर्माण गरी सञ्चालक समितिमा पेश भई सञ्चालक समितिको निर्देशनबमोजिम अर्थ मन्त्रालयमा प्रेषित गरिएको छ।

२.१६५ भुक्तानी तथा फर्स्यौट ऐन, २०७५ संशोधनको मस्यौदा अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएको छ।

आन्तरिक लेखापरीक्षण

२.१६६ बैंकका सम्पूर्ण विभाग/कार्यालय/महाशाखा/इकाईहरुको Audit Universe को अद्यावधिक तथा Risk Ranking को मुल्याङ्कन गरी आ.व. २०८३/८४ देखि आ.व. २०८५/८६ सम्मको तीन वर्षीय जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना र सोसँग एकरुपता कायम हुने गरी तयार पारिएको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना अद्यावधिक गरिएको छ।

२.१६७ आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागबाट विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग, लघुवित्त संस्था सुपरिवेक्षण विभाग, मानव संशाधन व्यवस्थापन विभाग, सम्पत्ति तथा सेवा

व्यवस्थापन विभाग, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग, वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग र गैर बैंक वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभागको वार्षिक अवधिको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।

२.१६८ समीक्षा अवधिमा बैंकिङ विभाग, सम्पत्ति तथा सेवा व्यवस्थापन विभाग, भुक्तानी प्रणाली विभाग, मानव संसाधन व्यवस्थापन विभाग, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग, संस्थागत योजना तथा जोखिम व्यवस्थापन विभाग, मौद्रिक व्यवस्थापन विभाग, आर्थिक अनुसन्धान विभाग, वित्त व्यवस्थापन विभाग र गैर बैंक वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभागको विशेष आन्तरिक लेखापरीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

२.१६९ विभागका लागि आवश्यक Risk Based Internal Audit (BRIA) Software खरिदका लागि Phoenix Business Pvt. Ltd., काठमाडौसँग भएको खरिद सम्झौता बमोजिम कार्यान्वयन प्रक्रिया अगाडि बढाइएको छ ।

२.१७० प्रदेशस्थित ८ ओटै कार्यालयहरु तथा वित्त व्यवस्थापन विभाग, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग र बैंकिङ्ग विभागको आ.व. २०८२/८३ को प्रथम र तेस्रो त्रैमासिक अवधिको र अन्य विभागहरुको प्रथम अर्द्धवार्षिक अवधिको स्थलगत आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट प्राप्त कैफियतहरुको सम्बन्धमा दिइएका निर्देशनहरुको कार्यान्वयन तथा कैफियत सुधारको स्थितिको अनुगमन प्रतिवेदन लेखापरीक्षण समिति समक्ष पेस गरिएको छ ।

२.१७१ Nepal Rastra Bank Internal Audit Charter, 2019 को पहिलो संशोधन र Nepal Rastra Bank, Internal Audit Manual, 2025 को दोस्रो संशोधन बैंकको सञ्चालक समितिबाट स्वीकृति पश्चात् कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

२.१७२ Nepal Rastra Bank Internal Audit Manual 2019 (Second Amendment 2025) बमोजिम Auditable Areas को जोखिम मूल्याङ्कन गर्न तोकिएका आधारलाई सोही Manual मा भएको व्यवस्था बमोजिम Assumptions तयार गरी सोमा आधारित रहेर सोही Auditable Areas को भार (Weight) निर्धारण गरिएको छ ।

सम्पत्ति तथा सेवा व्यवस्थापन

२.१७३ बालुवाटार तथा थापाथलीस्थित नवनिर्मित भवनमा आन्तरिक सजावट (मालसामान तथा निर्माण कार्य) सम्बन्धी परामर्शदाताको छुट्टा-छुट्टै प्रतिवेदन स्वीकार गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।

२.१७४ बालुवाटार तथा थापाथलीस्थित नवनिर्मित भवनमा आन्तरिक सजावट (मालसामान तथा निर्माण कार्य) को सुपरिवेक्षण सम्बन्धी परामर्श सेवा खरिद गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।

२.१७५ शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागमार्फत बैंकको सानो ठिमी लगायत अन्य कार्यालयमा भौतिक संरचना निर्माण गर्ने कार्य सम्बन्धी समझदारीपत्रमा उक्त विभागसंग हस्ताक्षर सम्पन्न भएको छ ।

२.१७६ कार्यालय परिसर बाहिर रहेका विभिन्न विभाग/महाशाखा/कार्यालय/इकाईहरुलाई बैंकको बालुवाटार तथा थापाथली परिसर भित्र रहेका भवनमा स्थानान्तरण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।

२.१७७ बालुवाटार परिसरमा स्तनपान कक्ष सञ्चालनमा ल्याइएको छ । बालुवाटार परिसरमा शिशु स्याहार केन्द्र निर्माणका लागि बोलपत्र आह्वान, मूल्यांकन तथा सम्झौता सम्पन्न गरी हाल निर्माण कार्य भइरहेको छ ।

२.१७८ बालुवटार परिसरस्थित ब्लक "डी" भवनमा आवश्यक मर्मत-सम्भार कार्य सम्पन्न गरी तथ्याङ्क महाशाखालाई स्थानान्तरण गरिएको छ ।

२.१७९ Extensive Asset Quality Review (Loan Portfolio Review – LPR) of 10 Commercial Banks of Nepal सम्बन्धी कार्य गर्नका लागि यस बैंक र परामर्शदाता श्री Howladar Yunus & Co., Chartered Accountants, Dhaka, Bangladesh बीच मिति २०८२/०५/१२ मा भएको सम्झौता बमोजिम परामर्शदाताबाट कार्य समाप्ति पश्चात् अन्तिम भूक्तानी भएको छ ।

२.१८० यस बैंकको Data Centre (DC) र Disaster Recovery (DR) Site को लागि Firewall System for DC - १ सेट र Firewall System for DR - २ सेट खरिद गर्न मिति २०८२/०९/१६ मा सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयको विद्युतीय पोर्टलमार्फत् आह्वान भएको बोलपत्रमा बोलपत्रदाताहरुले पेश गरेको बोलपत्रहरुको मूल्याङ्कन पश्चात् न्यूनतम मूल्याङ्कित सारभूतरुपमा प्रभावग्राही बोलपत्रदाता श्री Astral Computers Nepal Pvt. Ltd., ज्ञानेश्वर, काठमाडौंसँग मिति २०८३/०१/२२ मा सम्झौता भएको छ।

२.१८१ Portfolio Analysis and Reporting System (PARS) र RBIA सफ्टवेयर निर्माण गर्नका लागि परामर्श सेवा खरिद गर्न सेवा प्रदायकसँग सम्झौता सम्पन्न गरी कार्य सुरु भएको छ।

२.१८२ यस बैंकको बालुवाटारस्थित केन्द्रीय कार्यालयको लागि आवश्यक सरसफाई सेवा खरिद गर्न श्री Infotech Services Pvt. Ltd., Sanepa, Lalitpur सँग मिति २०८२/११/१७ मा सम्झौता गरिएको छ।

२.१८३ यस बैंकको उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरु काज वा बिदामा र पूर्व कर्मचारीहरु काठमाडौं आउँदा बास बस्न आवश्यक अतिथि गृहको लागि श्री Pashupati Boutique Hotel and Spa Pvt. Ltd., पिङ्गलास्थान, गौशाला, काठमाडौंसँग मिति २०८२/११/०८ गते सम्झौता गरिएको छ।

बैंकिङ कारोबार

२.१८४ नेपाल सरकारअन्तर्गतका निकाय/कार्यालयहरूको अनुरोधमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा जम्मा ४४ प्रतीतपत्र जारी गरिएको छ। साथै, समीक्षा वर्षमा जम्मा २६ प्रतीतपत्रहरू बन्द गरिएको छ।

२.१८५ नेपाल सरकार अन्तर्गतका विभिन्न निकाय तथा कार्यालयद्धारा सञ्चालित विभिन्न परियोजना निर्माणमा जापान सरकार अन्तर्गतको JICA बाट प्राप्त हुने अनुदानका लागि आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा जापानीज येन ६ अर्ब २१ करोड, ३८ लाख ८७ हजार ९ सय ५० बराबरको ५ वटा Authorization to Pay (A/P) खोलिएको छ।

२.१८६ समीक्षा अवधिमा सरकारी कारोबार गर्ने विभिन्न वाणिज्य बैंकका उपत्यका बाहिरका २२ तथा उपत्यका भित्रका ४ गरी कुल २६ बैंक शाखा/केन्द्रीय कार्यालयहरूको सरकारी कारोबारको निरीक्षण गरिएको छ।

२.१८७ समीक्षा अवधिमा कुल ५ वटा वाणिज्य बैंकका २५ वटा शाखालाई सरकारी कारोबार गर्ने स्वीकृति प्रदान गरिएको छ। यसका अलावा ९ वटा वाणिज्य बैंकका ११ वटा शाखालाई स्थानीय तहहरुमा संकलन हुने संघीय/प्रादेशिक स्तरको राजश्व/पुँजीगत लाभकर समेत बुझ्ने स्वीकृति प्रदान गरिएको छ। यसैगरी दुई वटा वाणिज्य बैंकका ७ वटा एक्स्टेन्सन काउन्टरबाट भइरहेको सरकारी कारोबारको स्वीकृति रद्ध गरिएको छ। साथै, एक वटा वाणिज्य बैंकको सरकारी कारोबार गर्ने एक्स्टेन्सन काउन्टरको हिसाब मिलान शाखा परिवर्तन गर्न स्वीकृत प्रदान भएको छ।

२.१८८ समीक्षा अवधिमा सरकारी कारोबार निर्देशिका, २०७६ (दोस्रो संशोधन, २०८१) को अनुसुची २४ मा कार्यालय कोड र राजश्व शिर्षक थप गरी संशोधित भौचर प्रयोगमा ल्याउन सरकारी कारोबार गर्ने वाणिज्य बैंकहरुलाई निर्देशन दिइएको छ।

२.१८९ समीक्षा अवधिमा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट जारी एक्स्ट्रा बजेटरी निकायको बैंक खाता, लेखा प्रणाली र वित्तीय प्रतिवेदन व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८२ अनुसार एक्स्ट्रा बजेटरी निकायको बैंक खाता (क २.१० समूहको खाता) खोली सञ्चालन गर्नुपर्ने र साविकको खाता बन्द गर्नुपर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन गर्नुपर्दा र हाल खारेज भएका तथा गाभिएका कार्यालयहरुको नाममा हाल सञ्चालनमा नरहेका खाता बन्द गर्दा सम्बन्धित कार्यालयको आधिकारिक पत्र तथा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय / महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको सिफारिसको आधारमा त्यस्ता खाता बन्द गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयनको लागि सरकारी कारोबारमा संलग्न बैंकहरुलाई पत्राचार गरिएको छ।

२.१९० समीक्षा अवधिमा बैंकका २ प्रदेशस्थित कार्यालयहरूको इलेक्ट्रोनिक चेक क्लियरिङ (ECC) तथा अन्तरबैंक भुक्तानी प्रणाली (IPS) को कार्यान्वयनको अवस्थासम्बन्धमा स्थलगत अनुगमन सम्पन्न गरिएको छ ।

२.१९१ समीक्षा अवधिमा इलेक्ट्रोनिक चेक क्लियरिङ्ग (ECC) प्रणाली तथा अन्तर बैंक भुक्तानी प्रणाली (IPS) मार्फत नेपाली तथा विदेशी परिवर्त्य मुद्रामा देहायबमोजिमको कारोबार सम्पन्न भएको छ (तालिका २.१९) ।

तालिका २.२० : ECC प्रणाली तथा IPS मार्फत भएका कारोबार विवरण

क्र.सं.	माध्यम	मुद्रा	कारोबार सङ्ख्या	कारोबार रकम
१	ECC - Inward	नेपाली	९,३९९	रु.३८ अर्ब ५९ करोड ।
		अमेरिकी डलर	०	
		युरो	०	
२	ECC - Outward	नेपाली	१,६६६	रु.१४ अर्ब १० करोड ।
		अमेरिकी डलर	३४६	अमेरिकी डलर ६ लाख ६४ हजार ।
३	IPS - Inward	नेपाली	४,१६८	रु.२५ अर्ब ७३ करोड ।
		अमेरिकी डलर	२	अमेरिकी डलर ३ हजार ।
४	IPS - Outward	नेपाली	४११,२७६	रु.६२ अर्ब २३ करोड ।

२.१९२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा जम्मा हुन आएका नगद विदेशी मुद्राहरू विदेशस्थित एजेन्सी खाताहरूमा जम्मा गर्ने प्रयोजनका लागि समीक्षा अवधिमा कुल १५ पटक कार्गो गरी कुल रु.१९ अर्ब ८५ करोड बराबरको विदेशी मुद्राहरू बैंकसँग Bank Notes Purchase Agreement गरिएका Mashreq Bank Psc, Dubai र CIMB Bank, Singapore मा जम्मा गरिएको छ ।

२.१९३ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा वाणिज्य बैंकहरूबाट भारतीय रूपैयाँ ८२ अर्ब ४३ करोड खरिद गरिएको तथा वाणिज्य बैंकहरूलाई भारतीय रूपैयाँ ४२० अर्ब ६४ करोड बराबर बिक्री गरिएको छ । सोही अवधिमा रिजर्भ बैंक अफ इण्डिया, कोलकाताबाट नगद भारतीय रूपैयाँ ३ अर्ब खरिद गरिएको छ ।

२.१९४ विस्तृत र व्यवस्थित तथ्याङ्क आदानप्रदान, सुरक्षा र पारदर्शिता वृद्धि तथा अन्तर्राष्ट्रिय नियम र अनुपालनका आवश्यकताहरूलाई प्राथमिकतामा राखि समीक्षा अवधिमा SWIFT system लाई MT प्रणालीबाट MX प्रणालीमा सारिएको छ ।

२.१९५ बैकिङ विभागअन्तर्गत विद्यमान भा.रु. कोषहरूमा कायम रहेको सीमा तथा विमाङ्क रकम एवम् मौज्दात तालिका देहायबमोजिम भारतीय रूपैयाँ रहेको छ:

तालिका २.२१ : भा.रु. कोषसम्बन्धी विवरण

क.सं.	बैंकको नाम	भा.रु. कोष रहेको शाखा	स्वीकृत सीमा तथा विमाङ्क रकम	आ.व. २०८२/८३ सम्मको मौज्दात रकम
१.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	राजविराज	६०,००,०००.००	-
२.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	सिराहा	६०,००,०००.००	-
३.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	इनरुवा	६०,००,०००.००	-
४.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	कलैया	२५,००,०००.००	-
५.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	भद्रपुर	५०,००,०००.००	-
६.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	प्रधान कार्यालय	२,००,००,०००.००	-
७.	नेपाल बैंक लिमिटेड	प्रधान कार्यालय	२,००,००,०००.००	-
८.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	परासी	५,००,०००.००	१,००,०००.००
९.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	बैतडी	१५,००,०००.००	१०,००,०००.००
१०.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	दार्चुला	१०,००,०००.००	४,००,०००.००
११.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	बर्दघाट	१०,००,०००.००	१,००,०००.००
१२.	नेपाल बैंक लिमिटेड	कांकरभिट्टा	६०,००,०००.००	५,००,०००.००
जम्मा			**७,५५,००,०००.००**	**२१,००,०००.००**

टक्सारसम्बन्धी कार्य

२.१९६ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा विभिन्न सार्वजनिक निकाय तथा संघ संस्थाबाट समयसमयमा अनुरोध भई आएका विभिन्न किसिमका पदकहरु (१,४८२ थान) टकमरी गरी उपलब्ध गराइएको छ ।

२.१९७ समीक्षा अवधिमा भन्सार ऐन लगायतका अन्य प्रचलित कानुन विपरीत भएका काम कारबाहीको सिलसिलामा नेपाल सरकारको विभिन्न निकायले प्राप्त गरेको सुन तथा चाँदी भनिएका धातुहरुको गलान गरी ७,३८४.९० ग्राम सुन र ५६,५६६.२० ग्राम चाँदी महाशाखाद्वारा खरिद गरिएको छ ।

२.१९८ समीक्षा अवधिमा सार्वजनिक निकाय तथा परोपकारी संस्था, मठमन्दिरहरुबाट माग भएबमोजिम ७३ ग्राम कच्चा सुन तथा २,५७९।१ ग्राम कच्चा चाँदी बिक्री गरिएको छ ।

२.१९९ चलनचल्तीमा रहेको रु.१ र रु.२ को सिक्का नियमित रुपमा बिक्री वितरण गरिएको छ ।

सञ्चालक समितिको बैठक

२.२०० आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा बैंकको सञ्चालक समितिको बैठक ६४ पटक तथा व्यवस्थापन समितिको बैठक ३६ पटक बसेको थियो । आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा यस्तो बैठक क्रमशः ४६ र ४६ पटक बसेको थियो ।

वैदेशिक सहायता समन्वय

२.२०१ नेपाल राष्ट्र बैंक र भारतीय रिजर्व बैंकका अधिकारीहरूको सहभागितामा मिति २०८२ कात्तिक १७ गते (सन् २०२५ नोभेम्बर ३) मा Joint Technical Coordination Committee (JTCC) को नवौँ बैठक काठमाडौंमा सम्पन्न भएको छ ।

२.२०२ 9th JTCC meeting का एजेण्डा अन्तर्गत भारतको युपीआई (UPI) र नेपालको एनपीआई (NPI) बीच क्रस-बोर्डर डिजिटल भुक्तानी सेवा औपचारिक रूपमा २०२६ जुनमा सुरु भएको छ । साथै, Terms of Engagement on HR cooperation between NRB and RBI अन्तर्गत Secondment Agreement सही भई यस बैंकका कर्मचारीलाई RBI Secondment मा पठाउन सुरु गरिएको छ । त्यसै गरी भा.रु.२०० र ५०० दरका नोट प्रति व्यक्ति भा.रु.२५,०००।- सम्म भारतबाट नेपाल ल्याउन र नेपालबाट भारतमा जाँदा लैजान मिल्ने गरी भारतीय रिजर्व बैंकको Foreign Exchange Management Act (FEMA) मा व्यवस्था संशोधन भएको छ ।

२.२०३ Danmarks Nationalbank सँग समन्वय गरी नेपाल राष्ट्र बैंकसँग भएको अब उपरान्त नचल्ने पुरानो श्रृङ्खलाका डेनिस क्रोनरको सटही कार्य सम्पन्न भएको छ ।

२.२०४ अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको Extended Credit Facility (ECF) को Seventh Review Mission तथा Article IV Consultation Mission मिति २०८२ माघ १९ देखि फागुन ८ सम्म (सन् २०२६ फेब्रुअरी २-२०) काठमाडौंमा सम्पन्न भएको छ । सन् २०२६ जुन ५ मा कोषको कार्यकारी बोर्डले नेपालका लागि ECF अन्तर्गतको सातौं तथा अन्तिम समीक्षा सम्पन्न गरी SDR 31.32 million रकम निकासा गरेको र यससँगै ECF अन्तर्गत हालसम्म SDR 282.42 million नेपाल सरकारलाई प्राप्त भएको छ । नेपालको लागि ECF मिति २०७८ पुस २८ (सन् २०२२ जनवरी १२) मा कार्यकारी बोर्डद्वारा स्वीकृत भएको थियो ।

२.२०५ अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले नेपाल सरकारको अनुरोधमा मिति २०८२ पुस २८ देखि माघ ८ सम्म (सन् २०२६ जनवरी १२-२१) Governance and Corruption Diagnostic (GCD) Scoping Mission सम्पन्न गरेको र त्यस पश्चात् मिति २०८३ बैशाख ७ देखि २३ सम्म (सन् २०२६ अप्रिल २० देखि मे ६ सम्म) कोषका टोली नेपालमा रही उक्त Mission सम्पन्न भएको छ ।

२.२०६ सन् २०२५ को Bank of Korea-Knowledge Partnership Program (BOK-KPP) कार्यक्रम अन्तर्गत "Liberalization of Foreign Exchange Policy and Capital Flow Management" अध्ययन विषयमा मिति २०८२ साउन १८ (सन् २०२५ अगस्ट ३) मा द्विपक्षीय सम्झौता भई उक्त विषयमा अध्ययन सम्पन्न गरी अध्ययन प्रतिवेदन यस बैंकको वेवसाइटमा प्रकाशन गरिएको छ ।

२.२०७ आ.व. २०८२/८३ मा अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको SARTTAC बाट विदेशी विनिमय सञ्चिति व्यवस्थापनका लागि दोस्रो प्राविधिक सहायता (Follow up TA) प्राप्त भएको छ ।

२.२०८ समीक्षा अवधिमा यस बैंक र अन्तर्राष्ट्रिय संघ/संस्थाहरुबीच देहायबमोजिमका सम्झौताहरु भएका छन् :

- मिति २०८२ पुस १५ (सन् २०२५ डिसेम्बर ३०) मा यस बैंक र भारतीय रिजर्भ बैंकबीच Secondment Agreement under the Terms of Engagement on HR Cooperation सम्बन्धी सम्झौता
- मिति २०८२ मंसिर २९ (सन् २०२५ डिसेम्बर १५) मा यस बैंक र अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगम (IFC) बीच Nepal Climate Finance Advisory Project सम्बन्धी Cooperation Agreeement

२.२०९ आ.व. २०८२/८३ मा Royal Monetary Authority of Bhutan (RMA) बाट यस बैंकमा Risk Based Supervision (RBS) approach for Payment System Oversight सम्बन्धी Techincal collaboration and knowledge sharing / HR Practices and Administative Operations in Nepal Rastra Bank सम्बन्धी अध्ययन भ्रमण भएको छ ।

तालिम, गोष्ठी, सेमिनार, भ्रमण तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम

२.२१० आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा स्वीकृत ३३ वटा तालिम कार्यक्रममध्ये नियमित तर्फ २८ वटा र अन्य थप ४ वटा गरी जम्मा ३२ वटा तालिम कार्यक्रम सम्पन्न भएका छन् ।

२.२११ नियमित तालिम कार्यक्रममा नेपाल राष्ट्र बैंक तथा बाह्य निकायका सहित महिला प्रशिक्षार्थी २९४ र पुरुष प्रशिक्षार्थी ६४४ गरी कुल ९३८ जना प्रशिक्षार्थीहरूको सहभागिता रहेको छ । उक्त कार्यक्रमहरूमा आन्तरिक र बाह्य गरी कुल २५४ जना स्रोत व्यक्तिको सहभागिता रहेको छ ।

वित्तीय समावेशिता

२.२१२ वित्तीय समावेशीकरण अभिवृद्धि तथा वार्षिक रूपमा समावेशीकरणको स्तर मापनका लागि Financial Inclusion Index – FII २०८२/८३ गणना गरी प्रकाशन गरिएको छ ।

२.२१३ SEDRA I, II, III अन्तर्गतका परियोजनाको वार्षिक वित्तीय विवरण तयार गरिएको छ ।

२.२१४ SEDRA परियोजना अर्न्तगतको Revolving Fund Operation सञ्चालनको लागि राष्ट्रिय बाणिज्य बैंकसँग सम्झौता भएको छ ।

२.२१५ देशभर वित्तीय पहुँचको अवस्थाको नक्साङ्कनको लागि यस महाशाखाबाट Financial Inclusion Portal सञ्चालनमा रहेको छ ।

२.२१६ SEDRA–I, II and III परियोजना अर्न्तगतका परियोजनाहरुको सञ्चालन सम्बन्धमा मोरङ, धादिङ र नुवाकोट जिल्लामा अनुगमन गरिएको छ ।

वित्तीय साक्षरता

२.२१७ समीक्षा अवधिमा डिजिटल / वित्तीय साक्षरता अभिवृद्धिका लागि बैंकको सामाजिक सञ्जालमा प्रत्येक मंगलबार वित्तीय साक्षरता सन्देश प्रशारण गरिरहेको छ । वित्तीय साक्षरतासम्बन्धी Radio Jingle सामाग्रीहरुको प्रसारण देशभरि नै विभिन्न FM मार्फत भइरहेको छ ।

२.२१८ वित्तीय साक्षरता सम्बन्धमा **'वैदेशिक रोजगारबाट फर्केर उद्यम/व्यवसायी गर्नेहरुका कथा'** (Success Story) भन्ने विषयमा वृत्तचित्र निर्माण सम्पन्न गरी प्रसारणको क्रममा रहेको छ ।

२.२१९ वित्तीय साक्षरता र वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि गर्न विद्यार्थी जीवनमा नै वित्तीय ज्ञान दिने उद्देश्यले यस बैंकमा विभिन्न १२ वटा स्कुल तथा कलेजका विद्यार्थीहरुलाई अवलोकन भ्रमण तथा साक्षरता कार्यक्रममा सहभागी गराइएको छ ।

२.२२० विद्यालयस्तरका पाठ्यक्रममा समावेश गर्ने वित्तीय शिक्षा/साक्षरताका विषयवस्तुका बारेमा बैंक, पाठ्यक्रम विकास केन्द्रका पदाधिकारी र सामाजिक विषयका पाठ्यपुस्तक विज्ञ लेखकहरुसँग काठमाडौंमा १ दिने अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।

२.२२१ वित्तीय साक्षरता रूपरेखा, २०७९ बमोजिम आम जनसमुदायमा वित्तीय चेतना अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले लक्षित वर्ग समेटी विभिन्न स्थान (डोल्पा, हेटौँडा, खोटाङ, मनाङ, डोटी र नुवाकोट) मा ६ वटा वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।

२.२२२ Smart Money Talks भन्ने मुल नाराका साथ २०८२ चैत्र २ देखि ८ गतेसम्म Global Money Week, 2026 देशभर भव्यताका साथ मनाइएको छ ।

बजार आचरण सुपरिवेक्षण/वित्तीय ग्राहक संरक्षण

२.२२३ ११ वटा वाणिज्य बैक, ७ वटा विकास बैंक, ५ वटा वित्त कम्पनी र ९ वटा लघुवित्त वित्त वित्तीय संस्थामा Full Scope बजार आचरण सुपरिवेक्षण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।

२.२२४ एउटा बाणिज्य बैंकमा Mystery Shopping गरिएको छ ।

२.२२५ महाशाखाले अनलाइन पोर्टल, इमेल, लिखित निवेदन तथा टेलिफोन र हेलो सरकारमार्फत २०८२ श्रावणदेखि २०८३ असार मसान्तसम्ममा ५१६३ वटा गुनासो प्राप्त भएकोमा ४२१९ वटा गुनासोको सम्बोधन भएको, ७४९ वटा समाधानको प्रक्रियामा रहेको छ ।

२.२२६ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा विभिन्न माध्यमबाट प्राप्त गुनासोहरूको विवरण देहायबमोजिम रहेको छ (तालिका २.२१) ।

तालिका २.२२ : आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा प्राप्त गुनासोसम्बन्धी विवरण

गुनासोको विवरण	अनलाइन पोर्टल	लिखित निवेदन	हेलो सरकार	अन्य (टेलिफोन/इमेल)	प्रदेशस्थित कार्यालय	जम्मा
प्राप्त भएको	३११५	४६१	६९७	३१०	५८०	५१६३
सम्बोधन गरिएको	२७७९	२४५	५४८	१७५	४७२	४२१९
प्रक्रियामा रहेको	१७४	२१३	१३४	१३५	९३	७४९
अमान्य गुनासो	१४२	-	-	-	१	१४३
बैंकको अधिकार क्षेत्रभित्र नपर्ने	२०	३	१५	-	१४	५२

अध्ययन अनुसन्धान तथा प्रकाशनसम्बन्धी कार्य

२.२२७ "Report on Compilation of Consumer Price Index", "A report on the status of Real Estate Market in Nepal" र आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को तेस्रो त्रयमासको "Trend and Current Status of Real Estate Transaction" प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको छ ।

२.२२८ Foreign Direct Investment Survey अध्ययन सम्पन्न गरी प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको छ ।

२.२२९ A Survey of Shadow Banking in Nepal तथा Social Economic Effects of Mid-Hill (Pushpalal) Highway सम्बन्धी अध्ययन सम्पन्न भई प्रतिवेदन तयार भएको छ भने Application of Big Data Analytics in Macroeconomic Analysis विषयक अध्ययन कार्यलाई आर्थिक वर्ष २०८३/८४ मा निरन्तरता प्रदान गरिएको छ। साथै, Fixed Exchange Rate Regime with India विषयक अध्ययन बाह्य स्रोतमार्फत सेवा खरिद गरी भईरहेको छ।

२.२३० शोधानान्तर तथ्याङ्कलाई अद्यावधिक गर्न Freight and Insurance Survey सम्पन्न गरिएको छ।

२.२३१ सातवटै प्रदेशको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक प्रादेशिक आर्थिक गतिविधि प्रतिवेदन तथा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को अर्द्धवार्षिक प्रादेशिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको छ। त्यसैगरी, आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक एकीकृत आर्थिक गतिविधि प्रतिवेदन र २०८२/८३ को अर्द्धवार्षिक एकीकृत आर्थिक गतिविधि प्रतिवेदन वेबसाइटमार्फत प्रकाशन भएको छ।

२.२३२ आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक बजेटको लागि पूर्वबजेटकालीन अध्ययन सम्पन्न भई सुझावसहितको प्रतिवेदन नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमा पेस गरिएको छ।

२.२३३ Macroeconomic Report को Feb 2026 र July 2026 अंक वेबसाइटमार्फत प्रकाशन भएको छ।

प्रदेशस्थित कार्यालयहरूका प्रमुख गतिविधिहरू

२.२३४ "Smart Money Talks" को नारासहित Global Money Week, 14th edition को अवसरमा प्रदेशस्थित कार्यालयहरूद्वारा वित्तीय चेतना अभिवृद्धि गर्ने वित्तीय साक्षरता प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरिएका छन्।

२.२३५ प्रदेशस्थित कार्यालयहरूको कार्यक्षेत्रभित्रका सरकारी कारोबार गर्ने बैंक तथा वित्तीय संस्थाका कर्मचारीहरू, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयका कर्मचारीहरू तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरुका प्रतिनिधिहरुको सहभागितामा समन्वयात्मक अन्तरक्रिया, गोष्ठी एवं अनुशिक्षण कार्यक्रमहरु सम्पन्न गरिएको छ।

२.२३६ प्रदेशस्थित कार्यालयहरूद्वारा आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदनका लागि तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधिहरूका लागि "आर्थिक तथ्याङ्कको महत्व, उपादेयता तथा तथ्याङ्क सङ्कलनका समस्याहरू" विषयक गोष्ठी सम्पन्न गरिएको छ।

२.२३७ प्रदेशस्थित कार्यालयहरूको कार्यक्षेत्रभित्रका बैंक तथा वित्तीय संस्थाका कर्मचारीहरू र बैंकका कर्मचारीहरू, नेपाल प्रहरीसमेतको सहभागितामा शंकास्पद विदेशी मुद्रा पहिचान, सफा नोट नीति, बैंकिङ कारोबार सञ्चालन तथा जाली नोट पहिचानसम्बन्धी अनुशिक्षण, गोष्ठी तथा सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएका छन्।

२.२३८ प्रदेशस्थित कार्यालयहरूद्वारा कार्य क्षेत्रभित्रका नोटकोषहरू संचालन गर्ने बैंक तथा वित्तीय संस्थाका सम्बन्धित प्रतिनिधिहरुको सहभागितामा नोटकोष संचालनका व्यवहारिक तथा नीतिगत समस्याहरु समेटी अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरु सम्पन्न गरिएको छ।

२.२३९ प्रदेशस्थित कार्यालयहरूद्वारा प्रत्येक त्रयमासमा सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधिहरुको सहभागितामा समसामयिक आर्थिक तथा बैंकिङ्ग गतिविधिका सम्बन्धमा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरु सम्पन्न गरिएको छ।

२.२४० प्रदेशस्थित कार्यालयहरूद्वारा कार्य क्षेत्रभित्रका नोटकोषहरू र भा.रु. तथा परिवर्त्य विदेशी मुद्रासमेतको कारोबार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू, टुर्स, ट्राभल्स एण्ड ट्रेकिङ्ग एजेन्सी, मनिचेन्जर तथा होटेलको निरीक्षण कार्य गरिएको छ।

२.२४१ प्रदेशस्थित कार्यालयहरूद्वारा ग्राहकहरूको बैंकिङ सेवा सम्बन्धमा आएका गुनासाहरूको सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय तथा व्यवस्थापनमा सहजीकरण गरिएका छन्।

तालिका १ : चलनचल्तीमा रहेका विभिन्न दरका नोटहरू

दर	२०८१ असार मसान्त		२०८२ असार मसान्त		२०८३ असार मसान्त	
	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	१६०,९८६,६०३	०.०२	१६०,९७४,६३५	०.०२	१६,०९,६४,८६०	०.०२
२	१८५,११८,०५२	०.०३	१८५,०७८,६६०	०.०२	१८,५०,४४,३८०	०.०२
	३,७४१,१२५,१८५	०.५४	३,७६२,५०८,९३०	०.४९	३,९७,३४,०१,४२०	०.४९
१०	६,०३१,२३९,७४०	०.८७	५,८४५,७१२,०१०	०.७७	५,९५,४६,८०,८६०	०.७४
२०	८,०२४,६१९,०२०	१.१६	७,६७८,७४४,५४०	१.०१	७,६९,१७,४१,०८०	०.९५
२	५७,०३२,४००	०.०१	५७,०२०,०७५	०.०१	५,७०,०९,०००	०.०१
०	१४,०८२,१९४,९५०	२.०४	१३,६११,०७९,४००	१.७९	१३,०७,८९,९९,८००	१.६२
१००	३२,५३१,१८६,८००	४.७१	३१,४१३,२८९,०००	४.१३	३,३६,८३,९९,७१००	४.१७
२०	८७,४२२,७५०	०.०१	८७,४२१,२५०	०.०१	८७,४२,१०००	०.०१
००	१३६,८९९,४१९,५००	१९.८४	१६५,१३५,८८५,५००	२१.६९	१८,८१,६२,१२,६५००	२३.३०
१०००	४८८,३४९,६५५,०००	७०.७६	५३३,४७२,२८६,०००	७०.०६	५५,४६,५४,६१,४०००	६८.६७
जम्मा	**६९०,१५०,०००,०००**	**१००**	**७६१,४१०,०००,०००**	**१००**	**८,०७,६९,००,००,०००**	**१००**

तालिका २ : नोटको सुरक्षण

(रु. करोडमा)

असार मसान्त	सुन	चाँदी	विदेशी मुद्रा र सेक्युरिटी	जम्मा (१+२+३)	सरकारी ऋणपत्रहरू	निष्कासित नोटको सुरक्षण	जम्मा सुरक्षणमा विदेशी मुद्रा तथा सुन चाँदीको प्रतिशत (४/६) × १००
	(१)	(२)	(३)	(४)	()	(६)	(७)
२०६३	७०.३	-	७९७५.६	८०४५.९	४१७.२	८४६३.१	९५.१
२०६४	-	-	८७१३.८	८७१३.८	४१७.२	९१३१.०	९५.४
२०६५	-	-	१०८७७.८	१०८७७.८	४१७.२	११२९५.०	९६.३
२०६६	-	-	१३७०३.८	१३७०३.८	४१७.२	१४१२१.०	९७.०
२०६७	-	-	१५७१२.८	१५७१२.८	४१७.२	१६१३०.०	९७.४
२०६८	-	-	१६३४४.८	१६३४४.८	४१७.२	१६७६२.०	९७.५
२०६९	-	-	१९७०७.८	१९७०७.८	४१७.२	२०१२५.०	९७.९
२०७०	-	-	२३३४६.०	२३३४६.०	-	२३३४६.०	१००.०
२०७१	-	-	२७३२५.०	२७३२५.०	-	२७३२५.०	१००.०
२०७२	-	-	३१९०८.०	३१९०८.०	-	३१९०८.०	१००.०
२०७३	-	-	३८६१६.०	३८६१६.०	-	३८६१६.०	१००.०
२०७४	-	-	४३०९९.०	४३०९९.०	-	४३०९९.०	१००.०
२०७५	-	-	४९४३८.९५	४९४३८.९५	-	४९४३८.९५	१००.०
२०७६	-	-	२२५.७७	२२५.७७	-	२२५.७७	१००.०
२०७७	-	-	५८८०६.००	५८८०६.००	-	५८८०६.००	१००.०
२०७८	-	-	६८३५०.००	६८३५०.००	-	६८३५०.००	१००.०
२०७९	-	-	६३२४७.००	६३२४७.००	-	६३२४७.००	१००.०
२०८०	-	-	६४००८.००	६४००८.००	-	६४००८.००	१००.०
२०८१	-	-	६९०१५.००	६९०१५.००	-	६९०१५.००	१००.०
२०८२	-	-	७५,०११.२४	७५,०११.२४	-	७५,०११.२४	१००.०

तालिका ३ : बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रबाट सञ्चालित तालिमहरू

S.N.	Training Name	Venue	Date	Days
Regular Trainings				
1	Liquidity Management: Theories and Practices	Thapathali	2082 Shrawan 26-27	2
2	Research and Report Writing	Thapathali	2082 Bhadra 1-4	4
3	Central Banking Training (Officers)	Pokhara	2082 Bhadra 15-19	5
4	Training of Trainers (ToT)	Thapathali	2082 Kartik 16-18	3
5	AML CFT Regime in Nepal	Thapathali	2082 Kartik 23-25	3
6	Procurement Management in NRB	Thapathali	2082 Mangsir 7-10	4
7	Central Banking Training (Non Officers)	Pokhara	2082 Mangsir 21-25	5
8	Interaction Program on Current Macroeconomic and Financial Situation	Thapathali	2082 Poush 9	2
9	Interaction on training facilitation (ToT)	Thapathali	2082 Poush 13	1
10	Foreign Exchange Management in Nepal	Thapathali	2082 Poush 20-22	1
11	Banking Operation and Currency Management in Nepal	Pokhara	2082 Magh 11-15	1
12	AML/ CFT Regime and Supervisory Aspects	Thapathali	2082 Magh 18-20	1
13	Management Development Program	Thapathali	2082 Magh 25-28,	3
14	Planning, Budgeting and Risk Management	Pokhara	2082 Falgun,10-12	5
15	Macroeconomic Management in Nepal	Thapathali	2082 Falgun,10-13	3
16	Risk Based Supervision	Thapathali	2082 Falgun 25-28	4
17	Risk Based Internal Audit	Thapathali	2082 Chaitra 1-2	3
18	Risk Based Oversight/Supervision in Payment System	Thapathali	2082 Chaitra 22-24	3
19	AML CFT Regime in Nepal	Thapathali	2083 Baisakh 28-30	3
20	ECL Model Review: Supervisory Perspectives	Thapathali	2083 Baisakh 31-Jestha 01	2
21	Financial Stability and Macro Prudential Policies	Thapathali	2083 Jestha 04-06	3
22	Consumer Protection and Market Conduct Supervision	Thapathali	2083 Jestha 18-20	3
23	Orientation Program on Current Economic and Banking Affairs for Economic Journalists for SEJON	Nagarkot	2082 Chaitra 6-7	2
24	Orientation Program on Current Economic and Banking Affairs for Economic Journalists for NAFIJ	Nagarkot	2082 Chaitra 11-12	2
25	Orientation Program on Current Economic and Banking Affairs for Economic Journalists for FEJA	Dhulikhel	2082 Chaitra 15-16	2
26	Training for Drivers, Mechanics and other Technical staff	Dhulikhel	2082 Poush 10	1
27	Training for Drivers, Mechanics and other Technical staff	Dhulikhel	2082 Poush 15	1
28	Training for Office Subordinates	Biratnagar	2082 Poush 3-4	2
Additional Trainings				
1	Interaction program on “Multidimensional Personality of late Dr. Yadav Prasad Pant and His Contribution to Nepal’s Economy”	Thapathali	28 Kartik, 2082	1/2
2	AI Awareness and Exploration of Its Uses at NRB	Thapathali	15-17 Baisakh 2083	3
3	Interaction Program on Account Status Information System	Thapathali	05 Asar, 2083	1
4	Orientation Program on Investigation of Money Laundering, Financing of Terrorism and Proliferation Financing Offences	Biratnagar	18-22, Jestha, 2083	5
		Saptari, Rajbiraj	25-29, Jestha, 2083	5
		Dudhauli, Sindhuli	1-5 Ashad, 2083	5
		Dipayal	15-19 Ashad, 2083	5
		Nepalgunj	22-26 Ashad, 2083	5
		Butwal	29 Ashad-1 Shrawan, 2083	5

तालिका ४ : वैदेशिक तालिम, सेमिनार, बैठक तथा गोष्ठीहरू

क) अन्तर्राष्ट्रिय तालिम तथा बैठकमा भौतिक रूपमा सहभागिता

क्र.स.	आयोजक	पटक
१.	Alliance for Financial Inclusion	१५
२.	APRACA	१२
३.	Asia Pacific Group	१५
४.	Asia Pacific Network Information Center (APNIC)	४
५.	Asian Development Bank	४
६.	Azpirant Technologies LLP	१२
७.	Bank for International Settlement(BIS)	१५
८.	Bank of Korea	१०
९.	Banque De France	२
१०.	CB+DC, Bahamas	१
११.	Central Bank of Sri Lanka	२९
१२.	China Banknote Printing and Minting	५
१३.	China IMF Capacity Development Center	१
१४.	CICTAB	३८
१५.	CIMB Bank	६
१६.	Deutsche Bundesbank	११
१७.	Egmont	८
१८.	FATF	५
१९.	Federal Reserve Bank	७
२०.	Franklin Templeton	३
२१.	Government of India	३
२२.	International Finance Corporation (IFC)	६
२३.	Indian Chamber of Comerce	१
२४.	International Centre for Integrated Mountain Development	१
२५.	International Currency Association	१
२६.	International Monetary Fund (IMF)	११
२७.	IMF South Asia Regional Training and Technical Assistance Center (IMF SARTTAC)	४२
२८.	IMF Singapore Regional Training Institute (IMF STI)	१८
२९.	Lankapay	४
३०.	London Stock Exchange Group	२
३१.	MAS	१
३२.	National Academy of Direct Taxes	१
३३.	National Bank of Cambodia	६०
३४.	National Institute of Banking Studies & Corporate Management (NIBSCOM)	२९
३५.	People's Republic of China, Government of Nepal	१
३६.	Reserve Bank of India	२६
३७.	Royal Monetary Authority of Bhutan	६
३८.	Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication	५
३९.	Standard Chartered Bank	४
४०.	State Bank of Pakistan	१
४१.	The SEACEN CENTRE	१२२
४२.	The SEACEN Centre and BIS	२
४३.	Toronto Centre	२

४४.	UNDP	१
४५.	UNODC	२
४६.	World Bank	१
४७.	Zürcher Kantonalbank	१
जम्मा		**५५७**

ख) पदअनुसार अन्तर्राष्ट्रिय तालिम तथा बैठकमा सहभागिताको विवरण

क्र.स.	पद	पटक
१.	सञ्चालक	२२
२.	कार्यकारी निर्देशक	४४
३.	निर्देशक	८०
४.	उप-निर्देशक	१८५
५.	सहायक निर्देशक	१९२
६.	प्रधान सहायक	२८
७.	सहायक	५
८.	वरिष्ठ सञ्चार चालक	१
जम्मा		**५५७**

ग) अनलाइन माध्यमबाट अन्तर्राष्ट्रिय तालिम तथा बैठकमा सहभागिताको विवरण

क्र.स.	आयोजक	पटक
१.	African-Asian Rural Development Organization (AARDO)	२
२.	Alliance for Financial Inclusion (AFI)	३३
३.	Asia Pacific Group (APG)	५
४.	Asian Clearing Union and Central Bank of Iran	३
५.	Bank for International Settlement	२२
६.	Deutsche Bundesbank	१४
७.	CICTAB	२
८.	FATF	२
९.	FIU Hong Kong	५
१०	IMF SARTTAC	५
११	International Monetary Fund	६
१२	Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)	४
१३	People's Bank of China	१३
१४	Reserve Bank of India	११
१५	SAARCFINANCE	२२
१६	SARFII	३७
१७	The International Banking and Finance Institute (IBFI)- Banque de France	२०
१८	The Royal Monetary Authority	१७
१९	The SEACEN Centre	४५
जम्मा		**२६८**

घ) पदअनुसार अनलाइन माध्यमबाट अन्तर्राष्ट्रिय तालिम तथा कार्यक्रमहरूमा सहभागिताको विवरण

क्र.स.	पद	पटक
१.	कार्यकारी निर्देशक	९
२.	निर्देशक	२१
३.	उप-निर्देशक	७७
४.	सहायक निर्देशक	१५९
५.	प्रधान सहायक	२
जम्मा		**२६२**

तालिका ५ : अन्य निकायद्वारा स्वदेशमा सञ्चालित तालिम, सेमिनार, बैठक तथा गोष्ठीहरू

क) स्वदेशी तालिम तथा बैठकमा भौतिक रूपमा सहभागी कर्मचारी सङ्ख्या

क्र.स.	आयोजक	पटक
१.	Accounting Standards Board	२
२.	Anti-Money Laundering Prevention Supervision Division Department	३३
३.	Asia Pacific Group	३
४.	APG and International Cooper Action Group	१०
५.	Asia pacific Rural and Agricultural credit Association (APRACA)	३
६.	Asian Development Bank	२
७.	Assets and Service Management Department	९७
८.	Bank of Korea-Knowledge Partnership Program (BOK-KPP)	२९
९.	Banking Department	९
१०.	Banking Finance and Insurance Institute of Nepal (BFIN)	८
११.	Business and Finance Consulting	८
१२.	CEDECON	५
१३.	Consultative Group for International Agricultural Research	१
१४.	Corporate Planning and Risk Management Department	१३०
१५.	E-Governance Board	१
१६.	Employees Provident Fund	१
१७.	Ministry of Foreign Affairs	१
१८.	Ministry of Forest and Environment	४
१९.	ICD and SARTTAC	२६
२०.	International Finance Corporation (IFC)	४६
२१.	Ministry of Foreign Affairs	१
२२.	Ministry of Forest and Environment	३
२३.	Ministry of Home Affairs	१
२४.	Ministry of Industry, Commerce and Supplies	३
२५.	Ministry of Land Management, Agriculture and Cooperatives	१
२६.	National Banking Institute (NBI)	१
२७.	National Cooperatives Regulatory Authority	१
२८.	National Training and Research Academy Pvt. Ltd., Kathmandu	३
२९.	Nepal Administrative Staff College	१२
३०.	NRB and The SEACEN Centre	१०
३१.	The Association of Chartered Accountants of Nepal (ACAN)	१०
३२.	The Institute of Chartered Accountants of Nepal (ICAN)	१३
३३.	Others	४०४
जम्मा		**८८२**

ख) पदअनुसार स्वदेशी तालिम तथा बैठकमा सहभागिताको विवरण

क्र.स.	पद	पटक
१.	डेपुटी गभर्नर	१
२.	कार्यकारी निर्देशक	१६
३.	का.मु. कार्यकारी निर्देशक	१
४.	निर्देशक	३६
५.	निर्देशक (सू.प्र.)	१
६.	का.मु. निर्देशक	१
७.	उप-निर्देशक	९५
८.	उप-निर्देशक (सू.प्र.)	६
९.	सहायक निर्देशक	१३९
१०.	सहायक निर्देशक (सू.प्र.)	९
११.	प्रधान सहायक	७
१२.	सहायक	१८
१३.	सहायक (सू.प्र.)	१२
१४.	कार्यालय सहयोगी तृतीय	१
	जम्मा	**३४३**

तालिका ६ : काठमाडौं उपत्यकाबाहिरका कार्यालयहरूबाट आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा भएको तोडा चलान एवम् विदेशी मुद्रा खरिद-बिक्रीको विवरण

क्र.सं.	कार्यालय	तोडा चलान एवम् दाखिला									विदेशी मुद्रा खरिद बिक्री				
		नेपाली मुद्रा (करोडमा)					भारतीय मुद्रा (ने.रु.करोडमा)				अन्य वि.मु. (ने.रु. करोडमा)		भा.रु. (ने.रु. करोडमा)		
		तोडा चलान			तोडा दाखिला*		तोडा चलान		तोडा दाखिला						
		नोटकोषस ङ्ख्या+	पटक	रकम	पटक	रकम	पटक	रकम	पटक	रकम	खरिद	मौज्दात@	खरिद	बिक्री#	मौज्दात@
१	जनकपुर	६	२९	१२१०	२	२.२	०	०	०	०	३४.१०	७.४५		३६.७६	५.६१
२	विराटनगर	१२	६२	२७३५.३८	११	२२.४६	०	०	०	०	५.१८	८.४२	०.४६	१८.६३	२९.०१
३	पोखरा	९	३२	१२४५	७	७०.७२	०	०	०	०	२१३.१२	१२.३०	०.४४	१.४७	४.८२
४	सिद्धार्थनगर	९	५३	१७२३.४०	५	१३.७५	०	०	१	४०	३४.५३	४.६७	२.०६	१७.३०	२६
५	नेपालगञ्ज	१३	३०	१००१	७	११७.३९	०	०	१	४०	५.६९	४.५८	१.८९	११.३९	३७.२०
६	धनगढी	९	२८	७७१.६८	६	४९.८०	०	०	१	४०	४.३२	६.१२	३.३५	३.२३	५०.७१
७	वीरगञ्ज	४	१०	३८५.७४	७	४५८.३३	०	०	१	२५	५.०१	४.०१	०	३७.४०	३१.३७

\+ कार्यालय अन्तर्गतको नोटकोषको सङ्ख्या ।

* नोटकोष रहेका बैंक शाखाहरूबाट उक्त कोषबाटै दाखिला हुन आएको रकम मात्र ।

@ अन्य कार्यालयहरूमा रकमान्तर गरी २०८२ असार मसान्तको बाँकी मौज्दात ।

\# कार्यालयबाट ग्राहकलाई बिक्री गरेको रकम मात्र ।

तालिका ७ : आ.व. २०८२/८३ मा बिक्री तथा वितरण गरिएका विभिन्न स्मारिका सिक्का तथा मेडालियनको विवरण

क्र.सं	नाम	तौल (ग्राममा)	बिक्री (थान)
१	लक्ष्मी मेडालियन	१०	१२,१६८
२	गणेश मेडालियन	१०	११,४८०
३	गजलक्ष्मी	१०	११,१००
४	टक्सार यान्त्रिकरण	१५	६
५	राज्यारोहण १ ओजड	३१।१	१८१
६	सार्क प्रुफ सिक्का	२५	४२
७	गाई मेडालियन २ ग्राम	२५	५४०
८	गाई मेडालियन १० ग्राम	१०	१०,७५५
९	श्री ज्ञानेन्द्र राज्यारोहण	३१।१	४७
१०	निर्यात बर्ष	२३	७
११	व्यवस्थापन	२३	७
१२	मारवाडी सेवा समिति	१८	६
१३	संयुक्त राष्ट्र संघ ० वर्ष	२०	२३
१४	राष्ट्र बैंक स्वर्ण वर्ष	३५	१३२
१५	रोटरी १०० बर्ष	३५	४६
१६	गुरुनानक १०००	१०	१४९
१७	गूरुनानक २००	२५	११३
१८	सत्यमोहन जोशी १०००	१०	१६५
१९	सत्यमोहन जोशी २००	२५	१२९
२०	धितोपत्र बार्ड (SEBON) २००	२५	५४
२१	नई प्रकाशन १००	८।५	१२५

अनुसूची २.१ : निरीक्षण गरिएका वाणिज्य बैंकहरू

(क) स्थलगत निरीक्षण (जोखिममा आधारित)

क्र.सं.	समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण	क्र.सं.	लक्षित स्थलगत निरीक्षण
	बैंकको नाम		बैंकको नाम
१	स्टान्र्डड चार्टड बैंक नेपाल लि.	१	ग्लोबल आइएमइ बैंक लि.
२	एभरेष्ट बैंक लि.	२	नबिल बैंक लि.
३	सानिमा बैंक लि.	३	नेपाल इन्भेष्टमेन्ट मेगा बैंक लि.
४	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेस्नल लि.	४	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि.
	प्राइम कर्मसियल बैंक लि.		कुमारी बैंक लि.
६	नेपाल एसबिआई बैंक लि.	६	लक्ष्मी सनराइज बैंक लि.
७	कृषि विकास बैंक लि.	७	प्रभु बैंक लि.
८	नेपाल बैंक लि.	८	नेपाल बैंक लि.
९	सिदार्थ बैंक लि.	९	हिमालयन बैंक लि.
१०	माछापुच्छ्रे बैंक लि.	१०	एन.आई.सि एसिया बैंक लि.
११	नेपाल इन्फ्रास्ट्रकचर बैंक लि.		

(ख) विशेष निरीक्षण

क्र.सं.	वाणिज्य बैंकको नाम	निरीक्षणको सङ्ख्या
१	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि.	२
२	कृषि विकास बैंक लि.	२
३	नेपाल इन्भेष्टमेन्ट मेगा बैंक लि.	१
४	कुमारी बैंक लि.	१
५	नेपाल एस.वि.आई बैंक लि.	१
६	सानिमा बैंक लि.	२
७	हिमालयन बैंक लि.	१
८	एभरेष्ट बैंक लि.	२
९	ग्लोबल आइएमइ बैंक लि.	१
१०	नेपाल बैंक लि.	१
११	सिद्धार्थ बैंक लि.	१
१२	सिटिजन्स इन्टरनेशनल बैंक लि.	१
१३	नबिल बैंक लि.	१
१४	प्राइम कमर्सियल बैंक लि.	१
१५	प्रभु बैंक लि.	१
	कुल	**१९**

अनुसूची २.२ : निरीक्षण गरिएका वित्तीय संस्थाहरू

क) समष्टिगत निरीक्षण

क.सं.	वित्तीय संस्थाको नाम (विकास बैंक)	क.सं.	वित्तीय संस्थाको नाम (वित्त कम्पनी)
१.	सिन्धु विकास बैंक लि.	१.	मन्जुश्री फाइनान्स लि.
२.	महालक्ष्मी विकास बैंक लि.	२.	समृद्धि फाइनान्स कम्पनी लि.
३.	ज्योती विकास बैंक लि.	३.	नेपाल फाइनान्स लि.
४.	सप्तकोशी डेभलपमेण्ट बैंक लि.	४.	श्री इन्भेष्टमेन्ट एण्ड फाइनान्स कम्पनी लि.
५.	साग्रिला डेभलपमेण्ट बैंक लि	५.	प्रोग्रेसिभ फाइनान्स लि.
६.	मितेरी विकास बैंक	६.	गोर्खाज फाइनान्स लि.
७.	लुम्बिनी विकास बैंक लि.	७.	आइ.सि.एफ.सि. फाइनान्स लि.
८.	एक्सल डेभलपमेण्ट बैंक लि.		
९.	मुक्तिनाथ विकास बैंक लि.		

(ख) लक्षित निरीक्षण

क.सं.	वित्तीय संस्थाको नाम (विकास बैंक)	क.सं.	वित्तीय संस्थाको नाम (वित्त कम्पनी)
१.	कर्णाली डेभलपमेण्ट बैंक लि.	१.	बेष्ट फाइनान्स लि.
२.	नारायणी डेभलपमेण्ट बैंक लि.	२.	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैकिङ एण्ड फाइनान्स लि.
३.	ग्रिन डेभलपमेण्ट बैंक लि.	३.	सेन्ट्रल फाइनान्स लि.
४.	कर्पोरेट डेभलपमेण्ट बैंक लि.	४.	जानकी फाइनान्स कम्पनी लि.
५.	साल्पा विकास बैंक लि.	५.	रिलायन्स फाइनान्स लि.
६.	साइन रेसुङ्गा डेभलपमेण्ट बैंक लि.	६.	मल्टी पर्पस फाइनान्स लि.
७.	कामना सेवा विकास बैक लि.	७.	क्यापिटल मर्चेन्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लि.

(ग) विशेष निरीक्षण

क.सं.	वित्तीय संस्थाको नाम (विकास बैंक)	क.सं.	वित्तीय संस्थाको नाम (वित्त कम्पनी)
१.	ज्योति विकास बैंक लि.	१.	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैकिङ एण्ड फाइनान्स लि.
२.	एक्सल डेभलपमेण्ट बैंक लि	२.	बेष्ट फाइनान्स लि.
३.	साग्रिला डेभलपमेण्ट बैंक लि		
४.	महालक्ष्मी विकास बैंक लि.		

अनुसूची २.३ : समष्टिगत निरीक्षण गरिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू

क) समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण गरिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू

क्र.सं	संस्थाको नाम	ठेगाना	क्र.सं.	संस्थाको नाम	ठेगाना
१	सिवाइसि नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पोखरा, कास्की	२१	कालिका लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पोखरा, कास्की
२	धौलागिरि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बाग्लुङ -२, बाग्लुङ	२२	स्वरोजगार लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक
३	उन्नति सहकार्य लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	सिद्धार्थनगर, रुपन्देही	२३	एनआईसी एसिया लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक
४	नाडेप लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गजुरी, धादिङ	२४	महिला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक
	नेरुडे मिर्मिरे लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२	सपोर्ट लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	हाँसपोसा, इटहरी
६	मातृभूमि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	धनगढी, कैलाली	२६	स्वस्तिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	लाहान, सिराहा
७	हिमालयन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	चूच्चेपाटी, काठमाडौं	२७	जीवन विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	कटाहरी, मोरङ
८	आरम्भ चौतारी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२८	फरवार्ड माइक्रोफाइनान्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	दुहवी-भलुवा, सुनसरी
९	अभियान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पनौती, काभ्रेपलाञ्चोक	२९	निर्धन उत्थान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	नक्साल, काठमाडौं
१०	सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	३०	विजय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	धुलिखेल, काभ्रे
११	श्रृजनशिल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गोलबजार, सिराहा	३१	आत्मनिर्भर लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	घोराही, दाङ
१२	इन्फिनिटी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	गैंडाकोट, नवलपरासी	३२	आशा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	मदनपुर, नुवाकोट
१३	गणपति लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	दुलेगौडा (शुक्लागण्डकी), तनहुं	३३	स्वाभिमान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	तिलोत्तमा, रुपन्देही
१४	मानुषि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	३४	नेशनल माइक्रोफाइनान्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	निलकण्ठ, धादिङ
१	वीन नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	३	मिथिला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	ढल्केवर, धनुषा
१६	जनउत्थान सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बुटवल, रुपन्देही	३६	नेस्डो समृद्ध लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	कुस्मा, पर्वत
१७	यूनिक नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	कोहलपुर, बाँके	३७	एनएमवि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पोखरा, कास्की
१८	महुली लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बगधुवा, सप्तरी	३८	मेरोमाइक्रोफाइनान्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बट्टार, नुवाकोट
१९	उपकार लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	कोहलपुर, बाँके	३९	ग्लोबल आइ.एम.ई. लघुबित्त वित्तीय संस्था लि.	पोखरा, कास्की
२०	सम्पदा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	वन्दिपुर, तनहुं	४०	ग्रामीण विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बुटवल, रुपन्देही

ख) विशेष निरीक्षण गरिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू

क्र.सं	संस्थाको नाम	ठेगाना
१	आशा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	मदनपुर, नुवाकोट
२	स्वावलम्वन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	कमल पोखरी, काठमाडौं

अनुसूची २.४ : AML/CFT मा आधारित नियमित निरीक्षण

क्र.सं.	संस्थाको नाम	क्र.सं.	संस्थाको नाम
वाणिज्य बैंक			
१	नेपाल इन्भेष्टमेन्ट मेगा बैंक लि.	७	लक्ष्मी सनराइज बैंक लि.
२	कुमारी बैंक लि.	८	एनआईस एसिया बैंक लि.
३	सिद्धार्थ बैंक लि.	९	सनिमा बैंक लि.
४	नेपाल बैंक लि.	१०	एभरेष्ट बैंक लि.
५	प्रभु बैंक लि.	११	हिमालयन बैंक लि.
६	ग्लोबल आइएमई बैंक लि.		
विकास बैंक			
१	कामना सेवा विकास बैंक लि.		
वित्त कम्पनी			
१	नेपाल फाइनान्स लि.		
हायर पर्चेज कम्पनी			
१	हुलास फिनसर्भ हायर पर्चेज लि.	२	सिप्रदी हायर पर्चेज प्रा. लि.
मनी चेञ्जर			
१	हिलारी मनी एक्सचेन्ज प्रा.लि.	१३	चितवन मनी चेञ्जर प्रा.लि.
२	सगरमाथा मनी एक्सचेन्ज प्रा.लि.	१४	के.सी. मनी चेञ्जर प्रा.लि.
३	बेष्ट मनी एक्सचेन्ज प्रा.लि.	१५	सौराहा मनी चेञ्जर प्रा.लि.
४	वैभव लक्ष्मी मनी चेञ्जर प्रा.लि.	१६	गुप्ता साइ मनी चेञ्जर प्रा.लि.
५	कुबेर श्री गणेश मनी चेञ्जर प्रा.लि.	१७	ओम श्रिष्टि मनी चेञ्जर प्रा.लि.
६	कोनाइन सताही काउण्टर प्रा.लि.	१८	घिमिरे इन्टरप्राइजेज प्रा.लि.
७	एक्सचेन्ज जोन मनी एक्सचेन्ज प्रा.लि.	१९	श्रिति मनी चेञ्जर प्रा.लि.
८	फरेक्स मनी चेञ्जर प्रा.लि.	२०	बुटवल सटही काउण्टर प्रा.लि.
९	न्यू सेल्फ मनी चेञ्जर प्रा.लि.	२१	लक्ष्मी मनी चेञ्जर प्रा.लि.
१०	भद्रपुर मनी चेञ्जर प्रा.लि.	२२	एञ्जल मनी चेञ्जर प्रा.लि.
११	काँकडभिट्टा मनी चेञ्जर प्रा.लि.	२३	बरोन एक्सचेन्ज मनी चेञ्जर प्रा.लि.
१२	पाथिभरा दर्शन मनी चेञ्जर प्रा.लि.	२४	ईष्ट वेष्ट एक्सचेन्ज प्रा.लि.
भुक्तानी सेवा प्रदायक			
१	फोकस वान डिजिटल पेमेन्ट कम्पनी	२	एन.डि.पि.सि.एल. (नमस्ते पे)

अनुसूची २.५ : पाँच वर्षको जनशक्ति तथा कार्यरत जनशक्तिसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	तह	२०७९ असार मसान्त			२०८० असार मसान्त			२०८१ असार मसान्त			२०८२ असार मसान्त			२०८३ असार मसान्त		
		प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा
१	अधिकृत विशिष्ट	१८	०	१८	१८	०	१८	१८	०	१८	१८	०	१८	१८	०	१८
२	अधिकृत प्रथम	५०	४	५४	५०	५	५५	५१	५	५६	४४	५	४९	४९	५	५४
३	अधिकृत द्वितीय	१८०	१३	१९३	२००	९	२०९	२०३	९	२१२	२१२	९	२२१	२२०	८	२२८
४	अधिकृत तृतीय	२९३	३	२९६	३४०	९	३४९	३३६	९	३४५	३९३	१३	४०६	३८९	१३	४०२
	अधिकृत जम्मा	**५४१**	**२०**	**५६१**	**६०८**	**२३**	**६३१**	**६०८**	**२३**	**६३१**	**६६७**	**२७**	**६९४**	**६७६**	**२६**	**७०२**
५	सहायक प्रथम	१३२	१७	१४९	१५८	१६	१७४	१६६	१४	१८०	१६९	१५	१८४	**१८९**	**२९**	**२१८**
६	सहायक द्वितीय	२४७	३०	२७७	२३९	२६	२६५	२२२	२५	२४७	२१५	३६	२५१	**१६८**	**२०**	**१८८**
७	सहायक तृतीय	१२	०	१२	११	०	११	११	०	११	८	०	८	**७**	**०**	**७**
	सहायक जम्मा	**३९१**	**४७**	**४३८**	**४०८**	**४२**	**४५०**	**३९९**	**३९**	**४३८**	**३९२**	**५१**	**४४३**	**३६४**	**४९**	**४१३**
८	का.स. प्रथम	२५	०	२५	२४	०	२४	२२	०	२२	१५	०	१५	**१४**	**०**	**१४**
९	का.स. द्वितीय	७	०	७	६	०	६	६	०	६	५	०	५	**०**	**०**	**०**
१०	का.स. तृतीय	४२	०	४२	४०	०	४०	४१	०	४१	४०	०	४०	**३७**	**०**	**३७**
११	का.स. चतूर्थ	९	०	९	६	०	६	०	०	०	०	०	०	**०**	**०**	**०**
	का.स. जम्मा	**८३**	**०**	**८३**	**७६**	**०**	**७६**	**६९**	**०**	**६९**	**६०**	**०**	**६०**	**५१**	**०**	**५१**
	कुल	**१०१५**	**६७**	**१०८२**	**१०९२**	**६५**	**११५७**	**१०७६**	**६२**	**११३८**	**१११९**	**७८**	**११९७**	**१०९१**	**७५**	**११६६**

अनुसूची २.६ : आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा भएको पदपूर्तिसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	पद	सेवा	खुला प्रतियोगिता	कार्य क्षमता मूल्याङ्कन	आन्तरिक प्रतियोगिता
१	अधिकृत विशिष्ट	प्रशासन	-	७	-
२.	अधिकृत प्रथम	प्रशासन	-	८	४
३.	अधिकृत द्वितीय	प्रशासन	-	२०	८
४.	अधिकृत तृतीय	प्रशासन	५५*	१३	१२
५.	अधिकृत तृतीय	प्राविधिक	-	-	-
६.	सहायक प्रथम	प्रशासन	३१*	४५	-
७.	सहायक प्रथम	प्राविधिक	-	-	-
८.	सहायक द्वितीय	प्रशासन	-	#	##
९.	सहायक द्वितीय	प्राविधिक	२१*	-	-
जम्मा			**२**	**४३**	**२१**

* आन्तरिक तथा खुला प्रतियोगिताको लिखित परीक्षा सम्पन्न भएको ।

दरबन्दी संख्या ३ कायम भएकोमा सम्भाव्य उम्मेदवार नभएकोले पदपूर्ति नभएको ।

दरबन्दी संख्या ४ कायम भएकोमा सम्भाव्य उम्मेदवार नभएकोले पदपूर्ति नभएको ।

अनुसूची २.७ : पाँच वर्षको पदपूर्तिसम्बन्धी विवरण[1]

श्रेणी	पदपुर्तिको माध्यम	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
कार्यकारी निर्देशक	कार्यक्षमता मूल्याङ्कन	४	-	-	८	७
निर्देशक	कार्यक्षमता मूल्याङ्कन	५	-	२	२	८
	आन्तरिक प्रतियोगिता	१	१	१**	-	४
	प्राविधिक	३	२	-	-	-
उप निर्देशक	कार्यक्षमता मूल्याङ्कन	१५	१४	८	१०	२०
	आन्तरिक प्रतियोगिता	६	६	३**	५	८
	प्राविधिक	४	-	-	-	-
सहायक निर्देशक	कार्यक्षमता मूल्याङ्कन	११	६	५	७	१३
	आन्तरिक प्रतियोगिता	-	३	५**	७	१२
	खुला	५८*	१८	२६**	३४	***%%
	प्राविधिक (खुला)			६**	-	-
	प्राविधिक (कार्यक्षमता मूल्याङ्कन)			##	##	-
सहायक प्रथम	कार्यक्षमता मूल्यांकन	२४	१४	१५	१३	४५
	आन्तरिक प्रतियोगिता	१५	१०	९**	९	***#!
	प्राविधिक	५	-	-	-	-
	सू. प्र. (स्वत बढुवा)					१५
	मूख्य प्लम्वर (स्वत बढुवा)					१
सहायक द्वितीय	कार्यक्षमता मूल्यांकन	३	-	-	#	####
	आन्तरिक प्रतियोगिता	-	-	-	#	###
	खुला	२५*	२४	२४**	१३	***@!
	प्राविधिक (खुला)	१	-	११**	५	-
कार्यालय सहयोगी	स्वत बढुवा	५८	-	-	-	४
कुल		**२३८**	**९८**	**११५**	**११७**	**२४४**

* आ.व. २०७८/७९ मा भएको ५८ जना सहायक निर्देशक र २५ जना सहायक द्वितीयको विज्ञापनको पदपूर्ति आ.व. २०७९/८० मा भएको ।

** आ.व. २०८०/८१ मा विज्ञापन भई आ.व. २०८१/८२ मा पूर्ति गरिएको ।

*** आ.व.२०८२/८३ मा प्रकाशित विज्ञापनमध्ये आन्तरिक तथा खुला प्रतियोगिताको लिखित परीक्षा सम्पन्न भएको ।

दरबन्दी संख्या १ कायम भएकोमा सम्भाव्य उम्मेदवार नभएकोले पदपूर्ति नभएको ।

दरबन्दी संख्या २ कायम भएकोमा सम्भाव्य उम्मेदवार नभएकोले पदपूर्ति नभएको ।

दरबन्दी संख्या ३ कायम भएकोमा सम्भाव्य उम्मेदवार नभएकोले पदपूर्ति नभएको ।

दरबन्दी संख्या ४ कायम भएकोमा सम्भाव्य उम्मेदवार नभएकोले पदपूर्ति नभएको ।

अनुसूची २.८ : सञ्चालक समिति

(२०८३ असार मसान्त)

क्र.सं.	नाम	पद
१	प्रा.डा. विश्वनाथ पौडेल	अध्यक्ष
२	श्री घनश्याम उपाध्याय, (अर्थ मन्त्रालय)	सदस्य
३	श्री किरण पण्डित	सदस्य
४	श्री चिन्तामणि शिवाकोटी	सदस्य
५	डा. शंकरप्रसाद आचार्य	सदस्य
६	डा. रवीन्द्रप्रसाद पाण्डे	सदस्य

अनुसूची २.९ : विशिष्ट श्रेणी र प्रथम श्रेणी अधिकृतहरूको नामावली

(२०८३ असार मसान्त)

अधिकृत विशिष्ट		
१.	श्री रेवती प्रसाद नेपाल	कार्यकारी निर्देशक, सम्पत्ति तथा सेवा व्यवस्थापन विभाग
२.	श्री रामु पौडेल	कार्यकारी निर्देशक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग
३.	श्री विश्रुत थापा	कार्यकारी निर्देशक, वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग
४.	श्री दयाराम शर्मा	कार्यकारी निर्देशक, मौद्रिक व्यवस्थापन विभाग
५.	श्री गुरुप्रसाद पौडेल	कार्यकारी निर्देशक, गभर्नरको कार्यालय
६.	डा. सत्येन्द्र तिमिल्सिना	कार्यकारी निर्देशक, आर्थिक अनुसन्धान विभाग
७.	श्री चेतप्रसाद उप्रेती	कार्यकारी निर्देशक, आन्तरिक लेखापरीक्षण विभाग
८.	डा. रामशरण खरेल	कार्यकारी निर्देशक, सूचना प्रविधि विभाग
९.	डा. डिल्लीराम पोखेल	कार्यकारी निर्देशक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग
१०.	श्री दीर्घ बहादुर रावल	कार्यकारी निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
११.	श्री निश्चल अधिकारी	कार्यकारी निर्देशक, भुक्तानी प्रणाली विभाग
१२.	श्री अनुज दाहाल	कार्यकारी निर्देशक, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग
१३.	श्री दिपकराज लामिछाने	कार्यकारी निर्देशक, गैरबैंक वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग
१४.	श्री राजन बिक्रम थापा	कार्यकारी निर्देशक, लघुवित्त संस्था सुपरिवेक्षण विभाग
१५.	श्री राजेन्द्र भट्टराई	कार्यकारी निर्देशक, वित्त व्यवस्थापन विभाग
१६.	श्री हिमप्रसाद न्यौपाने	कार्यकारी निर्देशक, बैंकिङ विभाग
१७.	श्री मुक्तिनाथ सापकोटा	कार्यकारी निर्देशक, संस्थागत योजना तथा जोखिम व्यवस्थापन विभाग
१८.	श्री गोविन्दप्रसाद नागिला	कार्यकारी निर्देशक, मानव संसाधन व्यवस्थापन विभाग
अधिकृत प्रथम		
१.	श्री मीना पाण्डे	निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
२.	श्री सुभाषचन्द्र घिमिरे	निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
३.	श्री सृजना बाँस्तोला	निर्देशक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग
४.	श्री बुद्धराज शर्मा	निर्देशक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग
५.	श्री सुदिप फुयाल	निर्देशक, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग
६.	श्री निभा श्रेष्ठ	निर्देशक, वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग
७.	श्री डिलाराम सुवेदी	निर्देशक, मानव संसाधन व्यवस्थापन विभाग
८.	श्री केशव बहादुर के.सी.	निर्देशक, संस्थागत योजना तथा जोखिम व्यवस्थापन विभाग

९.	श्री शैलेन्द्र रेग्मी	निर्देशक, लघुवित्त संस्था सुपरिवेक्षण विभाग
१०.	श्री वीरेन्द्र दत्त अवस्थी	निर्देशक, संस्थागत योजना तथा जोखिम व्यवस्थापन विभाग
११.	श्री देवेन्द्र गौतम	निर्देशक, सम्पत्ति तथा सेवा व्यवस्थापन विभाग
१२.	श्री ईश्वरी प्रसाद भट्टराई	निर्देशक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग
१३.	श्री राजनदेव भट्टराई	निर्देशक, सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सुपरिवेक्षण महाशाखा
१४.	श्री लक्ष्मीप्रसाद प्रसाईं	निर्देशक, मौद्रिक व्यवस्थापन विभाग
१५.	श्री रमेश आचार्य	निर्देशक, लघुवित्त संस्था सुपरिवेक्षण विभाग
१६.	डा. राजनकृष्ण पन्त	निर्देशक, आर्थिक अनुसन्धान विभाग
१७.	श्री दुर्गेश गोपाल श्रेष्ठ	निर्देशक, गैर-बैंकिङ वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग
१८.	श्री इन्द्रा चाम्लागाई (मैनाली)	निर्देशक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग
१९.	श्री रञ्जना पण्डित पौडेल	निर्देशक, बैंकिङ विभाग
२०.	श्री निरा ताल्चाभडेल	निर्देशक, कानुन महाशाखा
२१.	श्री बिज्ञानराज सुवेदी	निर्देशक, आर्थिक अनुसन्धान विभाग
२२.	श्री नारायण प्रसाद पोखेल	निर्देशक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग
२३.	श्री माधव दगांल	निर्देशक, आर्थिक अनुसन्धान विभाग
२४.	श्री सत्येन्द्रराज सुवेदी	निर्देशक, तथ्याङ्क महाशाखा
२५.	श्री आर्या जोशी	निर्देशक, वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग
२६.	श्री बासुदेव भट्टराई	निर्देशक, वित्तीय जानकारी एकाइ
२७.	श्री अशोक घिमिरे	निर्देशक, आन्तरिक लेखापरीक्षण विभाग
२८.	श्री बिनोद राज लेखक	निर्देशक, बैंकिङ विभाग
२९.	श्री शरणकुमार अधिकारी	निर्देशक, गभर्नरको कार्यालय
३०.	श्री गिरिजाप्रसाद कोइराला	निर्देशक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग
३१.	श्री अजित रेग्मी	निर्देशक, भुक्तानी प्रणाली विभाग
३२.	श्री बिना ढकाल पौडेल	निर्देशक, सम्पत्ति तथा सेवा व्यवस्थापन विभाग
३३.	श्री सुवास आचार्य	निर्देशक, भुक्तानी प्रणाली विभाग
३४.	डा. हरिकुमार नेपाल	निर्देशक, अतिरिक्त दरबन्दी
३५.	श्री सुशील पौडेल	निर्देशक, वित्तीय समावेशीता तथा ग्राहक संरक्षण महाशाखा
३६.	श्री केशवप्रसाद तिमिल्सिना	निर्देशक, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग
३७.	श्री ऋषिराम बराल	निर्देशक, बैंकिङ विभाग
३८.	श्री सम्झना ढकाल	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, नेपालगञ्ज कार्यालय
३९.	श्री नबिना ढकाल	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, सिद्धार्थनगर कार्यालय
४०.	श्री संजिव कुमार झा	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, वीरगञ्ज कार्यालय
४१.	श्री सुमन नेउपाने	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, विराटनगर कार्यालय
४२.	श्री पुष्पा अधिकारी	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, जनकपुर कार्यालय
४३.	श्री मोहन पुडासैनी	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, धनगढी कार्यालय
४४.	श्री कमलप्रकाश कालाथोकी	निर्देशक, वित्त व्यवस्थापन विभाग
४५.	श्री शिखा अधिकारी (रेग्मी)	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, पोखरा कार्यालय
४६.	श्री नन्द कुमार ढकाल	निर्देशक, मानव संसाधन व्यवस्थापन विभाग
४७.	श्री खगेश्वर भण्डारी	निर्देशक, गैर-बैंक वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग
४८.	डा. गुणराज भट्ट	निर्देशक, आर्थिक अनुसन्धान विभाग
४९.	श्री विवेक कोइराला	निर्देशक, सम्पत्ति तथा सेवा व्यवस्थापन विभाग

५०.	ई. सौरभ दास मानन्धर	निर्देशक (सू.प्र.), सूचना प्रविधि विभाग
५१.	ई. कृष्ण राम धुँजु	निर्देशक (सू.प्र.), सूचना प्रविधि विभाग
५२.	ई. तरुण कुमार झा	निर्देशक (सू.प्र.), सूचना प्रविधि विभाग
५३.	ई. सहदेव चन्द	निर्देशक (सू.प्र.), सूचना प्रविधि विभाग
५४.	डा. तेजनारायण ठाकुर	निर्देशक (सू.प्र), भुक्तानी प्रणाली विभाग
५५.	डा वीरेन्द्र बहादुर बुढा	का.मु. निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
५६.	श्री प्रल्हाद गिरी	का.मु. निर्देशक, भुक्तानी प्रणाली विभाग
५७.	श्री प्रतिभा अधिकारी	का.मु. निर्देशक, टक्सार महाशाखा
५८.	श्री प्रियंका बस्न्यात	का.मु. निर्देशक, वित्त व्यवस्थापन विभाग
५९.	श्री मिलन राई	का.मु. निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
६०.	श्री इमेश पौडेल	का.मु. निर्देशक, बैंकर प्रशिक्षण केन्द्र
६१.	श्री सुधा श्रेष्ठ	का.मु. निर्देशक, गभर्नरको कार्यालय

भाग

३

नेपाल राष्ट्र बैंकको वार्षिक वित्तीय स्थिति

सम्पत्ति तथा दायित्व	१२३
आय विवरण	१२४
वार्षिक वित्तीय विवरण	१२५

भाग

३

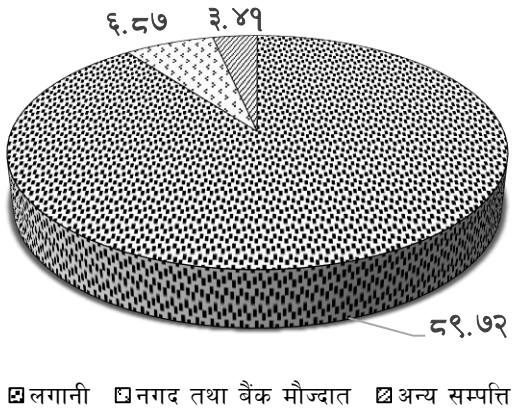
नेपाल राष्ट्र बैंकको वार्षिक वित्तीय विवरण

सम्पत्ति तथा दायित्व

३.१ २०८३ असार मसान्तको वासलात अनुसार नेपाल राष्ट्र बैंकको सम्पत्ति तथा दायित्व २०८२ असार मसान्तको तुलनामा ४५.०६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.३८ खर्ब ७४ अर्ब ८२ करोड १० लाख ३७ हजार कायम भएको छ ।

३.२ २०८३ असार मसान्तमा कायम कुल सम्पत्तिमा लगानी (Gold Certificate समेत) को अंश ८९.७२ प्रतिशत, नगद तथा बैंक मौज्दात सम्पत्तिको अंश ६.८७ प्रतिशत र बाँकी अन्य सम्पत्तिको अंश ३.४१ प्रतिशत रहेको छ । २०८२ असार मसान्तमा उपर्युक्त सम्पत्तिहरूको अंश क्रमशः ८८.९२ प्रतिशत, ७.३२ प्रतिशत र ३.७६ प्रतिशत रहेको थियो ।

चार्ट ३.१ नेपाल राष्ट्र बैंकको सम्पत्ति संरचना

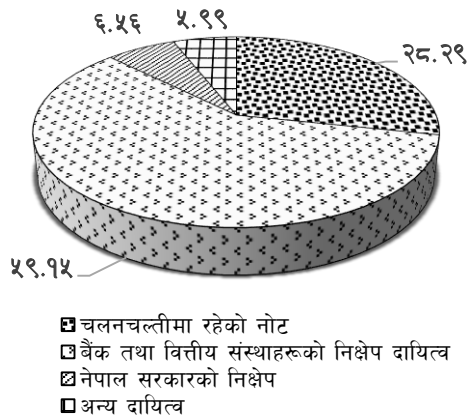
३.३ २०८२ असार मसान्तको तुलनामा २०८३ असार मसान्तमा यस बैंकले विभिन्न उपकरण (Gold Certificate समेत) मा गरेको लगानी ४६.३६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.३४ खर्ब ७६ अर्ब ५१ करोड ७ लाख ४१ हजार कायम भएको छ । २०८२ असार मसान्तमा उपरोक्तबमोजिमको लगानी रु.२३ खर्ब ७५ अर्ब २६ करोड २ लाख ९१ हजार रहेको थियो ।

३.४ २०८२ असार मसान्तको तुलनामा २०८३ असार मसान्तमा यस बैंकको नगद तथा बैंक मौज्दात सम्पत्ति ३६.१८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२ खर्ब ६६ अर्ब २७ करोड ७४ लाख ३६ हजार कायम भएको छ । २०८२ असार मसान्तमा नगद तथा नगद सरहका सम्पत्ति रु.१ खर्ब ९५ अर्ब ५३ करोड १० लाख १० हजार रहेको थियो ।

३.५ २०८३ असार मसान्तको कुल दायित्व तथा इक्विटीमा दायित्वको अंश ७३.१२ प्रतिशत र इक्विटीको अंश २६.८८ प्रतिशत रहेको छ । २०८२ असार मसान्तमा उपर्युक्त दायित्व तथा इक्विटीहरूको अंश क्रमशः ७४.६९ प्रतिशत र २५.३१ प्रतिशत रहेको थियो ।

३.६ २०८३ असार मसान्तमा कायम कुल दायित्वमा चलनचल्तीमा रहेको नोटको अंश २८.२९ प्रतिशत, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको स्वदेशी तथा विदेशी मुद्रामा रहेको निक्षेप दायित्व (SDF, Deposit Collection तथा NRB Bond समेत) को अंश ५९.१५ प्रतिशत, नेपाल सरकारको निक्षेप दायित्वको अंश ६.५६ प्रतिशत र बाँकी अन्य दायित्वको अंश ५.९९ प्रतिशत रहेको छ । २०८२ असार मसान्तमा उपर्युक्त दायित्वहरूको अंश क्रमशः ३७.६० प्रतिशत, ५२.७९ प्रतिशत, ३.५५ प्रतिशत र ६.०७ प्रतिशत रहेको थियो ।

चार्ट ३.२ नेपाल राष्ट्र बैंकको दायित्व संरचना

३.७ २०८२ असार मसान्तको तुलनामा चलनचल्तीमा रहेको नोट ६.८७ प्रतिशतले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.८ खर्ब १ अर्ब ६२ करोड ६७ लाख ७२ हजार कायम भएको छ। २०८२ असार मसान्तमा चलनचल्तीमा रहेको नोटको रकम रु.७ खर्ब ५० अर्ब ११ करोड २४ लाख २२ हजार रहेको थियो।

३.८ २०८२ असार मसान्तको तुलनामा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको यस बैंकमा स्वदेशी तथा विदेशी मुद्रामा रहेको निक्षेप (SDF, Deposit Collection तथा NRB Bond समेत) ५९.१३ प्रतिशतले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.१६ खर्ब ७५ अर्ब ९५ करोड ५८ लाख ८८ हजार रहेको छ। २०८२ असार मसान्तमा त्यस्तो निक्षेप दायित्व रु.१० खर्ब ५३ अर्ब १७ करोड ९१ लाख ३९ हजार रहेको थियो।

३.९ २०८२ असार मसान्तको तुलनामा यस बैंकमा रहेको नेपाल सरकारको निक्षेप १६२.५९ प्रतिशतले वृद्धि भई २०८३ असार मसान्तमा रु.१ खर्ब ८६ अर्ब ८५ लाख ३० हजार रहेको छ। २०८२ असार मसान्तमा त्यस्तो निक्षेप दायित्व रु.७० अर्ब ८३ करोड ७० लाख ९९ हजार रहेको थियो।

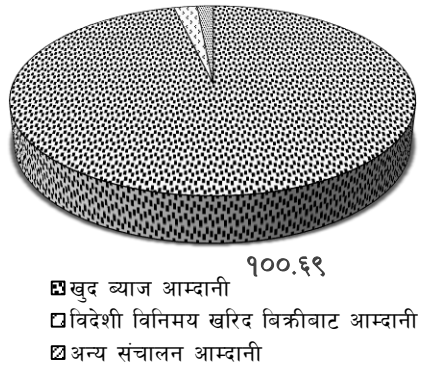
३.१० २०८२ असार मसान्तको तुलनामा २०८३ असार मसान्तमा कुल इक्विटीमा ५४.०५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । यस अन्तर्गत जगेडा कोष ५४.४५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१० खर्ब ३६ अर्ब ४३ करोड ३३ लाख ९५ हजार रहेको छ। २०८२ असार मसान्तमा उक्त कोष रु.६ खर्ब ७१ अर्ब २ करोड ६३ लाख २३ हजार रहेको थियो।

३.११ २०८२ असार मसान्तमा यस बैंकको शेयर पुँजी रु.५ अर्ब रहेकोमा २०८३ असार मसान्तमा समेत सोही रकम कायम रहेको छ।

आयविवरण

३.१२ २०८२ साउन १ गतेदेखि २०८३ असार ३२ गते सम्मको आयविवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा नेपाल राष्ट्र बैंकको जम्मा खुद संचालन आम्दानी अघिल्लो वर्षको तुलनामा ६.४८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.९३ अर्ब ९२ करोड २० लाख २६ हजार कायम भएको छ। आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को खुद संचालन आम्दानीमा खुद ब्याज आम्दानीको अंश १००.६९ प्रतिशत, विदेशी विनिमय खरिद बिक्रीबाट आम्दानी २.२८ प्रतिशत ऋणात्मक र अन्य संचालन आम्दानीको अंश १.५९ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट ३.३
नेपाल राष्ट्र बैंकको संचालन आम्दानी संरचना

३.१३ खुद ब्याज आम्दानी अघिल्लो वर्षको तुलनामा समीक्षा वर्षमा ८.६३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.९४ अर्ब ५६ करोड ४९ लाख ७४ हजार कायम भएको छ भने विदेशी विनिमय खरिद बिक्रीबाट हुने आम्दानी रु. २ अर्ब १३ करोड ८८ लाख ४० हजार ऋणात्मक रहेको छ। त्यसैगरी, अन्य आम्दानी रु.१ अर्ब ४९ करोड ५८ लाख ९३ हजार भएको छ।

३.१४ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को विदेशी विनिमय तथा अन्य सम्पत्ति पुनर्मूल्याङ्कन लाभ/हानी समायोजन अघिको खुद आय अघिल्लो वर्षको तुलनामा ३.८४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.८३ अर्ब ५६ करोड ९४ लाख ७६ हजार कायम भएको छ। यस्तो खुद आय आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा रु.८० अर्ब ४८ करोड २६ लाख ५० हजार रहेको थियो।

३.१५ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को लेखापरीक्षण समयमै सम्पन्न भएको थियो । समीक्षा वर्षको लेखापरीक्षणसमेत निर्धारित समयमै सम्पन्न भई मिति २०८३/०७/३० को सञ्चालक समितिको बैठकबाट उक्त प्रतिवेदनउपर छलफल गरी पारित समेत भएको छ। समितिको बैठकले बैंकको खुद मूनाफाबाट विभिन्न आवश्यक कोषहरुमा छुट्टयाउनु पर्ने रकम विनियोजन गरी बाँकी बचत रकम रु.४२ अर्ब नेपाल सरकारलाई उपलब्ध गराउने निर्णय गरेको छ।

Nepal Rastra Bank

Statement of Financial Position

As at 32 Asar 2083

(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

ASSETS	Note	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Foreign currency financial assets			
Cash and balances with banks	4.1	266,241,972,605	195,522,615,444
Derivative financial assets		-	-
IMF related assets	4.2	18,327,763,953	23,552,113,844
Term deposit with foreign banks	4.3	610,898,141,093	561,777,218,459
Investments in foreign securities	4.4	2,604,034,377,382	1,668,276,021,551
Other receivables	4.5	-	-
Total foreign currency financial assets		**3,499,502,255,033**	**2,449,127,969,298**
Foreign currency non-financial assets			
Investment in Gold Certificates	4.6	230,840,005,063	118,193,529,311
Total foreign currency non-financial assets		**230,840,005,063**	**118,193,529,311**
Total foreign currency assets		**3,730,342,260,096**	**2,567,321,498,609**
Local currency financial assets			
Balances with banks		35,463,749	8,394,919
Investment in Government securities	4.7	11,895,195,683	15,185,270,309
Investment in bonds & term deposit	4.8	13,394,094,952	6,822,515,860
Advances and receivable from Government	4.9	-	260,548,220
Loan and advances to bank and financial institutions	4.10	92,235,088	118,231,579
Other loan and advances	4.11	11,389,113,070	9,144,728,192
Equity investment	4.12	5,448,927,727	5,005,736,072
Other receivables	4.13	2,046,285	2,063,528
Total local currency financial assets		**42,257,076,554**	**36,547,488,679**
Local currency non-financial assets			
Gold and silver assets	4.14	90,463,286,100	55,416,574,175
Inventories	4.15	1,984,547,778	1,922,307,587
Property, plant and equipment	4.16	6,056,710,847	6,309,276,910
Intangible assets	4.17	26,929,425	35,291,595
Other assets	4.18	3,690,226,712	3,687,102,248
Total local currency non-financial assets		**102,221,700,862**	**67,370,552,515**
Total local currency assets		**144,478,777,416**	**103,918,041,194**
Total assets		**3,874,821,037,512**	**2,671,239,539,803**

The significant accounting policies and notes form an integral part of the financial statements

Mr. Rajendra Bhattarai
Executive Director
Financial Management Department

Dr. Ravindra Prasad Pandey
Board Member

Dr. Shankar Prasad Acharya
Board Member

Mr. Chintamani Siwakoti
Board Member

As per our report of even date

Mr. Dirgha Bahadur Rawal
Deputy Governor

Mr. Kiran Pandit
Deputy Governor

CA Durga Prasad Gnawali
N.B.S.M. & Associates

CA Sudarshan Raj Pandey
S.R Pandey & Co.

Dr. Ghanshyam Upadhyaya
Secretary MOF/Board Member

Prof. Dr. Biswo Nath Poudel
Governor

CA Bijay Kumar Agrawal
B.K Agrawal & Co.

Mr. Chandra Kanta Bhandari
Deputy Auditor General
Office of the Auditor General

Date: 30/07/2083

Place: Kathmandu

Nepal Rastra Bank
Statement of Financial Position
As at 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

Liabilities & Equity	Note	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Foreign currency financial liabilities			
Derivative financial liabilities		-	-
Deposit of bank and financial institutions	4.19	5,981,191,639	10,493,587,420
IMF related liabilities	4.20	45,843,752,877	41,237,741,376
Total foreign currency financial liabilities		**51,824,944,516**	**51,731,328,796**
Local currency financial liabilities			
Bills Payable		35,079,065	54,245,636
Deposit of bank and financial institutions	4.19	392,574,696,437	388,635,552,440
Deposit of Government	4.21	186,008,530,518	70,837,099,174
Deposit of other institutions	4.22	25,308,871,663	12,502,055,256
Currency in circulation	4.23	801,626,772,491	750,112,422,154
Due to bank and financial institutions	4.24	1,277,400,000,000	654,050,000,000
IMF related liabilities	4.20	14,028,018,249	12,464,816,036
Surplus payable to Government		42,000,000,000	42,000,000,000
Other liabilities	4.25	5,338,139,073	2,027,025,539
Total local currency financial liabilities		**2,744,320,107,496**	**1,932,683,216,235**
Other liabilities			
Pension and other employment benefits payable	4.26	37,242,589,953	10,798,671,487
Total local currency liabilities		**2,781,562,697,449**	**1,943,481,887,722**
Total liabilities		**2,833,387,641,965**	**1,995,213,216,518**
EQUITY			
Capital		5,000,000,000	5,000,000,000
Reserves	4.27	1,036,433,395,547	671,026,323,285
Total equity		**1,041,433,395,547**	**676,026,323,285**
Total liabilities and equity		**3,874,821,037,512**	**2,671,239,539,803**

Mr. Rajendra Bhattarai
Executive Director
Financial Management Department

Dr. Ravindra Prasad Pandey
Board Member

Dr. Shankar Prasad Acharya
Board Member

Mr. Chintamani Siwakoti
Board Member

As per our report of even date

Mr. Dirgha Bahadur Rawal
Deputy Governor

Mr. Kiran Pandit
Deputy Governor

CA Durga Prasad Gnawali
N.B.S.M. & Associates

CA Sudarshan Raj Pandey
S.R Pandey & Co.

Dr. Ghanshyam Upadhyaya
Secretary MOF/Board Member

Prof. Dr. Biswo Nath Poudel
Governor

CA Bijay Kumar Agrawal
B.K Agrawal & Co.

Mr. Chandra Kanta Bhandari
Deputy Auditor General
Office of the Auditor General

Date: 30/07/2083

Place: Kathmandu

Nepal Rastra Bank

Statement of Net Income and Other Comprehensive Income

For the year ended 32 Asar 2083

(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

	Note	32 Asar 2083	32 Asar 2082
OPERATING INCOME			
Foreign currency income and expenses			
Interest income on foreign currency financial assets	4.28	117,879,698,275	96,167,221,419
Interest expense on foreign currency financial liabilities	4.29	(1,255,164,375)	(1,352,545,497)
Net foreign currency income		**116,624,533,900**	**94,814,675,922**
Local currency income and expenses			
Interest income on local currency financial assets	4.30	760,732,501	1,627,366,258
Interest expense on local currency financial liabilities	4.31	(22,820,292,022)	(9,391,067,089)
Net local currency income		**(22,059,559,521)**	**(7,763,700,831)**
Net interest income		**94,564,974,379**	**87,050,975,091**
Other income			
Fee and commission income	4.32	19,489,784	18,162,871
Income on Gold Certificates	4.33	863,286,544	537,156,642
Gain or loss on sale of securities		-	-
Realized gain/(loss) on foreign exchange transaction		(2,138,840,770)	(89,057,429)
Other income	4.34	419,881,841	997,072,635
Less: Fee and commission expense	4.35	(96,358,155)	(61,268,732)
Net other income		**(932,540,756)**	**1,402,065,987**
Allowance for ECL (loss)/gain on financial assets	4.36	289,593,224	(244,294,013)
Total net operating income		**93,922,026,847**	**88,208,747,065**
OPERATING EXPENSES			
Personnel expenses	4.37	5,409,067,681	4,804,629,105
Note printing expense		2,647,908,828	773,605,902
Administrative expenses	4.38	1,822,653,297	1,662,687,548
Depreciation, amortisation and impairment	4.39	472,920,707	485,174,069
Total operating expenses		**10,352,550,513**	**7,726,096,624**
Net profit/(loss) before revaluation gain/loss		**83,569,476,334**	**80,482,650,441**
Revaluation gain/(loss)			
Gold and silver revaluation gain/(loss)		71,716,904,776	46,886,685,765
Net foreign exchange revaluation gain/(loss)		254,833,633,078	45,029,959,182
Net profit/(loss) for the year		**410,120,014,188**	**172,399,295,388**

The significant accounting policies and notes form an integral part of the financial statements

Mr. Rajendra Bhattarai
Executive Director
Financial Management Department

Dr. Ravindra Prasad Pandey
Board Member

Dr. Shankar Prasad Acharya
Board Member

Mr. Chintamani Siwakoti
Board Member

As per our report of even date

Mr. Dirgha Bahadur Rawal
Deputy Governor

Mr. Kiran Pandit
Deputy Governor

CA Durga Prasad Gnawali
N.B.S.M. & Associates

CA Sudarshan Raj Pandey
S.R Pandey & Co.

Dr. Ghanshyam Upadhyaya
Secretary MOF/Board Member

Prof. Dr. Biswo Nath Poudel
Governor

CA Bijay Kumar Agrawal
B.K Agrawal & Co.

Mr. Chandra Kanta Bhandari
Deputy Auditor General
Office of the Auditor General

Date: 30/07/2083

Place: Kathmandu

Nepal Rastra Bank

Statement of Net Income and Other Comprehensive Income

For the year ended 32 Asar 2083

(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

	Note	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Net profit/(loss) for the year		**410,120,014,188**	**172,399,295,388**
Other comprehensive income			
Items that are or may be reclassified subsequently to profit or loss:			
Net unrealised gain from Investment in Securities at FVOCI		(11,930,189)	-
Sub total		**(11,930,189)**	**-**
Items that will not be reclassified to profit or loss:			
Property revaluation gain/loss		-	-
Net unrealised gain from Equity Investment at FVOCI		443,191,655	693,191,508
Re-measurement gain from defined benefit plan		(3,144,203,393)	(3,783,833,487)
Sub total		**(2,701,011,738)**	**(3,090,641,979)**
Total other comprehensive income		**(2,712,941,927)**	**(3,090,641,979)**
Total comprehensive income		**407,407,072,261**	**169,308,653,409**

The significant accounting policies and notes form an integral part of the financial statements

Mr. Rajendra Bhattarai Executive Director Financial Management Department	Dr. Ravindra Prasad Pandey Board Member	Dr. Shankar Prasad Acharya Board Member	Mr. Chintamani Siwakoti Board Member
		As per our report of even date	
Mr. Dirgha Bahadur Rawal Deputy Governor	Mr. Kiran Pandit Deputy Governor	CA Durga Prasad Gnawali N.B.S.M. & Associates	CA Sudarshan Raj Pandey S.R Pandey & Co.
Dr. Ghanshyam Upadhyaya Secretary MOF/Board Member	Prof. Dr. Biswo Nath Poudel Governor	CA Bijay Kumar Agrawal B.K Agrawal & Co.	Mr. Chandra Kanta Bhandari Deputy Auditor General Office of the Auditor General

Date: 30/07/2083 Place: Kathmandu

Nepal Rastra Bank

Statement of Changes in Equity

For the year ended 32 Asar 2083

(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

	Note	Capital	General reserve	Monetary Liability Reserve	Financial Stability Fund	Exchange Equalisation Fund	Gold and Silver Equalisation Reserve	Fair Value Reserve	Acturial Gain Reserve	Open Market Operation Stabilization Fund	Other reserve	Retained Earning	Total
Balance as at 1 Sawan 2081		**5,000,000,000**	**87,394,781,104**	**18,882,771,816**	**15,685,257,818**	**221,813,526,868**	**92,362,529,636**	**3,660,326,514**	**2,634,091,770**	**12,863,593,549**	**88,420,966,300**	-	**548,717,845,375**
Net profit/(loss) for the year												172,399,295,388	172,399,295,388
Other comprehensive income for the year								693,191,508	(3,783,833,487)				(3,090,641,979)
Appropriation of profit :													-
General reserve			16,250,973,601									(16,250,973,601)	-
Monetary liability reserve				4,024,132,522								(4,024,132,522)	-
Financial stability fund					4,024,132,522							(4,024,132,522)	-
Open Market Operation Stabilization Fund										10,473,483,632		(10,473,483,632)	
Exchange equalisaiton fund						45,029,959,182						(45,029,959,182)	-
Gold and silver equalisation reserve							46,886,685,765					(46,886,685,765)	-
Other reserve											1,807,077,854	(1,807,077,854)	-
Net cumulative surplus fund											1,902,850,310	(1,902,850,310)	-
Inter fund transfer												-	-
Administrative expense reimbursement/ adjustment of RSRF											(175,499)		(175,499)
Surplus transfer to Government												(42,000,000,000)	(42,000,000,000)
Balance as at 32 Asar 2082		**5,000,000,000**	**103,645,754,705**	**22,906,904,338**	**19,709,390,340**	**266,843,486,050**	**139,249,215,401**	**4,353,518,022**	**(1,149,741,717)**	**23,337,077,181**	**92,130,718,965**	-	**676,026,323,285**
Balance as at 1 Sawan 2082		**5,000,000,000**	**103,645,754,705**	**22,906,904,338**	**19,709,390,340**	**266,843,486,050**	**139,249,215,401**	**4,353,518,022**	**(1,149,741,717)**	**23,337,077,181**	**92,130,718,965**	-	**676,026,323,284**
Net profit/(loss) for the year												410,120,014,188	410,120,014,188
Other comprehensive income for the year								431,261,466	-		(3,144,203,393)		(2,712,941,927)
Appropriation of profit :													-
General reserve			13,567,732,379									(13,567,732,379)	-
Monetary liability reserve				4,178,473,817								(4,178,473,817)	-
Financial stability fund					4,178,473,817							(4,178,473,817)	-
Open Market Operation Stabilization Fund										14,370,673,274		(14,370,673,274)	
Exchange equalisaiton fund						254,833,633,078						(254,833,633,078)	-
Gold and silver equalisation reserve							71,716,904,776					(71,716,904,776)	-
Other reserve											2,096,500,669	(2,096,500,669)	-
Investment Revaluation Reserve								-				-	-
Net cumulative surplus fund									1,149,741,717		2,027,880,661	(3,177,622,379)	(0)
Inter fund transfer												-	-
Administrative expense reimbursement/ adjustment of RSRF											-		-
Surplus transfer to Government												(42,000,000,000)	(42,000,000,000)
Balance as at 32 Asar 2083		**5,000,000,000**	**117,213,487,084**	**27,085,378,155**	**23,887,864,157**	**521,677,119,128**	**210,966,120,176**	**4,784,779,487**	**-**	**37,707,750,455**	**93,110,896,905**	-	**1,041,433,395,547**

The significant accounting policies and notes form an integral part of the financial statements

Mr. Rajendra Bhattarai Executive Director Financial Management Department	Dr. Ravindra Prasad Pandey Board Member	Dr. Shankar Prasad Acharya Board Member	Mr. Chintamani Siwakoti Board Member	Mr. Dirgha Bahadur Rawal Deputy Governor	Mr. Kiran Pandit Deputy Governor
				As per our report of even date	
Dr. Ghanshyam Upadhyaya Secretary MOF/Board Member	Prof. Dr. Biswo Nath Poudel Governor	CA Durga Prasad Gnawali N.B.S.M. & Associates	CA Sudarshan Raj Pandey S.R Pandey & Co.	CA Bijay Kumar Agrawal B.K Agrawal & Co.	Mr. Chandra Kanta Bhandari Deputy Auditor General Office of the Auditor General

Date: 30/07/2083 Place: Kathmandu

Nepal Rastra Bank
Statement of Cash Flows
For the year ended 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Cash flows from operating activities		
Interest income received	114,642,361,885	96,650,221,494
Fees, commission and other income received	1,201,276,543	1,464,987,442
Interest expense paid	(24,075,456,396)	(10,484,879,784)
Personnel expense paid	(3,162,701,649)	(3,411,713,851)
Fees and commission Expense paid	(96,358,155)	(61,268,732)
Note printing expense paid	(2,647,908,828)	(773,605,902)
Administrative expense paid	(1,822,653,297)	(1,662,687,548)
Net cash flow from operating activities before changes in operating assets and liabilities	**84,038,560,103**	**81,721,053,119**
Net (increase)/decrease in operating assets		
Loan and advances to BFIs	26,000,001	175,498
Other loan and advances	(2,243,903,201)	254,669,451
Advances and receivable from Government	260,548,220	1,462,289,498
Inventories	(62,240,192)	(472,500,376)
Other receivables	(87,687)	(458,623)
Other assets	94,521,425	(24,116,023)
Net increase/(decrease) in operating liabilities		
Deposit of bank and financial institutions	7,832,451,368	95,542,015,367
Deposit of Government	115,171,431,344	6,883,708,165
Deposit of other institutions	12,806,816,408	(7,561,140,814)
Due to Bank and Other Financial Institutions	623,350,000,000	298,600,000,000
Other liabilities	3,310,892,415	301,776,858
Cash flow from changes in operating assets and operating liabilities	**760,546,430,101**	**394,986,419,001**
Net cash flow from operating activities	**844,584,990,204**	**476,707,472,120**
Cash flows from investing activities		
Net purchase of property and equipment	(209,475,435)	(344,833,759)
Purchase of intangible assets	(2,517,038)	(3,584,354)
Sale of property and equipment	13,875,743	4,029,006
Net Sale/(purchase) of securities	(1,076,601,482,809)	(215,258,485,440)
Receipt from/(Investment) in term deposit	(43,401,786,846)	(6,601,053,610)
Net purchase of gold and silver	(75,228,231,571)	-
Net purchase of equity instruments	-	(9,737,800)
Dividend income received	86,070,219	82,940,200
Net cash flow from investing activities	**(1,195,343,547,737)**	**(222,130,725,757)**

Mr. Rajendra Bhattarai
Executive Director
Financial Management Department

Dr. Ravindra Prasad Pandey
Board Member

Dr. Shankar Prasad Acharya
Board Member

Mr. Chintamani Siwakoti
Board Member

As per our report of even date

Mr. Dirgha Bahadur Rawal
Deputy Governor

Mr. Kiran Pandit
Deputy Governor

CA Durga Prasad Gnawali
N.B.S.M. & Associates

CA Sudarshan Raj Pandey
S.R Pandey & Co.

Dr. Ghanshyam Upadhyaya
Secretary MOF/Board Member

Prof. Dr. Biswo Nath Poudel
Governor

CA Bijay Kumar Agrawal
B.K Agrawal & Co.

Mr. Chandra Kanta Bhandari
Deputy Auditor General
Office of the Auditor General

Date: 30/07/2083

Place: Kathmandu

Nepal Rastra Bank
Statement of Cash Flows
For the year ended 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

Cash flows from financing activities		
Net increase/(decrease) in currency in circulation	51,514,350,337	70,063,619,453
Lease payments	(18,945,450)	(25,293,298)
Net increase/(decrease) in liabilities with IMF	6,160,046,492	2,958,852,264
Interest paid on IMF related liabilities	9,167,221	(68,690,376)
Surplus paid to Government	(42,000,000,000)	(37,223,820,561)
Net cash flow from financing activities	**15,664,618,600**	**35,704,667,482**
Net increase/(decrease) in cash and cash equivalents	**(335,093,938,933)**	**290,281,413,845**
Exchange rate effect on cash and cash equivalents	252,694,792,308	44,940,901,753
ECL effect on cash and cash equivalents	-	-
Cash and cash equivalents as at the beginning of the year	1,008,026,507,239	672,804,191,641
Cash and cash equivalents as at the end of the year	**925,627,360,613**	**1,008,026,507,239**

The significant accounting policies and notes form an integral part of the financial statements

Cash and cash equivalent includes following assets:

Assets	**32 Asar 2083**	**32 Asar 2082**
Foreign currency cash in hand	29,012,299,846	23,999,547,422
Balances with other central banks	172,379,197,539	100,360,702,752
Balances with banks	64,922,149,707	71,173,713,139
SDR Holdings	18,203,920,245	23,405,205,370
Term deposit with maturity upto 3 months	-	274,000,000
Treasury bills with maturity upto 3 months	641,109,793,276	788,813,338,556
Total	**925,627,360,613**	**1,008,026,507,239**

Mr. Rajendra Bhattarai
Executive Director
Financial Management Department

Dr. Ravindra Prasad Pandey
Board Member

Dr. Shankar Prasad Acharya
Board Member

Mr. Chintamani Siwakoti
Board Member

As per our report of even date

Mr. Dirgha Bahadur Rawal
Deputy Governor

Mr. Kiran Pandit
Deputy Governor

CA Durga Prasad Gnawali
N.B.S.M. & Associates

CA Sudarshan Raj Pandey
S.R Pandey & Co.

Dr. Ghanshyam Upadhyaya
Secretary MOF/Board Member

Prof. Dr. Biswo Nath Poudel
Governor

CA Bijay Kumar Agrawal
B.K Agrawal & Co.

Mr. Chandra Kanta Bhandari
Deputy Auditor General
Office of the Auditor General

Date: 30/07/2083

Place: Kathmandu

NEPAL RASTRA BANK
Notes Forming part of Financial Statements
Fiscal Year 2082-83 (2025-26 AD)

1 General Information

Nepal Rastra Bank (hereinafter referred to as 'NRB' or 'the Bank'), the Central Bank of Nepal, was incorporated under Nepal Rastra Bank Act, 2012 as superseded by Nepal Rastra Bank Act, 2058 (amended on 2073). The Bank is domiciled in Nepal and its central office is located at Baluwatar, Kathmandu. The Bank's jurisdiction is spread throughout the country. The primary objectives of the Bank are to maintain economic stability; price stability as well as external sector stability, promote financial access and develop secured, healthy and stable payment systems. In order to attain these objectives, the Bank's principal functions include:

a. Formulating necessary monetary and foreign exchange policies
b. Issuing Nepalese currency notes and coins and maintaining record of Nepalese currency in circulation
c. Foreign reserve management
d. Promoting stability and liquidity required in banking and financial sector
e. Developing a secure, healthy and efficient system of payment
f. Regulating, inspecting, supervising and monitoring the banking and financial system
g. Promoting entire banking and financial system of Nepal

2 Basis of Preparation

2.1 Statement of Compliance

The Bank's financial statements are prepared in accordance with Nepal Financial Reporting Standards (NFRS) as issued by Accounting Standards Board, Nepal which are generally in compliance with the International Financial Reporting Standards as issued and applicable, except mentioned hereinafter. NFRS also include interpretations (IFRIC and SIC) as issued by International Accounting Standards Board.

The Bank's financial statements include Statement of Financial Position, Statement of Net Income and Other Comprehensive Income, Statement of Changes in Equity, Statement of Cash Flows and Notes to Accounts. The Bank's assets and liabilities are presented in the Statement of Financial Position in the order of their liquidity, and expenses are classified as per their nature.

2.2 Basis of Measurement

The Bank's financial statements are prepared on a historical cost basis except for following material items.

Items	Measurement Basis
Financial Instruments at Fair value through profit or Loss	Fair value
Debt Instruments and other similar financial Instruments	Fair value as well as Amortized Cost
Equity investments	Fair value
Monetary Gold	Fair value
Inventories (Including gold & silver kept for further processing)	Cost or Net realizable value whichever is lower
Net defined benefit liability/(assets)-gratuity & pension fund and staff security fund	Present value of the defined benefit obligation less Fair value of plan assets

2.3 Responsibility of Financial Statements

The Management of the Bank is responsible for preparation and presentation of the Bank's financial statements and for the estimates and judgments used in them. The Bank's financial statements are approved by the Board Meeting held on 30th Kartik 2083.

2.4 Presentation of Financial Statements

The Bank has presented its assets and liabilities broadly in order of liquidity in the statement of financial position. Income and expenses are presented in the statement of net income based on nature of income/expenses. The Bank's financial assets and financial liabilities, and their associated income and expenses are further distinguished between foreign currency and local currency.

The Bank's Cash Flow Statement has been prepared by using the "Direct Method" in accordance with the NAS 7- Statement of Cash Flow. For the purpose of the Statement of Cash Flows, cash and cash equivalents consist of cash and cash equivalents as defined in point No. 3.2 of the NAS 7- Statement of Cash Flow.

2.5 Functional and Presentation Currency

The Bank's functional and presentation currency is Nepalese Rupee (NRs). All financial information are presented in Nepalese Rupee except otherwise indicated. The figures have been rounded up to the nearest rupee.

2.6 Materiality and Aggregation

Each material class of similar items is presented separately in the Financial Statements. Items of dissimilar nature or function are presented separately unless they are immaterial.

2.7 Offsetting

Financial assets and liabilities are offset and the net amount is presented in the Statement of Financial Position when and only when, the Bank has a legal right to set off the recognized amounts and it intends either to settle on a net basis or to realize the asset and settle the liability simultaneously.

The Bank has offset the cash at vault with the currency in circulation and presented the net amount of currency in circulation as liabilities in the Statement of Financial Position.

2.8 Comparative Information

The comparative information is reclassified whenever necessary to conform with the current year's presentation. The narrative and descriptive information has been given in notes to the financial statements, where relevant, for the understanding of the current year's financial statements.

2.9 Fiscal Year

The financial statements relate to the fiscal year 2082/83 i.e. 1st Shrawan 2082 to 32nd Asar 2083 corresponding to Gregorian calendar 17th July 2025 to 16th July 2026. The previous year was 1st Shrawan 2081 to 32nd Asar 2082 (16th July 2024 to 16th July 2025).

2.10 Use of Estimates, Assumptions or Judgments

The preparation of the financial statements in conformity with NFRS requires management to make judgment, estimates and assumption that affect the application of accounting policies and the reported amounts of assets, liabilities, income and expenses. Actual result may differ from these estimates.

The financial statements have been prepared on going concern basis. Estimated and underlying assumptions are reviewed on an ongoing basis. Revision to accounting estimates is recognized in the period in which the estimates are revised and in any future period affected.

Information about significant areas of estimates, uncertainty and critical judgment in applying accounting policies that have the most significant effect on the amounts recognized in the financial statements are:

- Key assumptions used in discounted cash flow projections
- Measurement of defined benefit obligations
- Provisions and contingencies
- Determination of net realizable value
- Determination of useful life of the property, plants and equipment
- Determination of capitalization value and useful life of the intangible assets

2.11 Controlling Body

The controlling body of the Bank is the Government of Nepal (GoN) holding 100 percent of its share capital. In the normal course of its operations, the Bank enters into following transactions with GoN and state controlled enterprises/entities:

- The Bank shall be the banker and financial advisor of Government of Nepal and a financial agent of the Government of Nepal.
- Government of Nepal shall consult the Bank on any matters that are within the jurisdiction of its competence. It shall be the duty of the Bank to advice on matter consulted by the Government of Nepal.
- Government of Nepal shall, while preparing annual budget, consult the Bank on the domestic debt including overdrafts.
- The Bank shall submit a pre-budget review report to Government of Nepal each year on the economic and financial matters.

The Bank does not generally collect any commission, fees or other charges for services, which it renders to the Government of Nepal or related entities except where agreement states otherwise.

2.12 Basis of Consolidation

As per NFRS 10- Consolidated Financial Statements, "an investor controls an investee when it is exposed, or has rights, to variable returns from its involvement with the investee and has the ability to affect those returns through its power over the investee." The Bank's investment in Rastriya Jeewan Beema Company Limited and Agriculture Project Service Center is in excess of 50% of the paid up capital of those entities. These investments were made under the specific directives or policies of the Government of Nepal and other relevant statutes. Accordingly, the Bank did not exercise control or significant influence on the entities except for regulatory purposes. As the requirement of NFRS 10- Consolidated Financial Statements does not meet for consolidation, the consolidation of the financial statements of the subsidiaries is not done. These investments are accounted at fair value through other comprehensive income as per NFRS 9.

2.13 Basis of Accounting for Investment in Associates

NAS 28 mentions that an entity with joint control of, or significant influence over, an investee shall account for its investment in an associate or a joint venture using the equity method. Further, the standard clarifies that significant influence is the power to participate in the financial and operating policy decisions of the investee but is not control or joint control of those policies. The Bank's investment in National Productivity and Economic Development Ltd. is in excess of 20% of the paid up capital of the entity. These investments were made under the specific directives or policies of the Government of Nepal and other relevant statutes. Accordingly, the Bank did not exercise significant influence on the entities except for regulatory purposes. As the requirement of NAS 28- Investments in Associates for being the associates of the Bank does not meet, the equity accounting for such investment has not been done. These investments are accounted at fair value through other comprehensive income as per NFRS 9.

2.14 Changes in Accounting Policies

The bank has applied its accounting policies consistently and there is no any change in any accounting policy followed by the Bank during this fiscal year.

3 Significant Accounting Policies

3.1 Financial Assets and Financial Liabilities

A financial instrument is any contract that gives rise to a financial asset of one entity and a financial liability or equity instrument of another entity.

A. Financial Assets

A financial asset is any asset that is cash, an equity instrument of another entity, a contractual right to receive cash or another financial asset from another entity or to exchange financial assets or financial liabilities with another entity under conditions that are potentially favorable to the entity.

(i) Recognition

The Bank initially recognizes loans and advances, deposit with other bank, investment in securities on the date of which the Bank becomes a party to the instruments. All other financial instruments (including regular-way purchases and sales of financial assets) are recognized on the trade date which is the date on which the Bank becomes a party to the contractual provisions of the instruments.

(ii) Classification and measurement

The classification and measurement of financial assets will depend on how these are managed (the entity's business model) and their contractual cash flow characteristics. These factors determine whether the financial assets are measured at amortized cost, fair value through other comprehensive income (FVTOCI) or fair value through profit or loss (FVTPL).

The Bank classifies its financial assets into one of the following categories:

- **Financial assets measured at amortized cost:**

  Financial assets measured at amortized cost are non-derivative financial assets with fixed or determinable payments for which the business model of the Bank is to collect contractual cash flows and the contractual cash flows include solely payment of principal and interest only. Financial assets measured at amortized cost are initially recognized at fair value plus any transaction costs. Subsequent to initial recognition, such financial assets are measured at amortized cost using effective interest rate method less any impairment losses.

  Following financial instruments are measured at amortized cost:

  a) Cash in hand and balance with banks

  Cash in hand and balance with banks includes notes and unrestricted balances held with banks domiciled domestically and at abroad. This also includes balances at current account of foreign central banks and Bank for International Settlement. These balances are measured at amortized cost and the transaction amount is the initial fair value of the asset. There is no any transaction cost on these balances and interest

income if any on bank balances is recognized at effective interest rate. The Bank has recognized allowances for impairment on these assets using expected credit loss method.

b) IMF related assets

International Monetary Fund (IMF) related assets include Special Drawing Rights (SDR) holding of the Bank at IMF and interest receivable from IMF. These assets are measured at amortized cost. Initial measurement is made at fair value which is the transaction value and there is no any transaction cost. Interest income is recognized at effective interest rate. Due to the nature of the transaction with IMF, the allowance for impairment loss on this asset determined at zero.

c) Term deposit with banks

The term deposit with banks includes term deposit with foreign banks as well as domestic banks and financial institutions. These are the interest bearing deposit with banks for specific period of time. These assets are measured at amortized cost. Initial measurement is made at fair value which is the transaction value and there is no any transaction cost. Interest income is recognized at effective interest rate. The Bank has recognized allowances for impairment on these assets using expected credit loss method.

d) Investments in Government securities

Investment in Government securities includes investment in coupon bonds, treasury bills and treasury notes of foreign Government. This account also includes investment in development bonds, citizen saving bonds, foreign employment bonds and treasury bills issued by Nepal Government. These assets are measured at amortized cost, except for Investment in US Treasury Bills which are measured in Fair Value through Other Comprehensive Income (FVTOCI). Initial measurement is made at fair value which is the transaction value. Transaction cost is recognized in this account. Any premium or discount paid/received on transaction or at the maturity of the investment is amortized over the tenure of specific instrument using effective interest rate. Interest income is recognized at effective interest rate. The Bank has recognized allowances for impairment on foreign Government securities using expected credit loss method. Allowance for impairment loss on Nepal Government's securities is determined at zero due to nature of relation with Nepal Government.

e) Loan and advances to bank and financial institutions

Loan and advances to bank and financial institutions stand for loan and advances made as per monetary policy instrument. This includes standing liquidity facilities, repo transactions, lender of last resort and refinance facilities. These assets are measured at amortized cost. Initial measurement is made at fair value which is the transaction value. Interest income is recognized at effective interest rate. The Bank has recognized allowances for impairment using expected credit loss method. Allowance for impairment loss on standing liquidity facility and repo transactions are determined at zero due to nature of transaction. These transactions are fully secured by collateral of Nepal Government securities.

f) Other Loan and Advances

Loan and advances to others include loans to employees, pension advance, construction advance, travelling advance, other advances etc. These assets are measured at amortized cost. Initial measurement is made at fair value. Since, the loan to employees is subsidized or interest free loan, its fair value is measured by adopting valuation technique of projected cash flow method. Fair value of other assets is taken as transaction value. Interest income on loan to staff is recognized at effective interest rate. The Bank has recognized allowances for impairment using expected credit loss method.

- **Financial assets measured at fair value through other comprehensive income:**

Financial assets measured at fair value through other comprehensive income include investment in equity instruments of other entities and Investment in US Treasury Bills. The Bank has made irrevocable election at initial recognition to recognize the changes in fair value through other comprehensive income. All investments in equity instrument of other entities are classified under this heading. These investments are initially measured at fair value. The initial fair value is the transaction value. Transaction cost, if any is recognized in the investment amount. The subsequent measurement of these assets is done at fair value. The fair value is market value of particular instrument. If market value is not available for any instruments, its fair value is determined by adopting valuation method. The change in fair value is recognized in other comprehensive income.

- **Financial assets measured at fair value through profit or loss:**

All financial assets other than measured at amortized cost and at fair value through other comprehensive income are measured at financial assets measured at fair value through profit or loss. Assets classified under this class are measured at fair value. Transaction cost is recognized in statement of net income. The change in fair value is recognized to statement of net income. There is no any asset classified under this heading during the year.

(iii) De-recognition

The Bank derecognizes financial assets when the contractual rights to the cash flow from the financial assets expire, or it transfers the rights to receive the contractual cash flows in a transaction in which substantially all of the risk and rewards of the ownership of the financial assets are transferred or in which the Bank neither transfer nor retains substantially all of the risk and rewards of the ownership and it does not retain control of the financial assets.

On de-recognition of financial assets, the difference between the carrying amount of the assets (or the carrying amount allocated to the portion of the assets derecognized) and the consideration received (including any new assets obtained less any new liability assumed) is recognized in income or expenditure. Any interest in transferred financial assets that does not qualify for de-recognition that is created or retained by the Bank is recognized as a separate assets or liability.

B. Financial liabilities

A financial liability is any liability that is a contractual obligation to deliver cash or to exchange financial assets or financial liabilities with another entity under conditions that are potentially unfavorable to the entity, a contract that will or may be settled in the entity's own equity instrument.

i) Recognition and Measurement

All financial liabilities are recognized initially on the trade date, which is the date that the bank becomes a party to the contractual provisions of the instrument except for Debt Securities which are initially recognized on the date that they are issued. Such financial liabilities are recognized initially at fair value less any directly attributable transaction cost. Subsequent to initial recognition, these financial liabilities are measured at amortized costs using effective interest rate method.

ii) De-recognition

A financial liability is derecognized when its contractual obligations are discharged, cancelled or expired.

C. Offsetting

The financial assets and financial liabilities are offset and the net amount presented in the statement of financial position when and only when, the Bank has a legal right to set off the amounts and it intends either to settle them on a net basis or to realize the asset and settle the liability simultaneously. Please refer to Note 2.7 for further details.

D. Amortized cost measurement

The 'amortized cost' of a financial asset and financial liability is the amount at which the financial asset or financial liability is measured at initial recognition, minus principal repayments, plus or minus the cumulative amortization using the effective interest method of any difference between initial amount recognized and the maturity amount minus any reduction for impairment.

E. Fair value measurement

The Bank measures financial instruments, such as, Investment in equity instrument and Investment in US Treasury Bills, at fair value at each reporting date. The fair values of financial instruments measured at amortized costs are disclosed in Note 5.6.4.

Fair value of a financial instrument is the amount for which an asset could be exchanged, or a liability settled, between knowledgeable, willing parties at an arm's length transaction. The fair value measurement is based on the presumption that the transaction to sell the assets or transfer the liability takes place in the principal market. Quoted market values represent fair value when a financial instrument is traded in an organized and liquid market. Where quoted market values are not available, fair values are estimated by other techniques such as discounted cash flows. All assets and liabilities for which fair value is measured or disclosed in the financial statements are categorized within the fair value hierarchy, described as follows, based on the lowest level input that is significant to the fair value measurement as a whole:

Level 1 — Quoted (unadjusted) market prices in active markets for identical assets or liabilities

Level 2 — Valuation techniques for which the lowest level input that is significant to the fair value measurement is directly or indirectly observable.

Level 3 — Valuation techniques for which the lowest level input that is significant to the fair value measurement is unobservable.

Details related to fair value hierarchy is presented in Note 5.6.5.

F. Impairment of financial assets

The Bank recognizes loss allowances for expected credit loss (ECL) on the financial instruments that are measured at amortized cost. Loss allowance on equity instrument measured at fair value through other comprehensive income is not as it is measured at fair value. The loss allowance is recognized in profit or loss.

The Bank measures loss allowances at an amount equal to 12 months ECL for Stage 1 financial instruments. Stage 1 financial instruments include financial assets which are not due or due for up to 30 days as well as assets which are in investment grade i.e. sovereign and other investment grade rated assets. Life time loss allowance is measured on financial instrument which are classified as "Stage 2 financial instruments". Stage 2 financial instruments includes asset which are past due for more than 30 days but up to 90 days. Stage 2 financial instruments also include assets which are referred to non-investment grade investment. Life time ECL is also measured for credit impaired assets which is referred to as "Stage 3 financial instruments" A financial asset is "credit-impaired" when one or more events that have a detrimental impact on the estimated future cash flows of the financial asset have occurred. Evidence that a financial asset is credit impaired includes the following observable data:

- significant financial difficulty of the borrower or issuer;
- the assets is past due for more than 90 days or a breach of contract such as a default;
- it is becoming probable that the borrower will enter bankruptcy or other financial reorganization

Measurement of allowances for expected credit loss

The Bank uses "internal default experience" method for measurement of allowances for expected credit loss. For the financial assets on which there is no any default history, allowance for expected credit loss is measuring by adopting "mapping to external data" method. The mechanism of the ECL calculations is outlined below with the key elements.

- **Exposure at Default**

  The Exposure at Default is an estimate of the exposure at a future default date. The exposure at default includes principal amount and interest receivable. The committed amount of investment is also included in exposure at default.

- **Probability of Default (PD)**

  The Probability of Default is an estimate of the likelihood of default over a given time horizon. A default may only happen at a certain time over the assessed period. The Bank considers a particular obligor has defaulted in any of following two events:

  - The obligor is past due for more than 90 days, or
  - The Bank considers that the obligor is unlikely to pay its credit obligations to the banking group in full, without recourse by the Bank to actions such as realizing security if any held.

  The Bank uses credit rating specific PD's of issuers/counterparties from S&P for all its foreign investments amortized cost. Sovereign credit rating is used for central bank, foreign government and bank for international settlement. PD's for local currency is calculated based on default history. In the absence of default history, a floor rate for PD is used as backstop.

- **Loss Given Default (LGD)**

  The Loss Given Default is an estimate of the loss arising in the case where a default due and those that the lender would expect to receive, including from the realization of any collateral. The Bank determines LGD for local assets based on historical recovery rates. Floor rate, for financial assets without default experience, is used as backstop.

Write off

Loans and debt securities are written off (either partially or in full) when there is no reasonable expectation of recovering a financial asset in its entirety or a portion thereof. This is generally the case when the Bank determines that the borrower does not have assets or sources of income that could generate sufficient cash flows to repay the amounts subject to the write off. This assessment is carried out at the individual asset level. Recoveries of amounts previously written off are included in "impairment losses on financial instruments" in the Statement of Income and OCI.

G. Designation at fair value through Profit or Loss

The Bank has designated financial assets and financial liabilities at fair value through profit or loss in either of the following circumstances:

- The assets or liabilities are managed, evaluated and reported internally on a fair value basis.
- The designation eliminates or significantly reduces an accounting mismatch that would otherwise arise.

3.2 Cash and Cash Equivalents

Cash and Cash Equivalents include notes, unrestricted balances held with banks and highly liquid financial assets with original maturities of three months or less from the acquisition date that are subject to an insignificant risk of changes in their fair value. The Bank holds Cash and Cash Equivalents for management of its short-term commitments, and it is carried at amortized cost in the Statement of Financial Position. Allowance for expected credit loss is recognized on Cash and Cash Equivalents.

3.3 Trading Assets and Liabilities

Trading assets and liabilities are those assets and liabilities that the Bank acquires or incurs principally for the purpose of selling or repurchasing in the near term or holds as part of a portfolio that is managed together for short-term profit or position taking. These assets are accounted for on trade date.

Trading assets and liabilities are initially recognized and subsequently measured at fair value in the statement of financial position with transactions cost recognized in statement of income. All changes in the fair value are recognized as part of the net trading income in statement of income. Further, the difference in the book value of the trading assets and the disposal proceeds is recognized in statement of net income.

3.4 Gold and Silver

Gold and silver assets include paper gold deposit, trading gold; and physical gold and silver held at reserve. Gold and silver are measured at fair value. Fair value of paper gold deposit and trading gold at initial recognition is measured at transaction price. Subsequently, the fair value is taken as fixing rate from London Bullion and Metal Association. The fair value of gold and silver held at reserve is measured as market rate offered by Federation of Nepal Gold and Silver Dealers Association. Transaction cost is recognized in statement of net income. The change in fair value is recognized in statement of net income. Revaluation gain/loss arises on gold, and silver is appropriated to "Gold and Silver Equalization Reserve" at the time appropriation of profit.

3.5 Foreign Currency Transaction

Income and expenditure denominated in foreign currency are translated into Nepalese Rupees on the basis of exchange rate prevailing on the value date.

Monetary assets and liabilities denominated in foreign currencies at the reporting date are translated into the functional currency at the rate of exchange prevailing on that date. The foreign currency gain or loss on monetary items is the difference between the amortized cost in the functional currency at the beginning of the year/origination date, adjusted for effective interest and payment during the year and the amortized cost in the foreign currency translated at the rate of exchange at the reporting date.

Non-monetary assets and liabilities are measured at fair value in a foreign currency are translated into the functional currency at the rate of exchange prevailing at the date on which the fair value is determined. Non-monetary items that are measured based on historical cost in the foreign currency are translated using the rate of exchange on the date of transactions.

An amount equivalent to the net exchange gain/loss during the year is transferred to/from 'Exchange Equalization Fund' through Statement of Appropriation.

3.6 Income tax

Income of the Bank is exempted from taxes under section 8 of the Nepal Rastra Bank Act, 2058 as well as section 10 of Income Tax Act, 2058.

3.7 Property, Plant and Equipment

Property, plant and equipment are tangible items that:

a. are held for use in production or supply of goods or services or for administrative purposes; and
b. are expected to be used during more than one period.

i. Recognition

The cost of an item of property, plant and equipment is recognized as an asset if, and only if:

a. it is probable that future economic benefits associated with the item will flow to the Bank; and
b. cost of the item can be measured reliably.

However, any asset having value below Rs.25,000 other than land is directly expensed to statement of net income in the year of purchase.

The cost of construction or acquisition of the item of property, plant and equipment is capitalized under the respective head of Property, Plant and Equipment only on completion of the construction work.

ii. Measurement

a. Initial Measurement

The cost of an item of property, plant and equipment comprises its purchase price, including import duties and non-refundable purchase taxes, after deducting trade discounts and rebates and any costs directly attributable to bringing the assets to the location and condition necessary for it to be capable of operating in the manner intended by management. However, administration and other general overhead costs are not capitalized.

b. Subsequent Measurement

Property, Plant and Equipment are measured using cost model. Hence, the value of the assets is recognized as cost less accumulated depreciation and any accumulated impairment losses.

iii. De-recognition

The carrying amount of an item of property, plant and equipment is derecognized on disposal or when no future economic benefits are expected from its use or disposal. Any gain or loss on disposal of an item of property and equipment (calculated as the difference between the net proceeds from disposal and carrying amount of the items) is recognized within other income in Statement of Net Income.

iv. Depreciation

Depreciation is the systematic allocation of the depreciable amount of an asset over its useful life. Depreciable amount is the cost of an asset, or other amount substituted for cost, less its residual value. Land is not depreciated. All other property, plant and equipment are depreciated from immediate next month of the date they are available for use or in respect of self-constructed assets, from the date that the construction is completed and ready for use. Similarly, while disposing any depreciable assets, the depreciation is charged till the immediate preceding month from the date of disposal.

Depreciation is charged on straight line method over the estimated useful life of current and comparative years of significant items of property, plant and equipment. The Bank estimates the useful life and residual value of the depreciable assets. Since the Bank does not have any intention to sell or dispose the items of Property, Plant and Equipment before the expiry of their useful life, the residual value of all such assets has been considered to be Re 1. Useful lives are reviewed on each reporting date and adjusted if required.

The estimated useful lives of the significant items of Property, Plant and Equipment are as follows:

Class of assets	Estimated useful life
Building	Above 33 years
Building- Temporary Structure	5 years
Office Equipment	5 years
Computer & Accessories	4 years
Fixtures and fittings	10 years
Machinery Equipment	5 years
Electric Vehicles	4 years
Vehicles (Other than EV)	5 years
Others	5 years

v. Impairment

At each reporting date, the Bank reviews the carrying amounts of its assets under Property, Plant and Equipment to determine where there is an indication of impairment. If such indication exists (i.e. if Book Value > Recoverable Amount), then the asset's recoverable amount is estimated.

Impairment losses are recognized in Statement of Net Income. Any reimbursements received from Insurance Companies related to the claims of the impaired assets are recognized separately as “Other Income” in the Statement of Net Income.

vi. Assets received in grant

Grant at fair value is not recognized until there is reasonable assurance that the Bank will comply with the conditions attaching to them and the grant will be received. The Bank follows the alternative approach to account for the assets received in grant i.e. it records both the assets and the grant amount in nominal value.

Accordingly, equipment acquired under grant are recognized as "Grant Assets" at nominal value and included under respective head of property, plant and equipment.

3.8 Intangible Assets

An Intangible Asset is an identifiable non-monetary asset without physical substance. Intangible assets include software purchased by the Bank.

i. Recognition

An intangible asset shall be recognized if, and only if:

a. The asset is identifiable

b. It is probable that the economic benefits that are attributable with the item will flow to the Bank; and

c. Cost of the asset can be measured reliably.

ii. Measurement

Intangible assets are measured initially at cost. The cost of a separately acquired intangible asset comprises its purchase price, including import duties and non-refundable purchase taxes, after deducting trade discounts and rebates; and any directly attributable cost of preparing the asset for its intended use. Subsequently, the intangible assets are measured at cost less accumulated amortization and any impairment losses. Costs incurred in the ongoing maintenance of software are expensed immediately as incurred. Subsequent cost on software is capitalized only when it increases the future economic benefits embodied in the specific assets to which it relates.

iii. Amortization

Software, useful life of which have been defined by terms of contract or conditions for use are amortized on straight line basis over the useful life of asset. Software, useful life of which have not been clearly defined by terms of contract or condition of use as well have a definite useful life due to technological obsolescence are amortized on straight line basis over estimated useful life of ten years and five years for business application software and other software respectively.

iv. Impairment

When there is an indication of impairment (i.e. if Book Value > Recoverable Amount), then the impairment of such intangible asset is recognized. Impairment losses are recognized in Statement of Net Income.

v. De-recognition

Intangible assets are derecognized on disposal or when no future economic benefits are expected from its use or disposal. The gain or loss arising from recognition of an intangible asset shall be determined as the difference between the net disposal proceeds, if any, and the carrying amount of the asset. It shall be recognized in Statement of Net Income on disposal.

3.9 Leases

Payments made under operating leases are accounted as per NFRS 16. At the inception of the lease, the Bank recognizes right of use assets and lease liabilities. Right of use assets is measured at cost which comprises the amount of initial measurement of lease liabilities, any lease payments made at or before the commencement of the lease less any incentives received, any initial direct cost incurred by the Bank and an estimated cost of dismantling and removing the underlying asset. The right of use assets is subsequently depreciated using straight line method from the commencement date to the end of the lease term. In addition, the right of use assets is periodically reduced by impairment losses, if any, and adjusted for certain re-measurements of the lease liability.

Lease liability is measured at present value of lease payments that are not paid at the commencement of the lease. The lease payments are discounted by incremental borrowing rate to determine the present value. The Bank does not have any borrowing during the year, so general refinance rate is taken as proxy of incremental borrowing rate of the Bank. Subsequently, the carrying amount of lease liability is increased to reflect the interest on lease liability, decreased by the amount of lease payments and adjusted for re-measurement of carrying amount to reflect any reassessment or lease modification.

The lease liability is re-measured when there is changes in future lease payments than the agreed amount or the Bank opts for the extension of lease term. When the lease liability is re-measured, corresponding adjustment is made to the carrying amount of the right of use assets or is recorded in income statement if the carrying amount of the right of use assets has been reduced to zero.

Interest on lease liability is recognized in statement of net income. Interest amount is determined in each period during the lease term at the amount that produce constant periodic rate of interest on outstanding lease liabilities. Variable payments if any that is not included in the measurement of lease liabilities are recognized in statement of net income in the period in which the event or condition that triggers those payments occurs.

3.10 Investment Property

Investment property is property held either to earn rental income or for capital appreciation or for both but not for sale in the ordinary course of business, use in the supply of services or for administrative purpose.

3.11 Impairment of Non-Financial Assets

At each reporting date, the Bank reviews the carrying amounts of its non-financial assets to determine where there is an indication of impairment. If such indication exists, then the asset's recoverable amount is estimated. The Bank assesses whether events or changes in circumstances indicate that the carrying value may be impaired, whether there is an indication that a non-financial asset may be impaired. If any such indication exists, the Bank makes an estimate of the asset's recoverable amount. Where the carrying amount of an asset exceeds its recoverable amount, the asset is considered impaired and is written down to its recoverable amount. The 'recoverable amount' of an asset is the greater of its value in use and its fair value less costs to sell. 'Value in use' is based on the estimated future cash flows, discounted to their present value using a pre-tax discount rate that reflects current market assessments of the time value of money.

Impairment losses are recognized in Statement of Net Income. Impairment loss is reversed only to the extent that assets carrying amount does not exceed the carrying amount that would have been determined, net of depreciation or amortization, if no impairment loss has been recognized.

3.12 Inventories

Inventories of the Bank include gold and silver stock physically held for minting and processing purpose, coin stock, metal and numismatic stock and dispensary stock. Inventories are initially measured at cost and it is carried at cost or net realizable value whichever is lower. Cost for gold and silver is determined on the basis of specific identification method where as cost for other inventories is determined under the weighted average method. Other stores items are charged directly to Statement of Net Income.

Allowance is made for slow moving inventories. Numismatic and Medallion coins and Non-moving metals are written down to zero as there is no any net realizable value of those assets in the normal course of the business. The loss is recognized in Statement of Net Income. Carrying amount of inventories are reviewed at each balance sheet date and adjusted to reflect the current best estimates. Changes in the net realizable value below the cost are recognized as income/expenses in the Statement of Net Income.

3.13 Deposits and Borrowings

Deposits and borrowings (debt securities issued) are the source of funds of the Bank in addition to its reserves. The Bank accepts interest free deposits from Government of Nepal (GON) since it acts as a banker of GON as per Nepal Rastra Bank Act, 2058. Similarly, being the banker of all banks, the Bank accepts deposits from the banks and financial institutions as well. Further, deposits from other institutions such as Public Entity, Foreign Central Banks, International Banks and other International Organizations are also accepted by the Bank during the course of its operation. These deposits are accounted for as Financial Liabilities.

Further, deposits and borrowings (including debts securities issued) are initially measured at fair value minus incremental direct transaction cost and subsequently measured at their amortized cost using the effective interest method, except where the Bank designates liabilities at fair value through profit or loss.

3.14 IMF Related Liabilities

IMF Related Liabilities include Special Drawing Rights (SDR) Allocation and Interest bearing loan under Rapid Credit Facility (RCF) and Extended Credit facility (ECF). Interest needs to be paid on amount of loan provided by IMF where as no any interest needs to be paid on deposit amount placed by IMF in NRB. Such liability is accounted at amortized cost. Contractual interest rate is considered to be the effective interest rate for accounting purpose since there is no any other directly attributable cost incurred for this purpose.

The liability is derecognized when such liability is paid off or when IMF waives the right to receive the amount of liability. Any difference in the book value and amount paid to settle the liability is recognized in Statement of Net Income.

3.15 Currency in Circulation

Currency in circulation represents notes issued by the Bank as a sole currency issuing authority in Nepal. Currency notes issued by the Bank are legal tender under the Nepal Rastra Bank Act, 2058. This represents the liability of the Bank towards the holder of the currency note. The liability for notes in circulation is recorded at face value in the balance sheet. These liabilities are secured by assets including foreign currency and foreign securities etc. as permitted by Nepal Rastra Bank Act, 2058.

The Bank also issues coins of various denominations for circulation. Currency in circulation liability does not include the liability on account of coins in circulation, as allowed by the Act.

The Bank offsets the cash at vault with the currency in circulation and presented the net amount of currency in circulation as liabilities in Statement of Financial Position.

All costs incurred during circulation of the currency are expensed in statement of net income. Any amount that has been removed from the economy is accounted for as disposal of Financial Liabilities.

3.16 Transactions on Repurchase Obligations (Repo) and Reverse Repo

Repurchase Arrangements (Repo) and Reverse Repo of securities are recorded as follows:

a. Securities purchased under Repurchase Agreement (Repo) are recognized as loans and advances to BFIs under the heading of refinance and loan to banks. Interest income on Repo facility is recognized as per effective interest rate method. The difference between the purchase price and sale price is recognized as interest income over the tenure of the facility using effective interest rate.

b. Securities sold under Reverse Repurchase Agreement ('Reverse Repo') are recognized as short term borrowings. Interest expense on Reverse Repo is recognized as per effective interest rate method. The difference between the sale price and purchase price is recognized as interest expenses over the tenure of the facility using effective interest rate.

Securities lent to counterparties are also retained in the statement of financial position.

3.17 Bills Payable and Bills Receivable

The Bank carries out the function of repayment of Government securities and interest thereon on behalf of the Government of Nepal (GON). Bills Payable primarily represents the year end undisbursed or unadjusted amount of payments received from GON in respect of interest/repayment liabilities of such securities. The year-end balance of Bills Purchased represents the amounts paid by the Bank to the security holders but the corresponding claim adjustment with Bills Payable is pending.

3.18 Provisions

A provision is recognized if as a result of a past event, the Bank has a present legal or constructive obligation that can be estimated reliably, and it is probable that an outflow of economic benefits will be required to settle the obligation. Provisions are determined by discounting the expected future cash flows at the pre-tax rate that reflects current market assessment of the time value of money and the risks specific to the liability. The unwinding of the discount is recognized as finance cost. Where the Bank expects a provision to be reimbursed, the reimbursement is recognized as a separate asset but only when the reimbursement is probable to be received.

3.19 Employee Benefits

- **Short term employee benefits**

  Short term employee benefits are the benefits that are expected to be settled wholly before twelve months after the end of the annual reporting period in which the employees render the related services. Short term employee benefits are expensed as the related service is provided. A liability is recognized for the amount expected to be paid if the Bank has a present legal or constructive obligation to pay this amount as a result of past service provided by the employees and obligation can be estimated reliably. These includes salary, overtime, various allowance, staff Welfare etc.

- **Post Employment Benefits**

  Post employment benefits are employee benefits that are payable after the completion of employment.

  A. Defined Contribution Plan

  A defined contribution plan is a post employment benefit plan under which an entity pays a fixed contribution to a separate entity and has no legal or constructive obligation to pay future amounts. Obligations for contributions to defined contribution plans are recognized as employee benefit expenses in the Statement of Net Income in the periods during which the related services are rendered by employees. Pre-paid contributions are recognized as an asset to the extent that cash refund or reduction in future payments is available. Contributions to a defined contribution plan being due for more than 12 months after the end of the period in which the employees render the service are discounted at their present value. Following are the defined contribution plan provided by the Bank to its employees:

  i. Contributory Retirement Fund

  All permanent employees are entitled for participation in Employees Provident Fund (Retirement Fund) wherein the employees contribute at various rates of their current drawn salaries. The Bank contributes 10% of basic salary (with grade) to this fund, which is separately administered as a defined contribution plan as per Nepal Rastra Bank Staff By-Law, 2068: Rule 78, Sub-rule 1(a) & 1(c). The Bank's obligations for contributions to the above Fund are recognized as an expense in Statement of Net Income as the related services are rendered.

ii. Welfare Provident Fund

Certain amounts as prescribed by the Board of the Bank are annually transferred to this fund, which is meant to be a defined contribution scheme for the welfare of the employees, as per Nepal Rastra Bank Staff By-Law 2068: Rule 78 Sub-rule 1(b) and 1(c). Contributions by the Bank are expensed in Statement of Net Income as the related services are accounted.

B. Defined Benefits Plan

A defined benefit plan is a post-employment benefit plan other than a defined contribution plan. The Bank's net obligation in respect of defined benefit plans is calculated separately for each plan by estimating the amount of future benefit that employees have earned in return for their service in current and prior periods. That benefit is discounted to determine its present value. The discount rate is the yield at the reporting date on corporate bonds, that have maturity dates approximating the terms of the Bank's obligation and that are denominated in the currency in which the benefits are expected to be paid.

The calculation of defined benefit obligation is performed annually by a qualified actuary using the projected unit credit method. The Bank recognizes all actuarial gains and losses arising from defined benefit plans immediately in the statement of other comprehensive income and all expenses related to defined benefits plans in employee benefit are expensed in Statement of Net Income.

Re-measurements of the net defined benefit liability comprise actuarial gains and losses. The return on plan assets (excluding interest) and the effect of the assets ceiling (if any excluding interest) are recognized immediately in other comprehensive income. The Bank determines the net interest expenses (income) on the net defined liability (assets) for the period by applying the discount rate used to measure the defined benefit obligation at the beginning of the annual period to the then net defined benefits liability (assets), taking into account any changes in the net defined benefits liability (asset) during the period as a result of contribution and benefits payments.

Following are the defined benefit plans provided by the Bank to its employees:

i. Gratuity and Pension Scheme

Gratuity and Pension Scheme is a defined benefit obligation under which employees having service period of five years or more but less than twenty years are eligible for gratuity, which is based on last pay scale of staff's existing designation and completed years of service. Similarly, employees having service period of twenty years or more are eligible for pension, which is based on last pay scale of staff's existing designation and completed years of service. The Bank measures the obligation of this plan as valued by a qualified actuary using projected unit credit method. All expenses related to defined benefit plans in employee benefit are expensed in Statement of Net Income.

ii. Staff Security Fund

Staff Security Fund is defined benefit plan under which all the permanent employees are entitled to staff security fund at the time of retirement, death or termination from the service by any other circumstances at the predetermined factor prescribed by the Bank, which is based on last drawn salary and completed years of service as per Nepal Rastra Bank Staff By-Law 2068: Rule 78 Sub-rule 1(e). Employees having service period of thirty years are eligible for maximum sixty three months salary. The Bank measures the obligation of this plan as valued by a qualified actuary using projected unit credit method. All expenses related to defined benefit plans in employee benefit are expensed in Statement of Net Income.

- **Other long term employee benefits**

Other long-term employee benefits are all employee benefits other than short term employee benefits, post-employment benefits and termination benefits. The Bank's net obligation in respect of long term employee benefits is the amount of future benefits that employees earned in return for their service in the current and prior period. That benefit is discounted to determine its present value. The present obligation on these liabilities is determined by actuary adopting projected unit credit method. Re-measurement gains/losses are recognized in Statement of Net Income in the period in which they arise.

i. Leave Encashment

As per Nepal Rastra Bank Staff By-Law, 2068: Rule 86, 87 and 91, the employees are entitled to en-cash their un-utilized accumulated leave at the time of retirement or any other prescribed time as decided by the management of the Bank. Home leave, Sick leave and Special Leave are defined benefit plans which are recognized when the leave remains un-availed at the time of closing date. Provision is created for liability on employees' leave based on obligation dischargeable to employees at balance sheet date.

ii. Staff Medical Fund

Employees are eligible for medical benefits based on the specified slabs as per medical rules, last drawn salary and completed years of service, as per Nepal Rastra Bank Staff By-Law 2068: Rule 78 Sub-rule 1(d). Incremental liability is provided for and transferred to this Fund.

- **Termination Benefits**

Termination benefits are employee benefits provided in exchange for the termination of an employee's employment as a result of either a Bank's decision to terminate an employee's employment before the normal retirement date; or an employee's decision to accept an offer of benefits in exchange for the termination of employment. The termination benefits are expensed at the earlier of which the Bank can no longer withdrawn the offer of those benefits and when the Bank recognizes costs for restructuring. If benefits are not expected to be wholly settled within 12 months of the reporting date, then they are discounted.

3.20 Interest Income and Expenses

Revenue is recognized when it is probable that the economic benefits associated with the transaction will flow to the Bank and the amount of revenue can be measured reliably. Expenses are accounted on accrual basis.

Interest income/expenses are recognized in Statement of Net Income using the effective interest method when it is probable that the economic benefits associated with the transaction will flow to the Bank and the amount of revenue can be measured reliably.

The effective interest rate is the rate that exactly discount estimated future cash receipt or payment through expected life of the financial instrument or where appropriate a shorter period, to the net carrying amount of the financial asset and liability. While calculating the effective interest rate, the Bank estimates cash flows considering all contractual terms of the financial instruments but excluding future credit losses. The calculation includes all amount paid or received by the Bank that are an integral part of the effective interest rate of the financial instrument, including the transaction costs and other premium or discounts.

Interest income on stage 1 and stage 2 financial assets measured at amortized cost is recognized on gross carrying amount. Interest income on stage 3 financial assets is recognized on net carrying amount.

Interest income on investments from certain banks and financial institutions which are declared as problematic and receipt of interest from which is not forthcoming are not recognized.

3.21 Non Interest Income

i. Fees and Commission income

Fees and commission income is earned for currency exchange and government transactions and other services. These are measured on accrual basis.

ii. Net trading income

Net trading income comprises gains less losses relating to trading assets and liabilities and includes all realized and unrealized fair value changes.

iii. Net income from financial instruments designated at fair value

All gains and losses from the changes in the fair value of financial assets and liabilities designated at fair value are recognized through Net Income. Interest income and expenses and dividend income arising on these financial instruments are also included, except for interest arising from debt securities issued by the Bank, and derivatives managed in conjunction with those debt securities which is recognized in Interest expense.

Net income from other financial instruments at fair value through profit and loss related to non-trading derivatives held for risk management purposes that do not form part of the qualifying hedge relationships are recognized through statement of net income. It includes realized and unrealized fair value changes, interest, dividend and foreign exchange differences.

iv. Other Income and Expenses

Other income and expenses are recognized on an accrual basis. The following incomes are recognized based on the recognition criteria explained here under.

- Balances unclaimed and outstanding for more than three clear consecutive accounting years in unclaimed account is written back to income.
- Dividend income is recognized when the right to receive income is established.
- Penal income is accounted on cash basis.
- Profit/loss from sale of precious metal and coins are recognized when the sale is made.

- Grant income is not recognized until there is reasonable certainty that the entity will comply with the conditions attaching to it, and that the grant will be received. Grant that becomes receivable as compensation for expenses or losses already incurred or for the purpose of giving immediate financial support with no future related costs is recognized in statement of net income of the period in which it becomes receivable.

Gains and losses arising from incidental activities to the main revenue generating activities and those arising from a group of similar transactions which are not material are aggregated, reported and presented on a net basis.

3.22 Note Printing Expenses

The Bank procures note printing service from note printing service providers outside from the country. Note printing expenses include cost of printing notes and cost incurred to bring note to our premises. These costs include transportation cost, transit insurance and loading/unloading expenses. Note printing expenses is recognized in statement of net income at the time of receipt of the notes by the Bank.

3.23 Unclaimed Account

Unclaimed account under Sundry Liabilities represents amount that remained unclaimed and outstanding for more than two years. Amount outstanding for more than three years in unclaimed account is transferred to miscellaneous income in Statement of Net Income.

3.24 Contingent Liabilities and Commitments

Contingent liabilities are possible obligations whose existence will be confirmed only by uncertain future events or present obligations where the transfer of economic benefit is not probable or cannot be reliably measured. All outstanding letter of credit issued, capital commitments, litigation amount and unclaimed amount recognized as income, which are not recognized as liabilities in Statement of Financial Position, are shown under respective headings disclosed as Contingent Liabilities and Capital Commitments items. Where applicable, such amounts are measured at best estimates.

3.25 Consolidation of Project Accounts

The Bank manages and implements various projects, which are helpful in attaining its objectives, on its own by entering into project agreement with the funding agencies or subsidiary loan agreements with Government of Nepal or on behalf of Government of Nepal (GON).

The projects for which the Bank has entered into separate subsidiary loan agreements with Government of Nepal or has entered into separate project agreements with other funding agencies are consolidated with the Bank's account. For projects which are implemented by the Bank on behalf of the GON, the accounts of these projects are not consolidated with the Bank’s financial statements as the Bank has no obligation towards such projects or any other counter party and there is no right of the Bank in assets, liabilities, equity, income and expenses of such projects. Disclosure of such projects is given in the notes.

3.26 Events Occurring after the Reporting Date

No material subsequent events after the reporting date requiring adjustments have occurred.

Nepal Rastra Bank
Notes to the financial statements
As at 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

4.1 Cash and balances with banks	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Foreign currency cash in hand	29,012,299,846	23,999,547,422
Balances with other central banks	172,379,197,539	100,360,702,752
Balances with foreign banks	64,886,681,172	71,165,317,087
Money at overnight placements with other central banks	-	-
Interest receivable	9,850,776	23,678,678
Less: Allowances for expected credit loss	(46,056,728)	(26,630,495)
Total cash and balance with banks	**266,241,972,605**	**195,522,615,444**

4.2 IMF related assets	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Special drawing right holding	18,203,920,245	23,405,205,370
Interest receivable	123,843,708	146,908,474
Less: Allowances for exprected credit loss	-	-
Total IMF related assets	**18,327,763,953**	**23,552,113,844**

Details disclosure regarding the financial position on IMF is provided in Note 5.14

4.3 Term deposit with foreign banks	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Term deposit with maturity of 3 months or less	-	274,000,000
Term deposit with maturity of more than 3 months	607,692,071,866	558,266,487,853
Interest receivable	3,378,934,181	3,720,024,798
Less: Allowances for expected credit loss	(172,864,954)	(483,294,192)
Total term deposit with banks	**610,898,141,093**	**561,777,218,459**

4.4 Investment in foreign securities	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Investment measured at amortised cost		
Treasury bills	829,040,784,986	788,813,338,556
Treasury Notes	824,715,881,944	611,778,943,853
Mid Term Instruments (MTI)	247,170,255,031	164,166,295,695
Coupon bonds	146,739,058,000	95,421,600,620
Interest receivable	12,537,021,848	8,892,112,518
Less: Allowances for expected credit loss	(735,415,115)	(796,269,691)
Investment measured at fair value through OCI		
Treasury bills	544,566,790,688	
Treasury Notes		
Coupon bonds		
Less: Allowances for expected credit loss	-	-
Investment measured at fair value through profit or loss		
Treasury bills		
Treasury Notes		
Coupon securities		
Coupon bonds		
Total investment in securities	**2,604,034,377,382**	**1,668,276,021,551**

4.5 Other receivables	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Receivable from Asian Clearing Union		
Other receivable	-	-
Less: Allowances for expected credit loss	-	-
Total interest and other receivable	**-**	**-**

4.6 Investment in Gold Certificates	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Investment in paper gold	229,803,359,493	117,904,935,071
Trading gold	-	-
Interest receivable on paper gold	1,036,645,570	288,594,240
Total investment in gold certificates	**230,840,005,063**	**118,193,529,311**

Details disclosure regarding the investment in gold is provided in Note 5.1

Nepal Rastra Bank
Notes to the financial statements
As at 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

4.7	Investment in Government securities	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Investment in treasury bills	-	245,398,000
	Investment in bond	7,547,996,970	11,781,247,570
	Investment in Government bond issued for IMF related liabilities	4,274,207,633	3,023,415,618
	Interest receivable	72,991,080	135,209,121
	Less: Allowances for expected credit loss	-	-
	Total investment in Government securities	**11,895,195,683**	**15,185,270,309**

4.8	Investment in bonds & term deposit	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Investment in corporate bonds	-	-
	Term deposit with Bank and Financial Institutions	13,317,438,496	6,789,800,000
	Interest receivable	104,007,926	59,180,047
	Less: Allowances for expected credit loss	(27,351,470)	(26,464,187)
	Total fixed deposit with Bank and Financial Institutions	**13,394,094,952**	**6,822,515,860**

4.9	Advances and receivables from Government	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Overdraft provided to Government	-	-
	Advance payment to Government		-
	Receivable from Government - IMF Bond	-	260,548,220
	Advance to project/fund operated by Government	-	-
	Interest Receivable	-	-
	Less: Allowances for expected credit loss	-	-
	Total advance to Government	**-**	**260,548,220**

4.10	Loan and advances to bank and financial institutions	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Standing liquidity facility	-	-
	Refinance	-	-
	Lender of last resort	-	-
	Securities purchased under repurchase agreement	-	-
	Other loans to BFIs	92,247,541	118,247,542
	Interest receivable	-	-
	Less: Allowances for expected credit loss	(12,453)	(15,963)
	Total Loan and advances to bank and financial institutions	**92,235,088**	**118,231,579**

4.11	Other loan and advances	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Staff loans	13,743,611,668	11,224,100,867
	Less: Amortization	(3,616,843,025)	(3,598,818,384)
	Pension advance	1,192,036,361	1,440,611,864
	Travelling advances to staff	410,864	12,670,020
	Advance for construction	13,640,139	13,640,139
	Staff endowment policy advance	3,744,850	4,659,850
	Other advance	49,674,766	45,508,067
	Interest receivable	2,837,447	2,355,769
	Less: Allowances for expected credit loss	-	-
	Total other loan and advances	**11,389,113,070**	**9,144,728,192**

4.12	Equity investment	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Investment in equity instruments measured at fair value through OCI		
	Cost price	652,218,050	652,218,050
	Fair Value Changes	4,796,709,677	4,353,518,022
	Total equity investment	**5,448,927,727**	**5,005,736,072**

Details disclosure regarding the equity investment is provided in Note 5.6.5

Nepal Rastra Bank
Notes to the financial statements
As at 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

4.13 Other receivables	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Dividend receivable	-	-
Sundry debtors	-	-
Deposits	1,361,963	1,361,463
Other receivables	8,505,220	8,418,033
Less: Allowances for expected credit loss	(7,820,898)	(7,715,968)
Total interest and other receivables	**2,046,285**	**2,063,528**

4.14 Gold and silver assets	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Gold held in reserve at cost	27,351,269	27,351,269
Silver held in reserve at cost	20,129,539	20,406,443
Changes in fair value	90,415,805,292	55,368,816,462
Total gold and silver assets	**90,463,286,100**	**55,416,574,175**

Details disclosure regarding the gold and silver assets is provided in Note 5.1

4.15 Inventories	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Gold stock	1,735,954,483	1,653,930,869
Silver stock	103,138,896	90,358,947
Coin stock	140,501,642	172,971,329
Numismatic stock	3,778,067	3,778,067
Other metal stock	31,285,014	31,285,014
Dispensary stock	1,071,216	1,164,901
Gross inventories	**2,015,729,318**	**1,953,489,127**
Less: Write down of inventories to net realizable value	-	-
Coin stock	(22,465,540)	(22,465,540)
Other metal stock	(8,716,000)	(8,716,000)
Net inventories	**1,984,547,778**	**1,922,307,587**

Nepal Rastra Bank
Notes to the financial statements
As at 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

4.16 Property, Plant and equipment
Please see accounting policy in Note 3.7. The details are given as below:

Particulars		Land	Building	Temporary Structure	Computer & Accessories	Vehicles	Machinery Equipment	Office Equipment	Furniture and Fixture	Other Assets	Right of Use Assets	Capital Work in Progress	Total Assets
Depreciation Rate			**3%**	**20%**	**25%**	**20%-25%**	**20%**	**20%**	**10%**	**20%**			
Original Cost	Balance as on 1st Sawan 2081	360,623,152	973,654,310	1,448,196	480,663,844	750,720,637	616,266,987	215,142,220	107,714,657	7,190,471	204,164,916	4,599,587,445	8,317,176,835
	Addition during the Year	-	4,793,956,818	9,230,919	53,402,393	36,489,500	643,311	18,921,482	32,201,274	1,638,211	-	206,006,725	5,152,490,632
	Disposal/Write Off/Adjustment	-	(3,825,770)	-	(43,171,620)	(72,224,795)	(11,523,889)	(13,271,665)	(742,623)	(126,453)	-	(4,788,377,258)	(4,933,264,072)
	Balance as on 32nd Asar 2082	**360,623,152**	**5,763,785,358**	**10,679,115**	**490,894,618**	**714,985,342**	**605,386,409**	**220,792,037**	**139,173,308**	**8,702,229**	**204,164,916**	**17,216,911**	**8,536,403,395**
Accumultaed Depreciation	Balance as on 1st Sawan 2081	-	411,100,904	271,209	304,431,409	529,889,328	288,020,465	168,137,712	49,234,333	5,708,530	122,388,806	-	1,879,182,697
	Depreciation for the Year	-	148,831,059	2,650,464	78,121,609	88,395,857	101,043,757	16,544,386	10,171,275	618,962	25,613,001	-	471,990,370
	Disposal/Write Off/Adjustment	-	(458,858)	319,203	(41,570,699)	(57,485,892)	(11,523,851)	(12,457,422)	(742,610)	(126,452)	-	-	(124,046,580)
	Balance as on 32nd Asar 2082	**-**	**559,473,105**	**3,240,876**	**340,982,320**	**560,799,293**	**377,540,371**	**172,224,676**	**58,662,998**	**6,201,040**	**148,001,807**	**-**	**2,227,126,485**
Net Book Value as on 32nd Asar 2082		**360,623,152**	**5,204,312,253**	**7,438,239**	**149,912,298**	**154,186,049**	**227,846,038**	**48,567,361**	**80,510,310**	**2,501,189**	**56,163,109**	**17,216,911**	**6,309,276,910**
Original Cost	Balance as on 1st Sawan 2082	360,623,152	5,763,785,358	10,679,115	490,894,618	714,985,342	605,386,409	220,792,037	139,173,308	8,702,229	204,164,916	17,216,911	8,536,403,395
	Addition during the Year	-	48,841,374	10,045,500	38,232,587	72,095,000	20,817,584	17,006,194	16,186,397	3,677,597	4,098,196	10,845,078	241,845,507
	Disposal/Write Off/Adjustment	-	(2,104,090)	1,653,413	(17,557,435)	(75,368,204)		(31,667,764)	(172,060)	(38,580)	(12,147,637)	(14,883,811)	(152,286,169)
	Balance as on 32nd Asar 2083	**360,623,152**	**5,810,522,642**	**22,378,028**	**511,569,769**	**711,712,139**	**626,203,994**	**206,130,466**	**155,187,645**	**12,341,246**	**196,115,475**	**13,178,178**	**8,625,962,733**
Accumultaed Depreciation	Balance as on 1st Sawan 2082	-	559,473,105	3,240,876	340,982,320	560,799,293	377,540,371	172,224,676	58,662,998	6,201,040	148,001,807	-	2,227,126,486
	Depreciation for the Year	-	172,927,064	4,078,079	71,638,110	71,071,138	100,765,694	17,167,916	13,016,500	1,021,510	9,339,398	-	461,025,408
	Disposal/Write Off/Adjustment	-	(296,037)	198,410	(16,759,118)	(70,553,565)		(31,279,072)	(172,056)	(38,569)	-	-	(118,900,008)
	Balance as on 32nd Asar 2083	**-**	**732,104,132**	**7,517,364**	**395,861,311**	**561,316,865**	**478,306,065**	**158,113,520**	**71,507,442**	**7,183,981**	**157,341,205**	**-**	**2,569,251,886**
Net Book Value as on 32nd Asar 2083		**360,623,152**	**5,078,418,510**	**14,860,664**	**115,708,458**	**150,395,273**	**147,897,928**	**48,016,947**	**83,680,202**	**5,157,265**	**38,774,270**	**13,178,178**	**6,056,710,847**

Nepal Rastra Bank
Notes to the financial statements
As at 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

4.17 Intangible Assets

Please refer accounting policies in Notes 3.8. The details of balance are as follows:

Particulars		Computer Software			Capital Work in Progress	Total Intangible Assets
		Useful Life Defined by Contractual Agreements	Other Useful Life			
Amortisation Rate			**20%**	**10%**		
Original Cost	Balance as on 1st Sawan 2081	28,959,770	44,415,023	244,147,285		317,522,078
	Addition during the Year	2,260,000	1,324,360	-		3,584,360
	Disposal/Write Off/Adjustment	(7,845,815)	-	-		(7,845,815)
	Balance as on 32nd Asar 2082	**23,373,955**	**45,739,383**	**244,147,285**	**-**	**313,260,623**
Accumultae	Balance as on 1st Sawan 2081	12,347,611	26,695,572	235,148,574		274,191,757
	Depreciation for the Year	3,881,891	6,253,982	1,487,208		11,623,081
	Disposal/Write Off/Adjustment	(7,845,810)	-	-		(7,845,810)
	Balance as on 32nd Asar 2082	**8,383,692**	**32,949,554**	**236,635,782**	**-**	**277,969,028**
Net Book Value as on 32nd Asar 2082		**14,990,263**	**12,789,829**	**7,511,503**	**-**	**35,291,595**
Original Cost	Balance as on 1st Sawan 2082	23,373,955	45,739,383	244,147,285		313,260,623
	Addition during the Year	2,517,039				2,517,039
	Disposal/Write Off/Adjustment					-
	Balance as on 32nd Asar 2083	**25,890,994**	**45,739,383**	**244,147,285**	**-**	**315,777,662**
Accumultae	Balance as on 1st Sawan 2082	8,383,692	32,949,554	236,635,782		277,969,028
	Depreciation for the Year	4,442,545	4,949,456	1,487,208		10,879,209
	Disposal/Write Off/Adjustment					-
	Balance as on 32nd Asar 2083	**12,826,237**	**37,899,010**	**238,122,990**	**-**	**288,848,237**
Net Book Value as on 32nd Asar 2083		**13,064,757**	**7,840,373**	**6,024,295**	**-**	**26,929,425**

4.18 Other Assets

Other Assets	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Deferred Employees Benefits	3,616,843,025	3,598,818,384
Project Assets	-	-
Prepaid expense	73,383,687	88,283,864
Other Assets	-	
Other Assets	**3,690,226,712**	**3,687,102,248**

4.19 Deposit of bank and financial institutions

Deposit of bank and financial institutions	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Foreign Currency		
Deposit of commercial banks	5,900,463,830	10,435,799,865
Deposit of development banks	80,727,809	57,787,555
Deposit of finance companies	-	-
Deposit of microfinance financial institutions	-	-
Total foreign currency deposit	**5,981,191,639**	**10,493,587,420**
Local Currency		
Deposit of commercial banks	353,133,188,694	353,411,871,330
Deposit of development banks	28,458,330,540	26,061,323,480
Deposit of finance companies	8,015,113,774	6,362,021,232
Deposit of microfinance financial institutions	2,968,063,429	2,800,336,398
Total local currency deposit	**392,574,696,437**	**388,635,552,440**
Total deposit of bank and financial institutions	**398,555,888,076**	**399,129,139,860**

Nepal Rastra Bank
Notes to the financial statements
As at 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

4.20	IMF related liabilities	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Foreign Currency		
	Special Drawing Right allocation	45,577,361,463	40,980,517,183
	Interest bearing loans	-	-
	Interest payable	266,391,414	257,224,193
	Total foreign currency IMF related liabilities	**45,843,752,877**	**41,237,741,376**
	Local Currency		
	IMF account no.1	14,024,457,663	12,461,652,312
	IMF account no.2	3,560,586	3,163,724
	Total local currency IMF related liabilities	**14,028,018,249**	**12,464,816,036**
	Total IMF related liabilities	**59,871,771,126**	**53,702,557,412**

Details disclosure regarding the financial position on IMF is provided in Note 5.14

4.21	Deposit of Government	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Deposit of Central Government	17,139,644,733	(69,863,090,776)
	Deposit of Province Government	71,993,016,174	56,884,247,107
	Deposit of Local Authorities	96,875,869,611	83,815,942,843
	Total deposit of Government	**186,008,530,518**	**70,837,099,174**

4.22	Deposit of other institutions	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Deposit of public enterprises	2,963,674,868	2,554,758,886
	Deposit of Government for Interest Subsidy & Subsidies Loan	1,093,135,405	2,023,587,721
	LC margin deposit	4,910,343,039	5,986,549,456
	Deposit of other organisations	16,341,718,351	1,937,159,193
	Total deposit of other institutions	**25,308,871,663**	**12,502,055,256**

4.23	Currency in Circulation	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Currency Issued (Denomination)		
	1	160,964,860	160,974,635
	2	185,044,380	185,078,660
	5	3,973,401,420	3,762,508,930
	10	5,954,680,860	5,845,712,010
	20	7,691,741,080	7,678,744,540
	25	57,009,000	57,020,075
	50	13,078,999,800	13,611,079,400
	100	33,683,997,100	31,413,289,000
	250	87,421,000	87,421,250
	500	188,162,126,500	165,135,885,500
	1000	554,654,614,000	533,472,286,000
	Gross Amount of Currency in Circulation	**807,690,000,000**	**761,410,000,000**
	Less: Cash at Vault of the Bank	(6,063,227,509)	(11,297,577,846)
	Net Amount of Currency in Circulation	**801,626,772,491**	**750,112,422,154**

4.23.1	Reserve against currency in circulation	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Foreign Treasury Bills	801,626,772,491	750,112,422,154
	Foreign Bank Balance (Including Term Deposits)	-	-
	Total	**801,626,772,491**	**750,112,422,154**

4.24	Due to bank and financial institutions	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Holding of NRB bond issued	-	-
	Deposit collection	755,650,000,000	377,450,000,000
	Reverse repo liabilities	-	-
	Standing Deposit Facility	121,750,000,000	276,600,000,000
	NRB Bond	400,000,000,000	
	Total due to bank and finanical institutions	**1,277,400,000,000**	**654,050,000,000**

Nepal Rastra Bank
Notes to the financial statements
As at 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

4.25	Other liabilities	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Payable to Asian Clearing Union	963,969,804	178,096,167
	Deposit & Earnest money	74,000,016	46,834,350
	Unclaimed account	48,565,699	54,064,405
	Unclaimed Deposit of Bank and Financial Institutions	235,049,858	49,019,517
	Lease liabilities	49,071,474	68,016,924
	Provision for expense	33,248,723	86,315,071
	Taxes payable	112,401,546	73,267,947
	Payable to retired staff	287,627,999	324,807,634
	Other liabilities	3,534,203,954	1,146,603,524
	Total other liabilities	**5,338,139,073**	**2,027,025,539**

4.26	Pension and other employment benefits payable	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Pension and gratuity fund	28,459,522,474	24,368,286,017
	Less: Plan Assets for pension and gratuity fund	-	(19,341,500,033)
	Staff security fund	3,213,956,623	3,157,721,143
	Less: Plan Assets for staff security fund	-	(2,133,000,447)
	Leave encashment	2,206,487,649	1,742,473,465
	Staff medical fund	2,379,119,140	2,123,902,027
	Welfare Provident fund	983,504,067	880,789,315
	Total pension and other employment benefit payable	**37,242,589,953**	**10,798,671,487**

4.27	Reserve	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	General Reserve	117,213,487,084	103,645,754,705
	Monetary Liabilities Reserve	27,085,378,155	22,906,904,338
	Financial Stability Fund	23,887,864,157	19,709,390,340
	Open Market Operation Stabilization Fund	37,707,750,455	23,337,077,181
	Exchange Equalization Fund	521,677,119,128	266,843,486,049
	Gold and Silver Equalization Reserve	210,966,120,176	139,249,215,401
	Net Cumulative Surplus Fund	2,855,365,774	3,971,688,506
	Development Fund	78,595,989,244	77,595,989,244
	Banking Development Fund	1,601,941,806	1,601,941,806
	Mechanisation Fund	1,891,316,414	1,891,316,414
	Scholarship Fund	61,594,504	61,594,504
	Mint Development Fund	1,097,712,943	1,097,712,943
	Gold Replacement Fund	6,702,664,112	5,606,163,443
	Rural Self Reliance Fund	253,400,000	253,400,000
	Rural Self Reliance Fund (Administration Expense Reimbursement Fund)	50,912,107	50,912,107
	Actuarial Gain Reserve	-	(1,149,741,717)
	Fair Value Reserve	4,784,779,488	4,353,518,021
	Impact on Retained Earning due to ECL & Lease	-	-
	Total Reserves	**1,036,433,395,547**	**671,026,323,285**

Nepal Rastra Bank
Notes to the financial statements
As at 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

4.27 (a) Appropriation of Net Profit/(Loss)

Particulars	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Net Income/(Expenditure) for the year	**407,407,072,261**	**169,308,653,409**
Less:		
Foreign Exchange Gain/(Loss) - Unrealised	(254,833,633,078)	(45,029,959,182)
Net Gold and Silver Revaluation Gain/(Loss)	(71,716,904,776)	(46,886,685,765)
Transfer to Fair Value Reserve of US Treasury Bills	11,930,189	-
Transfer to Fair Value Reserve of Equity	(443,191,655)	(693,191,508)
Transfer to/from Actuarial Reserve	-	3,783,833,487
Current year Income available for distribution	**80,425,272,941**	**80,482,650,441**
Transfer from Open Market Operation Stabilization Fund	22,129,326,726	9,026,516,368
Surplus before appropriations	**102,554,599,667**	**89,509,166,809**
Less: Appropriations		
General Reserve	(13,567,732,379)	(16,250,973,601)
Monetary Liability Reserve	(4,178,473,817)	(4,024,132,522)
Financial Stability Fund	(4,178,473,817)	(4,024,132,522)
Open Market Operation Stabilization Fund	(36,500,000,000)	(19,500,000,000)
Mint Development Fund	-	-
Mechanisation Fund	-	-
Banking Development Fund	-	-
Development Fund	(1,000,000,000)	(1,000,000,000)
Development Finance Project Mobilisation Fund	-	-
Gold Replacement Fund	(1,096,500,669)	(807,077,854)
Net Cumulative Surplus Fund	(33,418,985)	(1,902,850,310)
Balance Payable to Government of Nepal	**42,000,000,000**	**42,000,000,000**

4.28 Interest income on foreign currency financial assets

	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Interest income on term/demand deposit	26,904,553,460	29,709,614,495
Interest income on Foreign Securities	86,534,669,669	62,039,115,830
Interest income on fixed income securities	3,770,792,965	3,539,921,690
Interest income on SDR holdings	669,682,181	878,569,404
Other FCY interest income	-	-
Total	**117,879,698,275**	**96,167,221,419**

4.29 Interest expense on foreign currency financial liabilities

	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Interest on SDR Allocation	1,230,168,145	1,328,096,568
Interest on interest bearing loans	-	-
Other interest expense	24,996,230	24,448,929
Total	**1,255,164,375**	**1,352,545,497**

4.30 Interest income on local currency financial assets

	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Interest income on Treasury Bills	1,896,429	19,527,486
Interest income on Government bonds	547,861,421	925,940,294
Interest income on Refinance	-	-
Interest income on Standing Liquidity Facility and Repo	-	-
Other LCY interest income	210,974,651	681,898,478
Total	**760,732,501**	**1,627,366,258**

4.31 Interest expense on local currency financial liabilities

	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Interest expense on Deposit Collection	13,307,950,174	5,155,464,319
Interest expense on Reverse Repo	-	-
Interest expense on SDF	5,796,152,399	3,871,052,049
Interest expense on NRB Bond	3,025,224,153	-
Interest expense on Lease Liabilities	2,962,751	4,094,353
Other interest expense	688,002,545	360,456,368
Total	**22,820,292,022**	**9,391,067,089**

Nepal Rastra Bank
Notes to the financial statements
For the year ended 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

4.32 Fee and commission income

	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Commission Income	6,820,002	5,213,115
Letter of credit commission	808,311	817,448
RTGS fee	11,861,471	12,132,308
Total	**19,489,784**	**18,162,871**

4.33 Income on Gold Certificates

	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Income on Paper Gold	863,286,544	537,156,642
Gain or loss on revaluation of trading gold	-	-
Total	**863,286,544**	**537,156,642**

4.34 Other income

	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Income from Mint (Sale of Coin)	2,313	8,989
Gain from Sale of Precious Metals and Coins	233,214,125	269,921,211
Provisions written back	1,435,664	435,500
Fine/Penalty Charge	3,583,896	154,251,557
Profit/(Loss) on Sale of Investment Securities	-	-
Profit/loss on Sale of Assets	13,875,743	4,029,006
Dividend Income	86,070,219	82,940,200
Project Income/(Loss)	-	-
Grant Income	-	-
Miscellaneous income	81,699,881	485,486,172
Total Other Income	**419,881,841**	**997,072,635**

4.35 Fee and commission expense

	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Agency commission and service charges	96,358,155	61,268,732
Other fee and commission expense	-	-
Total	**96,358,155**	**61,268,732**

4.36 Allowance for ECL (loss)/gain on financial assets

	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Cash & Bank Balance	(19,429,886)	(2,993,032)
Investment in Securities	(417,424)	(214,709,242)
Term Deposit	309,541,952	(26,451,205)
Loans and advances to BFIs	3,510	28
Other Receivables	(104,928)	(140,562)
Total	**289,593,224**	**(244,294,013)**

The details of movement and stagewise information on allowance for expected credit loss/gain is further disclused in note no. 5.6.1.2

4.37 Personnel expenses

	32 Asar 2083	32 Asar 2082
Salary	911,428,278	894,454,693
Allowances	1,189,183,026	1,082,426,058
Provident Fund Contribution	91,192,232	89,523,313
Staff Welfare Provident Fund Contribution	937,581,206	860,360,607
Pension & Gratuity Expense	1,254,498,747	481,309,569
Staff Security Expense	261,373,980	209,142,289
Staff Leave Compensation	480,177,684	371,321,977
Staff Medical Fund Contribution	234,201,879	518,944,982
Amortisation of deferred employees benefits	-	267,716,318
Others	49,430,649	29,429,299
Total	**5,409,067,681**	**4,804,629,105**

Nepal Rastra Bank
Notes to the financial statements
For the year ended 32 Asar 2083
(all amounts in Nepalese Rupees unless otherwise stated)

4.38	Administrative expenses	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Directors Fees and Expenses	11,560,548	9,433,127
	Mint Expenses	226,958	166,874
	Security charges	323,713,944	306,719,464
	Fund Transfer Expense	46,715,543	50,839,078
	Travelling Expenses	458,426,207	354,793,338
	Insurance Charges	116,703,507	105,199,475
	Repair & Maintenance	64,920,690	66,921,078
	Banking Promotion	98,991,540	88,803,621
	Audit Fees and Expenses	5,105,790	5,122,386
	Utilities Expenses	71,573,849	68,668,357
	Postal and Communication Expenses	28,789,835	27,677,843
	House Rent	11,104,163	22,705,156
	Training Seminar and Membership	48,061,074	45,957,623
	Expenses on Miscellaneous Assets	22,739,453	17,290,637
	Consumable Expenses	24,382,108	25,614,696
	Books and Periodicals	12,527,661	13,591,425
	Software Annual Maintenance Charges	147,148,221	137,227,601
	Meeting Fee and Expense	43,084,019	41,779,487
	Advertisement	4,917,267	8,547,123
	Wages	112,674,648	108,702,905
	Miscellaneous Expenses	169,286,272	156,926,254
	Total	**1,822,653,297**	**1,662,687,548**

4.39	Depreciation, amortisation and impairment	32 Asar 2083	32 Asar 2082
	Depreciation on Property & Equipment	451,686,019	446,377,370
	Impairment of Property & Equipment	1,016,082	1,560,618
	Amortisation of intangible assets	10,879,209	11,623,080
	Impairment of intangible assets	-	-
	Depreciation on Right of Use Assets	9,339,397	25,613,001
	Total	**472,920,707**	**485,174,069**

5. Significant Disclosures

5.1. Gold and Silver

The Bank has been holding gold and silver for reserve purpose as well as for minting purpose. The gold and silver held for reserve purpose, being the non-financial assets, has been measured at fair value and the gold and silver held for minting purpose, being the inventories of the Bank, has been measured at lower of cost or net realizable value.

The gold and silver measured at fair value along with its quantity is as follows:

Particulars	As on 32nd Asar 2083		As on 32nd Asar 2082	
	Weight (Kg)	Total Fair Value (NRs.)	Weight (Kg)	Total Fair Value (NRs.)
Investment in Paper Gold	10,398.98	229,803,359,493	7,280.53	117,904,935,071
Trading gold	-	-	-	-
Gold held in reserve	1,953.66	46,557,209,254	1,953.66	32,159,231,828
Silver held in reserve	118,409.05	43,906,076,846	120,037.90	23,257,342,347
Total		**320,266,645,593**		**173,321,509,246**

Fair value for investment in paper gold; and gold and silver held at reserve is determined based on the closing rate prevailing in London Bullion and Metal Association; and Nepal Gold & Silver Dealer's Association respectively. For gold physically held with the Bank, the rate for Fine Gold (9999) has been considered for the purpose of fair value.

Mint Division of the Bank has held gold and silver for minting purpose and is treated as inventories kept for further processing & minting. The inventories are measured at lower of cost or net realizable value. The gold and silver held by the Bank as inventories which is measured at cost or net realizable value whichever is lower is as follows:

Particulars	As on 32nd Asar 2083		As on 32nd Asar 2082	
	Weight (Kg)	Value (NRs.)	Weight (Kg)	Value (NRs.)
Gold held in Stock	349.87	1,735,954,483	347.62	1,653,930,869
Silver held in Stock	5,010.20	103,138,896	3505.89	90,358,947
Total		**1,839,093,379**		**1,744,289,816**

5.2. Year-end Exchange Rates

The year-end exchange rates of Nepalese Rupees for major currencies used for reinstating the balances of foreign currency assets and liabilities were as per below:

S. N.	Currency	As on 32nd Asar 2083	As on 32nd Asar 2082
1	US Dollar	153.72	137.00
2	UK Pound Sterling	205.78	184.19
3	Euro	175.51	159.91
4	Swiss Franc	189.56	171.93
5	Australian Dollar	107.37	89.90
6	Canadian Dollar	109.32	100.08
7	Singapore Dollar	118.96	106.90
8	Japanese Yen	0.947	0.926
9	Chinese Yuan	22.69	19.10
10	Saudi Arabian Riyal	40.92	36.53
11	Qatari Riyal	42.16	37.59
12	Thai Baht	4.57	4.22
13	UAE Dirham	41.85	37.30
14	Malaysian Ringgit	37.69	32.30
15	South Korean Won	0.1029	0.0993
16	Swedish Kroner	15.88	14.20
17	Danish Kroner	23.48	21.43
18	Hong Kong Dollar	19.61	17.45
19	Kuwait Dinar	499.66	448.40
20	Bahrain Dinar	407.69	363.40
21	SDR	208.61	187.57
22	Indian Rupees	1.6	1.6
23	Omani Rial	399.25	355.83

5.3. Related Parties Disclosure

5.3.1. Key Management Personnel

The key management personnel are those persons having authority and responsibility of planning, directing and controlling the activities of the entity, directly or indirectly including the board members. The key management personnel of the Bank include members of its Board of Directors and Special Class Officers (Executive Directors). The key management personnel who are holding various positions in the Bank during the year are as follows:

S.N.	Name	Post	Date	Remarks
1	Prof. Dr. Biswo Nath Poudel	Governor	2082.02.06	
2	Dr. Ghanshyam Upadhyaya	Finance Secretary	2081.11.01	
3	Mr. Kiran Pandit	Deputy Governor	2082.12.24	
4	Dr. Neelam Dhungana (Timsina)	Deputy Governor	2077.11.25	Discharged Position w.e.f 2082.11.25
5	Mr. Bam Bahadur Mishra	Deputy Governor	2077.11.25	Discharged Position w.e.f 2082.11.25
6	Mr. Chinta Mani Siwakoti	Board Member	2079.02.06	
7	Dr. Shankar Prasad Acharya	Board Member	2079.02.06	
8	Dr. Ravindra Prasad Pandey	Board Member	2080.01.26	
9	Mr. Revati Prasad Nepal	Executive Director	2076.10.13	
10	Mr. Ramu Paudel	Executive Director	2077.01.12	
11	Mr. Vishrut Thapa	Executive Director	2077.01.12	
12	Mr. Dayaram Sharma	Executive Director	2078.06.19	
13	Mr. Guru Prasad Paudel	Executive Director	2078.09.23	
14	Dr. Satyendra Timilsina	Executive Director	2081.12.04	
15	Mr. Chet Prasad Uprety	Executive Director	2081.12.31	
16	Dr. Ram Sharan Kharel	Executive Director	2081.12.31	
17	Dr. Dilli Ram Pokhrel	Executive Director	2082.02.13	
18	Mr. Dirgha Bahadur Rawal	Executive Director	2082.02.19	
19	Mr. Nishchal Adhikari	Executive Director	2082.03.27	
20	Mr. Anuj Dahal	Executive Director	2082.04.20	
21	Mr. Dipak Raj Lamichhane	Executive Director	2082.05.31	
22	Mr. Rajan Bikram Thapa	Executive Director	2082.07.16	
23	Mr. Rajendra Bhattarai	Executive Director	2082.09.07	
24	Mr. Hem Prasad Neupane	Executive Director	2082.12.26	
25	Mr. Mukti Nath Sapkota	Executive Director	2082.12.26	
26	Mr. Govinda Prasad Nagila	Executive Director	2083.03.04	
27	Mr. Pradeepraj Poudyal	Executive Director	2075.06.18	Discharge position w.e.f. 2082.04.17
28	Mr. Rishikesh Bhatta	Executive Director	2075.05.12	Discharge position w.e.f. 2082.05.12
29	Dr. Gunakar Bhatta	Executive Director	2075.07.06	Discharge position w.e.f. 2082.07.06
30	Mr. Bimal Raj Khanal	Executive Director	2078.12.01	Discharge position w.e.f. 2082.09.07
31	Mr. Roshan Kumar Shigdel	Executive Director	2081.12.31	Discharge position w.e.f. 2082.12.18
32	Mr. Naresh Shakya	Executive Director	2076.02.30	Discharge position w.e.f. 2083.02.30

The transactions, if any, with director-related or key management personnel-related entities occurred in the normal course of the Bank's operations were conducted as arm's length transactions.

i. *Transactions with Key Management Personnel*

In addition to salaries, non-cash benefits (Vehicle Facility) were provided to special class officers and the executive board members. Furthermore, Governor and Deputy Governors are also entitled to post employee benefits. The data relating to total compensation paid to key management personnel are as follows:

Particulars	FY 2082-83	FY 2081-82
Short term employee benefits	105,495,448	121,440,759
Post-employment and other long term benefits	100,015,552	146,977,767
Total	**205,511,000**	**268,418,526**

Other transactions with the Key Management Personnel and the status of year end balances with them are presented below:

Particulars	FY 2082-83	FY 2081-82
Meeting Fees/Incidental Expenses to Directors	10,272,078	6,927,800
Loan Facilities	259,316,160	173,435,000
Total	**269,588,238**	**180,362,800**

ii. Salary, Benefits and Other Facilities of Board Members

Members of the Bank's board are entitled to a meeting allowance of NRs. 9,000 per meeting. Additionally, executive board members receive a salary along with various allowances. All board members are also entitled to benefits including fuel, vehicle repair, telephone, newspaper, internet, driver services, and medical facilities. The details of salaries, benefits, and other facilities provided to both executive and non-executive board members for the fiscal year 2082/83 are presented below:

Amount in NRs.

S.N.	Name	Post	Salary	Board Meeting Allowance	Other Allowances & Facilities
1	Prof. Dr. Biswo Nath Poudel	Governor	1,632,000	567,000	2,449,956
2	Dr. Ghanshyam Upadhyaya	Finance Secretary	-	540,000	348,120
3	Mr. Kiran Pandit**	Deputy Governor	1,365,580	225,000	4,608,415
4	Dr. Neelam Dhungana (Timsina)	Deputy Governor	949,260	234,000	4,235,711
5	Mr. Bam Bahadur Mishra	Deputy Governor	949,260	270,000	3,897,511
6	Mr. Chinta Mani Siwakoti	Board Member	-	549,000	1,897,969
7	Dr. Shankar Prasad Acharya	Board Member	-	459,000	1,824,813
8	Dr. Ravindra Prasad Pandey	Board Member	-	576,000	2,335,201
TOTAL			**4,896,100**	**3,420,000**	**21,597,697**

*** includes salary and allowances during the tenure as Executive Director.*

5.3.2. Government of Nepal

The Bank, being the Central Bank of Nepal, was incorporated under Nepal Rastra Bank Act, 2012 (currently replaced by Nepal Rastra Bank Act, 2058) and the Government of Nepal (GON) is the controlling body of the Bank holding 100% of its capital.

i. Transactions with Government of Nepal

The transaction with GON and the status of year end balances with GON are as follows:

Particulars	FY 2082-83	FY 2081-82
Transactions during the year		
Commission Income received from GON	-	-
Payment made to GON from surplus (As per Financial Statement of Previous Year)	42,000,000,000	37,223,820,561
Adjustment of Receivable from Surplus Payable to GON	-	-
		Balances at the year end
Deposit from GON	186,008,530,518	70,837,099,174
Advance to GON for Business Continuity Loan	-	-
Investment in Treasury Bills (GON)	-	245,398,000
Investment in Bonds (GON)	6,522,726,970	8,772,577,570

Investment in Government Bond issued for IMF	4,274,207,633	3,023,415,618
Investment in Saving Certificates (GON)	1,025,270,000	3,008,670,000
Interest and Commission Receivable	72,991,080	135,209,121
Receivable from Government - IMF Bond	-	260,548,220

ii. Government of Nepal Treasury Position

Balance of Government of Nepal as of 32nd Asar 2083 as per the records of the Bank is a surplus balance of NRs. 186,008,530,518 (PY NRs. 70,837,099,174). The Government transactions are being verified by the Comptroller General's Office of GON on regular interval.

5.4. Inter-Office Transactions

There is no any net balance at the end of the year on inter-office transactions.

5.5. Assets Received in Grant

The various assets received as grants under the Financial Sector Restructuring Project (Phase I and Phase II) were valued at NRs. 11,585,586, with a written-down balance of NRs. 7 (PY NRs. 7) at the end of the fiscal year. With the technical and financial assistance of the Department for International Development (DFID), a Disaster Recovery Site was established in Biratnagar, valued at approximately NRs. 232,059,005 (comprising NRs. 89,344,232, USD 240,463, and GBP 646,544), which also had a written-down balance of NRs. 16 (PY NRs. 16) at year-end. Additionally, under the auspices of the Financial, Commonwealth & Development Office of the UK, the development of the Supervisory Information System (SIS) had been successfully completed and handed over. The associated computer hardware and software for this system were valued at NRs. 141,820,115 with a written-down balance of NRs. 26 (PY NRs. 26) at the end of the fiscal year.

5.6. Financial Instruments

Financial Risk Management– Overview

Risk Management Framework

The Bank's Board of Directors has the overall responsibility for the establishment and oversight of the Bank's Risk Management Framework. The Board of Directors has formed the Risk Management Committee, which is responsible for developing and monitoring the Bank's risk management policies. The committee reports regularly to the Board of Directors about its activities.

The Bank's risk management policies are established to identify and analyze the risk faced by the Bank, set appropriate risk limits and control, and monitor risks and adherence to the limit. Risk management policies and systems are reviewed regularly to reflect the changes in market conditions and the Bank's activities. The Bank through its training and management standards and procedures, aims to develop a disciplined and constructive control environment in which all employees understand their roles and obligations.

The Bank's Audit Committee oversees how the management monitors compliance with the Bank's risk management policies and procedures and reviews the adequacy of the risk management framework in relation to the risks faced by the Bank. The Audit Committee is assisted in its oversight role by Internal Audit Department. Internal Audit Department undertakes both regular and ad hoc review of risk management controls and procedures, the results of which are reported to the Audit Committee.

The Bank has exposure to the following risk arising from financial instruments:

A. Credit Risk
B. Liquidity Risk
C. Market Risk

5.6.1. Credit Risk

Credit risk is the risk of financial loss to a party if a customer or counterparty to a financial instruments fails to meet its contractual obligation. The Bank's credit risk in relation to the financial instruments is the risk that its customer or counterparty fails to discharge its obligation in accordance with agreed terms and cause the Bank to incur a financial loss. The Bank's credit risk arises principally from the Bank's investment securities and receivable from customers. The credit risk in the Bank's foreign exchange reserve is monitored and reviewed by using credit limits based on credit ratings by international rating agency.

5.6.1.1. Exposure to Credit Risk

The maximum exposure to credit risk at the year end is as follows:

a) By Nature of Assets

Amount in NRs.

Particulars	As on 32nd Asar 2083	As on 32nd Asar 2082
Foreign currency financial assets		
Cash and balances with banks	266,241,972,605	195,522,615,444
Derivative financial assets	-	-
IMF related assets	18,327,763,953	23,552,113,844
Term deposit with foreign banks	610,898,141,093	561,777,218,459
Investments in foreign securities	2,604,034,377,382	1,668,276,021,551
Other receivables	-	-
Total foreign currency financial assets	**3,499,502,255,033**	**2,449,127,969,298**
Local currency financial assets		
Balances with Banks	35,463,749	8,394,919
Investment in Government securities	11,895,195,683	15,185,270,309
Investment in bonds & term deposit	13,394,094,952	6,822,515,860
Advances and receivable from Government	-	260,548,220
Loan and advances to bank and financial institutions	92,235,088	118,231,579
Other loan and advances	11,389,113,070	9,144,728,192
Equity investment	5,448,927,727	5,005,736,072
Other receivables	2,046,286	2,063,528
Total local currency financial assets	**42,257,076,555**	**36,547,488,679**
Total financial assets	**3,541,759,331,588**	**2,485,675,457,977**

b) By Geographical Region

Amount in NRs.

S. No.	Particulars	As on 32nd Asar 2083	As on 32nd Asar 2082
1	Bahrain	10,971,975,907	48,129,650,863
2	Canada	68,451,489,602	10,398,321,912
3	China	152,784,164,265	123,850,125,655
4	Hongkong	103,833,402,269	81,479,434,424
5	India	833,123,869,422	598,205,707,545
6	Spain	73,009,099,209	33,354,843,338
7	Qatar	7,267,957,264	68,625,118,470
8	Singapore	253,491,871,541	175,137,040,274
9	Switzerland	357,512,389,944	284,979,136,233
10	U.A.E	3,146,433,378	44,209,751,606
11	USA	1,580,420,087,990	938,806,484,591
12	Australia	67,983,668	-
13	Germany	17,903,235,115	9,773,287,798
14	England	3,433,756,034	2,889,488,950
15	Belgium	459,636,487	3,569,630,141
16	Kuwait	7,636,674	3,481,709
17	Japan	5,559,303,215	2,999,434,064
18	Nepal	71,304,566,009	60,604,912,029
	Total	**3,542,748,857,993**	**2,487,015,849,603**
	Less: Expected Credit Loss	*(989,526,405)*	*(1,340,391,627)*
	Grand Total	**3,541,759,331,588**	**2,485,675,457,977**

c) By Nature of the Entity

Amount in NRs.

S. No.	Particulars	As on 32nd Asar 2083	As on 32nd Asar 2082
1	Bank for International Settlements	308,825,988,682	230,047,639,841
2	Central Banks	165,080,132,633	99,838,855,452
3	Foreign Commercial Banks	623,234,137,575	570,317,800,607
4	International Monetary Fund	18,327,763,953	23,552,113,844
5	Foreign Government	2,355,976,269,141	1,502,678,206,508
6	Domestic Banks and FIs	13,513,693,964	6,967,227,589
7	Government of Nepal	11,895,195,683	15,445,818,529
8	Equity Instruments	5,448,927,727	5,005,736,072
9	Other Parties	40,446,748,635	33,162,451,163
	Total	**3,542,748,857,993**	**2,487,015,849,605**
	Less: Expected Credit Loss	*(989,526,405)*	*(1,340,391,627)*
	Grand Total	**3,541,759,331,588**	**2,485,675,457,977**

d) By Credit Rating

Particulars	As on 32nd Asar 2083		As on 32nd Asar 2082	
	Amount (NRs.)	%	Amount (NRs.)	%
Foreign Currency				
AAA	326,211,383,136	9.21%	252,615,409,784	10.16%
AA+	1,525,973,297,633	43.09%	886,060,955,225	35.65%
AA	1,838,337,048	0.05%	4,429,075,859	0.18%
AA-	191,801,801,905	5.42%	124,876,766,692	5.02%
A+	290,296,401,465	8.20%	235,443,913,675	9.47%
A	251,162,419,634	7.09%	195,498,498,387	7.87%
A-	4,293,845,909	0.12%	47,519,134,047	1.91%
BBB+	6,002,531,742	0.17%	1,669,818,488	0.07%
BBB	852,428,154,233	24.07%	-	0.00%
BBB-	3,108,355,328	0.09%	654,745,251,574	26.34%
Other*	47,340,063,800	1.34%	47,575,339,943	1.91%
Total	***3,500,456,591,833***	***98.83%***	***2,450,434,163,673***	**98.58%**
Less: Expected Credit Loss	*(954,336,797)*		*(1,306,194,376)*	
Total Foreign Currency Financial Assets	**3,499,502,255,036**		**2,449,127,969,298**	
Local Currency				
Other*	42,292,266,162	1.19%	36,581,685,930	1.47%
Less: Expected Credit Loss	*(35,189,608)*		*(34,197,251)*	
Total Financial Assets	**3,541,759,331,588**	**100%**	**2,485,675,457,977**	**100%**

All of the above ratings are as per S&P.

**Rating not available or rating not required as per NRB's Investment Policy*

5.6.1.2. Loss Allowances for Expected Credit Loss

The Bank had recognized the allowances for impairment based on Incurred Loss model as per the requirement of NAS 39: Financial Instruments- Recognition and Measurement. From the fiscal year 2078-79, the Bank has changed its accounting policy to recognize allowance for impairment based on Expected Credit Loss model as per the requirement of NFRS 9: Financial Instruments. The change in models of accounting for allowances for impairment has resulted into the changes in accounting policy and has been required by NFRS 9. Impairment on financial asset is measured at the end of each reporting period and the movement in the allowances for impairment of financial assets during the year is as follows:

Amount in NRs.

Particulars	Allowances for Expected Credit Loss for					
	Bank Balance	**Investment in Securities**	**Term Deposits**	**Loans and advances to BFIs**	**Other Receivable**	**Total**
Balance as on 31st Asar 2081	**23,638,596**	**581,560,245**	**483,307,172**	**15,991**	**7,575,406**	**1,096,097,410**
Impairment Loss Recognized	2,993,032	214,709,446	26,451,205	-	140,562	**244,294,245**
Amount Written Off	-	-	-	-	-	-
Reversal of Impairment Loss	-	-	-	(28)	-	**(28)**
Balance as on 32nd Asar 2082	**26,631,628**	**796,269,691**	**509,758,377**	**15,963**	**7,715,968**	**1,340,391,627**
Impairment Loss Recognized	19,429,887	-	-	-	104,930	**19,534,816**
Amount Written Off	-	-	-	-	-	-
Reversal of Impairment Loss	-	(60,854,576)	(309,541,953)	(3,510)	-	**(370,400,039)**
Balance as on 32nd Asar 2083	**46,061,515**	**735,415,115**	**200,216,424**	**12,453**	**7,820,898**	**989,526,405**

Credit Exposure Movement- ECL Stage wise

Amount in NRs.

Allowances for Expected Credit Loss for	Balance as on 32nd Asar 2083				Balance as on 32nd Asar 2082			
	Stage I	**Stage II**	**Stage III**	**Total**	**Stage I**	**Stage II**	**Stage III**	**Total**
Bank Balance	41,627,115	-	4,434,400	46,061,515	22,197,228	-	4,434,400	26,631,628
Investment in Securities	735,415,115	-	-	735,415,115	796,269,691	-	-	796,269,691
Term Deposits	174,669,298	-	25,547,126	200,216,424	484,211,251	-	25,547,126	509,758,377
Loan and advances to BFIs	12,453	-	-	12,453	15,963	-	-	15,963
Other Receivables	2,519,191	-	5,301,707	7,820,898	2,428,716	-	5,287,252	7,715,969
Total	**954,243,172**	**-**	**35,283,233**	**989,526,405**	**1,305,122,849**	**-**	**35,268,778**	**1,340,391,627**

Financial assets are written off (either in full or partially) when there is no reasonable expectation of recovering a financial asset in its entirety or a portion thereof. This is generally the case when the Bank determines that the borrower does not have assets or sources of income that could generate sufficient cash flows to repay the amounts subject to the write-off.

5.6.1.3. Credit Quality

The credit quality of counterparty of the financial assets is assessed based on the credit policy (Investment Directives) formed by the Board of Directors. Investment is made in the foreign counterparty whose credit rating is within the acceptable standard. In case of domestic investment, investment is made in the counterparty who meets the minimum standard level set by the credit policy. An analysis of credit quality of financial assets not impaired is as follows:

Amount in NRs.

Counterparties	As on 32nd Asar 2083	As on 32nd Asar 2082
External Credit Rating at least AAA/BBB- from credit rating agency	623,234,137,575	570,294,121,929
Non-Rated Counterparties	29,012,299,846	24,023,226,099
Central Banks	165,080,132,633	99,838,855,452
Bank for International Settlement	308,825,988,682	230,047,639,841
Foreign Government	2,355,976,269,141	1,502,678,206,508
International Monetary Fund	18,327,763,953	23,552,113,844
Government of Nepal	11,895,195,683	15,445,818,529
Financial Assets with Other Counterparties:		
Party with Normal Risk	30,335,830,277	21,074,641,550
Party with High Risk	61,240,203	61,225,851
Total	**3,542,748,857,993**	**2,487,015,849,604**
Less: Expected Credit Loss	*(989,526,405)*	*(1,340,391,627)*
Grand Total	**3,541,759,331,588**	**2,485,675,457,977**

5.6.1.4. Collateral held and other credit enhancement

The Bank holds collateral and other credit enhancements against certain of its credit exposures. The following table sets out the principal types of collateral held against different types of financial assets.

Type of Credit Exposure	% of Exposure subject to collateral requirement		Principal type of collateral held
	As on 32nd Asar 2083	As on 32nd Asar 2082	
Securities purchased under Resale Agreement	110	110	Government Securities
Refinance to BFIs	100	100	Good Loans of BFIs
Standing Liquidity Facilities	110	110	Government Securities
Loans to Staff	100-125	100-125	Land and Buildings, Insurance Policies, Retirement Fund Balance, and Accrued Retirement Benefits.

5.6.2. Liquidity Risk

Liquidity risk is the risk that the Bank will encounter difficulty in meeting the obligation associated with the financial liabilities that are settled by delivering cash or other financial assets. The Bank's approach to managing liquidity risk is to ensure as far as possible, that it will always have sufficient liquidity to meet its liabilities when due, provide finance to maintain liquidity in financial market and provide for foreign exchange to finance import of the country under both the normal and stressed conditions, without incurring unacceptable losses or risking damage to the Bank's reputation. In order to control liquidity risk, the Bank has maintained sufficient balance in the current account with other central banks, demand and call deposits with foreign banks and investment in highly liquid securities. The Bank maintains cash and cash equivalents and other highly marketable securities in excess of expected cash flows on financial liabilities and other obligations.

Further, the Bank has credit arrangement for Rapid Credit Facilities (RCF) and Extended Credit Facilities (ECF) provided by the International Monetary Fund in case of stressed condition like deficit of balance of payment of the country.

5.6.2.1. Assets Held for Managing Liquidity Risk

The Bank holds a diversified portfolio of cash, balances with foreign banks and high-quality highly-liquid securities to support payment obligations and contingent funding in a stressed market environment. The Bank's assets held for managing liquidity risk comprise:

- Cash and balances with foreign banks in the form of demand and call deposit
- Balance with foreign central banks and Bank for International Settlement
- Investment in Government of Nepal and foreign governments' bonds and other securities that are readily acceptable in repurchase agreements with central banks; and
- A secondary source of liquidity in the form of highly liquid instruments in the Bank's trading portfolios

5.6.2.2. Maturity Profile of Financial Assets and Financial Liabilities

The Bank's remaining contractual maturities and other forms of financial assets and financial liabilities at the end of the reporting period are shown in the table 1.

Table 1

The contractual maturities and other forms of financial assets and financial liabilities at the reporting period

(Current Year Figures (NRs.)

Particulars	Contractual and Other Cash Flows					
	Carrying Amount	up to 1 month	1-3 months	3-12 months	1 -3 Years	More than 3 Years
Foreign currency financial assets						
Cash and balances with banks	266,288,029,333	266,288,029,333				
Derivative financial assets	-					
IMF related assets	18,327,763,953	18,327,763,953				
Term deposit with foreign banks	611,071,006,047	3,378,934,181	-	607,692,071,866	-	-
Investments in foreign securities	2,604,769,792,496	332,274,392,497	553,895,276,292	1,075,050,828,414	589,892,986,152	53,656,309,141
Other receivables	-					
Total foreign currency financial assets	**3,500,456,591,829**	**620,269,119,963**	**553,895,276,292**	**1,682,742,900,280**	**589,892,986,152**	**53,656,309,141**
Local currency financial assets						
Balances with banks	35,468,536	35,468,536				
Investment in government securities	11,895,195,683	1,517,752,906	-	919,885,000	2,339,525,497	7,118,032,279
Investment in bonds & term deposit	13,421,446,422	1,290,346,423	749,000,000	11,382,100,000	-	-
Advances and receivable from Government	-	-				
Loan and advances to bank and financial institutions	92,247,541			92,247,541		
Other loan and advances						
Staff loan	13,743,611,668	427,426,323	810,873,088	1,649,233,400	1,924,105,634	8,931,973,223
Pension advance	1,192,036,361	1,289,418	428,059	46,655,309	380,915,732	762,747,843
Travelling advances to staff	410,864	410,864				
Advance for construction	13,640,139					13,640,139
Staff endowment policy advance	3,744,850					3,744,850
Other advance	49,674,766	49,674,766				
Interest receivable	2,837,447	2,837,447				
Equity investment	5,448,927,727					5,448,927,727
Total local currency financial assets	**45,899,242,003**	**3,325,206,682**	**1,560,301,148**	**14,090,121,250**	**4,644,546,863**	**22,279,066,061**
Total financial assets	**3,546,355,833,832**	**623,594,326,645**	**555,455,577,440**	**1,696,833,021,530**	**594,537,533,015**	**75,935,375,203**
Foreign currency financial liabilities						
Derivative financial liabilities	-					
Deposit of bank and financial institutions	5,981,191,639		5,981,191,639			
IMF related liabilities	45,843,752,877	45,843,752,877				
Total foreign currency financial liabilities	**51,824,944,515**	**45,843,752,877**	**5,981,191,639**	-	-	-
Local currency financial liabilities						
Bills payable	35,079,065	35,079,065				
Deposit of bank and financial institutions	392,574,696,437	78,514,939,287		39,257,469,644	274,802,287,506	
Deposit of government	186,008,530,518	39,061,791,409	44,642,047,324	59,522,729,766	42,781,962,019	
Deposit of other institutions	25,308,871,663	6,074,129,199	5,821,040,483	13,413,701,982		
Due to bank and financial institutions	1,277,400,000,000	391,100,000,000	415,000,000,000	471,300,000,000	-	-
Surplus payable to Government	42,000,000,000		42,000,000,000			
IMF related liabilities	14,028,018,249	14,028,018,249				
Other liabilities	5,338,139,073		5,338,139,073			
Total local currency financial liabilities	**1,942,693,335,006**	**528,813,957,209**	**512,801,226,880**	**583,493,901,391**	**317,584,249,525**	-
Total Financial Liabilities	**1,994,518,279,521**	**574,657,710,086**	**518,782,418,519**	**583,493,901,391**	**317,584,249,525**	-
Net Financial Assets Position	**1,551,837,554,311**	**48,936,616,560**	**36,673,158,921**	**1,113,339,120,139**	**276,953,283,490**	**75,935,375,203**

Previous Year Figures (NRs.)

Particulars	Contractual and Other Cash Flows					
	Carrying Amount	up to 1 month	1-3 months	3-12 months	1 -3 Years	More than 3 Years
Foreign currency financial assets						
Cash and balances with banks	195,549,245,938	195,549,245,938				
Derivative financial assets						
IMF related assets	23,552,113,844	23,552,113,844				
Term deposit with foreign banks	562,260,512,651	3,857,024,798	137,000,000	558,266,487,853	-	-
Investments in foreign securities	1,669,072,291,241	259,128,452,711	275,051,793,440	625,853,289,486	488,565,022,509	20,473,733,093
Other receivables						
Total foreign currency financial assets	**2,450,434,163,674**	**482,086,837,292**	**275,188,793,440**	**1,184,119,777,339**	**488,565,022,509**	**20,473,733,093**
Local currency financial assets						
Balances with banks	8,396,052	8,396,052				
Investment in government securities	15,185,270,309	1,579,970,947	245,398,000	4,545,660,797	2,996,572,780	5,817,667,785
Investment in bonds & term deposit	6,848,980,047	334,780,047	747,700,000	5,766,500,000		
Advances and receivable from Government	260,548,220	260,548,220				
Loan and advances to bank and financial institutions	118,247,542			118,247,542		
Other loan and advances						
Staff loan	11,224,100,867	349,069,537	662,221,951	1,346,892,104	1,571,374,121	7,294,543,153
Pension advance	1,440,611,864	44,803,029	84,996,100	172,873,424	201,685,661	936,253,650
Travelling advances to staff	12,670,020	12,670,020				
Staff endowment policy advance	4,659,850	4,659,850				
Other advance	45,508,067	45,508,067				
Interest receivable	2,355,769	2,355,769				
Equity investment	5,005,736,072					5,005,736,072
Total local currency financial assets	**40,157,084,678**	**2,642,761,538**	**1,740,316,051**	**11,950,173,867**	**4,769,632,562**	**19,054,200,661**
Total financial assets	**2,490,591,248,353**	**484,729,598,830**	**276,929,109,492**	**1,196,069,951,206**	**493,334,655,071**	**39,527,933,754**
Foreign currency financial liabilities						
Derivative financial liabilities						
Deposit of bank and financial institutions	10,493,587,420		10,493,587,420			
IMF related liabilities	41,237,741,377	41,237,741,377				
Total foreign currency financial liabilities	**51,731,328,797**	**41,237,741,377**	**10,493,587,420**	-	-	-
Local currency financial liabilities						
Bills payable	54,245,636	54,245,636				
Deposit of bank and financial institutions	388,635,552,439	77,727,110,488		38,863,555,244	272,044,886,707	
Deposit of government	70,837,099,174	14,875,790,827	17,000,903,802	22,667,871,736	16,292,532,810	
Deposit of other institutions	12,502,055,255	3,000,493,261	2,875,472,709	6,626,089,285		
IMF related liabilities	12,464,816,037	12,464,816,037				
Other liabilities	2,027,025,538		2,027,025,538			
Total local currency financial liabilities	**486,520,794,079**	**108,122,456,248**	**21,903,402,049**	**68,157,516,265**	**288,337,419,517**	-
Total Financial Liabilities	**538,252,122,876**	**149,360,197,625**	**32,396,989,469**	**68,157,516,265**	**288,337,419,517**	-
Net Financial Assets Position	**1,952,339,125,476**	**335,369,401,205**	**244,532,120,023**	**1,127,912,434,941**	**204,997,235,554**	**39,527,933,754**

5.6.3. Market Risk

Market risk is the risk that changes in market prices, such as foreign exchange rates, interest rates and equity prices and other assets' prices may affect the Bank's income or the value of its holding of financial instruments. Market risk arises from open position in interest rates, currency and equity products all of which are exposed to general and specific market movement and changes in the level of volatility of the market rates or interest rates, foreign exchange rates and equity prices. The objective of market risk management is to manage and control market risk exposure within the acceptable parameters, while optimizing the return.

5.6.3.1. Currency Risk

Currency risk is the risk, where the value of financial instruments may fluctuate due to changes in foreign exchange rates. Foreign currency activities result mainly from the Bank's holding of foreign currency assets under its foreign exchange reserves management function. The investment committee reviews the currency composition of the reserve and monitors the Bank's compliance with the limits established for foreign currency positions by the Bank's board. The major holding of foreign currency assets are denominated in USD, CNY, CAD, JPY, AUD, GBP, EURO and INR.

The summary quantitative data about the Bank's exposure to currency risk at the reporting period is shown in the table 2.

Table 2

The summary quantitative data about the Bank's exposure to currency risk at the reporting period

Current Year Figures (NRs.)

Particulars	USD	CNY	GBP	CAD	AUD	SAR	JPY	EUR	XDR
% of Net Total Financial Position Exposure	62.80%	6.62%	3.74%	0.11%	1.04%	0.11%	0.17%	1.77%	-0.80%
Foreign Currency Financial Assets									
Cash and balances with banks	196,515,161,456	10,612,746,422	3,829,399,217	795,285,407	6,915,481,180	3,831,690,965	5,907,979,145	22,762,383,484	-
Derivative financial assets	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IMF related assets	-	-	-	-	-	-	-	-	18,327,763,953
Term deposit with foreign banks	422,124,783,702	54,063,948,679	75,032,712,667	3,070,812,210	18,375,555,435	-	-	38,403,193,355	-
Investments in foreign securities	1,550,993,207,870	163,966,546,171	50,261,255,221	-	10,507,998,248	-	-	-	-
Other receivables	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total foreign currency financial assets	**2,169,633,153,029**	**228,643,241,272**	**129,123,367,105**	**3,866,097,617**	**35,799,034,863**	**3,831,690,965**	**5,907,979,145**	**61,165,576,838**	**18,327,763,953**
Foreign Currency Financial Liabilities									
Derivative financial liabilities	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Deposit of bank and financial institutions	4,024,396,428	-	85,500,376	-	24,483,460	-	1,478,815,022	311,801,961	-
IMF related liabilities	–	-	-	-	-	-	-	-	45,843,752,877
Total foreign currency financial liabilities	**4,024,396,428**	**-**	**85,500,376**	**-**	**24,483,460**	**-**	**1,478,815,022**	**311,801,961**	**45,843,752,877**
Net Foreign Currency Exposure	**2,165,608,756,600**	**228,643,241,272**	**129,037,866,729**	**3,866,097,617**	**35,774,551,403**	**3,831,690,965**	**4,429,164,123**	**60,853,774,878**	**(27,515,988,924)**

Previous Year Figures (NRs.)

Particulars	USD	CNY	GBP	CAD	AUD	SAR	JPY	EUR	XDR
% of Net Total Financial Position Exposure	60.84%	7.96%	3.81%	0.13%	0.99%	0.13%	0.08%	1.48%	-0.74%
Foreign Currency Financial Assets									
Cash and balances with banks	116,466,817,834	40,148,050,381	3,267,407,405	407,506,008	443,810,023	3,073,876,181	3,631,218,862	16,191,620,662	-
Derivative financial assets	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IMF related assets	-	-	-	-	-	-	-	-	23,552,113,844
Term deposit with foreign banks	390,375,681,937	53,858,974,654	72,419,991,774	2,758,418,753	23,217,008,493	-	-	19,630,437,039	-
Investments in foreign securities	960,696,080,312	96,905,378,890	15,734,613,855	-	-	-	-	-	-
Other receivables	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total foreign currency financial assets	**1,467,538,580,083**	**190,912,403,926**	**91,422,013,034**	**3,165,924,761**	**23,660,818,516**	**3,073,876,181**	**3,631,218,862**	**35,822,057,701**	**23,552,113,844**
Foreign Currency Financial Liabilities									
Derivative financial liabilities	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Deposit of bank and financial institutions	8,127,802,825	-	125,823,563	-	10,765,346	-	1,771,836,061	295,363,547	-
IMF related liabilities	-	-	-	-	-	-	-	-	41,237,741,376
Total foreign currency financial liabilities	**8,127,802,825**	**-**	**125,823,563**	**-**	**10,765,346**	**-**	**1,771,836,061**	**295,363,547**	**41,237,741,376**
Net Foreign Currency Exposure	**1,459,410,777,258**	**190,912,403,926**	**91,296,189,471**	**3,165,924,761**	**23,650,053,170**	**3,073,876,181**	**1,859,382,801**	**35,526,694,154**	**(17,685,627,532)**

Besides above currency exposures, the Bank's net foreign currency exposure also consists of major portion of Indian currency (INR) which stands 24.25% (PY 25.03%) of total net financial position exposure. Since, the exchange rate of Nepalese rupee is pegged to INR, the net exposure position of INR has not been presented in above table. Net foreign currency exposure denominated in currencies other than stated above and INR, has amounted to 0.23% (PY 0.30%) of the total foreign currency reserve.

5.6.3.2. Sensitivity Analysis of Currency Risk

A strengthening (weakening) of USD, AUD, EUR, GBP, CNY, CAD, SDR, JPY and SAR against Nepalese rupee at the end of reporting period would have affected the value of financial instruments denominated in a foreign currency and increased (decreased) in profit or loss by the amount shown below. This analysis is based on foreign exchange rate variances that the Bank considered to be reasonably possible at the end of the reporting period. This analysis assumes that all other variables, in particular interest rates, remain constant and ignore any impact of forecast cash flows.

Amount in NRs.

Currency	Impact on Profit or Loss			
	In case of Strengthening or Weakening of Currency by 10%			
	As on 32nd Asar 2083		As on 32nd Asar 2082	
	Strengthening	Weakening	Strengthening	Weakening
USD	216,560,875,660	(216,560,875,660)	145,941,077,726	(145,941,077,726)
AUD	3,577,455,140	(3,577,455,140)	2,365,005,317	(2,365,005,317)
EUR	6,085,377,488	(6,085,377,488)	3,552,669,415	(3,552,669,415)
GBP	12,903,786,673	(12,903,786,673)	9,129,618,947	(9,129,618,947)
CNY	22,864,324,127	(22,864,324,127)	19,091,240,393	(19,091,240,393)
CAD	386,609,762	(386,609,762)	316,592,476	(316,592,476)
SDR	(2,751,598,892)	2,751,598,892	(1,768,562,753)	1,768,562,753
JPY	442,916,412	(442,916,412)	185,938,280	(185,938,280)
SAR	383,169,096	(383,169,096)	307,387,618	(307,387,618)
Total	**260,452,915,466**	**(260,452,915,466)**	**179,120,967,419**	**(179,120,967,419)**

5.6.3.3. Interest Rate Risk

Interest rate risk is the risk that the value of financial assets will fluctuate due to changes in market interest rate. Cash flow interest rate risk is the risk that the future cash flows of a financial instrument will fluctuate because of changes in market interest rates. Fair value interest rate risk is the risk that the value of a financial instrument will fluctuate because of changes in market interest rates.

The Bank takes on exposure to the effects of fluctuations in the prevailing levels of market interest rates on both its fair value and cash flow risks. Interest margins may increase as a result of such changes but may reduce losses in the event that unexpected movements arise. The Bank's board sets limits on the level of mismatch of interest rate re-pricing which is monitored daily by the Bank's treasury.

The Bank has kept substantial investments on short-term loans thereby controlling the interest rate risk to significant extent. The interest rate profile of the interest-bearing financial instruments is as below:

Amount in NRs.

Particulars	Weighted Average Interest Rate %	As on 32nd Asar 2083	As on 32nd Asar 2082
Interest Sensitive Financial Assets			
Balances with Other Banks	0.00%	237,265,878,711	171,526,019,838
GOI Treasury Bills	5.53%	829,040,784,986	595,736,218,184
US Government Treasury Bills	3.73%	544,566,790,688	193,077,120,372
Time Deposit (less than 3 months)	-	-	274,000,000
IMF Related Assets: SDR Holdings	2.84%	18,203,920,245	23,405,205,370
General Refinance		-	-
Special/Export Refinance		-	-

Zero Interest Loan		-	-
Loan to MSME		-	-
Standing Liquidity Facility		-	-
Loan to Employees			
House loan Uninsured	1.00%	350,000	350,000
House Repair Loan Uninsured	1.00%	2,373,856,864	1,739,419,054
Vehicle Loan Uninsured	3.00%	-	-
Staff Loan Uninsured 2068	1.00%	705,269,100	708,605,748
US Government Treasury Notes/Bonds	3.92%	824,715,881,944	611,778,943,853
Government Treasury Notes/Bonds (CNY)	1.58%	146,739,058,000	95,421,600,620
Investment in Mid-term Instruments	3.63%	247,170,255,031	164,166,295,695
Time Deposit- Investment	2.79%	607,692,071,866	558,266,487,853
Fixed Deposit with Bank & Financial Institutions	3.16%	13,317,438,496	6,789,800,000
Government Treasury Bills (GON)		-	245,398,000
Saving Certificates (GON)	10.44%	1,025,270,000	3,008,670,000
Total Interest Sensitive Financial Assets		**3,472,816,825,929**	**2,426,144,134,586**
Interest Sensitive Financial Liabilities			
IMF Related Liabilities	2.84%	59,605,379,712	53,445,333,220
Due to bank and financial institutions			
Deposit Collection	2.72%	755,650,000,000	377,450,000,000
Standing Deposit facility	2.75%	121,750,000,000	276,600,000,000
NRB Bond	2.71%	400,000,000,000	-
Short Term Borrowings			
Total Interest Sensitive Financial Liabilities		**1,337,005,379,712**	**707,495,333,220**
Net Interest Sensitive Financial Position		**2,135,811,446,217**	**1,718,648,801,365**

5.6.3.4. Other Market Prices Risk

Equity price risk arises from investment measured at fair value through other comprehensive income as well as investment measured at fair value through profit or loss. The Bank monitors the mix of debt and equity securities in its investment portfolio based on the market indices. Material investments within the portfolio are managed on individual basis. The objective for investment in equity instruments is to promote overall financial system of the country. These investments are made under the specific directives or policies of the Government of Nepal and other relevant statutes. At the end of reporting period, the Bank holds equity instruments of the various institutions. All the investments are measured at fair value.

5.6.4. Classification and Fair Value of financial assets

The fair value of financial assets and liabilities together with the carrying amounts as at the year-end are shown in the table 3.

Table 3

The fair value of financial assets and liabilities together with the carrying amounts as at the year end

Current Year Figures (NRs.)

Particulars	Financial Assets			Financial Liabilities	Total Carrying Amount	Fair Value
	Fair Value through OCI	Amortized Cost	Cash & Balances with banks	Amortized Cost		
Foreign currency financial assets						
Cash and balances with banks			266,241,972,605		266,241,972,605	266,241,972,605
Derivative financial assets					-	-
IMF related assets		18,327,763,953			18,327,763,953	18,327,763,953
Term deposit with foreign banks		610,898,141,093			610,898,141,093	610,898,141,093
Investments in foreign securities	544,566,790,688	2,059,467,586,694			2,604,034,377,382	2,604,034,377,382
Other receivables					-	-
Total foreign currency financial assets	**544,566,790,688**	**2,688,693,491,739**	**266,241,972,605**	**-**	**3,499,502,255,032**	**3,499,502,255,032**
Local currency financial assets						
Balances with banks			35,463,749		35,463,749	35,463,749
Investment in government securities		11,895,195,683			11,895,195,683	11,895,195,683
Investment in bonds & term deposit		13,394,094,952			13,394,094,952	13,394,094,952
Advances and receivable from government		-			-	-
Loan and advances to bank and financial institutions		92,235,088			92,235,088	92,235,088
Other loan and advances		11,389,113,070			11,389,113,070	11,389,113,070
Equity investment	5,448,927,727				5,448,927,727	5,448,927,727
Other receivables		2,046,285			2,046,285	2,046,285
Total local currency financial assets	**5,448,927,727**	**36,772,685,078**	**35,463,749**	**-**	**42,257,076,553**	**42,257,076,553**
Total financial assets	**550,015,718,414**	**2,725,466,176,817**	**266,277,436,354**	**-**	**3,541,759,331,585**	**3,541,759,331,585**
Foreign currency financial liabilities						
Derivative financial liabilities	-	-			-	-
Deposit of bank and financial institutions				5,981,191,639	5,981,191,639	5,981,191,639
IMF related liabilities				45,843,752,877	45,843,752,877	45,843,752,877
Total foreign currency financial liabilities	**-**	**-**	**-**	**51,824,944,515**	**51,824,944,515**	**51,824,944,515**
Local currency financial liabilities						
Bills payable				35,079,065	35,079,065	35,079,065
Deposit of bank and financial institutions				392,574,696,437	392,574,696,437	392,574,696,437
Deposit of government				186,008,530,518	186,008,530,518	186,008,530,518
Deposit of other institutions				25,308,871,663	25,308,871,663	25,308,871,663
Currency in circulation				801,626,772,491	801,626,772,491	801,626,772,491
Due to bank and financial institutions				1,277,400,000,000	1,277,400,000,000	1,277,400,000,000
IMF related liabilities				14,028,018,249	14,028,018,249	14,028,018,249
Surplus payable to government				42,000,000,000	42,000,000,000	42,000,000,000
Other liabilities				5,338,139,073	5,338,139,073	5,338,139,073
Total local currency financial liabilities	**-**	**-**	**-**	**2,744,320,107,497**	**2,744,320,107,497**	**2,744,320,107,497**
Total Financial Liabilities	**-**	**-**	**-**	**2,796,145,052,012**	**2,796,145,052,012**	**2,796,145,052,012**
Net Financial Assets Position	**550,015,718,414**	**2,725,466,176,817**	**266,277,436,354**	**(2,796,145,052,012)**	**745,614,279,573**	**745,614,279,573**

The fair value of financial assets and liabilities together with the carrying amounts as at the year end

Previous Year Figures (NRs.)

Particulars	Financial Assets			Financial Liabilities	Total Carrying Amount	Fair Value
	Fair Value through OCI	Amortized Cost	Cash & Balances with banks	Amortized Cost		
Foreign currency financial assets						
Cash and balances with banks			195,522,615,444		195,522,615,444	195,522,615,444
Derivative financial assets					-	-
IMF related assets		23,552,113,844			23,552,113,844	23,552,113,844
Term deposit with foreign banks		561,777,218,459			561,777,218,459	561,777,218,459
Investments in foreign securities		1,668,276,021,551			1,668,276,021,551	1,668,276,021,551
Other receivables					-	-
Total foreign currency financial assets	**-**	**2,253,605,353,854**	**195,522,615,444**	**-**	**2,449,127,969,298**	**2,449,127,969,298**
Local currency financial assets						
Balances with banks			8,394,919		8,394,919	8,394,919
Investment in government securities		15,185,270,309			15,185,270,309	15,185,270,309
Investment in bonds & term deposit		6,822,515,860			6,822,515,860	6,822,515,860
Advances and receivable from government		260,548,220			260,548,220	260,548,220
Loan and advances to bank and financial institutions		118,231,579			118,231,579	118,231,579
Other loan and advances		9,144,728,193			9,144,728,193	9,144,728,193
Equity investment	5,005,736,072				5,005,736,072	5,005,736,072
Other receivables		2,063,528			2,063,528	2,063,528
Total local currency financial assets	**5,005,736,072**	**31,533,357,688**	**8,394,919**	**-**	**36,547,488,679**	**36,547,488,679**
Total financial assets	**5,005,736,072**	**2,285,138,711,542**	**195,531,010,363**	**-**	**2,485,675,457,977**	**2,485,675,457,977**
Foreign currency financial liabilities						
Derivative financial liabilities	-	-			-	-
Deposit of bank and financial institutions				10,493,587,420	10,493,587,420	10,493,587,420
IMF related liabilities				41,237,741,376	41,237,741,376	41,237,741,376
Total foreign currency financial liabilities	**-**	**-**	**-**	**51,731,328,796**	**51,731,328,796**	**51,731,328,796**
Local currency financial liabilities						
Bills payable				54,245,636	54,245,636	54,245,636
Deposit of bank and financial institutions				388,635,552,440	388,635,552,440	388,635,552,440
Deposit of government				70,837,099,174	70,837,099,174	70,837,099,174
Deposit of other institutions				12,502,055,256	12,502,055,256	12,502,055,256
Currency in circulation				750,112,422,154	750,112,422,154	750,112,422,154
Due to bank and financial institutions				654,050,000,000	654,050,000,000	654,050,000,000
IMF related liabilities				12,464,816,036	12,464,816,036	12,464,816,036
Surplus payable to government				42,000,000,000	42,000,000,000	42,000,000,000
Other liabilities				2,027,025,539	2,027,025,539	2,027,025,539
Total local currency financial liabilities	-	-	-	**1,932,683,216,235**	**1,932,683,216,235**	**1,932,683,216,235**
Total Financial Liabilities	-	-	-	**1,984,414,545,031**	**1,984,414,545,031**	**1,984,414,545,031**
Net Financial Assets Position	**5,005,736,072**	**2,285,138,711,542**	**195,531,010,363**	**(1,984,414,545,031)**	**501,260,912,946**	**501,260,912,946**

5.6.5. Fair Value Hierarchy

Fair value measurements have been classified using a "fair value hierarchy" that categorizes the inputs to valuation techniques used to measure the fair value. The fair value hierarchy has three different levels and gives the highest priority to the quoted (unadjusted) prices in active markets and the lowest priority to unobservable inputs. The different levels are defined as follow.

Level 1 inputs are quoted (unadjusted) prices in active markets for identical assets and liabilities that the entity can access at the measurement date.

Level 2 inputs are inputs other than quoted market prices included within Level 1 that are observable for the assets or liabilities, either directly or indirectly, quoted prices for similar assets or liabilities in active markets.

Level 3 inputs are unobservable inputs for the asset or liability.

All the financial assets are measured at amortized cost except for the Equity Investment and Investment in US Treasury Bills, which has been recognized at fair value through other comprehensive income. The details showing the carrying amounts of financial assets that are measured at fair value using the "fair value hierarchy" and segregating fair value to Level 1–3 inputs are presented below:

Current Year Figures (NRs.)

Particulars	Carrying Value	Fair Value	Level 1	Level 2	Level 3
Investments in foreign securities	544,566,790,688	544,566,790,688	544,566,790,688		
Equity investment	5,448,927,727	5,448,927,727			5,448,927,727
Total financial assets at fair value	**550,015,718,414**	**550,015,718,414**	**544,566,790,688**	**-**	**5,448,927,727**

Previous Year Figures (NRs.)

Particulars	Carrying Value	Fair Value	Level 1	Level 2	Level 3
Equity investment	5,005,736,072	5,005,736,072			5,005,736,072
Total financial assets at fair value	**5,005,736,072**	**5,005,736,072**	**-**	**-**	**5,005,736,072**

5.7. Employees Benefits - Defined Benefit Plans

The Bank currently offers two defined benefit post-employment plans to its employees, based on the length of service and amount of compensation. These post-employment benefit plans are 'Gratuity or Pension Plan' and 'Staff Security Plan'. The Bank also offers two other long term benefits: "Staff Medical Fund" and "Leave Encashment". A defined benefit plan is post–employment benefit plan other than a defined contribution plan. The Bank's net obligation in respect of defined benefit plans is calculated separately for each plan by estimating the amount of future benefit that employees have earned in return for their service in current and prior period; and the benefit is discounted to determine its present value. The Bank determines the net interest expenses (income) on the net defined benefit liability (assets) for the period by applying discount rate used to measure the defined benefit obligation at the beginning of the period to the net defined liability (assets). The obligation under 'Gratuity or Pension Plan' and 'Staff Security Plan' is calculated by a qualified actuary every year using projected unit credit method. The discount rate used is the yield at the reporting date on high quality government bond having maturity dates approximating the terms of the obligations and are denominated in the Nepalese rupee in which the benefits are expected to be paid.

Plan Assets under Gratuity/Pension Fund and Staff Security Fund has been managed by NRB Retirement Fund. However, with effect from end of FY 2082/83, the legal existence of the NRB Retirement Fund as approved retirement fund is revoked via Finance Act, 2082. Accordingly, all the assets under this fund as at 14th July 2026 have been transferred back to NRB. An amount of NRs. 18,505,107,416 and NRs. 2,040,648,868 have been transferred back to NRB for Pension/Gratuity Plan and Staff Security Plan respectively which significantly increase both the Pension and other employment benefits payable (Liabilities) and Investment in bond and Term Deposits (Assets). Hence, at the financial year ending 16th July 2026, no assets are in existence under the fund and the fund is closed.

There are no plan amendments and curtailments during the reporting period.

The details of the net liabilities based on actuarial valuation of obligation for the defined benefit plans, viz, Gratuity or Pension Plan and Staff Security Plan are as follows:

Amount Recognized in the Statement of Financial Position

Amount in NRs.

Particulars	As on 32nd Asar 2083		As on 32nd Asar 2082	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
Present Value of Obligations	28,459,522,474	3,213,956,623	24,368,286,017	3,157,721,143
Fair Value of Plan Assets/Current Balance of Provision Account	-	-	(19,341,500,033)	(2,133,000,447)
Net Liability/ (Assets)	**28,459,522,474**	**3,213,956,623**	**5,026,785,984**	**1,024,720,696**

Changes in Fair Value of Defined Benefit Obligations

Amount in NRs.

Particulars	As on 32nd Asar 2083		As on 32nd Asar 2082	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
Opening Obligation	**24,368,286,017**	**3,157,721,143**	**20,674,784,248**	**2,810,347,437**
Transfer in/(out) obligation				**10,000**
Current Service Cost	744,572,350	261,373,980	481,309,569	209,142,289
Past Service Cost	509,926,397			
Interest Cost	1,774,423,862	227,479,700	1,797,850,925	242,591,101
Actuarial Losses (Gains)	2,528,577,003	(269,857,700)	2,870,915,461	134,189,169
Losses (Gains) on Curtailments	-	-	-	-
Benefits Paid	(1,466,263,155)	(162,760,500)	(1,456,574,186)	(238,558,853)
Closing Obligation	**28,459,522,474**	**3,213,956,623**	**24,368,286,017**	**3,157,721,143**

Changes in Fair Value of Plan Assets

Amount in NRs.

Particulars	As on 32nd Asar 2083		As on 32nd Asar 2082	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
Opening Fair Value	**19,341,500,033**	**2,133,000,448**	**19,764,593,229**	**2,245,050,688**
Investment adjustment	-	-	-	-
Expected Return	1,425,336,376	160,427,172	1,737,592,664	201,125,796
Actuarial Gains (Losses)	(795,465,838)	(90,018,252)	(704,111,674)	(74,617,183)
Contribution by Employer	-	-	-	-
Benefits Paid	(1,466,263,155)	(162,760,500)	(1,456,574,186)	(238,558,853)
Settlements of Plan assets	(18,505,107,416)	(2,040,648,868)		
Closing Fair Value	**-**	**-**	**19,341,500,033**	**2,133,000,448**

Amount Recognized in the Statement of Comprehensive Income

Amount in NRs.

Particulars	As on 32nd Asar 2083		As on 32nd Asar 2082	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
Charged to Statement of Net Income	1,603,586,233	328,426,508	541,567,830	250,607,594
Actuarial (Gain)/Loss Recognized in OCI	3,324,042,841	(179,839,448)	3,575,027,135	208,806,352
Total Employee Benefit (Income) /Expense	**4,927,629,074**	**148,587,060**	**4,116,594,965**	**459,413,946**

Major Categories of Plan Assets as a Percentage of Total Plans

Particulars	As on 32nd Asar 2083		As on 32nd Asar 2082	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
Government of Nepal Securities	0%	0%	0%	0%
High quality corporate bonds	0%	0%	0%	0%
Equity shares of listed Companies	0%	0%	0%	0%
Property	0%	0%	0%	0%
Fixed Deposit of banks and FIs	0%	0%	100%	100%
Others	-	-	-	-
Total	**0%**	**0%**	**100%**	**100%**

Principal Actuarial Assumption at the end of the Reporting Period

Particulars	As on 32nd Asar 2083		As on 32nd Asar 2082	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
Discount Rate	6.50%	6.50%	7.50%	7.50%
Expected Return on Plan Asset	-	-	7.50%	7.50%
Future Salary Increase	10.00%	10.00%	10.00%	10.00%
Future Pension Increase	6.67%	-	6.67%	-
Withdrawal Rate	0.50%	0.50%	0.50%	0.50%

The Sensitivity of the Defined Benefit Obligations to Changes in Principal Assumptions

Particulars	Change	As on 32nd Asar 2083		As on 32nd Asar 2082	
		Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
Discount Rate	-1%	16.19%	10.04%	14.65%	9.16%
	1%	-12.74%	-8.46%	-11.73%	-7.80%
Salary & Pension Increment Rate	-1%	-12.17%	-8.28%	-11.43%	-7.70%
	1%	15.12%	9.59%	13.98%	8.84%

The above sensitivity analyses are based on a change in an assumption while holding all other assumptions constant.

Expected benefit payments to be paid out by the plans in the coming five years

Amount in NRs.

Years	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
Year 1	1,537,088,069	885,693,795
Year 2	1,663,134,969	246,566,759
Year 3	1,711,842,953	106,390,566
Year 4	1,754,319,105	87,852,944
Year 5	1,791,526,890	164,441,667
Year 6 to 10	9,426,397,380	748,460,246

5.8. Employees Benefits – Other Long Term Benefit Plan

The Bank currently offers accumulated leave as other long term benefit plan. The Bank's net obligation in respect of other long term benefit plans is calculated separately for each plan by estimating the amount of future benefit that employees have earned in return for their service in current and prior period; and the benefit is discounted to determine its present value. The Bank determines the net interest expenses (income) on the net other long term benefit liability (assets) for the period by applying discount rate used to measure the other long term benefit obligation at the beginning of the period to the net other long term benefit liability (assets). The obligation under 'Accumulated Leave' is calculated by a qualified actuary every year using projected unit credit method. The discount rate used is the yield at the reporting date on high quality government bond having maturity dates approximating the terms of the obligations and are denominated in Nepalese rupee in which the benefits are expected to be paid.

'Leave encashment' is not a funded plan. Same assumptions are taken for measurement of the leave liabilities as adopted for defined benefit liabilities.

There are no plan amendments and curtailments during the reporting period. Actuarial gains/losses in other long term benefit plans are charged to statement of net income.

5.9. Other Employee Benefits

- Staff Welfare Fund: The Bank provides 12% of basic salary as staff welfare fund each year. During the year, the Bank has provided NRs. 109,344,106 (PY NRs. 107,417,807) as staff welfare fund.
- Staff Welfare Provident Fund: Each year, an amount as approved by the board of directors of the Bank, with an increment not exceeding 10% of amount approved by the board in previous year is provided in Staff Welfare Provident Fund. During the year, total expenses under this heading amounts to NRs. 828,237,100 (PY NRs. 752,942,800).
- The Bank provides staff medical fund facility to the staff, of which payments are made as per the eligible medical claim while rest amount is paid at the retirement time. NRs. 185,865,077 (PY NRs. 197,539,804) is expensed from staff medical fund this year.

5.10. Reserves

The Bank has maintained different reserves and funds. Some of the reserves are statutory and maintained as per the requirement of the Nepal Rastra Bank Act, 2058. Section 41 of the Act has prescribed the sequences of the appropriation of the net income. As per the section, Foreign Exchange Revaluation Gain/Loss, Gold and Silver Revaluation Gain/Loss, and Securities Revaluation Gain/Loss shall be appropriated to the Foreign Exchange Equalization Reserve and respective Revaluation Reserves maintained by the Bank. The Bank shall also appropriate 10%, 5% and 5% of net income available for appropriation to General Reserve, Monetary Liability Reserve and Financial Stability Reserve respectively. In addition, an amount equal to the capital expenditure included in annual budget shall be appropriated to General Reserve and the amount decided by the Bank's board will be maintained in Net Cumulative Surplus Reserve. The purpose of these funds is specified in the Act and they shall be utilized for the said purpose. Besides these statutory funds, different other reserves and funds are maintained and a certain amount is annually allocated by the Bank's board, out of each year's net income to those reserves and funds. The impacts resulting from other comprehensive income are directly transferred to respective reserves. The Bank's board is authorized by Nepal Rastra Bank Act, 2058 to allocate a part of net income to those reserves and funds. The details of statutory and other reserves and funds are as follows:

5.10.1. Statutory Reserves

a) Monetary Liability Reserve

This reserve is maintained as per section 41 (1) (kha) of the Nepal Rastra Bank Act, 2058 and as per the provision of the section, an amount equals to 5 percent of the net income available for appropriation shall be allocated each year and kept in such reserve. This year, NRs. 4,178,473,817 (PY NRs. 4,024,132,522) is appropriated to this fund.

b) Financial Stability Reserve

This reserve is maintained as per section 41 (1) (kha) of the NRB Act and as per the provision of the section, an amount equals to 5 percent of the net income available for appropriation shall be allocated each year and kept in such reserve. This year, NRs. 4,178,473,817 (PY NRs. 4,024,132,522) is appropriated to this fund.

c) General Reserve

This reserve is maintained as per section 41 (1) (kha) of the NRB Act and as per the provision of the section, an amount prescribed by the Bank's board not less than 10 percent of the net income available for appropriation shall be allocated in this general reserve fund each year. While allocating an amount in the general reserve, an additional amount shall be appropriated to cover the capital expenditure referred to in the annual budget of the Bank. Further, an additional amount for monetary fines and penalty as per Nepal Rastra Bank Act, 2058 levied during the year has appropriated in general reserve. Accordingly, NRs. 13,567,732,379 (PY NRs. 16,250,973,601) is appropriated in general reserve during the year.

d) Net Cumulative Surplus Fund

This reserve is maintained as per section 41 (1) (kha) of the NRB Act and as per the provision of the section, an amount as decided by the Bank's board shall be allocated and kept in such reserve. This year, NRs. 33,418,985 (PY NRs. 1,902,850,310) is appropriated to this fund. This fund is introduced after the amendments in NRB Act in 2073 BS.

e) Exchange Equalization Fund

This fund has been maintained as per section 41 (1) (ka) of the NRB Act and as per the provision of the section, the amount equals to the revaluation profit shall be kept in the revaluation reserve fund. It represents net exchange gains on various foreign currency assets and liabilities. An amount of NRs. 254,833,633,078 (PY NRs. 45,029,959,182) which is equivalent to net exchange gain is appropriated to this fund during the year.

f) Gold and Silver Equalization Reserve

This fund has also been maintained as per section 41 (1) (ka) of the NRB Act. This reserve represents the gain or loss on the revaluation of gold and silver. Any appreciation or depreciation on revaluation of gold and silver is taken to/from this reserve out of net income of the year. Accordingly, an amount of NRs. 71,716,904,776 (PY NRs. 46,886,685,765) which is equivalent to net revaluation gain on revaluation of gold and silver is appropriated to this fund.

5.10.2. Other Reserves and Funds

The Board of Directors of the Bank is authorized by section 41 (1) (ga) of the NRB Act to appropriate the remaining net income in other funds as may be necessary and pay the remaining amount to Government of Nepal. Accordingly, the Bank has maintained different reserves and funds as per Accounts Directives of the Bank and the Board of Directors appropriate some part of the net income available for distribution to these reserves and funds annually. The amount kept under these reserves and funds shall be utilized for the purpose of the reserves or funds as mentioned in the Account Directives. The following reserves and funds have been maintained:

a) Development Fund

This is the specific fund created as per monetary policy of the Bank to provide support for loan and refinance to banks and financial institutions. The Board of Directors of the Bank annually appropriates a part of net income to this fund. Accordingly, an amount of NRs. 1,000,000,000 (PY NRs. 1,000,000,000) has been allocated to this fund during the year.

b) Banking Development Fund

This fund is created to meet the expenses relating to banking promotion, research and development work. The Board of Directors of the Bank annually appropriates a part of net income to this fund. No amount (PY NRs. -) has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

c) Mechanization Fund

This fund is created to meet the amount required to develop and install modern software, hardware and allied mechanization system. An amount as required for mechanization is allocated by the Board of Directors of the Bank to

this fund annually. No amount (PY NRs.-) has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

d) Scholarship Fund

This fund is created to meet the amount required from time to time for the development of skilled manpower by way of providing training and higher studies to the employees of the Bank. No amount (PY NRs.-) has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

e) Mint Development Fund

This fund is created to meet the heavy capital expenditure required from time to time for construction of factory building and installation of machinery for minting activities. No amount (PY NRs.-) has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

f) Open Market Operation Stabilization Fund

This fund is created to ensure the adequacy of fund for the expenses related to various monetary instruments issued for liquidity management. The Board of Directors of the Bank annually appropriates a part of net income to this fund. Accordingly, an amount of NRs. 36,500,000,000 (PY NRs. 19,500,000,000) has been allocated to this fund during this fiscal year. Further, an amount of NRs. 22,129,326,726 (PY. NRs. 9,026,516,368) has been utilized from this fund for management of excess liquidity.

g) Gold Replacement Fund

This fund has been created for replacing the gold/silver sold during the year. An amount equals to income/ profit from gold and silver is appropriated to this fund annually and the amount kept under this fund is utilized for replacement of gold. Accordingly, an amount of NRs. 1,096,500,669 (PY NRs. 807,077,854) has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

h) Rural Self Reliance Fund (GS Kosh)

This fund is created as per the Monetary Policy of the Bank to provide wholesale credit for lending purpose to the deprived sector through MFIs, corporate and NGOs and refinancing in tea, cardamom plantation and production as well as construction of cold storages etc. No amount has been appropriated to this fund during the year.

i) Rural Self Reliance Fund (Administration Expense Reimbursement Fund)

This fund is created out of the surplus fund amounting to NRs. 61,390,949 received while transferring the RSRF Program to Sana Kisan Bikas Laghubitta Bittiya Sanstha Limited. The fund is utilized to provide reimbursement of the administrative expenses subsidy as claimed by the cooperative societies in case of the loan and advances disbursed and approved till the date of transfer of RSRF program to Sana Kisan Bikas Laghubitta Bittiya Sanstha Limited. Accordingly, No amount for administrative expenses subsidy (PY Rs.-) has been reimbursed in the current year from this fund.

j) Actuarial Reserve

This reserve is created out of the actuarial gain in defined benefit retirement schemes recognized in other comprehensive income (OCI). Any actuarial loss in defined benefit retirement schemes recognized in OCI shall be expensed through this reserve. The negative balance up to previous year of NRs. (1,149,741,717) has been adjusted from Net Cumulative Surplus Fund during the year.

k) Fair Value Reserve

Fair Value Reserve in the Bank is created for maintaining the gain of investment in equity instruments and US-Treasury Bills classified as investment measured at fair value through other comprehensive income. A gain of NRs. 431,261,466 (PY NRs. 693,191,508) has been transferred to this reserve from other comprehensive income during the year.

5.11. Foreign Exchange Reserve

As per section 66 of Nepal Rastra Bank Act, 2058, the Bank shall maintain a foreign exchange reserve. As per the provision of the section, such reserve shall be denominated in the respective foreign exchange and shall consists of gold and other precious metals, foreign currencies and securities denominated in foreign currency, special drawing rights, bill of exchange, promissory note, certificate of deposit, bonds, and other debt instruments payable in convertible foreign currencies etc. The Bank also maintains record of the foreign exchange reserve held by the licensed banks and financial institutions. The gross foreign exchange reserve holding of the banking system of Nepal at the end of the reporting period is as follows:

(in NRs. billion)

Particulars	As on 32nd Asar 2083	As on 32nd Asar 2082
Foreign Exchange Reserve		
(a) Held by Nepal Rastra Bank		
Convertible Foreign Currency	2,637	1,814
Non-Convertible Foreign Currency	836	600
Gold Reserve	224	118
Special Drawing Rights	18	23
Sub Total	**3,715**	**2,556**
(b) Held by Banks and Financial Institutions		
Convertible Foreign Currency	431	279
Non-Convertible Foreign Currency	11	9
Sub Total	**442**	**288**
Total Foreign Exchange Reserve of Banking System	**4,157**	**2,844**

Instrument-wise Investment of Foreign Exchange Reserve of the Banking System in terms of percentage of total reserve is as follows:

Particulars	As on 32nd Asar 2083 (in %)	As on 32nd Asar 2082 (in %)
US Treasury Bills	15.21	8
Indian Treasury Bills	22.84	22.9
BIS FIXBIS	1.46	2.59
Bonds/Notes	27.31	29.48
Mid Term Instrument	6.96	6.86
Call Deposits	4.93	5.24
Time Deposit (Currency)	15.63	20.7
Gold Deposit	5.66	4.23
Special Drawing Rights		
Balance with NRB and BFIs		
Total	**100**	**100**

5.12. Projects' Assets and Liability

The Government of Nepal, represented by the Ministry of Finance (MOF), and Nepal Rastra Bank (NRB) signed financing and separate agreements with KFW under the Project "Sustainable Economic Development in Rural and Semi-Urban Areas – MSME Finance" (SEDRA) in three separate phases under German Government Financial Cooperation with Nepal. The Project implies a financial contribution to the Government of Nepal to the total amount of EUR 20 million channeled to NRB acting as the Project-Executing Agency, which will use it exclusively to provide loans in Nepalese Rupees to Partner Financial Institutions (PFIs) for further on-lending to local MSMEs (micro, small and medium-sized enterprises) in defined rural and semi-urban areas. The disbursements for the first and second phases of SEDRA have been completed, and the disbursement for the third phase is currently in the pipeline.

As part of the Project, the MOF and NRB shall establish a financing vehicle (Revolving Fund, RF), through which accumulated principal and interest payments from Project PFIs and RF partner banks shall be used to grant new loans to selected local banks with the objective to support expanding their lending to the underserved "missing middle" segment, i.e. Nepali MSMEs demanding loans within the ticket size up to NRs. 5 million which has been at the core of the SEDRA Project.

The Financial Position and Income Statements of these projects are as below:

Statement of Financial Position

Amount in NRs.

Particulars	As on 32nd Asar 2083	As on 32nd Asar 2082
	KFW	KFW
Equity		
Capital Contribution	-	-
Surplus	481,791,202	421,924,321
Financial Risk Fund	-	-
Long- term Liabilities		
Loan from ADB - Non-Current Portion	-	-
Current Liabilities and Provision		
Loan from ADB - Current Portion	-	-
Service Charge due on Loan from ADB	-	-
Loan From GON	2,890,380,509	1,996,891,651
Loan Loss Provision	-	-
Accounts Payable	-	-
Total Equity & Liabilities	**3,372,171,711**	**2,418,815,973**
Assets		
Non-Current Assets		
Fixed Assets	-	-
Loan to PFI- Non Current Portion	-	-
Investment	-	-
Current Assets		
Interest Receivables	131,402	1,162,351
Loan to PFI- current portion	2,411,526,964	1,724,066,374
Cash and cash equivalents	960,513,345	693,587,247
Total Assets	**3,372,171,711**	**2,418,815,973**

Statement of Comprehensive Income

Amount in NRs.

Particulars	As on 32nd Asar 2083	As on 32nd Asar 2082
	KFW	KFW
A. Income		
Interest Income	**59,866,881**	**58,767,049**
From Loan to PFIs	59,866,881	58,767,049
On deposit with Banks	-	-
On Investment	-	-
Other Income	-	-
Loan Loss Provision Written back	-	-
Total Incomes	**59,866,881**	**58,767,049**
B. Expenditure		
Administrative Expenses	-	-
Provision for Service Charge	-	-
Loan Loss Provision	-	-
Depreciation	-	-
Total Expenses	**-**	**-**
Surplus (Deficit) (A-B)	**59,866,881**	**58,767,049**

5.13. Interest in other entities

The Bank has invested in quoted and unquoted equity securities of eight different entities as presented below:

5.13.1. Investment in unquoted securities

The Bank has investment in unquoted equity securities of the following entities:

Amount in NRs.

Particulars	%	No of Shares		Investment at cost		Investment at Fair value	
		32-03-2083	32-03-2082	32-03-2083	32-03-2082	32-03-2083	32-03-2082
Agricultural Project Services Centre Pvt. Ltd.	63	5,000	5,000	5,000,000	5,000,000	-	-
Rastriya Jeevan Beema Company Limited	56	1,005,667	1,005,667	1,000,000	1,000,000	315,839,464	373,144,324
Nepal Stock Exchange Ltd.	10	950,637	950,637	3,321,005	3,321,005	766,935,906	677,984,802
National Productivity and Economic Development Centre Ltd.	32	25,000	25,000	2,500,000	2,500,000	-	-

Deposit & Credit Guarantee Fund	10	10,000,000	10,000,000	607,594,000	607,594,000	3,567,568,761	3,326,911,427
Nepal Clearing House Ltd.	9	1,006,637	1,006,637	15,000,000	15,000,000	316,389,488	278,104,000
Credit Information Bureau	10	414,287	414,287	3,315,096	3,315,096	450,905,828	319,788,135
National Banking Institute	10	285,009	285,009	14,487,950	14,487,950	31,288,280	29,803,384
Total				**652,218,051**	**652,218,051**	**5,448,927,727**	**5,005,736,072**

Fair Value of the share investment in unquoted equity securities has been arrived based on the latest available unaudited financial statements of respective entities.

All of the equity holdings are promoter shares which are not traded freely in the market. Hence, fair value of the shares is assumed same as the net worth per share.

5.13.2. Significant Interest in entities

The Bank has significant interest in the following entities. The details regarding interest in those entities are as under:

Name of Entity	Paid up capital (NRs.)	Investment at Face Value (NRs.)	% of share	Principal Activity	Principal Place of Business
Agricultural Project Services Centre Pvt. Ltd.	8,000,000	5,000,000	62.50	Provides services related to agricultural activity	Singhadurbar, Kathmandu
Rastriya Jeevan Beema Company Limited	181,020,000	100,566,667	55.56	Life insurance service	Ramshahpath, Kathmandu
National Productivity and Economic Development Centre Ltd.	7,932,500	2,500,000	31.52	Provides research and consultancy services, offers socio-economic, productivity, management, policy planning, and energy conservation consultancy services.	Balaju, Kathmandu

Significant interest in above three entities is because of the investment in equity instruments (promoter shares) of such entities which were made under specific directives or policies of the Government of Nepal and other relevant statutes. The Bank is in the process of divestment of such investment by selling the shares that the Bank holds. The cost and its carrying amounts of assets recognized in the financial statements on such entities are as follows:

Amount in NRs.

Particulars	Investment at cost		Carrying Amounts (Investment at Fair value)	
	32-03-2083	32-03-2082	32-03-2083	32-03-2082
Agricultural Project Services Centre Pvt. Ltd.	5,000,000	5,000,000	-	-
Rastriya Jeevan Beema Company Limited	1,000,000	1,000,000	315,839,464	373,144,324
National Productivity and Economic Development Centre Ltd.	2,500,000	2,500,000	-	-
Total	**8,500,000**	**8,500,000**	**315,839,464**	**373,144,324**

In the absence of audited financial statements of Agricultural Project Services Centre Private Limited and National Productivity & Economic Development Centre Limited, the Bank is not able to estimate the fair value of investment in such entities. Therefore, the Bank has made impairment by full amount for the investment in Agricultural Project Service Centre Private Limited and National Productivity & Economic Development Centre Limited and has not expected for its recovery. In addition, Agricultural Project Service Centre Private Limited is in the process of liquidation since long time.

The carrying amount of NRs. 315,839,464 (PY NRs. 373,144,324) as shown in above table has been included under Equity Investment in the Statement of Financial Position. Being all the above entities as limited liability company, this is the maximum exposure to the loss from its significant interest in such entities.

5.13.3. Transactions with the Entities having Significant Interest

The Bank has done some transactions with the entities having significant interest of the Bank. Such transactions are occurred in the normal course of the Bank's operations and conducted as arm's length transactions. The details of such transactions are as follows:

Amount in NRs.

Entity	Nature of Transaction	FY 2082-83	FY 2081-82
Rastriya Jeevan Beema Company Limited	Insurance Premium paid by the Bank	318,210,332	356,458,094

5.14. Transaction with the International Monetary Fund (IMF)

The Bank transacts with the IMF as an agent of the Government of Nepal in respect of quota where in case of Special Drawing Rights (SDRs), loans etc. from them it transacts in its own right. The IMF revalues quota at the end of April every year and gains or losses arising from such revaluation relating to the quota are borne by the Government of Nepal. In case of other transactions, such gains/losses are borne by the Bank. The basic policies followed by the Bank on such accounts are as follows:

- Country's quota with the IMF is recorded by the Bank as depository of the Government of Nepal and exchange gains/losses arising on quota are borne by the Government.
- Exchange gains or losses in respect of borrowings under ECF and other facilities of the IMF, allocation of SDRs and holding of SDRs are recognized in the income statement of the Bank.

The position of the Bank and Nepal Government's account with the IMF account is presented as below:

Particulars	As on 32nd Asar 2083		As on 32nd Asar 2082	
	Local Currency (NRs.)	SDR Equivalents	Local Currency (NRs.)	SDR Equivalents
1. For Transaction with Nepal Rastra Bank				
Special Drawing Rights				
Net cumulative allocation	45,577,361,463	218,481,192	40,980,517,183	218,481,192
Holdings	18,203,920,245	87,262,932	23,405,205,370	124,781,177
2. For Transaction with Nepal Government				
Outstanding Purchases & Loans				
RCF Loans	26,184,727,200	125,520,000	30,098,420,050	160,465,000
ECF Arrangements	58,915,636,200	282,420,000	41,209,129,000	219,700,000
Other Information	**Percent of Quota**		**Percent of Quota**	
Quota	100	156,900,000	100	156,900,000
Currency Holding	89.81	140,918,351	89.81	140,918,351
Reserve Tranche Position	10.2	15,998,749	10.2	15,998,749

The SDR is converted into Nepalese rupees at conversion rate of NRs. 208.61 (PY NRs.187.57) per SDR.

5.14.1. Details of 5 Years Government bond issued for IMF related liabilities

The Central Bank acts as the designated depository and fiscal agent for the country's transactions with the International Monetary Fund (IMF). To maintain the currency holdings of the IMF (i.e. in IMF Account No. 1, IMF Account No. 2 and IMF Securities Account), the Government (Ministry of Finance) issues non-negotiable, non-interest-bearing promissory notes/bonds in favor of the IMF. The details of 5 Years Government bond issued for IMF related liabilities are as below:

Amount in NRs.

Issue Date	Amount	Remarks
2075.02.21	262,837,718	Renewed for additional 5 year
2077.04.19	1,444,761,826	Renewed for additional 1 year
2080.03.12	1,291,945,953	
2082.04.05	1,244,152,169	
2083.03.05	3,269,660,898	
Total	**7,513,358,563**	

The bifurcation of 5 Years Government bond issued for IMF related liabilities into On Balance sheet item (i.e for IMF Account No. 1 and IMF Account No. 2) and Off Balance sheet item (i.e. for IMF Securities Account) are as below:

Amount in NRs.

Particulars	Total	On Balance sheet	Off Balance Sheet
Opening Balance as on 1st Sawan, 2082	5,157,669,667	3,283,963,838	1,873,705,829
Add: Issued during the Year	3,269,660,898	1,563,202,212	1,706,458,686
Less: Repayment during the Year	(913,972,001)	(572,958,417)	(341,013,584)
Closing Balance as on 32nd Asar, 2083	**7,513,358,563**	**4,274,207,633**	**3,239,150,931**

Further, the bank has obtained non-negotiable, non-interest-bearing Perpetual Bond for NRs.9,852,729,858 issued by Ministry of Finance, Government of Nepal in favor of the IMF, dated 17th February, 2016 for IMF Securities Account (Off Balance sheet item).

5.15. Contingent Liabilities and Capital Commitments

The Bank has following amounts of contingent liabilities and capital commitments.

Amount in NRs.

Particulars	As on Asar 32, 2083	As on Asar 32, 2082
Note Printing Commitments	5,692,155,342	2,516,423,298
Unclaimed Account Transfer to P/L Account	172,437,105	166,582,326
Capital Commitments	159,980,826	39,240,812
Claims and Litigations against the Bank	14,418,034	14,418,034
Total	**6,038,991,306**	**2,736,664,471**

Contingent liabilities in respect of note printing commitments are determined on the basis of LCs opened for procurement of bank notes. The capital commitments include costs for the consultancy service for interior design of newly constructed Baluwatar and Thapathali building; costs for interior design, furniture & Fixtures of Siddharthanagar Guest house; preparation of masterplan of building at Sanothimi, Bhaktapur; consultancy service for preparation of masterplan with detailed A/E design and cost estimation for construction of physical infrastructure and Supervision at Surkhet office; preparation of masterplan, cost estimate, BOQ and specification of proposed new Building at Biratnagar office; consultancy service for drawing, design and cost estimate of Pokhara Guest House; establishing Child Care Center at the Baluwatar Premises and so on as per the contract agreements less payments made till the end of the reporting period; which are expected to be settled over the period of the buildings construction. Likewise, capital commitments also include letter of credits opened for procuring Banknote Shredding and Briquetting System (BSBS) and Currency Verification and Processing System (CVPS). Further, Claims and Litigations against the Bank refers to possible loss the Bank may incur contingent upon the court's decision

5.16. Lease liabilities

The Bank has entered with the lease agreement with different counterparties for availing office space for conduct of its operation. The Bank accounted the present value of lease assets as lease liabilities and right to use assets. Lease payments on short term leases are recognized as expenses on straight line basis. The maturity analysis of lease liabilities is present here:

Amount in NRs.

Period	FY 2082-83	FY 2081-82
Less than one year	9,256,241	7,531,544
One year to five years	39,815,234	38,848,217
More than five years	-	21,637,163
Total Lease Liabilities	**49,071,474**	**68,016,924**

5.17. Monetary Operations and Refinance

The Bank conducts open market operations to manage liquidity in banking sector. The Bank usually injects money through inter day liquidity facility, standing liquidity facility, repurchase agreement and lender of the last resort. Loan amount provided under the open market operation is fully secured with collateral (110 percent of loan amount) of

Nepal Government securities. The Bank absorbs excess liquidity from market through reverse repo, deposit collection, Standing Deposit Facility and NRB Bond.

During the FY 2082-83, the bank has absorbed excess liquidity of NRs. 3,620.30 billion (PY NRs. 3,142.95 billion) through Deposit Collection, NRs. 38,495.95 billion (PY NRs. 21,508.40 billion) through Standing Deposit Facility and NRs. 400 billion (PY Nil) through NRB Bond.

Besides these, the Bank also provides refinance facility to banks and financial institutions for providing the loan to borrowers. The loan under refinance facility is fully secured with good loan (100 percent of loan amount) of bank and financial institutions. The year-end outstanding balances and other details of monetary operations and refinance are given below:

Amount in NRs.

Particulars	Value	Interest (min/max)	FV of collateral received
	As on Asar 32, 2083		
1. Monetary Operations			
Assets			
Standing liquidity facility			
Lender of last resort			
Securities purchased under repurchase agreement			
Inter-day liquidity facility			
Liabilities			
Deposit Collection	755,650,000,000	2.6857% - 2.7486%	
Reverse Repo	-		
Standing Deposit facility	121,750,000,000	2.75%	
NRB Bond	400,000,000,000	2.64% - 2.7399%	
2. Refinance			
	As on Asar 32, 2082		
1. Monetary Operations			
Assets			
Standing liquidity facility			
Lender of last resort	-		
Securities purchased under repurchase agreement	-		
Inter-day liquidity facility	-		
Liabilities	-		
Deposit Collection	377,450,000,000	2.8007-3.00%	
Reverse Repo	-		
Standing Deposit facility	276,600,000,000	3.00%	
NRB Bond	-		
2. Refinance	-		

5.18. Claims and Litigations against the Bank

There are 210 pending cases (PY 194) filed in the court involving the Bank, either as plaintiff or defendant. It is anticipated that the Bank will not incur significant monetary liabilities in cases other than those initiated by its employees. However, the Bank may incur the loss to the extent of salaries and benefits owed to the 2 employees who have instituted legal suit against the Bank, contingent upon the court's decision. The estimated amount of contingent liability is Rs. 14,418,034.

5.19. Prior Period restatement

No Prior Period restatement has been made during the year.

5.20. Number of Employees

The number of employees holding office at the year-end is 1,168 (PY 1,200).

5.21. Presentation (Regrouping/Rearrangement)

The presentation of some of the line items of previous year financial statements have been changed (regrouped or rearranged) to align the financial statements.

5.22. Events after the Reporting Period

In addition to above, no material events occurred after the reporting period that requires adjustments or disclosure in the financial statements.

5.23. Sustainability Reporting

In the global context, an understanding is gradually emerging that central banks and financial supervisors ought to address climate risks and support sustainable finance. Nepal Rastra Bank, being central bank as well as supervisor of the banks and financial institutions (BFIs) in Nepal, has also been considering how to integrate climate and other environmental considerations into our policy frameworks, or to encourage financial institutions to incorporate environmental, social and governance (ESG) standards in lending and investment and to adopt environmental and social risk management (ESRM) practices.

For aforementioned purpose, NRB has issued a Guideline on Environmental & Social Risk Management (ESRM) for the Banks and Financial Institutions on 2018. The guideline is revised in 2022. Additionally, Unified Directives issued by NRB mandates implementation of the above guidelines. Accordingly, Directive 2, clause (30) requires the BFIs to ensure, before disbursement of loans, in case to projects for which Initial Environmental Examination (IEE)/Environmental Impact Assessment (EIA) is required for obtaining license/approval prior to establishment of project, such reports are approved from relevant authorities and in other cases, shall perform environment assessments on their own, before disbursement of loans. The BFIs are required to formulate their own policy for assessment of environmental and social risk in accordance with Environment Protection Act, 2076, Environment Protection Niyamawali, 2077, Labour Act, 2074, Guideline on Environmental & Social Risk Management (ESRM) for Banks and Financial Institutions, 2022 and relevant laws and regulations and incorporate environment and social risk assessment while making credit assessments, risk monitoring and reporting based on such policies. Also, the BFIs are required to submit reports to NRB in formats and frequency prescribed in Guideline on Environmental & Social Risk Management (ESRM) for Banks and Financial Institutions, 2022.

In addition to above, various provisions in Unified Directives, mentioned hereafter, also facilitate and encourage adoption of environment friendly measures by the BFIs. Directive No. 5, clause (10) requires that the BFIs shall identify and assess the environment, social and climate change risk in addition to AML/CFT risk, legal risk, and they have to formulate adequate policy and procedures to manage such risks. Directive No. 6, Clause 17 permits BFIs to utilize the Corporate Social Responsibility (CSR) fund, established in accordance with the same directive, to support activities such as environmental awareness programs, development of environmentally friendly infrastructure, and construction of drinking water facilities in areas predominantly inhabited by poor and disadvantaged groups. Directive No. 17 issued by the Bank has mandatory requirement for the BFIs to provide at least 5 percent of their total loan and advances to the deprived sector and such deprived sector loans shall also include loan of maximum 2 lakh per family provided for acquisition of renewable energy technology like domestic solar power system, solar cooker, solar water pump, biogas, improved water line, improved cook stove loan.

In line with the Monetary Policy for 2022/23, Nepal Rastra Bank (NRB) has developed a Green Finance Taxonomy aimed at promoting the flow of domestic green finance. This initiative seeks to support the issuance of green bonds, climate risk reporting, and address the capital needs of the financial sector. The taxonomy provides a standardized framework for classifying economic activities, helping to enhance the sustainable finance sector and mobilize green investments more effectively. The Bank has also issued reference document on Nepal Green Finance Taxonomy.

In order to strengthen resilience against such exposures while integrating these risks into the current risk management framework, climate risk management was recently added to the Risk Management Guidelines to BFIs. This amendment outlines the supervisory expectations for banks and financial institutions regarding their approach in identifying, addressing, and mitigating climate and environment related risks and their impacts in the financial sector.

The bank is also acquiring electric vehicles to enhance sustainability, reduce carbon emissions, and support its commitment to environmentally responsible practices. Further, to hear the grievances related to consumer protection, sustainable finance and other issues from the stakeholders, grievance handling portal is available on the website of the Bank.

******

नेपाल राष्ट्र बैंक
बालुवाटार, काठमाडौं
फोन नं.: ९७७-१-५७१९६४१, ५७१९६४२
फ्याक्स नं.: ९७७-१-५७१९६०१
www.nrb.org.np